Metin Celâl

Gitmek Zamanı

turk

Celal, Metin
Gitmek zamani / Metin Celâl. - İstanbul : Everest, 2008. - 256 p ; 20 cm.
ISBN 978-975-28-9539-3

hist

2009-04-5857

oba WISSELCOLLECTIES

Terugbezorgen voor

KIN MEI 2010

GEU DEC 2012

OSD JUL 2013

BBS JUL 2015

MPL AUG 2017

WWW.OBA.NL

METİN CELÂL

1961, Ankara doğumlu. ODTÜ'de petrol mühendisliği, İstanbul Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu'nda gazetecilik öğrenimi gördü. Çeşitli yayınevlerinde ve dergilerde redaktörlük ve yazı işleri müdürlüğü yaptı. Şiir ve edebiyat dergilerinin yazı kurullarında yer aldı. Antolojiler, sözlükler hazırladı. 1979'dan beri yazıları ve şiirleri gazetelerde ve edebiyat dergilerinde yayınlanıyor. Halen bir yayınevinde yöneticilik yapıyor. Dört şiir, bir eleştiri kitabı, üç romanı yayımlandı.

GİTMEK ZAMANI

Metin Celâl

§

Türkçe Edebiyat 187

Gitmek Zamanı
Metin Celâl

Kapak tasarım: Utku Lomlu
Dizgi: Bahar Kuru

© 2003, Metin Celâl
© 2008; bu kitabın tüm yayın hakları
Everest Yayınları'na aittir.

1. Basım: 2003, Gendaş Kültür
2. Basım: Eylül 2008, Everest Yayınları
ISBN: 978 - 975 - 289 - 539 - 3

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık
Tel: (0212) 674 97 23
Fax: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI
Ticarethane Sokak No: 53 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (212) 513 34 20-21 Fax: (212) 512 33 76
Genel Dağıtım: Alfa, Tel: (212) 511 53 03 Fax: (212) 519 33 00
e-posta: everest@alfakitap.com
www.everestyayinlari.com

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

GİTMEK ZAMANI

1

Pasaport kontrolünden geçerken iyi izlenim bırakmak istiyordum. Kravat takmış, en yeni ceketimi giymiş, bir gün önce berbere gidip tıraş olmuş, bıyıklarımı düzelttirmiştim.

Kontrol için sırada beklerken çok heyecanlanacağımı, bir hata yapıp her şeyi berbat edeceğimi düşünüyordum. Ne de olsa hayatımda ilk kez yurtdışına çıkıyordum. Ama öyle olmamıştı. Sakindim. Önümde, benim gibi yurtdışına ilk kez çıktığını düşündüğüm bir kadın vardı. Orta yaşlı ve yalnız seyahat etmenin sıkıntısı içinde. Bu sıkıntıdan olsa gerek doldurulması gereken çıkış formunu bir türlü doğru dolduramamış, sonunda polis ona yardım etmişti.

Bir de kucağında çocuk olan bir adam vardı. Çocuk, onları yolcu eden genç kadınla adam arasında kucaktan kucağa geçi-

yordu. Çocuk gidecek mi, kalacak mı diye merak etmiştim. Çocuk gidiyordu.

Sonunda pasaport kontrolü sırası bana gelmişti. Polis sıkılmış bir suratla bakıyordu. Sıkılmakta da haklıydı. Görevi olmamasına rağmen orta yaşlı kadının formunu doldurmuş, bu arada genç kadınla adam arasında gidip gelen çocuğun haykırışları sinirlerini bozmuştu. Tabii bu benim tahminimdi. Başka bir şeye sıkılmış da olabilirdi. Belki karnı ağrıyordu ya da sadece öyle görünüyordu. Zaten yaptığı iş de sıkıcıydı.

Pasaportumu aynı sıkıntılı yüzle her sayfasına uzun uzun bakarak inceledi. O an tüm saç diplerimin terlediğini hissettim. Dizlerimin bağının çözüleceğini, bayılıp yere yığılacağımı düşündüm.

Polis, bilgisayarın tuşlarına basmaya başlayınca biraz ferahlamıştım. Pasaporttaki tek falso fotoğraftaydı. Fotoğraf pasaporta sonradan eklenmişti. Çok yakından, dikkatli bakınca soğuk damga izlerinin birbirini tutmadığını, uyumsuzluk olduğu görülebilirdi.

Polisin yüzüne gözlerimi dikip bir anlam çıkartmaya çalışmak arzusundan kendimi alamamıştım. Üstünde yoğunlaşan bakışları hisseden polis de kafasını kaldırmış, bana dik dik bakmıştı. "Ya fotoğrafa tekrar bakarsa!" diye düşünmüştüm. Yüreğim yerinden fırlayacakmış gibi çarpıyordu. Bir bakışım her şeyi kaybetmeme yol açacaktı. Neyse ki polis bir şey hissetmemişti. Pasaporta çıkış damgasını vurdu, uzattı.

Ben de, olayı başından beri iki adım öteden izleyen Rüya da rahatlamıştık. Son kez öpüştük. Rüya sevgiyle sarılmıştı, sanki bırakmak istemiyordu. Bir hamleyle onun kollarından sıyrıldım. Böyle uzun uzun sarılarak tekrar polisin dikkatini çekeceğimiz korkusuna kapılmıştım. Her şeyi berbat edebilir, son anda yakalanabilirdim.

Henüz ayrılmıştık. İkimizi salonu boydan boya bölen cam duvar ayırıyordu artık. Camda son kez birbirimize bakmıştık.

Sabırsızdım. "Ne olacaksa bir an önce olsun," diyordum. Camın önünde daha fazla duramadım. Ona, gözlerinin içine, tüm görüntüyü belleğime silinmeyecek bir biçimde işlemek arzusuyla uzun uzun baktım. Ardından karşılıklı el salladık. Camın önünden ayrıldım. Dursaydım, Rüya'nın sıkılmadan saatlerce orada, camın öte yanında bana bakarak duracağını biliyordum. Ama içim kıpır kıpırdı.

Havaalanının uğultulu, kalabalık kafeteryasında içki içtim. İçerek bir parça sakinleşirim diye umuyordum. Pasaport kontrolünden geçmekte acele etmemin nedeni de içimdeki huzursuzluktu. Uçağın kalkışına daha çok vardı. Kaç duble içersem içeyim dinginleşemeyecektim. Korkuyordum. Zamanı yavaşlatan korkumdu. Acele etmeseydim, en az bir saat daha Rüya'yla birlikte olabilirdik.

Tadını çıkartarak, yavaş yavaş içiyordum rakıyı. Bu tadı bir daha bulamayacağımı düşünerek... Belleğimdeki Rüya'nın gülümseyen yüzünü kaybetmemeye çalışarak içiyordum. Moral vermek için gülümsemişti. Belki de ilk aşamayı başarıyla tamamladığım için...

Nasıl davrandığımı hatırlamıyordum. Onun hiçbir hareketini kaçırmadan belleğime işleme çabası kendi yaptıklarımı unutturmuştu. Rüya'nın ne giydiğini de hatırlamıyordum. Kadife takımı giymişti herhalde. Ona hediye almıştım. O her zamanki işkadını havasından kurtulsun diye... Saçlarını da alışılmışın aksine arkadan toplamış olmalıydı. Bu bir düşünceydi, tam emin değildim. Hayalimde böyle bir görüntü canlanıyordu.

Sadece ellerini hatırlıyordum. Rüya ellerini koyacak yer bulamamıştı bir türlü. Her an tırnaklarını yiyebilirdi.

Rakının sonuna gelmiştim. "Zaman geçmedi, geçmeyecek," diye düşündüm. Ne zaman geçiyordu ne de içimdeki sürekli artmakta olan sıkıntıyı yenebilmiştim. Sıkıntım korkuyla karışıyordu, her an yakalanacağımdan endişeleniyor-

dum. Polis bir şeyden şüphelenecekmiş, tekrar çağıracakmış gibi geliyordu.

Uçağa biniş tam anlamıyla bir karmaşaydı. Tek kapıdan üç ayrı uçağa aynı anda yolcu alınıyordu. Hostesler kalabalığın arasında koşuşuyor, bazı adları bağırarak çağırıyorlardı. O anda pasaporttaki adımın da bağırıldığını duydum. "Polis mi?" düşüncesiyle yine ter bastı. Hayır, uçağa çağırıyorlardı. Gecikmiştim, acele etmeliydim.

Uçak geniş ve rahattı. Fazla yolcu yoktu. En sondaki tamamen boş sıraya oturdum. Hava kararmış, yağmur çiselemeye başlamıştı. Karanlığın içinde yükselirken son kez şehire, İstanbul'a bakmak istedim. Bir şey göremedim. Denizin üstünde yükseliyorduk.

Sıkıntımı dağıtır umuduyla birçok dergi ve gazete satın almıştım. Bir türlü dikkatimi toplayıp okuyamıyordum. Kendimi zorladım. Harflerin gözümün önünde uçuşmasını engelleyemedim. Hostesler aceleci hareketlerle yemek dağıtmaya başlayınca gazeteleri kaldırdım.

Lokmalar boğazımdan geçmiyordu. Yemek yiyemeyeceğimi anlayınca kahve içmekle yetindim. Bir süre boş gözlerle hostesların hareketlerini izledim. İkisi de aynı yorgun ifadeyle bakıyordu çevreye. Kim bilir sabahtan beri kaçıncı seferleriydi bu. Servis yapmakta isteksiz oldukları, bitse de gitsek diye düşündükleri gözlerinden okunuyordu. Ama yine de dudaklarının kenarına yapmacık bir gülümsemeyi yerleştirmeyi becermişlerdi.

Sonra uyumaya çalıştım. Boşuna çabaydı. Uyuyamadım.

Rüya'nın gittiği yolculuklardan yolladığı mektupları, kartları yanıma almıştım. Genellikle kart yollamıştı. Hepsi özenle seçilmiş, onun ince ruhunu yansıtan şeylerdi. Paris'ten yollanmış bir tanesinde kalabalığın arasında öpüşen bir çift vardı. Birbirlerine aşkla sarılmışlardı. Böyle kimseye aldırmadan öpüşebilir miydik? Evet, Rüya yapardı. Kişiliğine uymasa da, sırf ben istedim diye

öpüşürdü. Buna hiçbir zaman cesaret edemeyeceğime karar verdim. Rüya ne kadar ısrar ederse etsin yapamazdım. İkimizin arasındaki fark da buradan kaynaklanıyordu.

Uzunca bir süredir sabahları gazetenin ilavesindeki "Yıldızınız Konuşuyor" adlı bölümü okuyor, günün yorumunu ondan yola çıkarak yapıyorduk. O gün de yıldız fallarımızı okumuştuk. Benimkinde, "Bugün bir engeli aşacaksınız, buna öyle sevineceksiniz ki, hemen ona haberler uçuracaksınız. Telefonu elinizden bırakmıyor, sevdiklerinize müjdeyi yetiştiriyorsunuz," diyordu. Her şeyin birazdan sona ereceğini, falın söylediği mutlu sona ulaşacağını umdum. Sonra? Sonrası yoktu, fal bunu yazmamıştı, ben de hiç düşünmemiştim. Sadece gitmeye odaklanmıştım.

Tek engel kalmıştı; Almanların pasaport kontrolünden kazasız belasız geçmek. Orada sorun çıkmayacağını umuyordum. Pasaportumun sahte olduğu anlaşılsa bile iltica ettiğimi söyleyecektim. Türkiye'ye geri yollamazlardı. Bu sadece bir umuttu. Almanların ne yapacağını bilmiyordum, bunu araştırmak aklıma gelmemişti. Belki de hiçbir şey dinlemeden atıverirlerdi uçağa, gerisin geri yollarlardı.

Pasaport kontrolüne doğru yürürken geri yollanma olasılığını aklıma bile getirmek istemiyordum. Kontrol bölümünde tek bir polis vardı. Bu yüzden uzun bir sıra oluşmuştu. Dikkatle polisin yaptıklarını inceliyordum. Hiç kimseyi geri döndürmemişti. Genellikle vize sayfasına baktıktan sonra önündeki bilgisayara bir şeyler yazıyor, sonra da damgayı vuruyordu. Sadece iki sıra önümdeki adamla konuşmuştu. Adam telaşlanmış, cevap verememişti. Yanındaki arkadaşı çevirmenlik yapmıştı. Ama bir sorun çıkmamıştı.

Polis soru sorarsa ne söyleyeceğimi toparlamaya çalışıyordum. Bir iş gezisi için geldim, diyecektim. Pasaportta bol bol vize vardı. Gerçekte bir işadamına aitti. "Bir iş gezisi için geldim," cümlesinin İngilizcesini bulmaya çalışırken sıra bana gelmişti. Polis bir el işaretiyle çağırdı.

Pasaportu uzattım. Polis, fotoğraf sayfasını açtı. Bir an oradaki fotoğrafi süzdü, sonra bana dikkatlice baktı. Ardından tek tek sayfaları çevirdi, vizeleri inceledi. En son vizeyi buldu. Bilgisayara son sayfadaki nüfus bilgilerini yazdı. Tekrar vize sayfasını açıp damgayı bastı, pasaportu geri verdi. Üstümden büyük bir yük kalktığını hissetmiştim. Biraz daha uzasa ya bayılacak ya da kalp krizinden ölecektim.

2

Karşılamaya Fuat gelmişti. Yıllar sonra tekrar buluşmanın özlemiyle kucaklaştık. En az on yıl olmuştu Fuat yurtdışına çıkalı. Değişmiş olacağını düşünüyordum. İlk bakışta tanımıştım onu. O yıllarda kara kuru bir delikanlıyken şimdi orta yaşlı bir adamdı. Vücut yapısında değişiklik yoktu. Sadece saçları kırlaşmış, göz kenarlarında kırışıklar oluşmuştu. Birbirimize, "Hiç değişmemişsin," derken aslında bakışlarımızla nelerin değiştiğini araştırıyorduk.

Yüzünde buruk bir gülümseme vardı Fuat'ın. Telefonda konuştuğumuzda da ses tonu öyle değil miydi? Benim yaşadıklarımı yıllar önce yaşamıştı. Bunun çekilmez bir süreç olduğunu düşünüyordu.

"Geri dönülmez bir yoldasın Engin. Enine boyuna düşündün mü?" demişti. "Bana sorarsan ne yap yap, gelme!.."

Ben de yurtdışına kaçmaya karar verirken biraz ikircikliydim. Gizlenmem ya da sahte kimlikle dolaşmam mümkündü. Ama İstanbul'da ya da Türkiye'de herhangi bir yerde her an yakalanabileceğim hissiyle yaşayamayacağımı düşünüyordum. Daha önce o gerginliği yaşamıştım, tekrar aynı deneyimi yaşamak istemiyordum. Hem yeni bir hayata başlamak, hep aklımdan geçen "Avrupa'da yaşasam!.." düşüncesini hayata geçirmek için bir fırsat olarak da görmüştüm bu gelişmeyi.

Sahte pasaportu temin etmek için çektiğim çileleri düşününce kendimi daha da haklı buluyorum. Yalnız kalmıştım. Arkadaşlarım ilgisiz davranmışlardı. Aldığım cezayı küçümsemişler, "Yatarsın çıkarsın," demişlerdi. Biraz araştırınca örgütün artık yurtdışına çıkışlara soğuk baktığını, yardımcı olmadığını öğrenmiştim. Bana da yardımcı olmayacaklardı. Sonradan, isteseler de bu konuda bir şey yapamayacaklarını, birçok birim gibi, yurtdışına adam çıkartan, pasaport temin eden birimin de dağıldığını öğrenmiştim. Yeniden yapılanmaya gidiliyordu. Dünyanın değişimine ayak uydurmaya, yeni bir örgüt olmaya, en azından öyle olmuş gibi görünmeye çalışıyorlardı. İnsanların artık yurtdışına çıkmayı da, orada olmayı da onaylamadığını, hatta kınadığını biliyorlardı. Şefler de yakında ülkeye dönmeyi, mücadeleye orada devam etmeyi planlıyorlardı. Benim isteğim tüm bunların tersine bir şeydi.

Uzunca bir süre yurtdışına nasıl çıkabileceğimi, nasıl pasaport temin edebileceğimi araştırmıştım. Para karşılığı bu işleri yapanlar vardı. Ama onların da ne kadar güvenilir olduğu şüpheliydi. Adamın parasını alıp hiç yurtdışına çıkartmadan ortada bırakmaları ya da polise teslim etmeleri mümkündü. Bu riske giremezdim. Hem istenen paraları da toparlamam olanaksızdı.

Her şeyin ters gittiğini düşünürken Fuat'la konuşmuş ve umutlanmıştım. Fuat, Almanya'da sahte pasaport temin etme-

nin çok daha kolay ve ucuz olduğunu söylüyordu. Yapmam gereken pasaport için gerekli parayla birkaç vesikalık fotoğraf yollamaktı.

Bu kez de parayı temin etmek sorun olmuştu. Hiç kimse borç vermeye yanaşmıyordu. Rüya işe el koyup bankadan kredi almasa para bulamayacaktım.

Sonra da günlerce pasaportu beklemiştim. Nihayet pasaport gelince bir süre de onun işe yarayıp yaramayacağını düşünmüş, defalarca incelemiştim. Her şeyiyle mükemmel görünüyordu. Tek hatası fotoğraftaki soğuk damgadaydı. Fotoğrafın üzerindeki damgayla sayfanın üzerindeki tam bir uyum içinde değildi. Onu da sağlamak kolay değildi herhalde. Çok dikkatli bakınca farkı görmek mümkündü.

Rüya kendimi tehlikeye atmamam, bu pasaportla yurtdışına çıkmaya çalışmamam gerektiği düşüncesindeydi. Ama başka bir yol da öneremiyordu. Riski göze almaya karar verdim. Bir şey yapmadan, eli kolu bağlı beklemektense, en azından bir girişimde bulunmuş olacaktım. Polis her an kapımı çalabilir, beni hapise atabilirdi. Sonuçta yurtdışına çıkarken de, burada eli kolu bağlı beklerken de yakalansam gideceğim yer aynıydı; hapishane.

İşte başarmıştım. Fuat'ın yanında oturuyor, gecenin karanlığını delip geçen arabanın ışığında kendi geleceğimi görmeye çalışıyordum.

3

Eve geldiğimizde şerefime şampanya patlatmışlardı. Fuat'ın karısı Sedef'te de aynı buruk gülümsemeyi görür gibi olmuştum. Fuat'ın aksine o tamamen değişmişti. Koyu sarıya boyadığı saçlarını topuz yapmış, gözlük takmış, tam bir orta yaşlı öğretmen havasına girmişti. Bana pek dostça davranmadığını hissediyordum. Bakışlarından Şükran'ı ve oğlunu terk etmiş maceracı bir adamı onaylamadığını okuyordum.

Belki de bu hisse kapılmamın nedeni onun Şükran'ın yakın arkadaşlarından birisi olmasıydı. Benim tavrımı, yaptıklarımı onaylamayacağını düşünüyordum. Bu yargımda haksız sayılmazdım.

İnsanları kategorize etme alışkanlığı vardı Sedef'te. Bu huyunu onları anlamak olarak yorumlardı. Bir insanı anladığını söy-

lediği andan itibaren de bir daha kanısını asla değiştiremezdiniz. Benimle ilgili kararını çok önceleri vermiş olmalıydı. Zamanında Şükran'la birlikte olmamıza da, evlenmemize de açıkça karşı çıkmıştı.

Gerçekten neşeli olan tek insan küçük Emre'ydi. Kısa süren bir çekingenlik döneminden sonra kucağıma oturmuş, birlikte neler yapabileceğimizi, nerelere gidebileceğimizi anlatmaya başlamıştı.

Yanımda getirdiğim rakı şişesini açarken, Rüya'dan telefon gelmişti. Daha fazla bekleyememişti. Oysa, ben telefon edecektim. Öyle anlaşmıştık.

Rüya'nın telefondaki ilk sözü bir sitemdi. Henüz kapıdan girdiğimizi söyleyince hemen kendini toparlamış, özür dilemiş, "Her şey faldaki gibi oldu," demişti. Telefonda birbirimize kadeh kaldırmıştık.

Küçük bir evdi. İki küçük odası, bir de mutfağı da içine alan salonu vardı. Salonu halılar, kilimler, bakır eşyalarla döşemişlerdi. Karşılıklı iki sedirin ortasında bir bakır sini duruyordu. Duvara asılı saz ve def, nargile, semaver, dantel örtüler, Anadolu manzaralı resimler hep Türkiye'yi hatırlatıyordu. Ama bu turistik bir görüntüydü. "Şark köşesi" görünümlü bir dekorasyonu tercih etmeleri garibime gitmişti. Ne köyde ne de kentte böyle evlerde yaşamıyorduk.

Neyse ki evin diğer odaları bu anlayışla döşenmemişti. Hatta salona zıt modern bir hava vardı. Bana, Emre'nin odasını hazırlamışlardı. Hiçbir şey düşünmemeye çalışarak uyumayı denedim. Çok yorgun olduğumu hissetmeme rağmen uyuyamadım. "Keşke biraz daha içseydim. Kafayı bulurdum," diye kendi kendime kızdım. Rüya'yı düşündüm. Ne yapıyordu acaba? Uyumuş muydu? Yedi tepeli şehirde, yokuştaki evde gecenin sesleri duyulurdu. Mahalle geceleri yaşardı. Yattığı yerden o sesleri dinliyor olmalıydı.

Burada hiç gürültü yoktu. Ne bir insan, ne bir araba sesi vardı. Sanki yalıtılmış gibiydim. Belki de beni rahatsız eden bu

mutlak sessizlikti. Bir düşünceden diğerine atlayarak, bir anıdan öbürüne geçerek yatakta dönüp durdum. Sabaha karşı rahatsız, düşlerle dolu bir uykuya dalmış ama kısa süre sonra tekrar uyanmıştım. Üstümdeki yorgan kısa ve ince gelmişti. Yatak da çok dardı. Yine de kahvaltı için çağrılana dek öylece yattım.

Noel gelmişti. Fuatlar tatilden yararlanıp Fransa'ya arkadaşları ziyarete gideceklerdi. Birlikte olduğumuz iki günü seyahat heyecanıyla geçirmişlerdi. Emre'nin keyfi, Sedef'in yüzüne yerleşen mutluluk dolu gülümseme, içimdeki sıkıntıyı biraz dağıtmıştı. Fuat, bu tatilin çok önceden planlanmış olduğunu anlatmıştı. Yoksa beni yalnız bırakıp gitmek istemiyordu. Pasaportum sakat olmasa beni de götürebilirlerdi ama riske girmemeliydim. "Tatiller olmasa bu kentte yaşanmaz," demişti.

Eskiden olsa Fuat, tatilin lafını etmek bir yana böyle bir şeyden söz edeni de kınar, hatta küçük burjuva alışkanlıklarına saplanıyor diye yerin dibine batırırdı. Hepimiz gibi o da değişmiş olmalıydı. Üstelik Avrupa koşullarında tatil yapmak hiç de küçük burjuvaca sayılmayabilirdi. Burada işçilerin de rahatlıkla tatil yapacak kadar para kazanabildiğini duymuştum.

Fuatların tatile gitmesi, yalnız kalacak olmam bir yandan hoşuma gitmiş, diğer yandan tedirgin etmişti. "İyi oldu. Kafamı dinler, kendime gelirim," diyor, ama yalnızlığa nasıl dayanacağımı da düşünmeden edemiyordum. Bilmediğim bir ülkede, tanımadığım bir kentte yalnız olmak düşüncesiydi beni için için endişelendiren.

Sedef'ten öncelikle postaneyi, nasıl posta pulu alınacağını, sonra da marketin yerini öğrendim. Neyse ki her ikisi için de Almanca konuşmak gerekmiyordu. Posta pulu postanenin önündeki makineden alınabiliyordu. Markette de satın aldığım şeyleri raflardan kendim seçtiğim ve tezgâhtara sipariş vermek gereken kasap ve peynir bölümüyle işim olmadığından rahattım.

En çekindiğim şey bir şey sorulması ya da söylenmesi ve ona cevap verememdi. Yine de insanlarla yüz yüze gelmem gerektiği anlar oldu. Posta pulu makinesinde pul bittiği için içeri girip memurdan satın almak durumunda kaldım. Birkaç kez de markette kasiyerler bir şeyler sordu, onları da gülümseyerek idare ettim.

Kentteki herkes bir yerlere tatile gitmiş olmalıydı. Apartman derin bir sessizlik içindeydi. Sanki kimse yaşamıyordu. Sokaklar da terk edilmiş gibiydi. Ne bir insan ne de hareket eden bir araba... Kafamda geleceğe ait binlerce soruyla boş ve ıssız sokaklarda yürüyordum. Kent dümdüzdü. Ortasında Ren Nehri tüm ihtişamıyla akıyordu. Nehri ilk gördüğümde, "Yazın berraklaşır, mavileşir herhalde," diye düşünmüştüm. Birkaç kez nehrin kenarına yürüdükten sonra hep böyle gri ve kahverengi arasında bir renkte aktığına emin olmuştum. Mavi, bu suya yakışmazdı. "Nehir coşkusunu taşımayan, bir kanal bezginliğinde akan bir su, maviyi nasıl yakalayabilir ki!"

Nehrin karşısında da evler vardı. Birkaç köprü iki yakayı birbirine bağlıyordu. Köprülerden biri bizim Boğaz Köprüsü'nün küçük bir örneği gibiydi sanki. Yürüyüp geçmek mümkündü. Ama içimden öteki yakaya geçmek gelmiyordu. Buradan farklı bir şeyle karşılaşmayacağımı düşünüyordum.

Nehire uygun olarak yapılmış ince uzun şilepler geçiyordu ağır ağır. Bazılarının üzerinde arabalar, asılmış çamaşırlar vardı. Sanki bir evin bahçesi gibi kullanıyorlardı güverteleri. Kaptanlar aileleriyle yaşıyordu sanırım. Fuat bu teknelerin peşine takılıp gelen martılar gördüğünü söylemişti. Bir martı Avrupa'nın ortasındaki bu kentte kendini nasıl hissederdi acaba? Herhalde benim gibi...

İltica başvurusu için öncelikle avukatla görüşmemiz gerekiyordu. Bu da tatilden, yılbaşından sonra olabilecekti. Şimdi beklemekten başka yapabileceğim bir şey yoktu. "Burada beklemeyi ve sıkılmayı öğrenmelisin," demişti Fuat.

Sonra da beni ferahlatmak istercesine kendi öyküsünü anlatmıştı. Örnek alınacak, dersler çıkartılacak bir öykü olarak can kulağıyla dinlemiştim. Fuat'la Sedef, darbe sonrasında ilk yurtdışına çıkanlardandı. İlk olmanın tüm sıkıntılarını, acılarını yaşamışlardı. Açlık, tedirginlik, yalnızlık dolu günler... Fuat, yurtdışına çıkarken sınırda ve daha sonra Bulgaristan'da, Yugoslavya'da yaşadığı sıkıntılardan çok Almanya'da yaşadıkları ilk yılı hatırlıyordu. O ilk yıl, hemen hiçbir Türk'ün yaşamadığı bir kasabada geçmişti. Sınırı geçer geçmez iltica başvurusunda bulundukları kasabaydı bu. Bir yandan iltica başvurularının sonuçlanmasını beklemek, diğer yandan dilini bilmediğin bir ülkede eli kolu bağlı olduğunu hissetmek, onur kırıcı işlerden üç beş kuruş kazanarak yaşamaya çalışmak...

Hüzünlendiğimi hissedince yine o buruk gülümsemeyle omzuma vurmuş, "Sen şanslısın," demişti. "Yardımcı olacak, dostluk edecek çok insan var. Örgüt var. Biz varız."

Hep aynı yöne, Dom'a doğru yürüyordum. Kenti tanımadığım için henüz yön duygum oluşmamıştı. Her sokak birbirinin aynı görünüyordu. Düzenli, temiz sokaklar, balkonsuz, fazla yüksek olmayan sadece renklerinin tonu farklı binalar... Bu büyük kiliseyi işaret seçmem hem yolumu kaybetmek endişesinden hem de çarşının o yönde olmasından kaynaklanıyordu. Dom, iki büyük kulesiyle kara bir hayalet gibi kentin her yerinden görünüyordu.

Puslu havaya, yağıp yağmadığı belli olmayan bir yağmura rağmen kilisenin çevresinde hep insanlar oluyordu. Büyük meydanın zeminine dev resimler çizenler, müzik grupları, akrobatik hareket yapanlar kiliseyi ziyaret eden turistlerden para toplamaya çalışıyordu. Böylelikle çok az sayıda da olsa insanları görüp ferahlıyordum. Tüm dükkânlar kapalı olmasına rağmen kilisenin çevresindeki trafiğe kapalı sokaklarda yer alan çarşıda vitrinlere bakan insanlar oluyordu hep. Evin ve bulunduğu mahallenin

sürekli sessizliğinin verdiği yalıtılmışlık duygusundan, ondan kaynaklandığını sandığım "hücredeyim" hissinden biraz olsun kurtuluyordum böylece.

Her yerde anlamadığım bir dilde konuşanlar, o dilde yazılar, tabelalar ve en önemlisi yabancı çehreler vardı. Bunların arasında kendi milletimden olabilecek biri var mı diye tüm yüzleri dikkatle süzüyor, kendi dilimi duyabilir miyim diye her konuşmaya kulak kabartıyordum.

Bu uzun yürüyüşlerimin hep Gar'da noktalanmasının nedeni de bu ruh haliydi. Gar'da Türkçe gazeteler satan bir kitapçı vardı. Orada günlük gazetelerin ilk sayfalarını süzüyor, bazen paraya kıyıp bir gazete satın alıyordum.

Günün tek keyifli şeyi Rüya'nın hemen her akşam aksatmadan ettiği telefonlardı. Neredeyse günlerimi telefondan önce, telefondan sonra diye ikiye bölecek, öyle yaşayacaktım. Telefon öncesi, beklemek, saçma sapan şeylerle, ya da aylak aylak gezerek vakit geçirmeye çalışmak demekti. Telefon sonrası, Rüya'nın sesinden, anlattıklarından anlamlar çıkartmaya çalışmak, hüzünlenmek, kederlenmek ve bir süre sonra yeni telefonun bekleyişine girmek... Daha önce ona böylesine bağlı olduğumu hissetmemiştim.

Kuru ve tekdüze telefon konuşmaları oluyordu bunlar. Bu havanın benden kaynaklandığını hissediyordum. Ama önüne geçemiyordum. Uygun cevaplar verebilsem, anlatacak bir iki şey bulabilsem, karşılıksız kalmayacağımı biliyordum. Sesimin iç karartıcı tonunu değiştiremeyeceğimi düşünüyor, hiçbir şey anlatmak istemiyordum.

Günler geçtikçe sokağa çıkma arzum da azalıyordu. Üstüme yapıştığını hissettiğim tembellikle uyku saatlerimi, daha doğrusu yatakta kalma zamanımı uzattıkça uzatıyordum. Sabah kalktığımda yapacak bir şey olmadığını bilmem, günün ne kadar uzun olduğunu düşünmemdi belki de bunun nedeni.

Yatakta olmadığım zamanlar televizyona boş boş bakarak ve hiçbir şey anlamadan oturmaktan başka yapabilecek bir şey bu-

lamıyordum. Oysa Fuat, birçok eski arkadaşın telefon numaralarını bırakmış, "Çoğu tatile gitmemiştir," demişti. Onları arayabilir, hasret giderebilirdim. Aramak bir yana, her telefon çalışında arkadaşlardan biri olabilir endişesine kapılıyordum. Biraz zaman geçsin, ruhsal durumum düzelsin istiyordum. Onların karşısına bu çökmüş halimle çıkamazdım.

İçimdeki sıkıntı geçmek bilmiyordu. Göğsümün tam ortasına yerleşmişti. Evde dikkatimi hiçbir şeye yoğunlaştıramıyor, bir satır bile okuyamıyordum. Kendimi sokağa attığımda ise, bir an önce eve dönmek arzusuyla doluyordum. Yalıtılmışlık duygusu her yerde benimleydi.

4

"Bu kentte, bu ülkede yaşamak..."

Binlerce cevapsız soru oluşturan kocaman bir soruydu. Hayal etmeye çalışıyordum. Aslında bu konuda düşüncem yoktu. "Fuat'ınki gibi bir hayat!" Rüya yanımda olsun, bir evim, işim olsun istiyordum. Hayal edebildiğim ancak buydu. "Bir lokma ekmek yeter bana," desem de bir an önce bir iş sahibi olmak, günleri o işle doldurmak istiyordum. Ama iş sahibi olmak, olabilmek pek de mümkün değildi anladığım kadarıyla. Bu ülkede ne iş yapabilirdim? Muhasebecilik? Gazetecilik? Cevap bulamıyordum.

Bir kentin büyüsüne nasıl nüfuz edilir? Onun sırlarını çözüp, neler içerdiğini anlamaya çalışmak hiç aklıma gelmemişti. Bu kentte bir yabancıydım ve öyle kalacaktım.

"Bir kenti terk etmek!"

Hayatımda ilk kez yaptığım bir şey değildi bu. Liseyi bitirdiğimde doğduğum büyüdüğüm kasabayı kaçarcasına terk etmedim mi? Üniversiteyi bitirir bitirmez de İzmir'i...

İçimde şimdi hissettiğime benzeyen, adlandıramadığım bir sıkıntı vardı. Nerede yaşarsam yaşayayım, bir süre sonra rahatsızlığım artıyor, içimdeki sıkıntıyı dindirebilirim umuduyla gitmek istiyor, gidiyordum.

Kendimi aramaktı bu. Özümü, gerçek yuvamı arıyor, bir an buldum sanıyor, sonra aynı süreci tekrar yaşıyordum. Ama bu kez çok farklıydı. Yalnız bir kenti terk etmekle kalmamıştım. Dilimi, alışkanlıklarımı, işimi, evimi, karımı, anamı, tek kelimeyle söylemek gerekirse hayatımı terk etmiştim.

İstanbul'da her şeye sıfırdan başlamıştım. El yordamıyla da olsa bir yerlere varacağımı biliyordum. Bahanem vardı. Buna kendimi inandırmıştım. "Kaçmam gerek," demiştim. "Neden kaçıyorsun?" diye sormamıştı Şükran. Alacağı cevabın doğru olmadığını, yalan söyleyeceğimi biliyordu. Polisten ya da kanundan kaçtığımı söyleyecektim. Aslında sorumluluktan kaçıyordum. Aileden. Aile babası olmaktan...

Evlendiğimizde ben on dokuz yaşındaydım, Şükran da yirmi yaşındaydı. İkimiz de çocuktuk. Bu iki çocuk hata edip bir de çocuk yapmıştı. Olaya hemen anne babalar ve sonra örgüt karışmasa ne olurdu? Evlilik bir namus kurtarma kampanyası şeklinde gerçekleşmişti. Bizim dışımızda herkes evlenmemizin gerektiğini düşünüyordu. Şükran yakında doğuracaktı ve doğacak çocuğun bir ailesi olmalıydı. Anne babaların isteklerine aldırmayabilirdik ama örgüt de evlenmemizi istiyordu, yapacak başka bir şey yoktu. Zaten onların tüm karşı çıkmasına rağmen birbirimizi sevmiş, âşık olmuştuk. Şimdi bir de "dejenere küçük burjuvalar" gibi davranmamız hoş karşılanamazdı. Aşkın, sevginin, kadınla erkeğin yakınlaşmalarının devrimci mücadelenin önünde engel olduğunu düşünüyorlardı. Birbirimizi sevip birlikte olma-

mıza engel olamamışlardı, öyleyse kurallara uymalıydık. Kafam, devrimci bir örgütün, üstelik ailenin gerici bir yapılanma olduğunu savunmasına rağmen bizi evlenmeye zorlamasını almıyordu. Ama tartışmadım. Daha o zamanlarda aşk hayatında her zaman ikiden fazla oyuncu olduğunu öğrenmiştim. Hayat, bizi iki âşık olarak hiçbir zaman baş başa bırakmayacaktı.

Siyasi çalışmalar, çocuğun doğumu, bu arada okulu, üniversiteyi bitirme çabaları... Hepsi birbirine karışmış, nasıl bir girdabın içinde debelendiğimizi fark etmemiştik bile. Neler olup bittiğini ancak darbe sonrası tutuklandığımda kavrayabilmiştim. Kutsal aile ikimizi de hazmetmişti. Şükran ev kadını rolünü sahiplenmişti. Bana da iyi aile babası rolü uygun görülmüştü. Üniversiteyi bitirdiğime göre doğru dürüst bir iş bulmalı, kaynana-kayınpeder yanından ayrılıp kendi evimizi kurmalıydım.

"Bu hayatı yaşamak istemiyorum," düşüncesiyle çıktım hapisten. Tekrar tutuklanacağım söylentisi ise iyi bir bahane oldu. "Ortadan kaybolmalıyım," diyerek terk ettim İzmir'i.

"Ne zaman döneceksin?" diye sormamıştı Şükran. "Ben de seninle birlikte geleyim," de dememişti. "Hiç durmayacak mısın? Durup düşünmeyecek misin? Neleri, kimleri terk ettiğini, ezip geçtiğini anlamayacak mısın? Gitmek, bırakıp gitmek, en kolay çözüm değil mi? Sen hayatın boyunca hep bunu yapmadın mı, hep kaçmadın mı?" Şükran konuşsa mutlaka bana bunları söylerdi. Anlaşılan benden umudu tamamen kestiği için ağzını açmak gereği bile duymamıştı.

İlk zamanlar birkaç kez buluşmuştuk. Daha çok çocuk hakkında konuşarak, çocuktan başka konuşacak ortak konumuz kalmadığını fark ederek, bir görevi yerine getirircesine...

Aramızdaki karakter farkıydı aslında her şeyin nedeni. Şükran ilkelerinden hiç taviz vermeden, hatta hayat biçimini de çok fazla değiştirmeden evliliğe kendini uydurmayı bilmişti. Bir yandan işe gidiyor, çocuğa bakıyor, diğer yandan siyasi çalışmalarına devam ediyordu. Benimse hep bahanelerim vardı. Örgüt ve

verilen görevlerse en iyi gerekçemdi. Darbe sonrası yeniden örgütlenmemiz gerekiyordu ve bu iş olabildiğince gizli yapılmalıydı. Ben de şehir şehir dolaşarak görevimi yerine getirmeye çalışıyordum. Bu arada polisten de kaçmam gerektiğine göre eve uğramamam, çocukla ilgilenmemem normaldi.

Şükran, örgüte durumumu anlatıp daha yerleşik bir görev alabileceğimi savunuyordu. Kendisi içinde bulunduğu şartları anlatmış ve onları ikna etmişti. Benim bu konuyu konuşmamamı anlayamıyordu. Daha doğrusu bir şeyler anlıyordu ama adlandırmak istemiyordu. Sorun, örgütün verdiği görevler, illegalite ya da polisin beni araması değildi.

Birbirlerimize o denli uzaklaşmıştık ki, sanki daha önce hiç birlikte olmamışız gibi hissediyordum kendimi. Şükran da durumu fark etmişti herhalde. Buluşmalar gitgide daha azalmış, iyice seyrekleşmişti. Kaçaklık dönemimin bitmesi de bir şeyi değiştirmemişti. Ve bir gün postadan nafaka davası için çağrı çıkmıştı.

Nehrin kıyısında üşüyerek otururken Şükran'ı düşünüyordum. Kızların en güzeli, en konuşkanı ya da neşelisi değildi. Koyu kahverengi saçları, bal rengi gözleri, sarı bir teni vardı. İncecik, minicikti. Üfleseniz uçacak denilenlerden. Vücudu da küçük bir çocuktan farksızdı, göğüslerini ya da kalçasını fark etmeniz için çok dikkatli bakmanız gerekirdi. Zaten böyle bir incelemeye olanak sağlamayacak biçimde bol kazaklar, pantolonlar giyerdi hep. Burnundan sık sık düşen kalın camlı gözlüğü, bakışlarındaki sertlikle hepimizin en ciddisiydi. Çok nadir konuşur, ama konuştu mu boş laf etmezdi. Düşünceli ve dikkatliydi. Tam bir disiplinle yapardı her şeyi. Birçok eylemde onun kararlılığı ve dikkati sayesinde polise yakalanmamayı başarmıştık. Belki de onun gibi olmayı istediğim için kendime Şükran'ı hedef seçmiş, yavaş yavaş yaklaşmıştım. Bir tepki almaktan, terslenmekten korkuyordum. Neyse ki terslememişti. Aksine beni gördüğünde bakışlarının değiştiğini hissedebiliyordum. Artık yapmam gereken bu arkadaşlığı aşk ilişkisine dönüştürmekti.

Bir eğlence gecesinde iyice yakınlaşmıştık... Bir ruh birliği oluşturmuştuk sanki. Bakışlarla anlaşıyor, bir söz söylemeye gerek duymadan aynı şeylere gülüyorduk. Her zamanki diken üstünde halinin yerini neşeli bir genç kız almıştı. Tüm işaretler olumluydu. Belki bu zaferin nişanı olsun diye birlikte fotoğraf çektirmek istemiştim. Israr etmiştim. O hemen derlenip toparlanmış, bir anda ciddileşmişti. Savaşı kazanmadan zaferimi ilan etmeye çalışmış, her şeyi berbat etmiştim.

Şükran istemiyordu. Belki de çekiniyordu. Sonuçta örgütün düzenlediği bir geceydi bu ve ikimizin yakınlaşması hoş karşılanmayabilirdi. Aşklar, flörtler, karşı cinsle yakınlaşmalar devrimci mücadelenin önündeki engeller olarak görülüyordu. Tüm bunları hatırlıyordum ama Şükran'ın o günkü halini belleğimde canlandıramıyordum. Sadece son günlerden bir görüntü var belleğimde. Mutfakta bulaşık yıkarken bir yandan da eteğini çekiştiren çocukla uğraşan bir ev kadını. "Engin, şu çocukla ilgilen biraz!" O cümle ve o cümleyi söylerkenki bakışı. Kınayan bir bakıştı. O bakışı belki de son nokta olarak görmüş, bininci kez "Bu hayatı yaşamak istemiyorum," diye düşünmüştüm.

Boşanma ilamını aldığımda kendimi temize çıkartmak için, "Ben bu kadınla değil, Şükran'la evlenmiştim," diye düşünmüştüm. Yine de vicdanımı temizlemek için yıllarca komik paralar göndermedim mi onlara? Nafakadan ayrı, bayram hediyesi, çocuğun okul masrafı gibi gerekçelerle...

Filmlerdeki gibi, bir sabah erkenden Haydarpaşa'dan İstanbul'a bakmamın üzerinden neredeyse 15 yıl geçmiş. Kıyıda bir banka oturmuş denize, karşı kıyıya bakmıştım. Kendimi özgür ve mutlu hissetmiştim. Ren'in gri suyuna bakarken de benzer bir durumda olduğumu düşündüm. Yine kaçmıştım. Aradaki ayrım mavi ile grinin farkı kadar belirgindi. O gün ne denli umutluysam bugün de o kadar umutsuzdum.

5

Avukatın henüz tatilden dönmediğini, dönünce de tüm bir ayının dolu olduğunu öğrenmiştik. Belirsizliklerin bir ay daha sürmesi demekti bu. Fuat, benim halimi görünce önce başka bir avukat bulmayı denedi. Birkaç gün sonra da tüm avukatların yoğun olduğunu, bir ay sonraya bir randevu ayarlamanın bile şans olduğunu söyleyerek beni sakinleştirdi. Zaten yapılacak başka bir şey de yoktu.

Avukatla konuşsak her şey bir an önce çözümlenecekmiş gibi geliyor, "En azından kendine ait bir evi, odası olur insanın, rahatsız ettiği duygusundan kurtulur," diye düşünüyordum.

Emre'nin gitgide artan homurtularını onun odasını işgal etmeme, Sedef'in puflamalarını evdeki gereksiz varlığıma, uzayan

misafirliğime bağlıyor, uyku ve gezme saatlerini olabildiğince uzatarak görünmez olmayı deniyordum. Fuat'ın iş dönüşüne dek dışarıda kalmaya çalışıp Sedef'e biraz nefes alacak zaman tanımaya gayret ediyorum. Oysa gündüz saatleri evin en boş olduğu zamanlardı. Sedef, Emre'yi okula bıraktıktan sonra işe gidiyordu. Fuat da işte olduğuna göre evde yalnızdım. Ama içimdeki rahatsızlık veriyorum duygusuyla onların ardından kendimi sokağa atıyordum.

Bunun nedeni evdeki sessizliği yenememem de olabilirdi. Sanki kimsenin yaşamadığı bir apartmanda yalnız başınaydım. Komşuların varlıklarına dair bir işaret yoktu. Aynı sessizlik apartmandan taşıp sokağa da yansıyordu. Çoğunlukla apartmandan da, sokaktan da koşar adım kaçıyordum.

Genellikle sokağın sonundaki parka gidiyordum. Çok büyük olmasa da genişlik, ferahlık veren bir parktı burası. Ulu ağaçlarla dolu hafif meyilli arazi baştan başa çimle kaplıydı. Oturacak bank sayısı azdı. "Çimlere basmayın!" uyarısı olmadığını fark etmemiş, ilk zamanlarda bank sayısının azlığına kızmıştım. Ama çimlerin basılmak, oturulmak, uzanılmak için olduğunu görünce bank sayısının azlığının önemli olmadığını düşündüm.

Çocuklarını ya da köpeklerini gezdirmeye çıkmış kadınlar, az da olsa genç çiftler, sevgililer, daima yalnız olarak göreceğim yaşlılar ve serserilerdi parkın sakinleri. Hava hep puslu ve yağmurlu olduğu için, güneşli zamanlar çok kıymetliydi. O zaman ortalık şenleniyor, el ele gezen çiftler, mayolarını giyip güneşlenenler, uzanıp kitap ya da gazete okuyanlar, top oynayanlar, koşanlar, spor yapanlar, bisiklete binenler ve hemen bir ateş yakıp etleri ızgaraya atıveren kalabalık Türk aileleri parkı dolduruveriyordu.

İnsanlara bakarak zamanın daha çabuk geçtiğini, dertlerden tasalardan kurtulduğumu hissediyordum. Bakışlarımı daha çok kadınlar, genç kızlar üzerinde yoğunlaştırmamın ise birçok, belki bir tek açıklaması olabilirdi. Bu açıklamaları düşünüp canımı sıkmıyordum. Bakmak ve baktığım insanlara hayat öyküleri uy-

durmak hoşuma gidiyordu. Giyimlerine, hallerine, tavırlarına göre hayat öyküleri... Daha çok yaptığım buydu.

Yaşlılar ve serseriler sık sık oturduğum banka konuk oluyorlardı. Yaşlıların sonsuz monologları ilgimi çekiyordu. Daha ilk cümlelerinde araya girip Almanca bilmediğimi söylememe rağmen anlatmayı sürdürmeleri yalnızlığın doruk noktasında olduklarının göstergesi değil miydi?

"Bir insan niçin sokaklara vurur kendini?" Almanca konuşabilsem parka her gittiğimde oturduğum banka konuk olan yaşlı serseriye bu soruyu sormak isterdim. Görmüş geçirmiş bir Yunan filozofu gibi dolaşıyordu o. Beyaz saçlarını ve sakallarını alabildiğine uzatmış, rüzgârla paltosunu savurarak, peşinden gelen köpeklerle ilgisi yokmuş gibi... Elinde bira taşımak için özel olarak yapılmış tekerlekli plastik bir çanta, içinde neler olduğunu hep merak edeceğim plastik torbalarıyla, çöp kutularını dikkatle inceleyerek, eski bir soylu olduğunu hissettiren bir tarzda bira parası dilenerek hep aynı saatte geliyordu.

Serserilerin yaşlılardan daha şanslı olduğunu düşünüyordum. Çünkü onların kendilerine has toplulukları vardı. Parkın girişinde, ellerinde şişeleri, sadece bira almak için ara vererek saatlerce sohbet ediyorlardı. Neler konuştuklarını çok merak ediyordum. Zaman zaman kahkahaları yükseliyor, bazen de hep bir ağızdan konuşup el kol hareketleriyle tartışıyorlardı.

6

Bekleme odasında duvarlara asılmış mahkeme karikatürlerine bakarken Arif'in sözleri aklımdaydı. "Seni görünce ilk günlerimi hatırladım," demişti. "Kendimi kapana kıstırılmış gibi hissediyordum. Karanlık, hiç ışık sızmayan bir odaya kapatılmış gibi. Her şey o kadar yabancıydı ki el yordamıyla bile bir yere varamayacağımı düşünüyordum."

Avukatla randevumuza gelirken karşılaşmıştık Arif'le. Sekiz yıldır Almanya'daydı. Değişmiş, başka bir insan olmuştu. İlk bakışta tanıyamamıştım. Oysa ne çok zamanlarımız geçmişti birlikte.

Tek tek eski arkadaşları sormuştu Arif. Bazılarını hiç hatırlamıyordum. Arif'in anlattıklarına bakılırsa on yıldan fazla olmuş-

tu görüşmeyeli. En son bir cenaze töreninde karşılaşmıştık. Üniversiteden bir hocanın cenazesinde. Demokratlığı dışında herhangi bir siyasi görüşü olmayan bu profesörü sokak ortasında katletmişlerdi. Her zamanki gibi oradan oraya koşturuyordu Arif. Yıllardır başarıyla oluşturduğu önemli adam havalarındaydı yine. Cenaze namazından sonra yürüyüşe geçmek istemiştik. Polis inatla buna izin vermemişti. Çıkan arbedede tutuklananlardan biri de Arif'ti. Zaten birkaç suçtan aranıyordu. Orada bulunması bile bir hataydı. 12 Eylül'den çok sonra, bir vatandaşlıktan çıkartılanlar listesinde adını görünce Arif'in yurtdışında olduğunu düşünmüştüm.

Avukat iltica davalarının uzmanıydı. O kadar çok ilticacının davasına bakmıştı ki sonunda Türkçe öğrenmişti. Yanımda getirdiğim belgelere şöyle bir göz gezdirdi. Sonra odadan dışarı doğru seslendi, gelen kadına belgeleri verdi. Sanki o kadar uzun süre bekleten o değilmiş gibi telefona uzandı, bir yeri aradı, konuşmaya başladı.

Bu tavrı beni sinirlendirmişti. "Bu adam mı benim davamı kazanacak? Belgelerime bile doğru dürüst bakmadı," diye düşündüm. Avukat arada başını ovuşturarak konuşmasını sürdürüyordu. O sırada kadın elinde belgeler ve fotokopilerle döndü. Avukat, onları masaya koymasını işaret etti. Fuat'la beni yeni fark etmiş gibi baktı. Gözleri oldukça kanlıydı. Yorgundu herhalde.

Avukat telefonu kapadıktan sonra Türkçe özür diledi. "Benim küçük kızın okulda sorunları var. Öğretmeni bu saatte aramam için not yollamış, görüşmeyi kesmek zorunda kaldım, kusura bakmayın. Seninki nasıl, okulla arası iyi mi?" diye sordu Fuat'a. Daha cevabını almadan bana döndü, düşüne düşüne, sözcükleri bulmaya çalışarak konuşuyordu. "Sabırsızlandığınızın farkındayım. Ama önce belgelerinizi incelemem gerek, bu da biraz zaman alır," dedi. Sonra sözlerine Almanca devam etti. Avukat her cümleden sonra duraklıyor, Fuat söylediklerini Türkçeye çeviriyordu. "İltica için başvuranların yüzde doksanı-

nı reddediyorlar," diyordu. "Sizin durumunuz daha özel. Gazetecisiniz. Aldığınız ceza da düşünce özgürlüğüyle ilgili. Yine de kendinizi reddedilebileceğiniz düşüncesine alıştırmanız gerek. Burada kalış sürenizi elimden geldiğince uzatmaya çalışırım. Belki de bu arada bir af çıkar ülkenizde ya da başka bir çözüm yolu bulunur."

Yabancılar polisine başvurup vurmadığımızı sordu. Olumsuz cevap alınca "Boşuna vakit kaybetmişsiniz," diyerek başını salladı. Bir an önce işlemlere başlamalıydık...

Fuat, "Dosyayı öncelikle sizin incelemenizi istedim? Bana olur gibi geliyor ama, siz uzmansınız. Olumsuz bir şey varsa başka bir ülkeyi deneriz diye düşündüm," diye karşılık verdi avukata.

"Ben birkaç gün içinde dosyayı inceler, size cevap veririm, sanırım bu davayı alacağım. Siz de zaman kaybetmeden polise başvurun. Bu kadar zaman niye bize gelmediniz, diye sorun çıkartmasınlar. Neyse ki araya tatil girdi. Bunu bahane edebilirsiniz."

Bir an kendi kaderimi belirleyecek bu görüşmede hiçbir etkim olmadığını düşündüm. Biraz da kendi varlığımı belli etmek istercesine "Ne kadar sürer?" diye sordum.

"En erken altı ay. Sonuç olumsuz olursa üç, üç buçuk yıl sürer," diye cevapladı avukat.

Altı ay bekleyebilirdim. Üç yıl bu belirsizlikle yaşayabilecek miydim? Bu soruya cevap vermemeyi tercih ediyordum. Her zamanki gibi kaçak güreşmeyi... Kendime karşı bile olsa...

Belki de en iyisi yurtdışına çıkmamaktı. Bir kaçak olarak İstanbul'da kalmak ya da Rüya'nın önerdiği gibi bir sahil kasabasına gitmek. Evet, ufak bir köyde, hele emeklilerin tercih ettiği cinsten bir köyde hiç göze çarpmadan yaşayabilirdim. Daha önce, sürekli tedirgin olurum diyerek kafamdan kovduğum bu düşünceye tekrar sarılacak mıydım? Öyle bir yaşam kâbus olurdu; yakalanacağım korkusuyla yaşamak...

Düşlerimin sonunda gerçekleşeceğine inanırım. İlk içeriye girişimden sonra sık sık düşümde belirsiz kişiler tarafından ko-

valandığımı görmeye başlamıştım. Hiç yakalanmamıştım ama hep ter içinde, büyük yürek sıkıntısıyla uyanmıştım.

Buraya gelmesem bu kâbusla yaşayamazdım. Ama bu belirsizlikle de yaşamak istemiyordum. Fuat, sıkıntılı olduğumu hissetmişti, sık sık yaptığı gibi sırtıma küçük bir yumruk attı, "Hepimiz yaşadık bunları," dedi. Birçok arkadaşı bu avukat savunmuş, hemen herkesin iltica başvuruşu kabul edilmişti. "Kötümser bir adamdır, işe hep kötü tarafından bakar. Ama kazanmayacağı davayı almaz. Bu davayı da kazanır. Merak etme!.." diyerek beni teskin etmeye çalıştı. Ama boşuna bir çabaydı.

Emre, evin de, benim de neşe kaynağımdı. Oyunlar oynuyorduk. Emre'yle birlikteyken zaman zaman kendi oğlumu, Mahir'i düşünüyordum. Bebekliğinde doğru dürüst ilgilenememiş, çocuğu hep bir ağırlık olarak düşünmüştüm. Emre'nin yaşlarındayken onu görmek bile gelmiyordu içimden.

Şükran hamile olduğunu söylediğinde sevinememiş, kutlayamamıştım. "Daha biz çocuğuz," diyebilmiştim sadece. Baba parasıyla okuyan iki öğrenci olduğumuz, henüz evli bile olmadığımız düşünülürse tepkimde haklıydım. Ama Şükran'ın duygusal durumunu da düşünmem gerekmiyor muydu? Belki de benim bu halim Şükran'ı çocuk doğurma düşüncesine daha çok bağlamıştı.

Kalbim kaya gibi sert olmadığına göre, Şükran'ın "Çocuk doğacak diye evlenmemize gerek yok!" cümlesini sahiplenip işin içinden çıkamazdım. "Sen istemesen de doğuracağım," ya da "Bir babası olduğunu bilmesi gerekmiyor," gibi kışkırtıcı cümleler etmesi kırgınlık yaratmaktan başka işe yaramamıştı.

Şükran'ı terk edip İstanbul'da yaşamaya başladıktan sonra sadece üç kez gördüm Mahir'i. İkisinde Şükran getirdiği için, sonuncusunda zorunluluktan. Ortaokuldaydı herhalde. Yatılı okuyordu. Bir gece arkadaşlarıyla beraber okuldan kaçmak isterken yüksek duvardan düşmüş, ciddi bir biçimde yaralanmıştı.

Beyin kanamasından şüpheleniliyordu. Şükran yıllar sonra ilk kez bana telefon etmiş, Mahir'in hayatından endişe ettiğini, ama hastaneden bilgi alamadığını söylemişti.

Çocuk, olayı küçük bir beyin sarsıntısı ve kolunda bir kırıkla atlatmıştı. Kanama olup olmadığını anlamak için doldurulması gereken sürede oğlumla ilişkim hakkında bir hesaplaşmaya girmiş ama sağlam olduğunu öğrenince hepsini unutmayı yeğlemiştim. Sonuçta, o güne kadar aynı şehirde birer yabancı gibi yaşamıştık, öyle yaşamaya devam edebilirdik.

Hatalarımdan en önemlisi oğlumla diyalog kuramamamdı. Çocukları her zaman sevdiğimi, onlarla arkadaşlık kurmakta zorluk çekmediğimi düşündükçe canım daha da çok sıkılıyordu. Rüya'nın küçük kızı Elif'le de çok iyi anlaşmıştık. Elif, babaannesiyle yaşıyor, her hafta sonu Rüya'yla birlikte oluyordu. Rüya ona her şeyi açık yürekle anlatmıştı; babasından niçin ayrıldıklarını, kendisiyle niçin sürekli birlikte olamadıklarını, benimle ilişkisini...

Beceremediğim buydu. Açık yürekli olamamıştım. İlişki kurmaktan, bir şeyleri anlatmaktansa kaçmayı, ortada görünmemeyi tercih etmiştim.

Avukat evi aramış, Fuat'a davayı kabul ettiğini söylemişti. Artık yabancılar polisine gidip kaydımızı yaptırmamız gerekiyordu. İlk sınavıma girecektim. Fuat'ın işinin olmadığı bir gün başvuru yapacaktık. Devamlı polise neler söyleyeceğimi aklımdan geçiriyor, hiçbirini beğenmiyordum. Bu yüzden gözüme uyku da girmiyordu. Geceleri yatakta durmadan dönüp duruyor, yoğun bir başağrısıyla uyanıyordum.

Polisle karşılaşana kadar da bu tedirgin halim geçmedi. Polis merkezinde bir büroya gittik. Burası yabancılar polisi olmalıydı. Fuat, bir polise, benim hakkımda bilgi verdi. Pasaportu teslim ettik. Buna karşılık bana bir belge verildi. Bunun bir çeşit kimlik kartı olduğunu söyledi Fuat. Kimlik kontrolü olursa bunu gösterecektim.

Tüm işlem bu kadardı. Dışarı çıktığımızda hemen Fuat'ı soru yağmuruna tutmuştum. Ne sormuşlardı, o ne cevap vermişti. Fuat, "Senin gazeteci olduğunu, Türkiye'deki bir davadan ceza aldığını öğrendiğimizi ve iltica etmeye karar verdiğini, sahte pasaportla geldiğini söyledim. Polis niye kendi pasaportunla gelmediğini, niye Almanya'ya vize başvurusu yapmadığını sordu. Ben de senin rejim muhalifi bir gazeteci olduğunu, senin gibilere Türkiye'de pasaport vermediklerini, pasaportu olmayanın da vize alamayacağını söyledim, hepsi bu kadar. Bir süre sonra tekrar çağıracaklar ve iltica işlemlerin tamamen başlamış olacak. Haber bekleyeceğiz."

7

Günlerin tekdüzeliğini Karnaval heyecanı bozuyor. Markete gittiğimde palyaço kıyafetli kasiyerle karşılaşmış, bir anlam verememiştim. Sedef, Karnaval'ın herkesin kimliklerinden soyunup kendini eğlenceye verdiği günler olduğunu anlattı. Karnaval resmi geçidi için aylarca süren hazırlıklar yapıyorlarmış. Özel kıyafetler diktiriliyor, atlı arabalar süsleniyormuş. Hemen herkes değişik şeyler giyip yüzlerini boyayarak çıkıyormuş sokaklara.

Ne yüzümü boyayacak halim vardı ne de özel kıyafet giyecek. Yine de Fuat'la Sedef'in peşine takılmadan edememiştim. Emre, kendi Karnaval kıyafetlerinin ve yarınki resmi geçidin heyecanından onu evde bırakıp gitmemize ses çıkartmamıştı. Sokaklar, birahaneler gürültülü, marş havasındaki Alman şarkıları-

nı avaz avaz bağırarak söyleyen, dans eden insanlarla doluydu. Herkes neşeliydi, çevreye gülücükler dağıtıyordu. Almanların karakterine uymayan bir hava vardı gerçekten de.

"Bu durum sadece bugünler için geçerlidir. Seninle sabaha kadar sohbet edip, kol kola şarkılar söyleyen adamın ertesi gün yolda selam bile vermediğini görür şaşırırsın," demişti Fuat.

Gerçeküstü bir film gibiydi gördüklerim. Yalnızca insanların giyimleri değil, neşeleri de beni şaşırtmıştı. Bir süre çevreyi izledikten sonra birahanelerin en kalabalıklarından birine girdik. İş çıkışı bir belediye otobüsüne binmeye çalışmak gibi bir şeydi. Hemen kocaman bardaklarla biralar gelmişti. Fuat'la Sedef birkaç tanıdığa rastlamanın keyfiyle kahkahalarla kesilen bir sohbete dalmışlardı. Zaman geçtikçe birahane daha da kalabalıklaşıyor, her an daha çok sıkışmak zorunda kalınıyordu. Fuat'la Sedef'i gözden kaybetmiştim. Dışarı çıkmak, temiz hava almak istiyordum. Ama bulunduğum yerden kıpırdamam olanaksızdı. Adım atmak bir yana kolumu bile zorlukla kaldırıyor, güçlükle biramı yudumluyordum. Arkamdaki adamın bira kokulu nefesi ensemde, önümdeki kadının kalçaları uyluklarımda öylece kalakalmıştım. Bir ara kadın arkamda kim var gibisinden bir bakışla bakmıştı. İstemeden rahatsız ettim galiba, diye düşünmüştüm. İçimin bir tuhaf olduğu da bir gerçekti. Kadın, beni süzmüş, sonra gülümsemişti. Yaşı otuzun üstünde olmalıydı. Ufak tefekti, hemen hiç makyajsız yüzünde güldüğünde ortaya çıkan çizgiler vardı. Koyu sarı düz saçlarını kahverengi gözleri tamamlıyordu.

Müziğin değişmesiyle birlikte kendimizi dans pistinde bulduk. İtilmiş olmalıydık. Çünkü arkamdaki adam, ben ve kadın, üçümüz birlikte savrulmuştuk. Bir an adamla kadının arkadaş olabileceklerini düşündüm, kenara çekilmek için hamle yaptım. Kadın beni kolumdan yakaladı, gözlerime bakarak "Bitte!" dedi. O karmaşa içinde dans ediyoruz diye ne kadar sallandığımı bilmiyorum. Ama kadının dikkatini bana yoğunlaş-

tırdığına emindim. Hele ona bir bira ısmarlamam havayı daha da ısıtmıştı.

Biralarımızı bitirdiğimizde kadın dışarı çıkalım diye işaret etmişti. Dışarısı da neredeyse içerisi kadar kalabalık ama daha az gürültülü ve ferahtı. Kadın, Almanca bilmediğimi öğrenince okuldan kalma olduğunu düşündüren kırık dökük bir İngilizceyle konuşmaya başlamıştı. Yakındaki bir kasabada yaşıyor, oradaki fabrikada çalışıyordu. İş arkadaşlarıyla Karnaval eğlencesine katılmak için gelmişlerdi.

İsterse rahat rahat oturup konuşabileceğimiz bir yere gidebileceğimizi söyleyince, kadın buraya arkadaşlarıyla geldiğini, kasabaya geri dönecekse onları kaybetmemesi gerektiği cevabını vermişti. "Kalacak bir yer olsa hemen uyurdum," diye tamamlamıştı cümlesini. Çok yorulmuş. Hem, yarınki Karnaval resmi geçidini izlemek için tekrar yüz kilometre yol yapmasına gerek kalmayacakmış böylece.

Bu apaçık bir teklifti. "Demek her şey bu denli basit," diye düşündüm. "Bir arkadaşımda kalıyorum. Yani ben de bir misafirim. Yoksa seni konuk etmek isterdim," diye cevapladım kadını. Bu cevap yetmiş olmalı ki kadın beni elimden tutup içeri, birahaneye çekti. Girer girmez de sarılıverdi. İstediği kadar slow çalmasın... Gecenin bitiminde, ayrılırken de sıcak bir biçimde uzun uzun öptü beni. Bir an rahatladığımı, bir yükten kurtulduğumu düşünüp, "Herkes güzel bir Karnaval anısıyla dönecek evine," diye geçirdim içimden. Yine de ertesi günkü Karnaval resmi geçidi sırasında eski bir sevgiliyi arar gibi onu aradı gözlerim.

Eve dönerken mi takıldı kafama, yoksa ertesi gün yataktan kalkmamak için bahaneler uydururken mi, tam çıkartamıyordum ama Rüya'yla tanışmamızı hatırlamıştım. Belki de geceden kalma suçluluk kompleksinden kurtulma isteğiydi bunun nedeni. "Yaşadığım zoraki bir eğlenceydi," düşüncesinden kaynaklanan bir suçluluk...

Bizim şirketin çıkarttığı yeni bir ürünün reklam kampanyasının tanıtıldığı kokteylde tanışmıştık. Bu reklam kampanyasının ödemeleriyle ilgilenmek üzere görevlendirildiğim için çağrıldığımı düşünmüştüm. Yoksa genellikle üst düzey yöneticileri ve şirketin halkla ilişkiler görevlileri katılırdı bu tür toplantılara. Halkla ilişkiler müdiresi her zamanki yapmacık gülüşüyle oradan oraya koşturuyor, herkesi birbiriyle tanıştırıyordu. Bu güruha kapılmadan bir köşede viskimi yudumluyordum. İyi bir viskiydi. Her zaman bulunup içilemeyeceklerden. Benim için bu tip kokteyllerin tek çekici yanı da buydu zaten. Hele yapmacık esprilerle süslenen sohbetlere katılmayıp içkide yoğunlaşabilirsen tadına doyum olmuyordu.

Halkla ilişkilerin ilgisinden kurtulamamıştım. Müdire hanım herkesin bildiği dedikoduları yeni bir şeymiş havası vererek kulağıma fısıldayarak beni kalabalığın içinde dolaştırıyor, önemli gördüğü kişilerle tanıştırıyordu.

Onu yeni ürünün afişleri önünde iki adamla konuşurken görmüştüm. Duruşunda burada bulunduğuna memnun olmadığını belirten bir hal vardı. Elindeki kadehle oynuyor, sık sık gözlerini ayaklarına dikip dalıp gidiyordu. Ama o da tanıştırılma eziyetinden kurtulamayacaktı. Tanıştırıldık. Tokalaşırlarken elini dokundurmadı bile, avucumu bir tüyün yaladığını sandım.

En büyük alıcılarımızdan biri olan yabancı bir şirketin Türkiye temsilciliğinde çalışıyordu. Bu nedenle müdire hanıma göre mutlaka tanışmamız gerekiyordu. İsmini söylemiş miydi? Yoksa ona bile gerek görmemiş miydi? Hatırlamıyordum. Ama onun da bu tanıştırılma töreninden keyif almadığını hissetmiştim. Yüzüme bakma gereği bile duymamıştı. Ben de bu sıkıntılı durumdan bir an önce kurtulmak istiyordum. O şahane viskiden bir duble daha içmek arzusuyla dolmuştum.

O günden geriye sadece bir imge kalmıştı; güzel, erişilmez bir kadın. Yaklaşık bir ay sonra bir toplantıda karşılaşıncaya kadar da bu imgeye hiç dönmemiştim. Çoktandır kadınlara uzak-

tan bakmanın, onların güzellikleriyle yetinmenin daha iyi olduğunu düşünüyordum. Dikkati çekici, diğer insanlardan farklı bir yanım yoktu. Bana yakışıklı ya da etkileyici denemeyeceğini de biliyordum. Hoşsohbet sayılmayacağıma, güldüren fıkralar anlatmadığıma, espriler yapamadığıma göre de kadınların ilgi odağı olamazdım. Zaten yeni ilişkiler, aşklar için de gecikmiş hissediyordum kendimi.

Toplantı onların şirketinin bize yaptığı ödemelerdeki düzensizlik hakkındaydı ve buna bir çözüm bulmak amacıyla yapılıyordu. Bu tatsız işte rollerden biri kaçınılmaz olarak bendeydi. Diğer şirketten toplantıya katılanlar arasında o da vardı. Yine sessiz, yine gözleri önünde. Sanki o kokteylden bu yana hiç zaman geçmemiş gibi masadakilerden kopuk, önündeki dosyaları inceliyormuş gibi yapıyordu.

Onun bu hali kafamdaki imgeyi canlandırmış, ilgimi çekmeye başlamıştı. Artık bir fırsatını bulup konuşmak, en azından bakışlarını yakalamak istiyordum. O uzun ve sıkıcı toplantı boyunca her fırsatta ona doğru bakışlar atmış, ama bir türlü göz göze gelmeyi başaramamıştım.

Ancak toplantı sonunda, çıkarken kapıda yakalamıştım onu. Selamlaşmıştık. Evine bırakmayı teklif etmeyi aklımdan geçirmiş ama söylemeye cesaret edememiştim. Öylesine uzak bir hali vardı ki "Hoşça kalın!" dışında başka hiçbir şey diyemezdim.

Yine de kafamı takmamıştım. Sonuçta yaşadıklarım beni haklı çıkarmıştı. Kimsenin ilgisini çekmeyecek, konuşmaya bile değmeyecek biriydim. Bana göre çok genç ve alımlı bir kadının böyle davranması normaldi. Bir kez bir kokteylde karşılaştığı biriyle kapı önünde hemen sohbeti koyulaştıracak hali yoktu ya!.. Yavaş yavaş kafamda ete kemiğe büründürdüğüm imgeye bile uymuyordu böyle bir davranış. "Yaşlandın oğlum. Otuzu çoktan devirdin. Sana artık sevgili rolü değil dedelik yakışır," diye içimden geçirip onu kafamdan tamamen silmeye çalışmıştım.

Hafta sonu bir kitapçıda karşılaştığımızda bu düşünceyi o denli kabullenmiştim ki selam vermeyi aklımdan bile geçirmedim. Onun selam vermesi de, "Siz de kitaplara meraklı mısınız?" diyerek konuşması da beni müthiş şaşırtmıştı. Bu tavır kendimde onu bir yere çay içmeye davet edecek cesareti bulmamı bile sağlamıştı.

İkimiz de kitaplarla, edebiyatla ilgileniyorduk. Yeni kitaplardan konuşabilirdik. "Çevrede o kadar az insan var ki edebiyatla ilgilenen, bu zevki esirgemezsiniz umarım," demiştim kendimin de hoşuma gitmeyen bir kart zampara vurgusuyla. Cümleme tam nokta koyduğum anda da daha onun adını bile bilmediğimi fark etmiştim.

Eskiden öyküler yazmıştı. Şimdi de yayımlanan hemen her öykü kitabını okuyordu. Roman yazdığımı söyledim. Ağzımdan öylesine çıkmış bir laftı bu. Onu bu denli ilgilendireceğini bilsem söylemezdim kuşkusuz. Çünkü masum bir yalandı. Romanın konusu, ne kadar yazdığım gibi sorulara ancak kem küm etmiştim. Sonunda henüz yazmaya başlamadığımı, sadece tasarladığımı, notlar aldığımı söyleyerek konuyu kapatmaya çalışmıştım. Geçmişimi yazmak istiyordum. Siyasi mücadele yıllarını. Yüksek sesle söyleyince bu düşünce hoşuma gitmişti. Evet o yıllar yazılmalı, tarihe geçmeliydi.

Ayrılırken kartını uzatmış ve "Farkında mısınız, birbirimize hiç adımızla hitap etmedik. Tanıştırılırken söylemişseniz bile ben sizin adınızı hatırlamıyorum. Anlaşılan siz de benim adımı hatırlamıyorsunuz. Kimliklerimizi unutup konuştuk. Böylesi çok güzeldi. Ama tekrar görüşmek istiyorsak, en azından telefonla ararken birbirimize adlarımızla hitap etmemiz gerekecek! Ben, Rüya," demişti.

Elini sımsıcak bir gülümsemeyle uzatmıştı. O sıcak gülümsemeyi de, avucumdan vücuduma geçtiğini düşündüğüm sevgi akımını da hâlâ hatırlıyorum.

Sık olmasa da buluşmaya başlamıştık. Edebiyattan daha önemli ortak noktalarımız olduğunu düşünmeye başlamıştım. İkimiz de aile denilen kurumdan nefret ediyor, yalnız yaşamanın iyiliklerinden söz ediyorduk.

Rüya'nın sıkıntılı halinin nedeni de aile ilişkileriydi. Kocasından yeni boşanmıştı. Belki de o yüzden hâlâ evli kadın havasından kurtulamamıştı. Ne de olsa ortada bir çocuk vardı. Toplum ona ya evli muamelesi yapacaktı ya da çocuklu dul kadın. "Evlenmeden önce de bunu hissediyordum. Yine de farklı olur diye düşünmüştüm. Biz o insanlar gibi değiliz, karıkoca rolleri takınmayız diyordum. Beceremedik."

Tahminimden daha büyüktü yaşı. Geç evlenmiş, geç çocuk yapmış yine de olacakları engelleyememişti. Niyeti bundan sonra kendi hayatını yaşamaktı. Gönlünü aşklara kapamaya karar vermişti. Geçmişin gölgesinin aşka vuracağına inanıyordu.

Güzel anılardan kopup bugüne dönünce cevapsız kalan mektuplarımı hatırlıyor, içim kararıyordu. Telefonların arasının uzamasını, mektupların tamamen kesilmesini neye yorabilirdim? Rüya bana hemen her gün yazacağını söylemesine rağmen doğru dürüst hemen hiçbir şey yazmamıştı. İlk zamanlarda gün sektirmeden ettiği telefonlar da çeşitli gerekçelerle seyrekleşmeye başlamıştı.

Onu kaybetmekten her zaman korkmuştum. Belki de bu korkunun kaynağı kendimi ona layık bulmamamdı. Başka bir gözle ilişkimizi değerlendirdiğimde kendimi hemen terk edilmesi gereken biri olarak görüyordum. Birbirimize uygun değildik, o güzeldi, akıllıydı, tutkuluydu, vefalıydı... Bende bu niteliklerin olduğundan şüpheliydim. Varsa bile bunları yeterince ona yansıtamadığıma emindim.

Hatalı davrandığına karar vermiş, bu ilişkiyi bitirmenin en iyisi olduğunu düşünmüş olamaz mıydı? Son mektuptaki "Araya zaman girdikçe beni unutacaksın. Benim geçmişte kaldığımı fark edeceksin. Yeni bir hayata başladın. Buna alıştır kendini.

Ağırlıklarını atmayı bil. Ve gerçekleri söylemekten çekinme," cümleleri başka nasıl açıklanabilirdi?

Ağırlıklarından kurtulmak... Onu ağırlık olarak görmemiştim hiç. Ama ona yük olduğumun farkındaydım. Kendimi Rüya'nın bu cümlesine karşı eli kolu bağlı, çaresiz hissetmemin nedeni de belki buydu.

Rüya'ya rastlamadan önce günlük hayatın girdabına kapılmış, içinde kaybolmuştum. Günlerim müthiş bir bulantı içinde geçiriyordu. Sabahları mesai bitimini, geceleri sabahları özleyerek zamanı tüketmeye çalışıyordum. İşimi hiçbir zaman sevmemiştim. Tek bağlayıcı unsur geçindirecek kadar para kazandırmasıydı. Akşamları kendimi barlara, meyhanelere atmam için de iyi bir bahaneydi. "İçmeden, rakamlardan, çeklerden, senetlerden nasıl kurtulur insan?" diyordum. Sohbetlerin konuları da, kahramanları da hiç değişmese de yine de o geceler hoşuma gidiyordu.

İlk kadehten sonrası insan beyninin tüm sorunlardan kurtulması demekti. Üstelik hemen her akşam aynı bara gidip aynı insanlarla konuşmak bir alışkanlıktı. Bara gitmediğim akşamlar içimde hep bir eksiklik duygusu oluyordu. Hele evdeysem yapacak bir şey bulamamanın sıkıntısıyla kıvranıyordum.

"İçin için çürüyorsun," demişti Rüya. Bu cümleyi kurması için iki akşam üst üste beni izlemesi yetmişti. Ona hak veriyordum, ama bunun açık açık söylenmesinin de bir yararı olmadığını düşünüyordum. Yapacak bir şey yoktu. Bu kaderimdi. Ama bu konuda Rüya'yı ikna etmem olanaksızdı. Hele o yalanları söyledikten sonra...

Sabahlara kadar içmemi, meyhane meyhane dolaşmamı "Romana malzeme toplamak için geziyorum," diye açıklamıştım. "Tutunamayanlar'ı mı yazacaksın?" demişti Rüya. "İkinci kez mi?" Sesinde küçümseme vardı.

Yine de "Roman yazıyorum," demekten vazgeçmemiştim. Zamanla kendi yalanıma kendim de inanmaya başlamıştım. Rü-

ya da roman yazmamın beni bu girdaptan kurtaracağını düşündüğünden olsa gerek, sürekli iz sürmüştü.

Yazamamamın gerekçesi olarak bir işte çalışmamı, yazmaya ayıracak zaman kalmamasını gösteriyordum. Üstelik böyle bir şehirde insanın yazmasını engelleyecek, sinirini bozacak o kadar çok şey vardı ki istesem de yazamazdım. Bu bahaneye karşılık, "Sakin bir yere gidersin," demişti Rüya. "Ben sana her ay düzenli olarak para yollarım. Sık sık da ziyaretine gelirim. Tabii çalışmanı aksatmayacak biçimde. Sen de canın sıkıldıkça atlar gelirsin buraya."

Tüm romantikliğine karşın mantıklı bir öneriydi. Tabii insan kafasına roman yazmayı koymuşsa... Yan çizmem gerekiyordu. "Senden ayrılamam," dedim. Rüya, bana hak verdi. Babadan kalma evini satacak, parayı faize yatıracaktı. Faizden gelen parayla küçük bir yerde rahatlıkla geçinebilirdik. Hem, o da şehirden, ilişkilerden bıkmıştı. Böyle bir karar şehirden kaçmak için iyi bir gerekçe olurdu.

Yazamayacağımı biliyordum. Nerede olursam olayım, ne kadar uygun şartlarda yaşarsam yaşayayım doğru dürüst bir satır yazamazdım. Bunu önce kendime, sonra Rüya'ya itiraf etmem gerekirdi.

Almanya'ya gelirken Rüya'ya "Her gün yazacağım," diye söz vermiştim. Beynimin içinde Rüya'nın küçük elektrikli daktiloyu hediye ederken söylediği sözler yankılanıyordu; "Lütfen, lütfen!.. Bir satır da olsa her gün yaz! Bunu benim için yap! Senin iyi bir yazar olduğuna inanıyorum. İyi şeyler yazacağını biliyorum. Beni seviyorsan bir dene!"

İlk günler, ev boşken, belki de bu manevi baskıyla yazmayı denemiştim. Güçlü bir karın ağrısıyla daktilonun başına geçiyor, ama bir satır bile yazamıyordum. Nereden başlayacağımı, nasıl yazacağımı bilmiyordum. Kendi hayat öyküm bir roman için, hatta birkaç roman için yeterli malzemeyle doluydu. Ama nasıl

yazmalıydı? Fuatlar tatilden dönünce yazmamak için gerekli bahane ortaya çıkmış oldu ve bu çabadan vazgeçtim.

Rüya telefonda sorduğunda evin yazmaya uygun olmadığını, insanları rahatsız etmek istemediğimi söylemiştim. Hem, her şey bu denli belirsizken yazamazdım. Rüya tatmin olmamış, her telefon açışında sormaya devam etmişti. Ben de, "Notlar alıyorum," diye yalan atmış, konuyu kapamaya çalışmıştım. Kendime ait bir ev, en azından bir odam olunca yazmaya başlayacaktım.

8

Hiçbir şey yapmadan bütün bir hayatı geçirebilir mi insan? Evet, önüne sürekli yeni hedefler koyarsan ya da belli tarihler, erteleyerek veya onları bekleyerek tüm hayatının tükendiğini görebilirsin. Bu kente, bu ülkeye uyum sağlamak istiyorsam, yani yaşamak istiyorsam bir şeyler yapmalıydım. Önce dilini öğrenmeli bu ülkenin. İnsanlarla tanışmalı. Bir ev bulmak ise ilk ve en ulaşılamayacak gibi görünen hedefimdi. Kendime ait bir odam olsa tüm sorunlar, sıkıntılar sona erecekmiş gibi geliyordu. Ama buna hem maddi durumum hem de kiralık ev bulmanın zorluğu nedeniyle girişmem çok zordu. İltica başvurusundan sonra sosyal yardım almak için gerekli başvurular yapılabilir, ev aramaya da girişebilirdik. Fuat, ev konusunda çok umutsuzdu. Yabancılara kimse ev vermek istemiyordu.

"Bir işin, düzenli bir hayatın olursa bulunduğun yerin önemi yoktur, hayat akıp gider." Fuat'a ve Sedef'e bakarak bu kararа varmıştım. İş hemen hemen tüm günlerini dolduruyordu. Fuat bir yandan örgütün işleriyle uğraşıyor, diğer yandan bir meslek sahibi olmak için okula gidiyordu. Türkiye'deyken siyasi mücadele nedeniyle üniversiteyi bitirememişti, buraya geldiklerinde de ne okumaya ne de doğru dürüst Almanca öğrenmeye zamanı olmuştu. Bir yandan yurtdışı örgütlenmesini oluşturmaya çalışmış, diğer yandan da yurtdışına kaçanlarla ilgilenmişti. Şimdi, biraz da iş bulma kurumunun zorlamasıyla Almanca kursunu tamamlamış, ardından da bir meslek kursuna yazılmıştı.

Sedef dil öğrenmekte de, iş bulup çalışmakta da ondan hızlı davranmıştı. İşçilerin sorunlarıyla uğraşan bir kurumda çalışacak kadar da Almancasını geliştirmişti. Bu arada örgütün verdiği görevleri de ihmal etmemişti. İyi bir militan olarak iş saatleri dışında Türk kadınlarına yönelik çalışmalara katılıyordu.

Dışarıdan bakan biri burada yaşamaya alıştıklarını, hatta benimsediklerini sanabilirdi. Ama konuşmaya başlayınca duyacağınız ilk cümle tersini düşünmeniz için yeterliydi. Anlattıklarına göre bu cehennemden kurtulmak için fırsat kolluyorlardı. Tek hedefleri bir an önce ülkelerine dönmekti. Ne yazık ki bir umutları yoktu. İkisi de mülteciydi ve artık ülkelerini, doğdukları şehirleri düşlerinde bile göremiyorlardı. Geriye sadece özlem kalmıştı. Sedef'in sözleri belleğime hemen yer etmişti; "Yarın Türkiye'ye dönecekmiş gibi bir ruh hali içindeydim hep. En çok altı ay sonra döneriz, diye düşünüyordum. On yılın geçip gideceği aklıma bile gelmemişti."

Fuat haftada iki üç kez akşamları arkadaşlarıyla buluşuyordu. Her defasında "Gelir misin?" diye bana da teklif ediyordu. Bir kezinde yine red cevabı alınca "Ben de senin gibiydim," demişti, "insanlardan kaçarak bir yerlere varılacağını sanıyordum. İn-

sanlar olmadan yaşanmadığını anlamam için çok zaman geçmesi gerekmedi."

Yine de Fuat'la birlikte çıkmayı istememem biraz zaman aldı. "Evdekileri rahatsız ediyorum," düşüncesine kapılmasaydım yine de gitmezdim ya, olabildiğince evden uzak olmanın en iyisi olduğu düşüncesi cazip geliyordu artık.

Siyasi mülteciler, üniversite öğrencileri ve öğretmenlerden oluşan bir topluluktu. Dernek çalışmaları için bir araya gelmiş, zamanla azala azala kahve grubu halini almışlardı. Fuat bu gruba onları örgüte kazanmak amacıyla katılmıştı. Bu topluluktan bir şey çıkartamayacağını anlamasına rağmen kopmamış, onlarla dostluğunu sürdürmüştü. Örgütün dışında bu tür arkadaşlıkların, insanlarla bir araya gelmenin kendisini ferahlattığını söylüyordu. Aslında konuşacak fazla bir şeyleri yoktu. Herkes aynı gazeteleri okuyor, aynı radyo programını dinliyordu. Anılar da defalarca anlatılmaktan oldukça yıpranmıştı. Kahvehane gediklileri gibi günün haberlerini yorumlayıp, daha çok birbirlerini kızdırıp gülecek bir şeyler bulmaya çalışarak sohbet ediyorlardı. Hemen ilgi odağı olmuştum. Türkiye'den yeni geldiğim için oradan söz edebilirdim ve anılar bana bir kez daha anlatılabilirdi.

Bu insanları, birbirleriyle ilişkilerini izledikçe çocukluğumun geçtiği kasabayı hatırlıyordum. Kasabanın şehir kulübünü... Savcı, doktor, öğretmen, müfettiş, banka müdürü gibi farklı mesleklerden insanlar, istemeden geldikleri kasabada, ilk fırsatta kaçmayı kurarak zaman öldürmeye çalışırlardı. Babam onlar gibi gidici olmamasına rağmen bu grubun bir üyesiydi. Ben de birkaç kez babamın peşine takılıp gitmiştim Şehir Kulübü'ne. Erkeklerin, kasabanın bu önemli adamlarının neler konuştuğunu merak ediyordum. Konuşmalarda hep büyük şehirlerden, Ankara'dan, İstanbul'dan söz ediliyor, anılar yâd ediliyordu. Gerçekte pek fazla ortak noktaları yoktu. Öldürülmesi gereken bir zaman olduğunu ve tek başına bu öldürme işleminin pek de kolay olmadığını biliyorlardı.

Yeni insanlarla tanışmak, dışarı çıkmak benim için iyi bir doping olmuştu. İçimdeki terk edilmişlik duygusunu kısacık anlar için bile olsa gerilere atabiliyor, bastırabiliyordum. Bir süre sonra zoraki bir biçimde birlikte olan bu topluluktan bıkacağımı tahmin ediyordum. Belki tek tek arkadaşlıklar kurulabilir diye umuyordum. Sözün tükendiği yerde dedikodu başlıyordu çünkü. Anlatılacak bir şey kalmayınca tüm azınlıklarda, küçük topluluklarda olduğu gibi insanlar birbirleriyle uğraşmaya, başkalarının özel hayatlarını büyük merceklerle incelemeye, hatta müdahale etmeye başlıyorlardı.

Zaman zaman Arif de katılıyordu bu topluluğa. Garip bir hisle ona yakınlaşmak istemiyordum. Bunun nedeni Fuat'la Arif'in aralarının bozuk olması mı, yoksa yakınlaşmamızın geçmişe tekrar dönmek olacağını düşünmem mi, bilmiyordum. Onunla teke tek söyleşilerden uzak durmaya dikkat ediyordum. Yine de Arif'in yemeğe evine davetini reddetmemiştim.

Sonunda polise ifade vermeye çağrıldım. "Nihayet ikinci adımı atıyoruz," diye sevinmiştim. Yüreğime yerleşip gitmek bilmeyen sıkıntının geçeceğini umuyordum. Fuat'ın işleri çok yoğun olduğundan Sedef'le birlikte polise gitmeye karar vermiştik. Bu kez bir başka bölüme gitmemiz gerekiyordu. Sedef, burada kısa bir ifade vermem gerektiğini, parmak izimin alınacağını, tepki göstermememi, bunların sıradan bürokratik işlemler olduğunu söyleyerek beni sakinleştirmeye çalışmıştı. Ama polisle karşılaşıp ilk sorularla muhatap olana kadar yürek ağrıma bir de mide kasılması eklenmişti.

Gerçekten de her şey Sedef'in anlattığı gibi oldu. Bana çok az laf düştü. Sedef hiç bana danışmadan polisin tüm sorduklarını cevaplıyordu. Daha sonra tek tek tüm parmaklarımın izlerini aldılar. Bir kartotekse hakkımdaki bilgiler, adresim işlendi. Hepsi bu kadardı. Polis, karakol denince aklıma tamamen başka şeyler geldiği için şaşırmıştım. Uzun uzun sorgulanacağımı, hatta tutukla-

nıp hapse atılacağımı, en azından birkaç geceyi nezarethanede geçireceğimi kurmuş, Sedef'in rahatlığına için için kızmıştım.

Binadan çıktığımızda Sedef karakterine uygun olarak oldukça kısa bir şekilde tüm yarım saati iki üç cümlede özetleyiverdi. "Polis, Almanya'ya nasıl geldiğini, niçin tercih ettiğini sordu. Ben de sahte pasaportta Almanya vizesi olduğu için buraya geldiğini söyledim. Türkiye'den kaçma sebebini anlattım kısaca. Zaten avukat gerekli belgeleri buraya ulaştırmış. Fazla bir şey anlatmaya gerek kalmadı. Bundan sonraki aşama mahkeme. Sanırım bir iki aya kadar mahkemeye çağrılacaksın. Bu arada sosyal yardım için başvurmamız, muhtarlığa kaydını yaptırmamız gerekli."

Hemen ertesi gün sosyal yardım için başvurduk. Böylece artık çok az da olsa düzenli bir gelire kavuşmuş oluyordum. Türkiye'den gelirken yanımda getirdiğim para bitmek üzereydi. Bu gelişme iyi olmuştu.

Belki işin sonunda para olmasaydı, sosyal yardım dairesinde saatlerce beklemeyi göze alamazdım. Kendimi dileniyor gibi hissetmiştim. Sedef, sosyal yardımın esas olarak toplumun en fakir, en alt kesimine verildiğini söylemişti. İş yapacak durumda olmayan ya da yapmak istemeyen, kendisine yardım edecek bir yakını da olmayan kişilerdi bunlar. Sırada bekleyenleri merakla gözlemiş, sonuçlar çıkartmaya çalışmıştım. Çoğunluğu Türkler ve Berlin Duvarı'nın yıkılmasından sonra gelen Ruslar oluşturuyordu. Az sayıda Alman vardı. İlk bakışta giyimlerinden bir şey anlamak olanaksızdı, sokaktaki diğer insanlardan farkları yoktu, ama biraz daha izleyince fakirliği, en alt tabakada olduklarını hissediyordunuz.

İltica başvurum kabul edilene kadar her ay buraya gelmem gerekecekti. Önce sosyal yardım memuruyla görüşecek, bir gelişme varsa bildirecek, sonra da onun verdiği kâğıtla vezneye gidip o ayki paramı alacaktım.

9

Kentin bir yerde bitebileceğini hiç düşünmemiştim. Binaların ve sokakların birbirine eklendiğini sadece kentlerin adının değiştiğini düşünüyordum. Buna hayal kurmak demek daha doğru olur herhalde. Geldiğimden beri kent dışına çıkmak ya da başka bir kente gitmek şansım hiç olmamıştı. Evdeki haritaya baktığımda böyle bir düşünceye kapılmıştım. Kent bitimsiz görünüyordu. Kuzeyde ve güneyde diğer kentlerle ayrım noktası, bir toprak boşluğu yoktu.

Biraz da Avrupa hakkındaki önyargılarımdı bunun nedeni. Evlerle, apartmanlarla, fabrikalarla dolu, yeşile hasret bir yer olarak anlatılmıştı hep Avrupa. Yabancıların Türkiye'ye gelmesinin, sevmesinin nedeni olarak da bu yeşile hasretlik gerekçe gösteri-

lirdi. Oysa bu kente geldiğimden beri aksini düşünüyordum. Yeşile hasret olan esas bizdik. Türkiye'de hiçbir yerde bu kadar yoğun yeşille, bu kadar çok ağaçla karşılaşmamıştım. Kenti bir hat halinde zaman zaman ormanlaşan yeşil bir şerit çevreliyor, hemen her yerdeki küçüklü büyüklü parklar onu tamamlıyordu.

Apartmanların, fabrikaların, büyük marketlerin arasından, alabildiğine düz, viraj yapmayan bir yolda uzunca bir süre gittikten sonra bomboş tarlalarla karşılaşmak hoş bir sürprizdi. Arif'in evi, bu tarlaların ardındaki köydeydi.

Köye ulaştığımızda hava kararıyordu. Yine de hemen hiç yeni bina olmadığını, köyün tarihi silüetini aynen koruduğunu fark edebiliyordum. Sanki 1800'lerden kalma bir fotoğrafın içinde gibiydim. Sadece yollar ve kaldırımlar yeniydi.

Ev, köyün biraz dışında, arazinin ortasında tek başına karanlık silüetiyle bekliyordu. İki katlı, eski bir binaydı. Çevresinde ne bir ağaç, ne de bir yeşillik vardı. Arif, evin zamanında bir av köşkünün müştemilatı olduğunu söylemişti. Savaşlardan birinde köşk yerle bir olmuş ama bu bina sağlam kalmıştı.

Yolda, yaşamındaki değişikliklerle birlikte siyasi görüşlerinin, en önemlisi insanlara bakışının değiştiğine dair bir monologa girmişti Arif. Almanya'nın, mülteci yaşamının insanları da, ilişkileri de bozduğunu anlatıyordu. Onu hep bir para kasası, sağılacak bir inek gibi görmüşlerdi. "Örgütte önemli bir yerim olduğunu düşünürken kendimi bir esnaf olarak buldum. Bana uygun gördükleri görev buydu."

Örgütle bağını koparmasına, sürekli para istemeleri, başka hiçbir konuda akıllarına gelmemesi neden olmuştu. Dinliyor gibi görünmek için çok çaba sarf etmiş ama yine de dinlemediğimi fark ettirmiştim. Aklımda Rüya'yla yaptığım sabahki telefon görüşmesi vardı.

Günler süren uzun ve can sıkıcı suskunluktan sonra nihayet telefon etmişti. "Ben aramasam da sen arayabilirdin," demişti. "Merak eden arar!"

Hastalanmıştı. Hastaneye yatması, küçük bir operasyon geçirmesi gerekmişti. Aranmayı istemekte haklıydı. "Aradım, bulamadım," demem onu tatmin etmiyordu.

Aklımdan neler geçirdiğimi söyleyemezdim. O ıssızlık duygusunu açıklayamazdım. Kolu kanadı kırık halimi...

Rüya'nın işyerine telefon etmiş, izinli olduğu cevabını almıştım. Birkaç kez evini arayıp cevap alamayınca da bir yerlere tatile gitmiş olabileceğini düşünmüştüm. Böyle haber vermeden tatile çıkmasını garipsemiş, benden bıktığını, terk ettiğini düşünmeye başlamıştım yine. Bu düşünceye o denli kapılmıştım ki, beni sessiz sedasız terk eden Rüya'yı bir daha hiç aramamayı bile aklımdan geçirmiştim.

Rüya'nın arar[illegible]asından sonra böyle aptalca düşüncelere kapıldığım için pişmanlık duymuş, kendimden utanmıştım. Şimdi de kafam hastalığı hakkında bilgi vermemesine takılmıştı. Rüya bir süre annebabasının yanında kalacaktı ve evlerinde telefon olmadığı için arama olanağı yoktu. Telefonu bir komşudan ettiğini söylemiş daha fazla konuşamayacağını belirterek kapatmıştı.

Arif'in evinin salonunun duvarları İstanbul fotoğraflarıyla doluydu. Onlara eski bir dostla karşılaşmışcasına özlemle baktım. Boğaz'ın bir mahallesi olduğunu tahmin ettiğim dar bir yokuşa takılmıştım en çok. Köşeyi döndüğünde denizi görürsün, diye geçirmiştim içimden. Bir zamanlar durup dikkatlice bakmak gereksinimi duymadan geçip gittiğim yerleri, "Kıymetini bilememişim," düşüncesiyle içim burkularak süzdüm.

Derinden derine duyulan Hicaz faslı, suyu bile Türkiye'den gelme rakı, bu fotoğraflarla birleşince iyice ağlamaklı bir hal almıştım.

Günün birinde kendime ait bir evim olursa İstanbul'u, Türkiye'yi hatırlatan hiçbir şey bulundurmamaya karar verdim. Yaşaran gözlerimi elimin tersiyle silerken "İnsan böyle yaşayamaz," diye düşündüm. "Sürekli acı çeker."

Türkiye'den gelmiş domates, salatalık ve beyazpeynirle içmiştik rakımızı. Dönmek istediğini anlatmıştı Arif. Gün geçtikçe buraya daha çok kök salıyor ve hiç dönemeyeceğinden korkuyordu. Evlenmiş, dükkân açmış ve bu evi satın almıştı.

Kapıyı bize açan ve bir daha ortada görünmeyen karısını sormak istemiştim. Bu uzun boylu, erkeksi vücutlu kadının yüzünde garip bir hüzün dalgası görür gibi olmuştum. Uzattığım elimi sıkma inceliğinde bile bulunmamıştı. Eve misafir gelmesinden memnun değil gibiydi.

Arif'in eski halini belleğimde canlandırmaya çalıştım. Göbeklenmiş, saçlarını aklar basmış; dünyaya ancak kalın gözlük camları ardından bakan bu adamla eski Arif arasında çok fark vardı. Eskiden zıpkın gibiydi. Hep önde olmak isteyen, öne atılan bir tipti. Onun bu hali, Türkiye'yi kurtarmak için değil de bir örgüte lider olmak için uğraştığını düşündürürdü. Hep aynı yerlerde bulunmuş ama köklü bir dostluk kuramamıştık. Tüm içkileri bitirip sızana kadar konuştuk. Geçmişten söz ettikçe keyiflendiğimi, içimdeki sıkıntıdan kurtulduğumu hissetmiş, anıların içinde kaybolmak, bugüne geri dönmemek istemiştim.

10

Seslenilmesi mi, midemdeki yanma mı, yoksa uzunca bir süredir gözümün içine giren güneş mi uyanmama neden oldu, anlayamamıştım. İçinde yere serilmiş bir şilte ve koskoca ahşap bir gardıroptan başka bir şey olmayan odayı güneş neredeyse fethetmişti. Tekrar, "Telefon!.." diye seslenildiğini duyunca yataktan fırladım. Giysilerimle öylece yatmıştım.

Arayan Arif'ti. Sabah işe giderken uyandırmaya kıyamamıştı. Sonra da düşünmüş, bir ev bulana kadar kalabileceğime karar vermişti. Ben itiraz etmeye başlayınca, "Akşama konuşuruz," diye kesti. "Nasılsa oradan bir yere kıpırdayamazsın."

İçimin yangınını söndürmek, bir kahve, en azından bir bardak su içmek isteğiyle mutfağa indiğimde onunla karşılaştım. Arif, karısının Türkçe bildiğini söylediği için gönül rahatlığıyla

"Günaydın," dedim. Herhangi bir karşılık vermediği gibi kafasını kaldırıp bakmadı bile. Sanki ben mutfağa girmemişim, orada kimse yokmuş gibi davranıyordu. Dikkatini masanın kenarına dayadığı ayaklarında yoğunlaştırmış, tırnaklarını boyuyordu. Eteği belinde toplanmıştı. Kalçalarına kadar bacakları tamamen açıktaydı. Bir garip olduğumu hissettim, kahveyi de suyu da unutup fırladım mutfaktan.

Gündüz gözüyle bakınca yakında ne bir köy ne de başka bir yapı görünüyordu. Ev yemyeşil çayırların ve tarlaların ortasında tek başınaydı. Alt kat, mutfak salon karışımı çok geniş bir odadan ibaretti. Üstte de dört oda vardı. Arif, üç odanın boş durduğunu, birinde kalabileceğimi söylemişti. Fuatların evi gibi üç-dört tanesi rahatlıkla buraya sığardı.

O geçmek bilmeyen günün sonunda burada kalamayacağıma karar vermiştim. İçimde bir duygu vardı ve kalmamamı söylüyordu. Kadının hali bu duygunun oluşmasına neden olmuştu sanırım. Çaresiz kalıp tekrar mutfağa indiğimde ortadan kaybolmuş olması ve gün boyu bir daha görünmemesi rahatsız ettiğimi düşünmekte haklı olduğumun kanıtıydı.

Arif, niçin kalmak istemediğimi sorduğunda bunları söyleyemeyeceğimi biliyordum. "Size rahatsızlık vereceğimden korkuyorum," dedim sadece. Arif bu gerekçeyi bir baş hareketiyle reddetti.

"Manuela ile de konuştum. Onun bir itirazı yok. Hem de bu sayede biraz sosyalleşir belki."

Anlattığına bakılırsa kadın hiç evden çıkmıyor, dergi okuyarak ya da televizyon seyrederek zamanını tüketiyordu.

Ben yine mırın kırın edince. Arif, seni anlıyorum gibisinden omzuma vurmuş, "En azından birkaç gün kal, hasret giderelim. Sonra sürekli kalıp kalmayacağına karar verirsin," demişti.

Ertesi gün üzerimi değiştirmek ve okumak için kitap almak amacıyla Fuatlara uğradığımda, Arif'in evinde kalmamın daha uygun olacağına ikna olmuştum.

Gece gelmediğimi görünce Emre odasına yerleşmiş, oyuncaklarını her yana yaymıştı. Keyifle oyun oynuyordu. Hemen her şeye düşünüp taşınmadan itiraz etmeyi seven Sedef'in daha ilk cümlede Arif'in teklifini onaylaması da bu düşüncemin doğru olduğunu gösteriyordu.

Evden bakıldığında görünmese de köy fazla uzak değildi. Köyden tek bir otobüsle kent merkezine, Dom'a ulaşmak mümkündü. Arif, benim için bir anahtar yaptırmıştı. Kente kolaylıkla gidip gelebilmem için de aylık otobüs kartı satın alacaktık. Manuela'yı rahatsız ettiğim düşüncesine ilk andan saplandığım için zamanımın çoğunu dışarıda geçirmeyi düşünüyordum. Çevrede yürüyüşler yapabilir, Türkçe gazete almak bahanesiyle sık sık kente inebilirdim. Geri dönmek de sorun değildi, gece geç saate kadar otobüsler çalışıyordu.

Fuatlardayken bavulumu boşaltmamıştım. Çok fazla kalmayacağım düşüncesiydi bunun nedeni. Hem bavullarımı boşaltsam giysilerimi koyacak bir yer yoktu. Ev küçüktü. Bavulun üstünden bir şeyler alıyor, kirlilerimi de bavulun bir kenarına sıkıştırıyordum.

Şimdi kendime ait bir dolabım vardı. Bavullarımı boşaltabilirdim. Rüya, iki ayrı bavul hazırlamıştı benim için. Birine kışlıkları, diğerine yazlıkları koymuştu. Onun ne kadar düşünceli biri olduğunu giysilerimi dolaba yerleştirirken bir kez daha fark ediyordum.

Alışveriş konusunda tembel olduğumu bildiği için bana haber vermeden birçok giysi satın almıştı; kışlık, yazlık gömlekler, kazaklar, iç çamaşırları, çoraplar, pantolonlar... Giysilerin arasından güzel kokulu kurutulmuş çiçek keseleri, lavanta paketleri ve küçük kâğıtlara yazılmış notlar çıkıyordu. Notlarda o giysinin niçin alındığını, ne zaman giymem gerektiği, hangi renk pantolonun ve ayakkabının ona uyacağı belirtiliyor, iç yakıcı birkaç sözcüklük aşk cümlesiyle sonlandırılıyordu.

"Giderken yanıma neler almalıyım?" diye düşünmemiştim hiç. Belki de bunun nedeni, "Nasıl gideceğim?" düşüncesine saplanıp kalmış olmamdı. Pasaport temini, sınırdan nasıl geçeceğim gibi konuları düşünüyordum hep. Ancak gidiş günüme karar verip uçak biletimi aldıktan sonra bavul hazırlamam gerektiğini akıl etmiştim. İş bavul hazırlamakla bitmiyordu tabii ki, evim, geride bırakacağım eşyalar ne olacaktı? Onu da düşünmem gerekiyordu.

Giysilerin dışında yanıma alabileceğim çok şey yoktu. Nesnelerle, eşyalarla sıcak bir ilişkim olmamıştı hiç. Rüya'nın hediye ettikleri dışında hatırası olan pek bir şey de yoktu. Hiçbir yerde uzun süre kalıcı olmadığım için bir eve sahip olmak, onu güzel eşyalarla döşemek arzusu duymamıştım. Doğru dürüst bir kitaplığım bile yoktu. Okuduğum kitapları hep başkalarına verir ya da bir yerlerde unuturdum. Sadece darbe sonrası hapisteyken kitap, dergi biriktirmiştim. O dönem öyle bir moda olmuştu. Herkes kendi kütüphanesini oluşturuyordu. Neyse ki koğuştaki komün düzeni içinde bu tavrın burjuvaca olduğuna karar verilmiş, tüm özel kitaplıklar tek bir komün kitaplığında birleştirilmişti.

İlk birkaç akşam birlikte yemek yedik. Arif, "Alman usulü" diye açıklamıştı. Peynir, salam, sosis gibi şeylerden oluşan bir çeşit kahvaltıydı. Manuela da katılıyordu yemeklere. Derin suskunluğunu hiç kaybetmeden, Arif'in sorduğu Türkçe sorulara Almanca kısa cevaplar vererek ve sürekli yemek tabağına ya da önüne bakarak... Yemek bitip Arif, "Hadi biraz demlenelim," dediğinde ise masadan kalkıp gidiyordu.

Nezaketimi yitirmemem gerektiğini düşünüyordum. İnatla her sabah "Günaydın!" diyor, cevap almamama rağmen aldırmıyor, kahvaltıya davet ediyordum. Manuela dilini yutmuş gibiydi, karşılık vermiyor ama benimle birlikte kahvaltı ediyordu. Kendi yemek hazırladığında ya da kahve yaptığında ise nezaketen bile beni davet etmiyordu.

Diğer zamanlarda onun için yoktum. Bana bir telefon geldiğinde orada mıyım, değil miyim diye bakmadan, "Telefon!" diye bağırıp ahizeyi bırakıyordu. Fuat ya da Sedef aramışsa onun yabaniliğini bildiklerinden olsa gerek, alaycı sözler söylüyorlardı.

Manuela'nın ne kadar Türkçe bildiğini merak etmeye başlamıştım. Arif'in söylediğine bakılırsa Türkçesi iyi olmalıydı. Ama şimdiye dek ağzından tek bir Türkçe kelime çıkmamıştı.

Evin tek kullanım alanı olan alt kat, Manuela'nın devamlı mekânı olduğu için karşılaşmamamız olanaksızdı. Gün boyu bir gecelikle ya da geceliğe benzeyen uzun bir tişörtle oturduğu için "Rahatsız ediyorum," düşüncesine daha çok kapılıyor, olabildiğince az kullanıyordum burayı.

Sabahları birkaç kez banyo kapısında karşılaşmıştık. Onun halini görünce gerisin geri odama dönmüştüm. Manuela nedense banyoya yarıçıplak bir halde, iç çamaşırlarıyla ya da gecelikle gidiyor, banyodan sadece bir havlu sarınıp çıkıyordu. Benimle karşılaştığında da herhangi bir rahatsızlık duyduğuna dair bir işaret vermiyordu. Kimin kızarıp bozarması gerektiğine karar verememiştim. Banyonun kapısının kilitlenememesi, birisi banyodayken diğerinin çekinmeden içeri girebilmesi beni zaten yeterince sıkıyordu. Arif evdeyken banyo yapmayı tercih ediyor ve bunu yüksek sesle, "Banyoda işiniz var mı? Banyo yapacağım!.." diye ilan ediyordum.

Manuela ile banyo kapısında karşılaşmamak içinse olabildiğince geç kalkmaktan ya da onun üst katta, banyoda işinin bittiğine emin olmak için merdivenden iniş sesini beklemekten başka bir yol bulamamıştım.

Bir gün onu alt katta elinde elektrikli bir alet bacaklarını tıraş ederken bulunca kan beynime sıçramış, "Rahatsız etmiyorum ya?" diye sinirli bir sesle sormuştum. Günler süren uzun bir uykudan uyanmış gibi bir süre beni süzmüş, sonra duyulmaz bir sesle, ama düzgün bir Türkçeyle, "Hayır," demişti. Tekrar işine dönmesi, söylenecek başka bir şey olmadığını gösteriyordu.

Ölü bir balığınkine benzeyen mat lacivert gözlerinde aldırmazlık okunuyordu. Ama nefret yoktu. Aksine biraz sevgiyle, biraz kışkırtarak bakmış, gözlerimi yakalayarak cevap vermişti. "Ne yapmak istiyor?" sorusuna bir cevap bulmam gerekiyordu. Evde beni istemediğini mi anlatmak istiyordu, yoksa tahrik etmek mi?

Aylardır cinsel isteklerimi bastırarak yaşamıştım. Manuela'yı yanlış anlamaktan, tahrik ettiği kanısına kapılarak ona saldırmaktan korkuyordum. Yine de onu hayalimde canlandırmadan edemedim. Güzel, çekici bir kadın değildi. Tipim hiç değil...

Benden daha uzun boylu, neredeyse bir erkek kadar yapılıydı. Ben, ince, zarif, esmer kadınları severdim. Boya olduğunu düşündüğüm portakal rengine çalan saçlarını üstleri uzun, ense ve yanları kazınmış garip bir modele sokmuştu. Yüzü dahil, süt beyazı teninin tamamı minik çillerle doluydu. Oldukça sivri burnuyla ince dudakları, gözlerinin küçüklüğüyle birleşiyor, tam bir çelişki oluşturuyordu. Kaşlarını tamamen yolarak görüntüyü tamamlamış, yüzüne bakılacak hal bırakmamıştı.

Kazınmış ensesi sayesinde iyice dikkati çeken uzun boynunu geniş, erkeksi omuzlar kesiyordu. Gövdesi o denli ince olmasaydı belki üçgen bir vücut elde edebilirdi, ama kadınsılığa hiçbir zaman ulaşamazdı. Bu erkeksiliği tek bozan hafif sarkmış dolgun göğüslerdi. Gövdesinin inceliği onları daha da belirgin hale getirmişti. Küçük göbeğiyle olağanüstü dar kalçaları yeni bir zıtlığı ortaya çıkartıyordu. Vücudundaki tek güzel yer uzun boyunu sağlayan bacaklarıydı. Düzgün, dikkati çekici, sütun gibi denilecek türden bacakları vardı.

Manuela'nın vücudunu belleğimde tam anlamıyla, hem de çırılçıplak canlandırabilmiş olmam ve bunun beni tahrik etmesi, iyice suçluluk duygusuna kapılmama neden olmuştu. Kentte, Türk dükkânlarının bulunduğu caddenin yakınlarında fahişelerin dolaştığını duymuştum. Bir kadınla birlikte olmak rahatlatacak, bu düşüncelerden kurtulmamı sağlayacaktı. Tek başına git-

meye cesaret edemeyeceğimi düşündüm. Nasıl anlaşacağımı, anlaşmayı başarsam bile kaça yaptıklarını ve bu iş için paramın yetip yetmeyeceğini bilmiyordum.

Hayatımda ilk kez lise ikideyken randevuevine gitmiştim. Sanayi Mahallesi'nde bir oto tamirhanesinin üzerindeydi. Geniş bir salonda yan yana oturmuş kadınlardan birini seçip onunla odasına çıkmak gerekiyordu. Pezevenkler sürekli "Haydi beyler beklemeyelim, acele edelim, burası kahvehane değil!" diye bağırıyorlardı. Kadının yüzüne doğru dürüst bakmamıştım bile. Her şey yıldırım hızıyla gerçekleşmiş, kadın, "Tamam!" diyerek sırtıma bir şaplak indirdiğinde işin bittiğini değil, bir aksilik olduğunu düşünmüştüm. Orası, insanların davranışları, o kadar iticiydi ki, bir daha randevuevine gitmeyi aklımdan bile geçirmemiştim.

11

Kışın bahara dönmesiyle birlikte hava yavaş yavaş ısınmaya başlamış, ağaçlar çiçeğe durmuştu. Güneş yüzünü pek az gösterse de, havanın güzelliği sık sık yağmurlarla bölünse de yine de yaşanan, bahar başlangıcıydı. Evde bulduğum eski bir lastik çizmeyi giyiyor, çayırlıklarda, yakındaki ağaçlık bölgede dolaşıyordum.

Ağaçların ardında küçük bir göl, gölde de ördekler vardı. Zaman zaman evdeki kuru ekmekleri toplayıp onları beslemeye gidiyordum. Daha ilk ekmek parçasını attığımda bir gıdaklama duyuluyor, tüm ördekler mesajı alıp başıma üşüşüyordu.

Tek eksiğim otlar hakkında bir kitabımın olmamasıydı. Çocukluğum kasabada geçmesine rağmen otlarla, çiçeklerle pek ilgim olmamıştı. Annemle birlikte ebegümeci, madımak gibi otlar toplamaya giderdik, ama o otların bile nasıl olduğunu hatır-

layamıyordum. Buradaki otlar o kadar çeşitliydi ki, aralarında madımak gibi tanıdık şeyler olabileceğini, çoğunun yenebileceğini de tahmin ediyordum.

Yakındaki köye ise hiç gitmek istemiyordum. Sadece kente inmek istediğimde tam saatinde durakta olacak şekilde köye iniyordum. Bunun nedeni herkesin gözünü üstümde hissetmemdi. Bir de Arif'in, köylülerin yabancı düşmanı olduklarını, çoğunlukla Neonazi partiye oy verdiklerini anlatması eklenince iyice rahatsız olmuştum. Arif, eve otobüsle döneceksem geç kalmamamı, kalırsam da dikkatli davranmamı söylemişti.

Otobüsün kalktığı meydanda büyük bir market, banka, postane, dükkânlar ve birahaneler yan yana dizilmişti. Sokakta görülen az sayıda insan birbirini sevecen bir biçimde selamlıyor, hatta durup hal hatır soruyordu. Birahanelerde ise hep aynı müşteriler vardı. Sanki evlerinin salonunda gibi rahattılar. Belki de bunun nedeni dışarıdan içerinin görünmesini engelleyen kalın, koyu renkli camlardı. Tanımadıkları biri içeri girince rahatsız oluyor, bir an konuşmalarını kesiyor, yeni geleni süzüyorlardı. İki kez bira içme isteğiyle birahaneye girmiş, ikisinde de aynı davranışla karşılaşınca hemen geri çıkmıştım.

Meydanı geçip caddede yürümeye devam edince önce postmodern anlayışla yapılmış garip mimarili bir kiliseye, ardından da küçük bir parka ulaşılıyordu. Buraya başörtülü Türk kadınlarının geldiğini görmüştüm. Bir kere parkta oturmuş, kadınların kendi aralarında konuşmalarını duyunca da oturduğuma pişman olmuştum. Türk'e benzetemediklerinden olsa gerek benim hakkımda tüm düşüncelerini yüksek sesle birbirlerine söylemişlerdi. Birden paniğe kapılmış, bir sapık olarak polise teslim edileceğimden korkarak koşar adım parktan kaçmıştım.

O pazar havanın güneşli olmasından cesaretlenip, serinliğe aldırmadan koltukları bahçeye çıkarmış içkilerimizi yudumluyorduk.

"Evde oldum mu öğleden başlıyorum," demişti Arif. "Ama yavaş yavaş içeceksin. Başka türlü zaman geçmez."

Sonra, "Yazıyor musun?" diye sormuştu.

Yalan söylerken yakalanmış bir çocuk gibi kızardığımı hissettim. Ona bir şey yazdığımı söylediğimi hatırlamıyordum. "Henüz havama giremedim," diye mırıldandım. Konuyu kapatmak istiyordum. Arif, gençlik yıllarından anıların peşindeydi oysa. Benim, "Yazarım," diyerek ortada dolaşmamı hatırlıyordu.

O yıllarda kendimi yazar olacağıma öylesine inandırmıştım ki, elimde hep bir kitapla görülmeyi, bir yazarda olması gerektiğine inandığım biçimde giyinmeyi önemsiyordum. İki üç tane kitap tanıtma yazısı yazmış, birini de bir edebiyat dergisinde yayımlatmayı başarmıştım. Yazımın yayımlandığını duyanlar yazar olduğuma hemen ikna olmuştu. Bu haber örgüt içinde yayılmış, sonunda dergi için çalışmama karar verilmişti. Bir şey yazarsam örgütün dergisinde yayımlatacaktım, burjuva edebiyat dergilerinde değil. Tüm bunlar olurken İzmir'deydim. Arif'le tanıştığımızda ise İstanbul'da, bir sendikada görevliydim. "Bir yerden duymuş olmalı," diye geçirdim içinden.

"Henüz havama giremedim," dememe takılmıştı Arif. Buradaki ilk yıllarını anlattı. Durumunun belirsizliğini, hep geri döneceğini umarak boşa geçirdiği yılları. Önümdeki örneklere bakıp kendime çekidüzen vermeliydim. Her şey yavaş gidecekti, sonuçlansın diye beklemek çıkar yol değildi. Bir an önce Almanca kursuna yazılmamı önerdi. Odamı da yazı yazacak bir biçimde düzenlemeliydik. "Yaz, çok kısa, sıcak ve bunaltıcıdır. Kış, çok uzun, kasvetli ve boğucu. Kendine yapacak bir iş bulmazsan günler geçmek bilmez."

Söz sonunda Manuela'ya gelmişti. "Diyalog kurabildiniz mi?" diye sordu Arif. Soruş biçiminden bazı şeylerin farkında olduğunu düşündüm. Belki de bu nedenle sorusuna cevap vermemi beklemedi. "Evlendiğimizden beri böyle," diye anlatmaya başladı.

Tanıştıklarında bir an bile yerinde duramayan, canlı, hareketli bir kadınmış. Mültecilere yardım amacıyla kurulmuş bir komitede çalışıyor, Uzakdoğu dansları öğreniyor, Türkçe kurslarına gidiyormuş. Hemen her toplantıda, her yürüyüşte ona rastlamak mümkünmüş. Arif'in iltica başvurusunun kabul edilmeyeceği anlaşılınca sahte bir evlilik planlamışlar. Manuela açık görüşlü, yardımsever biri olduğundan ondan yardım istenmiş. Evlilik işlemleriyle uğraşırken aralarında yakınlık doğmuş. Birlikte yaşamaya başlamışlar. Çok geçmeden de hiçbir konuda anlaşamadıklarını keşfetmişler. Evliliğin sürmesinin tek nedeni Manuela'nın ayrılmaya yanaşmamasıymış. Niyeti çoçuk sahibi olmakmış. Bir süre sonra hamile kalmış, ne yazık ki hamileliğinin başında önemli bir hastalığı olduğu, doğacak çocuğun sağlıklı olmasının da az bir olasılık olduğu anlaşılmış. Çocuğu aldırmak zorunda kalmış.

"O olaydan sonra tamamen sustu," diye anlatmayı sürdürdü Arif, "sustu ve evden çıkmaz oldu. Yıllardır bu böyle."

"Evde yeni bir insan değişiklik olur diye düşünmüştüm. Suskunluk duvarı yıkılır... Duvar çok sağlam herhalde. Kolay yıkılmayacak."

Konuşma biçiminden oldukça zorlandığı belli oluyordu. Evin içinde uçuşan elektrik dalgalarını düşündüm. Önceki günlerde yaşadıklarımı anlatıp onun iyice canını sıkmak istemedim.

Neyse ki Arif de konuyu uzatmamış, bir uzun hava söylemeye başlamıştı. Devamını getiremeyince benden bir kaset koymamı istedi. Kaseti koyup döndüğümde onu oturduğu yerde uyurken bulmuştum. Uyandırmaya kıyamadım. Bir süre sonra havanın serinlediğini düşünüp üşümesin diye yatağına götürmek üzere hamle yaptığımda gün boyu ortada görünmeyen Manuela'nın yanımda belirdiğini fark ettim. İki kolundan kavrayıp yatağa götürdük. Manuela bir teşekkür sözcüğü söyler gibi, "Hep böyle," demişti. Gözlerinde sevecen olduğu söylenebilecek yumuşak bir ifade vardı.

***

Düz ovanın her yanını saran kırmızılık koyulaşıp kararıyordu. O kızıllığın içinde kendi yalnızlığımı, çaresizliğimi düşünmekten ve kederlenmekten başka yapabileceğim bir şey yoktu. Yeni bir dubleye başlamak, müzik setinden gelen keman sesinin yanık ezgisine kendimi koyverip tüm düşüncelerden kopmaya çalışmak...

"Hep böyle!" Evlilik, 'hep böyle'lere alışmak ve onların izini sürmek değil mi? Alışkanlıklar yaratmak, alışkanlıklardan kopamamak... Sırf o alışkanlıkları kaybetmemek için o zoraki kurumu olabildiğince sürdürmeye çalışmak...

Şükran'la doğru dürüst bir karıkoca hayatı yaşamamamıza rağmen bu alışkanlık batağına daha nikâh masasına oturup imzayı atmadan önce batıvermiştik. Örgüt de, aileler de karıkoca olduğumuzun farkına varmamız için bizi sıkıştırıyordu. Ülkemizde evliliğin, aile kurmanın kuralları vardı ve en baştan bunlara uyulmalıydı. Şükran'ı anne babam resmen istemeli, söz yüzükleri takılmalı, nişan törenleri, kına geceleri yapılmalıydı. Birbirimize söz vermemize, burjuva âdetlerine uygun hiçbir şey yapmayacağız dememize rağmen aileler ağır basmıştı. Benim tüm karşı çıkmalarıma rağmen gelinlikli, damatlıklı bir nikâh töreni bile yapmıştık. Ne söylerse söylesin, ne yaparsa yapsın insanın kültürel yapısının değişmesinin mümkün olmadığını da o zaman fark etmiştim. Şükran benden çok daha fazla devrimci ilkelere bağlı olsa da, gelinlik dikilmesine karşı çıkmamış, ben onu biraz sıkıştırınca da hayatta bir kez evleneceğini, bu evliliğin usulünce olmasını, burjuvaca olduğunu bilmesine rağmen gelinlik giymek istediğini söylemişti. Bu onun hayattaki tek düşüydü.

Tabii ki iş, gelinlik ve nikâh töreniyle kalmamıştı. Aile yapısının insanı nasıl sarıp sarmaladığını, kurallarıyla boğduğunu kısacık birlikteliğimizde tüm yoğunluğuyla yaşamıştık. Çeyizler, ev hediyeleri, akrabaların ziyaretleri... O zamanlar Şükran'ın annebabasıyla birlikte aynı evde oturmamız nedeniyle bu aile ge-

leneklerini yaşamaya zorlandığımızı düşünüyordum. Sonraları, hapiste rahat rahat düşünme fırsatı bulunca ayrı bir evimiz de olsa gelişmelerin farklı olmayacağını anladım. Aile yapısı, ev geçindirmek denen zorunluluk her şeyi bastırıyor, üste çıkıyordu. Ev geçindirmek için çalışmak gerekliydi ve bu bir insanın düzene uyması, patronunun her dediğine baş eğmesi için yeterliydi. Zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyin olmadığını zannederken ev kirası, mobilyaların taksitleri, yemek parası, çocuğun sütü gibi şeylerden de vazgeçemeyeceğini anlıyordun.

Rüya'yla ilişkimde bunları yaşamamıştım. Evlenmeden, yaşam biçimlerini değiştirmeden birlikteliğimizi sürdürebileceğimizi ikimiz de biliyorduk. Özgür olduğumuzun, bir şeyler bittiğinde bırakıp gidebileceğimizin bilincindeydik. O rahatlıkla, belki de sevdiğimi kaybedeceğim tedirginliği ve özeniyle aşkı yaşıyordum. Ama hayat böyle özgürlüklere izin vermiyordu. Aileler, çevre, sokaktaki insanlar, hatta el ele yürümemize, bir otelde birlikte bir gece geçirmemize engel olmayı görev bilenler bizi düzene uymaya, evlenmeye zorluyordu.

Gençlik çağını tamamlamış, orta yaşa doğru giden iki insanın dingin ve sessiz gelişen aşkı... Gündelik hayatın böyle inceliklere tahammülü yoktu. Oysa ne güzeldi o ilk günler... Tanışıklığımızı dostluk yolunda geliştirerek, iki karşı cinsin ister istemez etkisine kapılacağı aşk duygusuna ilişmemeye çalışarak güzel anlar yaşamıştık.

Çoğunlukla çay bahçesinde buluşuyorduk. Onunla her buluşmamızda yepyeni bir çehreyle, bakışlarında, dudaklarının kıvrımında, gülüşünde başka biriyle karşılaşıyor, şaşırıyordum. Giysileriyle birlikte yüzü de değişiyordu sanki.

Onun yanımda olması bile benim için kıvanç kaynağıydı. "Giysilerini iyi taşımak" diye bir terim icat etmişlerdi o günlerde. Rüya'ya baktığımda hep bu terimi hatırlıyordum. Çok şık ve uyumlu giyinirdi. Çantası, hava durumuna göre şemsiyesi, şapkası, fuları, her şeyi bu şıklığı tamamlardı. Giysilerine uymayan

hiçbir şey taşımazdı. Hayatında hiç, bir blucin bir tişörtle sokağa çıkmış mıdır, diye düşünmeden edemiyordum. Sonraları blucinli halini görünce onun "ne giyse yakıştırır" denilen kadınlardan olduğuna karar verdim

İkimizin birlikte görüntüsü çok komik olmalıydı. Rüya'nın şıklığının yanında benim paspal denilebilecek giyimim daha da sırıtıyordu herhalde. Yazları deri ceket ve blucin, kışları kırış kırış bir pardösü değişmez giysilerimdi.

Rüya'nın çantasında her zaman yeni kitaplar, dergiler oluyordu. Kitaplardan beğendiği bölümleri, dergilerde çıkan ilginç eleştirilerden paragrafları okur, düşüncemi sorardı. Yüzyıllardır tanışıyormuşcasına geçmişlerimize ilişkin bir şey konuşmaz, hayat öykülerine, anılara girmezdik. Sadece edebiyat konuşmak için buluşuyorduk sanki.

Ona evinin kapısına kadar eşlik ederdim. "Gelecek hafta buluşmak üzere!.." derdi Rüya. Apartman girişinde bir hafta boyunca unutulmayacak sıcak bir öpücük verirdi. Öpüşürken sanki teni saydamlaşır, içindeki iyiliği, içtenliği dışavururdu.

Hafta içinde birbirimizi aramamak için sözleşmiş gibi davranırdık. Hava durumuna göre, eğer keyifsizse cumartesi akşamı bir lokantada, güneşliyse pazar günü Ada vapurunda buluşurduk. Rüya'nın çocukluğunun geçtiği sokaklarda yürür, içinde yaşanmış evleri, oralardaki anıları birer soru işareti olarak bırakarak yürüyüşü çay bahçesinde noktalardık.

Her şeyin böyle gideceğini düşlüyordum. Karşı cinsten biriyle cinselliği araya sokmadan dostluk kurulabileceğini öğretmişti Rüya. Karşılıklı isteklerin, beklentilerin en alt düzeyde olması böyle bir dostluğun kurulmasında önemli bir etkendi kuşkusuz.

Bir yaz başı, o kısa bayram tatiline birlikte çıkmaya karar vermesek böyle sürüp gidecekti. Rüya'nın çocukluk anılarında büyük yeri olduğunu söylediği, İstanbul yakınlarındaki bir sahil kasabasına gitmiştik. Onun, sonunda çocukluğunu anlatacağını düşünüp heyecanlanmıştım. Gün boyu o eski anıları canlandıra-

cak yerler aramış, her yerin Laz mimarlarca talan edildiğini görüp dehşete düşmüş, otele dönmüştük. Otelde bizi bir bayram sürprizi bekliyordu. Sabahleyin uğrayıp resepsiyona bavullarımızı bırakmamıza ve odalarımızın hazırlanmasını söylememize rağmen, odalar başkalarına verilmişti. Bize verilebilecek tek bir oda vardı. O oda da iki kişilikti ama yatak tekti. Odaya çıktığımızda Rüya, "Seninle yatmaya hazır değilim," demişti. "O kadar iyi dost olduk ki, seninle aynı yatağı paylaşıp büyüyü bozamam."

Ben de büyüyü bozmak istemiyordum. Ama Rüya'nın bu denli açık sözlü olmasının her şeyi büyük bir şangırtıyla kırıp tuzla buz ettiğini düşünmeden de edememiştim. Odaya çıkarken, "Sırt sırta verip uyuruz," diye geçirmiştim içimden. Belki bir iyi uykular öpücüğü, o kadar!.. Daha fazlasını istemiyordum.

"Haklısın," demiştim. Onun cevap vermesine, karşı çıkmasına fırsat vermeden, "Sen keyfine bak, ben yatacak bir yer bulurum," diyerek fırlamıştım odadan. Rüya'nın beni yoldan çevirip, yeni trajediler, kırgınlıklar yaratmaması için de hemen bir taksiyle anlaşıp hızla İstanbul'a dönmüştüm.

Evde, dinginleşip uykunun huzur veren sıcaklığına sığınamayacağımın bilinciyle gözlerimi tavana dikmiş, günün doğmasını, yakındaki camide sabah ezanının okunmasını beklerken kapı çalmıştı.

"Sensiz uyuyamadım," demişti Rüya.

12

Küçücük bir odadan ibaret olan evin her tarafı kitaplarla doluydu. Gözüm kitaplar dergiler yığılmış masanın üzerindeki bilgisayara takılmıştı. Sosyalizmin kendini nasıl yenileyeceği hakkında bir araştırma yaptığını söylemişti Salim. "Bazı incelikler vardı ve biz görmezden geliyorduk," diye açıklamıştı merakının nedenini. Kautsky okuyordu. Dönemin şartları gereği onu yanlış tanıttıklarını, dönek ilan ettiklerini düşünüyordu. "Yazdıklarının çoğunda haklıymış, ama biz adamı hiç okumadan onu dönek, hain ilan edenlere hak vermişiz."

Sorunlar için her zaman bir çözüm olduğuna inanırdı Salim. O çözümü bulduğumuzda işler yoluna girecek derdi. Yeni bir örgütlenme anlayışıyla yeniden başlamak gerektiğini düşünü-

yordu. 1980 darbesiyle her şeyin bir anda darmadağın olmasının en önemli nedeninin yanlış örgütlenme anlayışı olduğunu söylüyordu. "Demokratik merkeziyetçilik diyerek tek bir lidere dayanan, onun her sözünün kesin emir sayıldığı örgütler kurduk. Onlar da bir süre sonra halkın gereksinim duyduğu örgüt nasıl olmalı, bu örgüt neler yapmalı sorularını sormaz oldular kendi kendilerine. Tek dertleri örgütlerini ve o örgütün başında kendilerini korumak oldu. Her söylediklerini, yaptıklarını mutlak doğru olarak ilan ettiler. Tartışmadan kaçtılar, tartışma açanları, sorgulayanları örgütten uzaklaştırdılar."

Salim, benden sonra derginin yazı işleri müdürlüğünü yüklenmiş, yıllarca bu işi sürdürmüştü. Hep onun gerçek bir yazar olduğunu düşünmüştüm. Gösterişe kaçmadan, benim gibi yakınmadan derginin işlerini tek başına yapmıştı.

Almanya'da olduğumu Fuat'tan öğrenmişti. Bin bir özür dileyerek bulunduğu kente davet etmişti. Kendisinin gelmesinin olanaksız olduğunu düşünmüştüm. Hastaydı. İşkencede sağ kolunun kullanılmaz hale getirilmesi, hapisten çıktıktan sonra karaciğerinde ortaya çıkan hastalık, fiziksel ve psikolojik tedavi görmesini gerektirmişti. Almanya'ya geldiğinden beri sürüyordu tedavi. Ama onu düşündüğümden daha sağlam, hatta sapasağlam bulmuştum.

Tedavisi biter bitmez ilk fırsatta Türkiye'ye dönmek istiyordu. "Kavga orada sürüyor," diyordu. "Hangi kavga?" diye sormak istemiştim. Ama sonra Salim'in moralini bozmamak için sesimi çıkartmamıştım. Örgütün yıllardır hemen hiçbir şey yapmadığını, insanların çoğunun dağıldığını, kalanların da yurtdışında bir şeyler olur, biz de canlanırız umuduyla beklediğini anlatamamıştım. Türkiye'dekiler yurtdışında bir şeyler oluyor diye umuyor, yurtdışındakiler de Türkiye'de bir şeyler yapılıyor sanıyordu.

Salim yurtdışına kaçtığı için kendisini hatalı görüyordu. Karısıyla konuşmuş, bir an önce döneceğini söylemiş, onun orada

kalması, beklemesi konusunda anlaşmışlardı. Çocuklarının kendisini artık tanımadıklarını düşünüyordu. Büyümelerini fotoğraflarından izliyor, onlar için bir şey yapamadığına kahroluyordu. Bana oğlumla ilgili sorular sormuş, ben de kaçamak cevaplarla işi geçiştirmeye çalışmıştım. Ama içimi büyük bir sıkıntı basmış, kendimi boğulacakmış gibi hissetmiştim. Uydurma bir bahaneyle firlamıştım Salim'in evinden.

"Beni niye çağırdı?" diye düşündüm dönüş yolunda. Çok özlemiş, görmek istemiş olamazdı. İlk olasılık Türkiye'deki gelişmeler, ne olup bittiği hakkında bilgi almak istemesi olabilirdi. Ama Salim kendini konuşmaya kaptırmış, bana bir şey sormamıştı. Belki de kendi düşüncelerine yandaş arıyordu. Öyleyse de yanlış adamla uğraşıyordu. Ben de birçokları gibi yıllardır siyasi faaliyetlerden uzaktım.

Fuat'ın anlattığına göre bir çok arkadaş gibi Salim de örgütten dışlanmış durumdaydı. Şefler, sorular sorulmasından, hele 12 Eylül sonrasında örgütün durumunun sorgulanmasından rahatsız oluyordu. O nedenle göstermelik de olsa herhangi bir şekilde bir toplantı düzenlemiyor, şartlar uygun değil diyerek yapılması zorunlu görünen kongreler sürekli erteleniyordu. Ama dünya o kadar hızlı değişiyordu ki, sorular sormasak da gerçekler ortadaydı. Berlin Duvarı yıkılmış, sosyalizmin kaleleri teker teker düşmüştü. Bunları bile konuşmak, tartışmak istemiyorlardı. Salim haklıydı; önemli olan, bir şekilde örgütün devam etmesi, onların liderliklerinin sürmesiydi.

"Seninle bağlantı kurdular mı?" diye sormuştu Salim. Cevabımı beklemeden kendi sorusuna kendi cevap vermişti; "Kurmamışlardır. Seninle görüşmek istemeyecekler. Seni görmezden gelecekler. Örgüt kararlarına uymadı, 'Yurtdışına gelme dedik, geldi,' diyecekler. Aslında gerçeklerle yüzleşmekten korkuyorlar. Senin Türkiye hakkında, örgütün Türkiye'deki durumu hakkında anlatacaklarını duymak istemiyorlar. Hele kadrolar arasında bu taze bilgilerin duyulması, konuşulması hiç işlerine

gelmiyor. Birçok yeni gelen arkadaş gibi seni de olabildiğince örgütten uzak tutmaya çalışacaklar."

Gerçekten de kimse benimle ilişki kurmamıştı. Belki de benim derneğe gitmem gerekliydi. Ama içimden böyle bir istek gelmiyordu. Sonuçta örgütün yurtdışı sorumlusu Fuat'tı. Bir şey yapmam gerekirse bana söylerdi. Ama o da ben sormadıkça örgütle ilgili hiçbir şey anlatmıyordu. Ben Almanya'ya geldiğimde, "Fransa'ya tatile gidiyoruz," diyerek şeflerle buluşmaya gittiğini ve durumumu konuştuğunu da Salim'den öğrenmiştim. Şeflerin Fuat'a ne direktif verdiklerini o da bilmiyordu. Olumlu şeyler söylememiş olduklarını düşündüm. Fuat, bana karşı sanki bazı şeyleri telafi etmek ister gibi davranıyordu. Aşırı şefkatli bir hali vardı. Bu tavrı beni rahatsız ediyordu.

Gece yarısına doğru dönebilmiştim Köln'e. Son otobüsü yakalamış, eve ulaşmayı başarmıştım. Ses çıkartmamaya çalışarak odama giderken karanlığın içinde gördüm Manuela'yı. Daha doğrusu o olduğunu tahmin ettim. Sadece bir sigara ateşi fark ediliyordu. Bir an ışığı yakmayı, "Merhaba," demeyi geçirdim içimden. Olabildiğince görünmez olmanın en iyisi olduğuna karar verdim.

Odamda Rüya'dan gelmiş bir kart vardı. "Merak etme, iyiyim. Sadece uzun uzun yazamıyorum. Ama lütfen sen bana yaz," diyordu. Güzel, özenilerek seçilmiş bir İstanbul siluetiydi. "Kızıl havaları seyret ki akşam olmakta" dizesini fotoğraflamıştı sanatçı. Orada olmak arzusu büyüdü içimde. Bu saatte martı sesleri duyulurdu. Birbirimize sıkıca sokulup yatmış olurduk. Rüya belki homurtulu, rahatsız bir uykuda, bense tüm sesleri dinleyerek uykusuz.

O günleri bir daha yaşayamayacaktım. Bir şeyleri kırıp parçalamak arzusuyla doldum. Hayatımda ilk kez bu kadar büyük bir istekle ağlamak istiyordum. Bu hüzne kapılıp ağlamak... Ay ışığı odayı aydınlatıyordu. Tenime bir elin değdiğini hissettim.

Yattığım yerden fırladım. Kimse yoktu. Kartı aldım, iki elimle göğsümde sımsıkı tutarak, uzandım. İstanbul'da, Rüya'yla koyun koyuna yattığımı hayal ederek gözlerimi kapadım.

Bir kapının sertçe kapanış sesiyle uyanmıştım. Hava henüz aydınlanmamıştı. Manuela, mutfakta, kanapenin üzerinde uyuyordu. Üstünde gecelik yerine kullandığı tişörtü, başı kaymış, kendine sarılıp ısınmak arzusuyla kollarını bedenine sarmış, büzülmüştü. Bir örtü bulup üstüne örttüm. Başının altına bir yastık koymaya çalışırken uyandı. Bir gözü mosmordu. Ağzının kenarından biraz kan akmış, kurumuştu.

"İyi misin?" diye sordum. "Bir şeye ihtiyacın var mı?"

"Gece geldiğinde neden benimle konuşmadın? 'İyi geceler' demen bile yeterdi. O kadar ihtiyacım vardı ki!.." diye karşılık verdi.

"İstersen şimdi konuşabiliriz."

"Çok geç!"

Gözlerini kapayıp örtünün altında biraz daha büzüldü.

13

Mahkemeye çağrıldığımı öğrenince heyecanlanmış, ne yapacağımı şaşırmıştım. "Nihayet bir dönemece vardım," diye düşünüyordum ve bu heyecanımı daha da artırıyordu.

Çevirmenim genç bir kadındı. Almanya'da doğup büyümüş gençlerden biri gibi görünmüştü gözüme. Türkçesi onlar gibi bozuktu. "Ben bütün söylediklerinizi harfiyen çeviririm. Ama fazladan bir şey yapamam, yardım edemem," demişti peşin peşin. Kadının Türkçesindeki garip vurgulamaya takılıp "Acaba tüm söylediklerimi anlayıp doğru çevirebilecek mi?" diye kuşkulanmıştım. Mahkeme salonuna girip ifade verme işlemi başlayınca çevirmenin çok deneyimli olduğunu, üstelik söylediğinin aksine yardım da ettiğini anlayınca içim rahatlamıştı.

Büyük ve eski bir bina olan adliyede küçük bir odaya alınmıştık. Dıştaki görünümün aksine oda modern sayılabilecek bir biçimde döşenmişti. Kocaman bir masanın arkasında orta yaşlı bir adam oturuyordu. Beni ve çevirmeni masada tam karşısına oturttu. Mahkeme denince aklıma hep kürsüler, cüppeler geldiği için biraz tedirgin olmuştum. Oysa görüntü çok farklıydı. Hakimin tavrı da rahatlatıcıydı.

Aslında belgeler her şeyi anlatıyordu. Tutuksuz olarak yargılandığım dava, yıllarca sürdükten sonra tamamlanmış, hiç ummadığım bir anda ceza yemiştim. Hakim, bir meslek derneğinin yöneticilerinin bir siyasi örgüt davasına dahil edilmesini ve cezalandırılmasını kavrayamamıştı. Derneğin çalışmaları hakkında birçok soru sordu. Almanya'ya gelirken şans eseri, derneğin son anda bulduğum dergisini gösterdim. Bu derginin yazı işleri müdürü olmaktan cezalandırılmıştım. Çevirmene tek tek yazıların başlıklarını okuttu.

Derneğin bir dönem başkanlığını yaptığım için derginin yazı işleri müdürü olarak gösterilmiş ve sonra ayrılmama rağmen ihmalden emniyetin basın bürosuna değişiklik bildirilmemişti. Savunmamda avukatımın bu konuda açıklaması vardı. Tutuksuz yargılanmak üzere salıverilmemin beraat edeceğimin işareti olduğu söylenmişti. Ben de bu güvenceyle davanın nasıl geliştiğiyle hiç ilgilenmemiştim.

Bir gün gazetede davanın sonuçlandığını, tüm sanıklara ceza verildiğini okuyana kadar ceza alacağımı ummuyordum. Gazetedeki haberden kendi hakkımda bir şey çıkartamayınca avukatımı aramış ve kötü haberi almıştım.

Hakim, tüm hayat öykümü anlattırmıştı. Okuduğum okullar, ailem ve nihayet siyasi eylemlere katılmam, kaç kere tutuklandığım, tek tek tarihleri ve hangi olaylardan olduğu... Olabildiğince açık yürekle her şeyi anlatıyor, ama pek fazla da sır vermemeye çalışıyordum.

Hakimin Türkiye'deki siyasi durumu ve siyasi örgütlerin yapısını en ince ayrıntısına kadar bildiğini hissetmiştim. Verdiğim birkaç bilgiyi düzeltmişti. Tutuklanmama neden olan bir eylemi anlattırırken, "O zaman sizin örgüt orada örgütlenmemişti sanıyorum, yanılmıyorsunuz değil mi?" diyerek çok şey bildiğini hissettirmişti.

Anlattıkça, yaşadığım birçok şeyin zamanla belleğimden silindiğini fark etmiştim. Avukatın beni uyarması gerektiğini düşünmüştüm. Sadece buraya kaçmama neden olan cezayla ilgili olarak bir şeyler soracaklarını sanıyordum. Oysa hakim tüm siyasi hayatımı sorgulamıştı. Bunu bilsem önceden hazırlanır, zaman zaman kem küm etmezdim.

Mahkemeden sonra ilk rastladığımız birahaneye girmiş, Fuat'la bir durum değerlendirmesi yapmıştık. Fuat, açık açık örgüt üyesi olduğumu söylemememe takılmıştı. Söyleseydim, işlerin daha kolaylaşacağını düşünüyordu.

"Uyarsaydın söylerdim," dedim sitemkâr bir ifadeyle. "Bize polise, hakime hiçbir bilgi vermemiz öğretildi. Ben de öyle yaptım. Bilinenlerin dışına çıkmamaya, fazladan bir bilgi vermemeye çalıştım."

Fuat, burada Türkiye'dekinin aksine anlatmayanların değil, olabildiğince çok şey anlatanların, bilgi verenlerin kârlı çıktığını söylüyordu. Yine de her şey ortadaydı, belgeler vardı. İltica başvurumu onaylayacaklarını umuyordu, kararı beklemek gerekiyordu.

Rüya'ya telefon açmıştım hemen. Coşkumu paylaşmak istiyordum. Rüya'nın sesindeki ilgisizlik tınısı, tek sözcüklük cümlelerindeki soğukluk bir an önce telefonu kapatmam gerektiğini düşündürdü. O kırgınlıkla "Özledim!.." diyebildim sadece.

"Ben de seni özledim ve sen nasıl kavuşacağımız konusunda tek bir sözcük bile söylemiyorsun," diye karşılık verdi Rüya.

"Ne diyebilirim ki? Gel desem, gelir misin?"

"Belki. Ama sen, gel diyecek misin?"

Yaşadıklarımı paylaşmak istiyordum. Çünkü bu gelişmenin sırf kendime ilişkin bir şey olmadığını düşünüyordum. Kendime dair her şeyin onu da ilgilendirdiğini... Konuşmanın böyle gelişmediğini görmek içimi burmuştu.

Çok mu bencilce davranıyordum? Evet, Rüya'nın nasıl yaşadığını, neler hissettiğini düşünmemiştim. Ama bunun için elimde veri yoktu. Rüya kendi hakkında hiçbir şey anlatmıyor, "Ben iyiyim, sen kendinden söz et," diyerek soruları geçiştiriyordu. Belki de ısrar etmem, üzerine gitmem gerekiyordu. Rüya'nın içtenliğine güvendiğim için aldığım cevapları yeterli bulmuştum. Artık gizlenen bir şeyler olduğunu düşünüyordum.

Günlerce kafamın içinde yazıp yazıp düzelttikten sonra ancak bir sayfa tutan bir mektup yazabilmiştim. "Yolların ayrılma noktasındayız," diyordum. "Ve benim sabrım tükendi. Senin tavrın da sabırsızlığımın artmasına neden oluyor. Son telefon konuşmamız aklımdan çıkmıyor. Hemen gelmeni istiyorum. Yoksa her şey için çok geç olacak."

Günlerce cebimde gezdirdim mektubu. Evden postaneye yürüyüşler yapıyor, her defasında küçük ve saçma bahaneler buluyordum. Bozuk para yokluğu, gişedeki kuyruğun uzunluğu, o sırada güzel pul satılmaması gibi...

Aslında alacağım cevaptan korkuyordum. Rüya, "Evet, yollarımız ayrıldı," derse ne yapacağımı bilmiyordum. "Ölürüm," demek bir çözüm değildi. Mektubu sürekli cebimde taşımak da acı çekmekten başka bir şeye yaramıyordu. Sınanmalıydım. Mektubu yolladım. Cevap beklemenin daha can acıtıcı olacağı aklıma gelmemişti.

14

Hava sürekli değişiyordu. Günlük güneşlikken bir anda kararıyor, yağmura, hatta fırtınaya dönüyor, sonra yine bunaltıcı bir sıcakta karar kılıyordu. Evin havası ise hep puslu ve kasvetliydi. Arif iyice görünmez olmuştu. Sabahları erkenden çıkıyor, akşam geç saatte sarhoş dönüyordu. Manuela da hemen hiç ortada görünmüyor, odasından çıkmıyordu.

İlk zamanlar sesleniyor, yemeğe ya da kahvaltıya çağırıyordum. Ama çağrılarım defalarca cevapsız kalınca ısrarcı olmamaya karar verdim. Bu havayı dağıtabilmek için, "Karıkocanın arasına girmeyeceksin," prensibinden bile vazgeçmeyi düşündüm. Birkaç kez "Ayık yakalar, konuşurum," düşüncesiyle Arif'in dükkânına da gittim. Ama gelen gidenden özel bir konuda ko-

nuşmak olanaksızdı. Zaten Arif de pek istekli görünmüyordu. Yüzünde yapmacık bir gülümseme vardı, neredeyse bana da diğer müşterilere davrandığı gibi davranacaktı.

O günlerin en rahatlatıcı gelişmesi, Almanca kursuna başlamamdı. Kent merkezinde, ilticacıların ve Almanya'ya yeni gelmiş işçi çocuklarının, ailelerinin devam ettiği bedava bir kurstu.

Kursa kayda gittiğimizde karşılaştık Cevdet'le. Yanında iki genç vardı. Herhalde onları kursa kaydettirmeye gelmişti. Candan bir şekilde kucakladı beni, öptü. Fuat'tan duymuştu burada olduğumu.

"Arayamadım," dedi. "Bu çocukların işleriyle uğraşıyordum. Ama sen beni kolayca bulabilirdin. Derneğin adresi belli. Bekliyorum."

Cevdet, derneğin yöneticisi konumundaydı. Burada da Türkiye'dekine benzer bir örgütlenmeye gidilmişti. Fuat, illegal faaliyetleri yürütüyor, merkez komitesi ile daha alt örgütlerin ve militanların ilişkilerinde köprü görevi görüyordu. Cevdet'se işin legal yanını yürütüyor, derneği yönetiyor, legal derginin yayınını sağlıyor, resmi ilişkiler kuruyordu.

Söyledikleri derneğe çağrı olarak algılanabilirdi. Bir anlamda örgütün benimle ilişki kurmamasını affettirmek ister gibiydi. İlk girişimi benim yapmam, derneğe gelmem gerektiğini ima ediyordu.

Kendine güvenen bir görüntüsü vardı. Eskiden silik ve belirsiz olmayı yeğlerdi. Her zaman karşısındakinin hoşuna gitmeye uğraşır, bu nedenle de onun suyuna gitmeye çalışırdı. Hapishanede tanışmış, kısa zamanda sıcak bir dostluk kurmuştuk. Tahliye olduktan sonra ise yollarımız ayrılmıştı. Cevdet'in memleketine döndüğünü, orada kendine iş kurduğunu duymuştum.

Giyimi değişmemişti. Asker tıraşlı saçları, pala bıyıkları, her zamanki takım elbiseli haliyle aynı Cevdet'ti. Konuşması, hal ve tavırları ise kişiliğinin değiştiğini anlatıyordu. Farklı olduğunu, saygı gösterilmesi gerektiğini hissettiriyor, yanındaki gençler de

buna göre davranıyor, durum iyice belirginleşiyordu. "Devrimin askerlerini yetiştiriyoruz," dedi gülerek. "Yetiştirip adam edince de Almanya'ya getirip işçi yapıyoruz."

Nerede kaldığımı sordu. Şaşırmıştı. "Arif'in başına taş düşmüş olmalı. Tüccar zihniyetini değiştiremeyeceğine göre... İlk defa evine birini alıyor. Duymuşsundur, kardeşi bile sığamadı o koskoca eve."

Arif'in bu konudan söz ettiğini hatırlıyordum. Anlattığına göre kardeşi, Arif'ten örgüt için yardım istemişti. Tartışma da buradan çıkmıştı. Arif, örgütün fiilen artık bittiğini, uzatmanın gereksiz olduğunu düşünüyordu. "Kimseye hayrı olmayan örgüte niye para vereyim," demişti.

"Mutlaka bir hesabı vardır," diye devam etti Cevdet. Bu arada sözünü onaylatmak ister gibi Fuat'a bir bakış attı. Arkadaşlardan birinin, Arif için, "Hepimizi kazıkladı," dediğini hatırladım. Almanya'ya geldiklerinde birlikte bir işe girişmişler, iş batmış ve bundan tek zarar görmeyen Arif olmuştu.

Örgüt öncelikle kadrolardan aidat ve sempatizan sayılan işadamlarından, işçilerden bağış topluyordu. Bir başka gelir yolu da çeşitli gerekçelerle düzenlenen anma ve eğlence gecelerinden, toplantılardan elde edilen gelirdi. Bu gelirler yeterli olmadığı için yeni arayışlara girmişlerdi. Nakliyat şirketi kurmak da böyle bir projeydi. Sermayeyi örgüt vermiş, bizimkiler de bu işin çalışanları olmuştu. Arif'e göre batmalarının sebebi bilgisizlikti. Dükkânı o olaydan sonra açmış, şüpheleri iyice üstüne çekmişti. Arif'in kendilerini aldattığını düşünüyor, ama bir kanıt bulamıyorlardı. Bu tür ortaklıklarda öküz ölüp ortaklık bozulduktan sonra herkesin birbiri hakkında böyle şeyler söylediklerini bildiğimden anlatılanlara pek kulak asmamıştım.

Arif'in dükkânı bizim kasabadaki tuhafiyecileri hatırlatan bir yerdi. Ne ararsan bulunur cinsten bir dükkân. Türkler bu tür dükkânlara "export" diyordu. Giysiler, hediyelikler, züccaciye, tuhafiye, trikolar, mutfak eşyaları, ufak tefek elektronik araçlar,

radyolar, teypler, televizyonlar, oyuncaklar ve akla gelmeyecek birçok şey. Bu dükkânda bir olta takımı da bulunabiliyordu, bir define arama aleti de, yumurta kesme makinesi de, uydu anteni de... Arif'in söylediğine göre satılan malların ne olduğu değil, ucuzluğu önemliydi. Vatandaşlarımız evle ilgili gereksinimlerini, Türkiye'deki akrabalara götürülecek hediyeleri bu export'lardan sağlıyordu.

Eve döndüğümde Manuela'yı giyinmiş, makyaj yapmış görmek şaşırtıcıydı. O bitmek bilmez gibi gelen gerginlik sona ermişti demek. Üzerindeki bordo tayyörle hanım hanımcık biri olmuş, hatta güzelleşmişti.

Masaya oturmuş, bir tomar broşürü karıştırıyordu. Selam vermeme bile gerek kalmadan, dudaklarına ince kıvrımlarla yerleşen bir gülümsemeyle "Merhaba!.." dedi. Yine de konuşamadık. Belki o konuşmaya hazırdı, ama ben, geçmiş günlerin anısını bir hamlede silemeyeceğim düşüncesiyle sessizce odama gitmiştim.

Aynı akşam, Arif'i yemek masasında, hem de ayık ve neşeli görmek, barıştıklarına, buzların eridiğine emin olmamı sağladı.

Kimsesiz bir çocuğu evlat edineceklerdi. Böylelikle aralarındaki en büyük sorun çözülmüş olacaktı. Kavganın ve günlerce süren gerilimin nedeni buydu demek.

Manuela, broşürleri okuyor, Arif'e bilgi veriyordu. Çocuğun cinsiyeti ve ırkı konusunda küçük bir tartışma çıktı, ama Arif aşağıdan alarak ortamı yatıştırdı. Manuela, Vietnamlı bir kız çocuğu istiyordu. Arif'se "Bizim orada binlerce kimsesiz çocuk var. Bir tane oğlan alırız," diyordu. Manuela, bu konuyu araştırdığını, Türkiye'den çocuk getirtmenin neredeyse olanaksız olduğunu, oysa Vietnam'dan ya da başka bir yerden evlat edinmek için kuruluşlar olduğunu anlattı.

Anlaşmazlıkları çözmek için baş başa kalmalarının gerektiğini düşündüm. Fazladan bir kişinin varlığı bile olayın dallanıp

budaklanmasına, sürüncemede kalmasına yeterdi. Elimden gelse hemen o an görünmez olur, onları o mutlu hallerinde, yüzlerinde gülücüklerle hatırlamayı yeğlerdim.

Ariflere taşınınca ev ve iş aramayı unutmuş, sürekli burada yaşayacakmış gibi bir duyguya kapılmıştım. Arif'in ya da Manuela'nın ev aramamla ilgili bir şey sormaması da beni iyice rahatlatmıştı. Cevdet'in "Yardımcı oluruz," sözünü hatırladım. "Yarın onu bulmalıyım," diye düşündüm. Ev bulmanın çok güç olduğunu duymuştum. Ama başımı sokacak bir yer bulursam Rüya kira için yardımcı olabileceğini söyleyerek beni yüreklendiriyordu.

15

"Günler uzuyor."

Sözcükler boşlukta uçuşuyordu. Tek tek harfleri yakalayabileceğimi düşündüm. Yine duvardaki bir fotoğrafa dalmış, hayalimde İstanbul'un bilmediğim sokaklarında dolaşıyordum. Manuela'nın konuştuğunu anlayınca irkildim. O fazlasıyla yabancı aksan bir türlü batmak bilmeyen güneşin kızıllığını, insana bambaşka bir evrende, kırmızı bir hayat yaşadığını düşündüren günbatımını maddileştiriyor, neredeyse bilimsel bir açıklık getiriyordu.

Arif yine sızmış, Manuela onu çekiştirerek odasına götürmüştü. Böylesine sızmayı hiç beceremediğimi düşünüp çocuk olayını kutlamak amacıyla Arif'in patlattığı köpüklü şarabı bitir-

meye karar vermiştim. Manuela, cam kenarındaki koltuğa, tayyörlü haliyle, ayaklarını altına alıp oturmuştu.

Havanın kızıl rengi sanki onun için oluşturulmuştu. Güneşin tamamen batıp Manuela'nın kızıllığını karanlığıyla yutmasına kadar sessizce oturmuştuk. Konuşmam gerektiğini düşünüyordum. Birbirlerimize bu kadar yabancıyken ne konuşacaktık! Bu düşünce içimi sıktı.

"Sürekli evde oturmaktan canın sıkılmıyor mu?"

Manuela soruyla irkilmiş, hızla başını çevirip bir an beni süzmüş, sonra bakışlarını çoğu zaman yaptığı gibi yerdeki halıya dikmişti. Bu konuda bir cevap verip vermemesi gerektiğini düşünüyor gibiydi.

"Sıkılıyorum."

Tek sözcüklük cevaplarla konuşmayı sürdüremezdik. Neyse ki bir anlık aradan sonra konuşmaya devam etti. "Kıskanıyor. Sokaktaki herkesten... Her evden çıkışımdan sonra kavga ediyoruz. Bana vuruyor. Korkuyorum."

"Ya ben?" diye sorarken midemin yandığını hissettim.

"Anlamıyorum. Sen bu evde ilksin. Kardeşine bile tahammül edemedi. Önceleri beni denemek istediğini düşündüm. Ama o kadar duyarsız ki.., Denemek isteyen gözlemler. Bir gün bile eve ayık gelmedi. Bu bir numara olabilirdi. Kontrol ettim. Gerçekti."

Yağmur başlamıştı. Ani bir sağanak. Kalktım, bahçeye açılan kapıyı açtım. Toprağın kokusu ve ferahlatıcı bir serinlik yerleşti mutfağa. Geçen geceki gibi sadece Manuela'nın sigarasının ateşi görülüyordu.

"Sana ilgi duymayacağımı tahmin etmeliydi. Bir Türk daha!.. Asla!.. Üstelik, sen onun düşündüğü gibi davranacak biri değilsin. İyi bir insansın. İlk günden anlamıştım. Peki o? Evet, o niçin anlamadı bunu?

Benden kurtulmak istiyorsa söylemeliydi. Eskisi kadar direnmezdim. Gücüm kalmamıştı. Böyle komik planlar yapar hep.

Bizi sevişirken mi yakalamak istiyor? Seninle birlikte kaçacağımı mı umuyor? Emin değilim. Ama ondan her şeyi bekliyorum. Hep kötü niyetliydi. Hiç içten olmadı.

Bu yüzden seni eve davet etmesinin bir nedeni olduğunu düşünüyorum. Onun umduğu şeyi yapsak nasıl davranacağını da merak ediyorum. Kovar mı? Öldürür mü?"

Yağmur iyice hızlanmıştı. Almanya'ya geldiğimden beri ilk kez bu denli şiddetli yağmur yağıyordu. Ellerimin terlediğini hissettim. "Bir Türk daha!.. Asla!.." sözlerine takılmıştı kafam. Manuela'ya bakmak, yüzünün, gözlerinin neler anlattığını görmek istedim. Yerinde yoktu. Dışarı baksam, yağmurda uzaklaşan siluetini görebilirdim. Bakmadım.

16

İçimde garip bir heyecan vardı. Okula yeni başlayan çocuklar gibi mi? Hayır. Kaçma arzusuyla beceremeyeceğim korkusu arasında bir şey. Yeni defter ve kalemimle kurs binasına girerken oraya yakışmadığımı düşünüyordum. Herkesten, hatta öğretmenlerden bile yaşlı olduğumu...

Cevdet'le birlikte gördüğüm gençlerden biri de o gün kursa başlıyordu. Aynı sınıfta kurs görecektik. Dağları aşıp gelmişti Almanya'ya Ali. Cevdet'in söylediği gibi örgütle bir ilişkisi yoktu. Çaresizlikten, işsizlikten yollara düşmüştü. İltica başvurusunun kabul edilmesi için siyasi numarası yapması gerektiğini biliyordu. Cevdet Abisi, ona ifade verirken neler söylemesi gerektiğini öğretecekti. Yeni tanıştığı birine bütün öyküsünü anlatacak kadar açık yürekliydi.

Kurs çıkışı birlikte derneğe gitmeye karar vermiştik. Böylece Cevdet'in derneğe davetine geç de olsa uymuş olacaktım. Orada bana karşı takınılacak tavır, şeflerin benimle ilgili kararlarının göstergesi olacaktı.

İkram edilen katran gibi çayı içmeye çalışarak çevreyi incelemiştim. Yıllar öncesinden bir anı gibiydi dernek. Duvarlarda çeşitli konularda ya da mücadelede ölenleri anmak amacıyla hazırlanmış afişler, birkaç tane bildiri. Bir kenara yığılmış dergiler. Derneğe kültürel bir yer havası vermek için alındığını düşündüren yüzde doksanı boş bir kitaplık.

Kapıdan girdiğimiz andan itibaren ülke ve zaman değiştirmiştik sanki. 70'li yılların sonlarında Türkiye'de olduğumu düşündüm bir an. Almanya'da olduğumuza dair hiçbir iz yoktu. Afişlerde ya da bildirilerde de Almanca kullanılmaması dikkatimi çekmişti.

Cevdet'i bekliyordum. Ama Cevdet'in ne zaman geleceği belli değildi. Dernekteki gençler çevremi sarmış, Türkiye'deki politik durum hakkında sorular soruyordu. Bu durum beni keyiflendirmiş, kendimi bir eski tüfek gibi hissetmeme neden olmuştu. Yaş ortalamasına bakılırsa öyleydim de...

Cevdet'i beklemekten sıkılıp gitmeye karar verdiğimde garip bir eziklik ve saygıyla kalmam için ısrar ettiler. Baktılar olmayacak, bana derginin son sayısını ve bir broşür hediye edip, kapılara kadar çıkarak uğurladılar.

Bir yol ayrımı broşürüydü. Böyle polemiklerden oluşan yazıları severdim. O aşırı önemsenen, kusursuz sayılan örgütün hafiflikleri, kusurları çıkardı ortaya. Tanrısal bir sırmış gibi saklanan şeyler ortaya dökülür, insanların aslında sadece post peşinde oldukları gözler önüne serilirdi. Ödenmeyen aidatların ne kadar önemli bir ahlak sorunu olduğu Lenin'den alıntılarla anlatılırdı. Zamanında ben de bu tip yazılar yazmıştım. Broşürü okurken, o yazıları hatırlayıp utandım. Ne çok şeyden utanıyor,

ne çok şeyi unutmak istiyordum. Sadece üyelerinin önemsediği bir örgütte yer kapmak için değer miydi o kadar uğraşmaya, kendimden taviz vermeye?

Broşürü oluşturan yazıda birtakım hainlerden, küçük burjuva işbirlikçilerinden söz ediliyordu. Derlenip toparlanmak, mevcut yönetimi sonuna kadar desteklemek gerektiği vurgulanıyordu. Âdet olduğu üzere isim verilmiyordu. Yine de ben kastedilenin Salim olduğunu düşündüm nedense. Sanki Salim'in anlattıklarına karşı yazılmış bir yazıydı bu. Birçoklarımızın Salim gibi düşündüğü ortadaydı. Türkiye de, dünya da değişmişti, değişmeden kalan sadece örgüt ve onun yöneticileriydi. Ne geçmişten ne de bugünden ders çıkartılmıyor, en küçük bir eleştiri, bir itiraz bile hainlik olarak nitelendiriliyordu.

Daha sonra bu broşürün yayımlanmasının nedeninin şeflerin arasındaki anlaşmazlık olduğunu öğrendim. Merkez Komitesi üyeleri, aralarında çıkan bir tartışmada birbirine düşmüş, sonunda her zaman olduğu gibi birileri ayrılmak zorunda kalmıştı. Ayrılanlar örgütün zaten çok az olan üyelerini etkilemesinler diye bu broşür yayımlanmıştı. Ama broşürden şeflerin neyi paylaşamadığı, nerede birbirlerine düştüklerini anlamak olanaksızdı. Ayrılmanın gerçek nedenini ancak çok sonraları, birebir sohbetlerde anlatılanları, dedikodularda gerçek payı taşıyan yanları birleştirerek anlayabilirdiniz. Gerçek neden de çoğunlukla kişisel sürtüşmeler ve kimin iktidarda olacağı, örgütü yöneteceği olurdu.

Büyükçe bir paket. Yeni yayımlanmış birkaç kitap, müzik kasetleri, bir el örgüsü kazak, iç çamaşırları, güzel kokulu sabunlar, lavanta çiçekleri, bir şişe rakı ve nihayet kitapların birinin arasında bir zarf. Zarfta benim İstanbul'daki son günlerimden birinde çektirdiğimiz bir fotoğraf; Rüya sevecen bir biçimde sarılmış, ben çekingen, endişeli.

"Seni çok yordum. Orada ne olduğunu, nasıl yaşadığını düşünmedim. Haklısın," diye başlıyordu mektup. "Gel artık!.." diyen mektubumu "Geliyorum!.." diye cevaplıyordu.

Rüya'nın suçlu havasına girmesi üzmüştü beni. "Bencilce davrandım," diye yazmıştı. "Sen rahatsın diye düşündüm. Orada mutlu olduğunu, beni hiç düşünmediğini sandım. Seni çok özledim. Geliyorum."

Ağlamak istedim. Tepine tepine ağlasam tüm sıkıntılar uçuverecekmiş gibi geliyordu.

Defalarca kitapları, kasetleri elledim, çamaşırları kokladım, sanki Rüya'dan izler bulacakmış gibi inceledim. Mektubu birkaç kez okudum. Sonunda gözlerimden birkaç damla yaş süzüldü.

Paketin üzerinde posta pulu, adres yoktu. Birisi getirmiş olmalıydı. Kimin getirdiğini sormak çok sonra aklıma geldi. Paketi getiren belki Rüya hakkında bir şeyler anlatabilirdi.

Manuela mutfaktaydı. Yemek yapıyordu. Neşeliydi. Gülümseyerek selam verdi. Soruyu erteleyip onu izlemeye başladım. Bir deniz gibi, uzun sürmüş bir fırtınadan sonra dinginliği yaşıyordu. Yüz hatlarındaki rahat ifade, selamlaması, gülümsemesi ancak böyle yorumlanabilirdi.

Daha da şaşırtıcı olan beni birlikte yemek için sofraya çağırmasıydı. Yemek boyunca sürekli izlendiğimi hissetmiştim. Bakışlarımızın her karşılaşmasında Manuela parıldayan gözlerini kaçırıyordu. Bir şey söylemek ister gibi bir hali vardı.

Yemekten sonra bir fincan kahve içmek, bir sigara tellendirmek, müzik setine huzur havasını çoğaltacak bir kaset koymak... Her zamanki koltuğunda, bacaklarını karnına doğru toplamış, ama her zamankinden farklı, mutlu olduğu belli olan bir Manuela görmek... Önceki akşam gibi...

"Sen iyi bir insansın."

Yabancı bir dili konuşmanın zorluklarını gözeterek, dura dura, belli ki cümleleri önce kafasında Almancadan çevirerek ko-

nuşuyordu. Böylece en önemsiz cümle bile önem kazanıp üzerinde düşünülmesi gereken bir hal alıyordu.

"Sen iyi bir insansın ve ben bunu fark edemedim. Önyargılı davrandım."

Ayak parmaklarıyla oynuyordu. Konuşmaya başlayınca belki de cümlesini unutmamak için bir an bu hareketi kesiyor, sonra tekrar başlıyordu. Gözüm ayaklarına takılmıştı. Manuela'nın elleri gibi ayakları da çillerle doluydu.Vücuduna göre küçük, ince ve zarif ayakları vardı. Topuğu hoş bir kavis yapıyor, incecik bir bilekle ayak bacağa bağlanıyordu. İnce ayak bileklerinden her zaman hoşlanırdım.

"Özür diliyorum," diye yeni bir cümleye başladı.

Ayaklarına baktığımı fark etmiş, söylediklerini dinletebilmek amacıyla olsa gerek, gözlerini dikip bakışlarımı yakalamıştı.

"Özür diliyorum. Seni anlayamadığım için değil. Dün gece için. Utanmamın, affedilmek istememin nedeni bu."

"Bir Türk daha!.. Asla!.." cümlesini hatırlamıştım. Lacivert gözlerin pırıltısını tekrar hissettim.

"Özür dilenecek bir şey yok. İltifat etmen de gereksiz. Biz dostuz. Olur böyle şeyler."

"Sen iyi bir insansın."

Sanki buna kendini inandırmak için tekrar ediyordu. Hep yaptığı gibi başını pencereye çevirdi. Beklediği birisi varmışcasına bakıyordu. Uzun zamandır beklenen...

"Bir gün seninle uzun uzun konuşmak isterdim. Seni tanımayı... Beni tanımanı."

Beklenen kişinin asla gelmeyeceğini anlamış gibi tekrar bana döndü, bakışlarını dikti. Israrlı, cevap bekleyen bir bakıştı bu.

"Sırf boyundan ibaret olsaydı bir ceylan olabilirdi," diye düşündüm. Yakasız tişörtü boynunun uzunluğunu iyice ortaya çıkartıyordu.

"Başka bir ortamda tanışsaydık farklı olurdu. Artık benim için çok geç."

Son cümleyi beğenmiş gibi kendi kendine başıyla onayladı. Bu hareketle daha da canlanan, uzunca bir kavis yapan boynu çekici bir hal almış, beni heyecanlandırmıştı.

"Yine de belki bir gün konuşuruz," diye düzeltti son cümlesini.

17

Karanlık, boş caddeler boyunca yürüyüp nehir kıyısına ulaşmıştık. Sloganlar boşlukta patlıyor, hiçbir kulağa ulaşamadan geri döneceği anlaşılınca cılızlaşıp kayboluyordu. Ellerimizdeki meşalelerden mum ve katran parçaları dökülüyordu. Polisler ve bizden başka kimsecikler yoktu sokaklarda. Parklardan, geceyle ıssızlaşmış alışveriş merkezinden, boş işyerlerinin önünden geçmiştik.

Ellerimizdeki meşalelerle uzaktan görünümümüz hoş olmalıydı. Pankartlar ve kızıl bayraklarla görüntü daha da renkleniyordu. Sloganlar da, bildiriler de Türkçe ya da Kürtçeydi. Ortak düzenlenen bu yürüyüşte her örgüt kendi pankartını taşımayı, sloganını söylemeyi, bildirisini dağıtmayı yeğlemişti. Almanlar

izleseydi bile ne amaçla yürüdüğümüzü anlamaları olanaksızdı. Onlarca derneğin ortak eylemiydi bu yürüyüş. Ama ortada dernek sayısı kadar bile adam yoktu. Her dernekten bir kişi gelse daha kalabalık olurdu.

Kurstaki çocukların, Ali ile Fırat'ın ısrarı nedeniyle katılmıştım yürüyüşe. Tabii merak da etmiştim. Türkiye'deyken kulaktan kulağa yayılan bir yurtdışı efsanesi vardı. Herkes kendi örgütünün dışarıda ne kadar güçlü olduğunu, ne denli önemli eylemler yaptığını anlatırdı. O kocaman örgütleri görmek istiyordum. On on beş kişilik gruplardan başka bir şey yoktu ortada. Ali ile Fırat ummadığım ölçüde heyecanlanmış, havaya girmişti. Hemen her slogana katılıyor, coşkuyla bağırıyorlardı. Hayatlarında belki de ilk kez böyle bir eyleme, yürüyüşe katılıyorlardı. Yaşları küçük olduğundan eylemlerin yoğun olduğu yıllara yetişememişlerdi. Hatırladıkları sadece askeri yönetimdi.

Cevdet de yürüyüşteydi. Kol kola yürüdük bir ara. Eski günleri andık. "Safları sıklaştırın arkadaşlar! Araya yabancı girmesin!" diye bağıranları duyar gibi olduk. Burada herkes rahattı. Ne polis korkusu ne de saldırıya uğrama endişesi vardı. Bir gezideki gibi dağınık, tasasız yürünüyordu.

Yürüyüş büyükçe bir meydanda noktalanıyordu. Siyasi örgütler burada masalar kurmuş, dergilerini kitaplarını satıyorlardı. Ama dönerciler, lahmacuncular, biracılar daha çoktu. Zaten ilgi de onlaraydı. Cevdet, yiyecek satanların örgütler yararına çalıştığını söylemişti. "Bizim de bir döner standımız var," diye gösterdi. Bir şey yenecekse oradan alınmalıydı.

Meydanın bir kenarına büyükçe bir sahne kurulmuştu. Hemen her siyasetten bir konuşmacı çıkıyor, sadece kendi yandaşlarının ilgi göstermesine, topluluğun umursamazlığına aldırmadan uzun konuşmalar yapıyordu.

"İlk günlerde görecektin bizi," diye anlatmaya başladı Cevdet, "Ne heyecanlı, ne ciddiydik. Sanki darbe olmamıştı. Sanki, Almanya'da değil de Türkiye'deydik. Her örgüt yürüyüşü sa-

hiplenmeye çalışır, diğerlerini kürsüde konuşturmamak için elinden geleni yapardı. O zamanlar elimizde kola ya da bira bardakları ve dönerlerle meydanda dolaşacağımızı söyleseler kimse inanmazdı. Köprülerin altından o kadar çok su aktı ki..."

Miting alanından ayrılmış, nehir kıyısına inmiş, turistlerin ve bir gecelik aşk arayanların dolaştığı kentin eski mahallesine gelmiştim. Çok eski tarihlerden kalma binalar restore edilmiş, çeşitli renklere boyanmıştı. İnsan kendini bir başka yüzyıla gitmiş gibi hissediyordu. Taş döşeli, daracık sokaklarda gezdim. Bir İspanyol meyhanesinin önünde durdum bir süre. Şarkıcının yanık sesini dinledim. Bir hüzün bulutunun ruhumu sardığını hissettim.

Günlerdir cebimde taşıdığım fotoğrafa baktım. Gözpınarlarımdan iki damla yaş koptu, yanaklarımdan süzüldü.

Fotoğrafı çektirdiğimiz günü hatırladım. Balık Pazarı'nın yan sokaklarından birindeki bir Rum meyhanesine gitmiştik. Rüya'nın bilmediği bir İstanbul'du burası. Rum meyhanelerinin, çalgıcıların, seyyar midye dolmacılarının tarihe karıştığını düşünüyordu. Bir turist gibi şaşırmış, heyecanlanmıştı. Fotoğraf çektirmesinin nedeni de bu haliydi.

Çocukluğu, öğrencilik yılları, kışları yatılı okullarda, yazları Ada'daki evde geçmişti. Liseden mezun olunca ailesi İngiltere'ye yollamış, orada üniversite eğitimi görmüş, ardından yüksek lisans yapmıştı. İstanbul'a döndüğünde de iş hayatına dalmıştı. O sırada evlenmiş, ardından çocuk doğurmuş ve şehir yaşanmamışlığıyla kalmıştı.

Rüya'nın İstanbul'a bu kadar yabancı olmasını kültür farkına bağlıyordum. Varlıklı birinin kızı olunca köhne meyhanelerde sürtemezdi insan. Giyimi, hal ve tavırlarıyla da uymazdı oralara... Fotoğraf bunun kanıtıydı sanki.

Rüya aynı düşüncede değildi. Gençlik yılları, Londra'da geçmişti, doğal olarak oranın sokaklarını tanıyordu. Hem, içki içmeyen, gece hayatı olmayan birinin yolu Beyoğlu'nun arka so-

kaklarına niye düşsündü ki? Ama yemek yapmayı bir sanat olarak gören biri olarak Balık Pazarı'na bir kere bile uğramamış olmasını önemli bir eksiklik olarak kabul ediyordu. Oradaki sebzelerin ve balıkların çeşitliliği onu çok şaşırtmıştı. Türkiye'de hiç bulunmayacağını düşündüğü birçok sebzenin satıldığını görünce, daha önce gelmediği için hayıflanmıştı.

Gerçekte iki ayrı dünya vardı. O dünyaların insanları birbirlerine dokunmadan, sınırlarına saygı göstererek yaşıyorlardı. Rüya nasıl Beyoğlu'nu bilmiyorsa, benim de Levent'i, Ada'yı doğru dürüst bilmemem, hayatımda geçmediğim birçok sokak olması aynı ölçüde garipsenebilirdi.

Rüya'ya göre birbirimize anlatacağımız, öğreteceğimiz şeylerin çokluğu bizi bir arada tutuyordu. Genç değildik, belirli alışkanlıklarımız, kendimize göre hayatlarımız vardı. Artık bir şeylerden vazgeçmek kolay değildi. Birbirimizin hayatlarına saygı duyarak yaşamamız gerekiyordu. Sadece aşk temelinde bir ilişki kurup, tüm yaşadıklarımızı unutup yeni bir hayat yaratamazdık. Zaten Rüya da böyle bir değişimi kabul etmezdi. "Tükenmediğimiz, birbirimizi tüketmediğimiz müddetçe birlikte olalım. Ama bir gün her şeyin bitebileceğini de aklımızdan çıkartmayalım. Dilerim o gün hiç gelmez," demişti.

Almanya'ya, Köln'e kaçacağım, orada yaşayacağım belli olunca Rüya hemen kentin tarihinden söz etmeye başlamıştı. Yıllarca önce okuduğu sanat tarihi kitaplarından aklında kalanları anlatıyor, "Dom'u mutlaka gezmelisin!" diyordu. Dom'un hemen arkasında arkeoloji ve modern sanat müzeleri olduğunu öğrenmişti. Eski kentin tarihinin Romalılara kadar uzandığını, o bölgede yüzlerce yıllık birahaneler olduğunu, mutlaka onlara uğrayıp bira içmem gerektiğini anlatmıştı.

"Karakter farkımızın tipik örneği," diye düşünmüştüm. Almanya'ya, Köln'e giden bendim ve bir an bile, "Acaba nasıl bir yere gidiyorum?" diye aklımdan geçirmemiş, merak etmemiştim. Benim için önemli olan başta Fuat, birçok eski arkadaşımın

orada olması ve bu nedenle işlerin daha kolay yürüyeceğini, yabancılık çekmeyeceğimi düşünmemdi.

Rüya'nın büyük bir heyecanla uzun uzun anlattığı Dom'a alıcı gözle hiç bakmadığımı düşünüp oraya doğru yöneldim. Böylece onu da anmış oluyordum. Birlikte olsaydık böyle yapardı.

Bir sokak arasında, kursta hep dikkatimi çeken İranlıyı gördüm. Yaşlı, geçkin ama bir genç kız gibi giyinmiş, bunu da yakıştıramamış bir kadınla konuşuyordu. Görünmez olabilsem yanlarına gidip dinlemek isterdim. Hiç Almanca bilmeyen birinin nasıl diyalog kurduğunu merak ediyordum.

Dom, ışıklar içinde gerçekten çok muhteşem görünüyordu. Gecenin o saatinde bile kapısında birikmiş turistler vardı. Aylardır buradaydım, Dom'un önünden de defalarca geçmiştim ama aklıma içeri girip bakmak hiç gelmemişti. Şimdi de canım çekmiyordu. Nasılsa Rüya gelince gelir gezerdik. O duramaz, önceden hazırladığı gezi planıyla oradan oraya koşturur, bana da kenti öğretirdi.

Dom'u geçip Türk dükkânlarının, lokantalarının ve kahvehanelerinin bulunduğu sokağa gelmiştim. Burası tam anlamıyla bir Türk gettosuydu. Bakkal, kasap, pastane, terzi, fırın, lokanta ve kahvehaneler tüm sokağı doldurmuştu. Bu sokağın paralelindeki caddede geceleri fahişelerin dolaştığını duymuştum. Birisiyle yatmak, mekanik de olsa boşalıp rahatlamak istiyordum. Ama nasıl konuşulacağını bilmediğimden bunun sonuçsuz bir istek olduğunu düşünüyordum. Hem kim fahişe, kim değil ayırt etmem de çok güçtü. Çevrede abartılı makyajlar yapmış, dekolte giyinmiş kadınlar vardı. Ama bunlar erkek arkadaşlarıyla buluşup bir kulübe ya da diskoya giden kadınlar da olabilirdi. Yanlış sokağa geldiğime karar verdim. Belki de burayla ilgili duyduklarım sadece bir söylentiydi, gerçekle ilgilisi yoktu.

Kararsız halim, uzun zaman durup çevreyi süzmem dikkati çekmiş olmalı ki ağır makyajlı, oldukça dekolte giyimli bir kadın arkamdan bağırıp bir şeyler söyledi. Laf mı atıyordu, küfür mü

ediyordu, yoksa gerçekten fahişeydi de bir şey mi teklif ediyordu? Anlamam olanaksızdı. Cevap verseydim belki sorun çözülürdü. Ama üniversiteden kalma İngilizcemle pazarlık etmeyi beceremezdim. Hem kadının da İngilizce bildiği şüpheliydi.

Bir an önce Almanca öğrenmem gerekiyordu. Ama dil öğrenmek için çok geç kaldığımın, yaşımın geçtiğinin farkındaydım. Kursta bir türlü kafamı toplayamıyordum. En öne oturup tüm dikkatimi öğretmene vermeme rağmen hiçbir sözcük yer etmiyor, hepsi ders sonunda belleğimden uçup gidiyordu.

18

Almanca kursu tekdüze hayatıma yenilik katmıştı. Haftanın dört günü erkenden yollara düşmek, kursta yeni insanlarla tanışmak, zamanımın daha çok sokaklarda geçmesi beni ferahlatmış gibiydi.

Çoğunluk Türkiye'den gelenlerdeydi. Siyasi ilticacılar, akrabalık ya da evlenme yoluyla Almanya'ya gelmiş olanlar, bir Kuran kursu hocası...

İlticacıların çoğu Kürt'tü. Baskı, çaresizlik ve tabii işsizlikten buraya gelmişlerdi. Devlet, önce hayvancılıkla geçinen bu insanların yaylaya çıkmasını yasaklıyor, yani hayvancılık yapmalarına engel oluyor, sonra da köyleri boşaltıyordu. Köylerini terk etmek zorunda kalanlar Diyarbakır'a, Adana'ya, Mersin'e ve tabii

İstanbul'a göçüyorlardı. Büyük şehirlerde herhangi bir eğitim almamış, belli bir mesleği olmayan insanların yaşaması çok zordu. Biraz kafası çalışanlar ve parası olanlar çeşitli çetelerin yardımıyla yurtdışına kaçıyordu. Ali ile Fırat da bu yolla gelmişlerdi Almanya'ya. Bir de hemen hiç konuşmayan, kafasını kaldırıp çevreye bile bakmayan bir genç kadın vardı. Onun da ilticacı olduğunu söylemişlerdi.

Akrabalık ya da evlilik yoluyla gelenler ise ayrı bir grubu oluşturuyordu. İstanbullu, bıçkın bir taksi şoförü vardı. Hayatında hiç şehir görmeden, köyünden çıkıp doğruca Almanya'ya gelmeyi becerebilmiş, belki de bu yüzden her şeyi büyük hayret nidalarıyla karşılayan bir Laz... Van'dan gelmesine rağmen İstanbullu olduğunu söyleyen on sekizinde olduğu şüpheli, çocuk görünümlü bir genç kız... Grubun içinde tek iş sahibi Kuran kursu hocasıydı. Yıllardır Almanya'da olduğunu söylüyordu. Birdenbire gerçek mesleğinin Kuran kursu hocalığı olmadığı ortaya çıkmış, esas mesleğini yapabilmesi için İş Bulma Kurumu'nca kursa yollanmıştı.

Ali ile Fırat'ın ilticacı olduğunu öğrenince ilk günler uzak durmuş, ama zamanla ısınmış, onları da sohbetlerine dahil etmeye başlamışlardı. Bana ise uzak ve saygılıydılar. Belki de bunun sebebi benim onlardan yaşça büyük olmamdı. Bu durum hoşuma gidiyordu. Kimseyle samimiyet kuracak, onların dertlerine ortak olacak, kendi dertlerimi anlatacak halde değildim.

Kurs çıkışlarında Ali ve Fırat'la yakındaki üniversitenin yemekhanesine gidip ucuz fiyatla yemek yiyorduk. Burada öğrenci gibi davranarak yemek yenebildiğini öğrenmişti Ali. Kimlik sormuyorlardı. Yemek sonrasında kısa bir yürüyüş yapıyor, kent merkezindeki büyük kütüphaneye gidiyordum. Orada az da olsa Türkçe kitap ve gazeteleri bulmak, okumak mümkündü.

Ahmet'le kütüphanede tanıştık. Otuz yaş civarında, saçlarını dökmekle kalmamış, aynı zamanda beyazlatmış, bu nedenle ilk bakışta yaşının çok üzerinde gösteren biriydi. Kütüphaneye her

gidişimde karşılaşıyorduk. İkimiz de günlük gazetelerin peşinde olduğumuzdan önce aramızda bir alışveriş olmuş, sonra da kendiliğinden bir tanışıklık doğmuştu. Zamanla kısa kısa da olsa sohbet etmeye başlamıştık.

Türkiye'de liseyi bitirdikten sonra Almanya'ya gelmişti Ahmet. "Mesleğim öğrencilik," diyordu. Neredeyse on beş yıl olacaktı üniversiteye başlayalı. Okul zamanını kitap ve gazete okuyarak, hemen hiç üniversiteye uğramadan geçiriyor, öğrencilerin çalışmasına izin verilen tatil dönemlerinde çeşitli işlerde çalışarak hayatını sürdürüyordu. Türkiye'nin iç siyaseti tek ilgi alanıydı. Her gün büyük bir dikkatle iki üç gazete okuyordu. Siyasete bu denli meraklı olmasına rağmen hiçbir örgütle ilişkisi olmaması beni çok şaşırtmıştı.

Ahmet, ilticacılar ve öğrencilerden oluşan çevreyi çok iyi tanıyordu. Bu gruptan uzak durmasına rağmen kurduğu iletişim ağıyla onların yaşadığı her şeyden anında haberdardı.

Geldiği yılın ilk yazı hariç hiç Türkiye'ye gitmemişti. 12 Eylül darbesinden sonra ise, gidersem tutuklanırım endişesiyle Türkiye'ye gitme tasarılarını sürekli ertelemişti. "Artık gitmek için hiçbir nedenim kalmadı," diye anlatıyordu. Anababası ölmüş, akrabalarıyla ilişkisi kesilmişti. Eski arkadaşlarıyla ise karşılıklı ilgisizlik sonucu görüşmez olmuştu. Türkiye'de ne olup bittiğini izlemek içinse gazeteler, kitaplar, her akşam kaçırmadan dinlediği Türkçe radyo haberleri yetiyordu.

"Özlememeyi nasıl beceriyor?" diye düşünmüştüm. Hiçbir zaman üstesinden gelemeyeceğim bir duyguydu bu. Özlem hep bir yerlerden boy veriyordu. Anıları, bağları yok edemediğim sürece bu duygunun bastırılamayacağını düşünüyordum. Annemin telefondaki kırgın sesi, Rüya'nın dayanılmaz boyutlara varan suskunluğu, hiç ummadık arkadaşlardan, yıllardır arayıp sormayan akrabalardan gelen telefonlar, mektuplar, kartlar, yeşertici bir gübre gibi özlemi büyütüyor, her an daha da gelişmesine neden oluyordu.

Sedef, ilk zamanlar böyle bir ilginin normal olduğunu söylemiş, "Zamanla yokluğuna alışırlar ya da seni unuturlar. Posta kutusundan faturalardan başka bir şey çıkmaz olur," demişti. Yine de içimde hep canlı duran özlemi bastıramaz, yok edemezdim. Ahmet gibi tüm ilişkimi kessem, kökünden kopartacak hareketler yapsam bile özlem bir fırsatını bulur, boy verirdi.

Rüya gelirse bu duygunun söneceğini umuyordum. Kendimi hiçbir şehire ait hissetmiyordum. Kökten dostluklarım, bağlandığım mekânlar, yerler olmamıştı. Dünyada evim diyerek benimseyebileceğim bir yer yoktu. Önümde tüketilmesi gereken bir zaman vardı ve o zamanı acı çekmemeye çalışarak tüketmeli, huzur içinde ölmeliydim. Bu duyguyu değiştiren Rüya'nın varlığı olmuştu. Hayatla tek bağlantım. O da yanımda olursa özleyecek bir şey kalmazdı.

19

Odanın, çalışma masası olarak düzenlenmiş o minicik masanın görüntüsünde hiçbir değişiklik olmasa da birinin gizlice girdiğini, masanın üzerindeki dosyaları karıştırdığını hissetmiştim. Dosyaların durumundan mı, yoksa odanın her zamanki tütün kokusuna karışmış başka bir kokudan mı çıkardım bunu bilmiyorum.

Plastik dosyalardan en üstteki kırmızı olanını karıştırılıp karıştırılmadığını anlamak amacıyla aldım. Kâğıtlar sanki bu düzende sıralanmamışlar gibi geliyordu. Almanya'ya geldiğimden beri bir kez bile bu dosyayı elime almamış olmama rağmen bu hisse kapılmadan edemiyordum.

"Roman yazıyorum," yalanımı destekleyecek ufak tefek notlardan oluşuyordu dosya. Diğer dosyada, mavi olanda, yayım-

lanmış yazılarım vardı. Buraya gelirken Rüya onları özenle sıralamıştı. İlk yayımlanan yazım dışında hiçbirini sevememiştim.

Örgütün dergisinde yazmaya başladıktan sonra edebiyata yeteneğim olmadığını anlamış, boş nutuklar atmaya başlamıştım. Ama diğerleri benden farklı düşünüyor olmalıydı ki önceleri sanat sayfasında yazmış, yazma işini becerebildiğim görülünce ufak tefek siyasi haberler yazmakla görevlendirilmiştim. Ardından da siyasi makaleler yazmıştım. Sonunda yazı işleri müdürlüğü görevi bana verilmişti.

Yazı işleri müdürü olunca insanlar bana başka bir gözle bakmaya başlamıştı. Kendimi önemli biri olarak hissetmek istiyordum. Yazı işleri müdürlüğü beni önemli biri yapmıştı. Zamanla yazı işleri müdürüyle kurbanlık koyun arasında bir fark olmadığını anlamıştım. Durumun farkına varmak bir şeyi değiştirmiyordu. İtiraz edemez, bu görevden çekilemezdim. Derginin hemen her sayısı için davalar açılmaya başlamış, geri dönülmez bir yola girilmişti. Dergiden ayrılıp İstanbul'daki derneklerin birinde görevlendirilinceye kadar saçma bir güvenle yaşamış, ilk mahkeme kararındaki hapis cezasını görünce de her şeyin büyük bir gürültüyle üstüme yıkıldığını düşünmüştüm, ya kaçıp illegal olarak yaşayacak ya da gidip teslim olacak, o kısa hapis cezasını yatacak, sonra da legal olarak çalışacaktım.

Şefler gidip hapis yatmama, cezamı çekmeme karar vermişti. Legal çalışmayı sürdürecek adamlara da gereksinim vardı. Hapiste, ardından tahliye olur olmaz gönderildiğim askeri kışlada kendimle yüz yüze gelme fırsatı bulmuştum. Hayat akıp gidiyordu. Bir gün ölsem, dünyada en küçük bir izim bile kalmayacaktı. Kendimi hep yazar olduğuma inandırmıştım. Gerçek bir yazarsam oturup romanımı yazmalıydım.

Ünlü bir yazarın önce notlar alıp sonra bunlardan yararlanarak roman yazdığını okumuştum. İlk zamanlar büyük bir şevkle çalıştım. Notlar birikti, sonunda bir dosyayı dolduracak kadar oldu. Öyle de kaldı. Rüya'yla karşılaştıktan sonra arayıp buldum

dosyayı. Onu bir başlangıç olarak düşünüyordum. Çok olmasa da birkaç ek de yaptım. Almanya'ya götürmek için çantaya konulana kadar da öylece ellenmeden durdu.

Rüya gelince ona bir şeyler göstermem gerektiğini düşünüyor, sınava girecek tembel bir öğrenci gibi telaşlanıyordum. Fuatlardayken evin küçüklüğünü bahane etmiştim. Ama burada kendime ait bir odam, ufak da olsa bir masam, gıcır gıcır hiç kullanılmamış bir daktilom vardı. Yazmamak için her gün bir bahane bulmuştum. Bu bahanelerin artık tükendiğini hissediyordum.

Notları okumaya çalıştım. Mideme bıçak gibi bir ağrının girdiğini hissettim. Bu işten vazgeçmeli, hepsini kaldırıp atmalıydım. Ama buna gönlüm elvermiyordu. Notları atmak yerine yeni bir bahaneye sığındım; "Kendime ait bir evim olmalı. Evimiz olmalı."

Kenti tanıdıkça evle ilişkim daha da azalıyordu. Üniversitenin yemekhanesinde akşam yemeği de verildiğini öğrenince neredeyse tüm günümü sokakta geçirmeye başlamıştım. Eve gelince hemen odama kapanıyordum.

Arif yine geç saatlerde sarhoş geliyordu. Manuela da eski haline dönmüştü. Kimse yok gibi davranıyordu. Küçük ihtiyaçlar için odadan çıkmak zorunda kaldıkça bu özgürlüğe saygısızlık ettiğimi düşünüyordum. Fazlaydım bu evde.

Yine de odaya girilmiş, bir şeylerin karıştırılmış olduğu düşüncesi sinirlendiriyordu. Ev benim değildi, ama bu odada ben yaşıyordum. Odaya girmenin, karıştırmanın saygısızca bir hareket olduğunu anlatmak gerekiyordu birilerine.

Manuela!.. Ondan başka kim girecekti ki!.. Ama bir kanıt bulmam gerekiyordu. Sadece hisler, odada kalmış parfüm kokusu hesap sormak için yeterli değildi. Hem bir kanıt olsa ne diyebilirdim? Bir şey desem, suskunluğunu bozup bir cevap verir miydi?

Mutfağa indiğimde Manuela'yı her zamanki yerinde bulmuştum. Bacağını karnına doğru çekmiş ayak parmaklarıyla oy-

narken, bir yandan da kahve içiyordu. Bana dönüp bakmamıştı bile. Odaya giren yabancı birinin varlığından duyulan bir rahatsızlık hareketi, bir toparlanma çabası da yoktu. Bakışlarını televizyona dikmiş, kendi dünyasına gömülmüş bir hali vardı.

Bu rahatlık, bu umursamazlıktı beni çileden çıkartan. Bakışlarım önce ayak parmaklarıyla oynayan eline, sonra dizini karnına doğru çektiği için beline kadar toplanan eteğinin tamamen açıkta bıraktığı bacağına takıldı. Gözlerim apış arasına, orayı örten külota kaydı. Külotun kenarlarından fışkırmış gür kıllara bakarken kıpkırmızı olduğumu hissetti. Bir şey yapmam gerektiğini düşünerek kendime bir kahve doldurmaya karar verdim.

"Kahve ister misin?"

Manuela beni görmekten mutlu olmuş gibi gülümsedi. Ama durumunu değiştirecek bir hareket yapmadı. "Evet, lütfen. O kadar tembelleştim ki, kalkıp yeniden kahve koymaya üşeniyorum."

Kahve fincanını uzatırken, "Karın aradı, İstanbul'dan. Seslendim, hatta odana baktım. Yoktun," diyerek tekrar gülümsedi.

"Ne dedi?"

"Hiç. Tekrar arayacak."

"Kötü haber değildir inşallah!" diye geçirdim içimden. Rüya'nın vize başvurusunun sonucunu bekliyorduk. Vizeyi alır almaz gelecekti. Yıllık iznini kullanacaktı. Müdürüyle konuştuğunu, adamın isterse ücretsiz olarak iznini uzatabileceğini söylediğini anlatmıştı.

"Ne yazıyorsun?"

"Roman."

Yine aynı yalanı söylediğimi fark edip kızardım. "Hayır roman denemez. Hayat öyküm. Çocuklara hatıra kalır diye."

"Okumak isterdim."

"Bitsin, ilk sana okuturum."

20

Zamanla kursta Türklerden oluşan grup dağılmıştı. Konuşulanların hep aynı şeyler olmasıydı belki bunun nedeni. Kurstaki diğer ülkelerden gelmiş öğrencilerle tanışmıştı Ali. Kısa zamanda kendiliğinden yeni bir grup oluşmuştu. Sokakta gördüğüm İranlıdan başka, bir Arjantinli, iki Rus kız ve bir Hintli vardı grupta. Ben de zaman zaman onlara katılıyordum. Ali ile Fırat, Rus kızları sinemaya davet etmiş, olumlu cevap alınca çok şaşırmışlardı.

Umutlar farklı, hedef aynıydı. Yavaş yavaş birbirimizle kaynaşmaya başlamıştık. Sıkıntılarımızı azaltamasak da anlatıp paylaşmanın yollarını bulmaya çalışıyorduk. Almancayı kafa göz yararak konuşuyor, birbirimize bir şeyler anlatmayı beceriyorduk.

Aynı olan hedef, bir yolunu bulup Almanya'da kalmaktı. Bu yollardan en uygun görüneni de iltica etmekti. İltica için geçerli bir gerekçe bulamayanlar öğrenci olmak, evlenmek gibi yollara yöneliyordu. Herkes bu girişimler sırasında ve günlük hayatta çıkan engellerle ilgili deneyimlerini anlatıyor, diğerlerinin bundan ders çıkartmasını sağlıyordu.

İranlı, Azeri kökenli olduğu için Türkçeyi çat pat konuşabiliyordu. Humeyni rejiminden kaçması için çok uzun bir yol kat etmesi gerekmişti. Bir süre İstanbul'da kalmış, deri fabrikalarında çalışmıştı. "Ancak çok parası olan Almanya'ya gelebilir. Diğerleri İstanbul'da kalır," demişti. Parası olmayıp da Almanya'ya gelebilen tek kişi kendisiydi. Bunun Doğulu abartması olduğunu düşünmüştüm önce. Ama sonra ne kadar girişimci biri olduğunu görünce doğru söylemiş olabileceğine karar vermiştim.

İranlı eski arabaları alıp tamir ettiriyor, satıyordu. Hem de hiç olmayan Almancası ile beceriyordu bu işi. Girip çıkmadığı yer yoktu. Kısa zamanda Türkiye'den gelen herkesle dost olmuş, onlara resmi işlerde yardımcı olmakla kalmamış, Sex Shop'lara da götürmüştü. Bir kadınla yatmak istiyorsak ona haber vermeliydik. Tanıdığı kadınlar vardı. Her kadın yabancılarla yatmazdı, adamın parasını alır, yabancı olduğunu anlayınca da pezevenklere kapının önüne koydururdu. Hangi kadının yabancılarla yattığını, temiz, hastalıklı olmayan kadınları bilmek ayrı bir uzmanlık dalıydı. "Eros Center" adında, on on beş katlı, çok büyük bir genelev olduğunu söylüyordu.

İranlının anlattıklarını dinleyince beni de merak sarmıştı. Mastürbasyon yapmak istemiyordum ama kendimi bu kadar sıkarsam uykuda boşalırım diye korkuyordum. Cinsellik içeren düşler sıklaşmış, müthiş ayrıntılı bir hal almıştı. Garip bir biçimde bu tür düşleri görmeyi istiyor, bir yandan da görmekten çekiniyordum. Galiba en iyisi mastürbasyon yapmaktı. Bunu da onuruma yediremiyordum.

Gerçekten böyle bir yer varsa cinsel sorunlarım kolaylıkla çözülebilirdi. Hele İranlının iddia ettiği gibi Türk kadınlar da çalışıyorsa...

Günlerin hızla geçip gittiğini fark ediyor, bir arpa boyu kadar bile yol alamadığımı, başlangıçtaki noktada olduğumu düşünüp sinirleniyordum. Ne yapacağımı, nasıl yol alacağımı bilmemenin sıkıntısıyla kıvranıyordum. Cevdet'e ev kiralamak istediğimi söylemiş, doğru dürüst bir cevap alamamıştım.

Haftada iki kez bedava ilan gazeteleri yayımlanıyordu. En çok kiralık ilanı bu gazetelerde oluyordu. Sedef, ev aramak konusunda yapılabilecek tek şeyin bu ilanlara bakmak olduğunu söylemişti. Çarşambaları ve cumartesileri erkenden kalkıyor, bu gazeteleri satın alıyordum. Kendimce uygun olanları belirledikten sonra Sedef'e bildiriyordum. Sedef de benim adıma telefon ediyordu. Her defasında yirmi otuz yer oluyordu kiralanabilecek. Ama ya daha aradığımız anda tutulduğu cevabını alıyorduk ya da kiracının yabancı, üstelik Türk, bu da yetmezmiş gibi ilticacı olduğunu öğrenince "Ev tutuldu" ya da "Türklere vermem" gibi cevaplar veriyorlardı.

Sadece iki kez ev bakmak için çağrılmış, büyük umutlarla koşturmuş ve daha eve bakamadan evin başkasına verildiği cevabıyla geri dönmüştük.

Arif, bu ev arama çabalarıma bozulmuştu. "Rahat mı battı?" diye söylenmişti birkaç kez. "Bizi terk etmeyi o kadar istiyorsan git mülteci yurdunda kal. Ama sonra geri dönmek için yalvarsan da kabul etmem!"

Sitemlerinde haklıydı, sonuçta kendime ait bir odam vardı, tutacağım yer de bundan daha güzel ve rahat olacak değildi. Yine de içimdeki sıkıntıyı, bir an önce bir ev, bir oda kiralamak arzusunu açıklamam olanaksızdı.

Arif'le konuştuktan sonra bu yurtların nasıl bir yer olduğunu merak etmiştim. Ali ile Fırat, bir mülteci yurdunda kalıyor-

lardı, onları ziyarete gittim. Yurt, kentin oldukça dışında bir yerdeydi. Görünümü bir öğrenci yurdu gibiydi. Beş altı kişilik odalarda kalıyorlardı. Tuvalet ve banyo aynı katta kalanlar için ortaktı. Anlattıklarına göre kendilerine karışan da yoktu. İstedikleri saatte yurda giriyor, istedikleri zaman çıkabiliyorlardı. Tek korkuları, iltica başvuruları sonuçlanınca bir başka yurda yollanmalarıydı. Bu yurtlar da eyaletin bir başka kentinde, genellikle küçük köy ya da kasabalarda oluyordu. Bunun bir çeşit sürgün olduğunu düşünüyorlardı.

Ruh halimin, tanımadığım beş kişi ile küçük bir odayı paylaşmaya uygun olmadığını düşündüm. Üstelik hemen hepsi de benim gibi bir beklenti içinde, belki de aynı iç sıkıntısında ve patlamaya hazır...

Ev kiralama konusunda kararlı olduğuma ikna olunca Türk komisyoncular olduğunu, bir de onları denememi söylemişti Arif. Bir tane de adres vermişti. Komisyoncuyu bir Türk kahvesinde bulmuştum. Çok kibirli, ağzından az laf çıkan, "hayır"dan başka bir sözcük bilmediğini düşündüren biriydi. Ona göre Türksen ev bulman olanaksızdı, onun aracılık ettiği daireler de Almanlar içindi.

Arif ayrıca, tanıdığı Türk esnafların hepsine haber bırakmıştı. Boşalan bir ev duyarlarsa bize söyleyeceklerdi. Birkaç gün sonra ilk ev haberi geldi. Türklerin yoğun olarak oturduğu bir sokakta, oda oda kiralanan apartmanlardan birinde bir oda boşalıyordu. Odaya talip olanın evli olması şarttı. Ayrıca apartman yöneticisi hava parası istiyordu. Yapılacak ilk iş yöneticiyi bulmak, onunla şartları konuşmaktı.

Üniversiteye yakın sokaklardan biriydi Kyffhäuser. Dönerciler, lahmacuncular, bakkallar, her şeyin satıldığı eksport dükkânları, videocularla dolu bir sokak. Apartmanların birinin altında mescit de olduğu söyleniyordu.

Apartman yöneticisini ancak üçüncü gidişimde bulabilmiştim. İnsanın yüzüne bakmadan konuşan, yeni kavga etmiş halli bir adamdı. "Yengeyle birlikte geleceğinizi sanıyordum," demişti. Yengenin Türkiye'de olduğunu söyleyince yüzünü buruşturmuş, "Oda şimdilik dolu, birkaç gün sonra, en iyisi aybaşında gel," diyerek beni başından savmaya çalışmıştı.

"Bari şartları söyleyin. Nasıl bir oda?" diye sormuştum çaresiz. Kira 200 mark, hava parası 2000 marktı. Kirayı uygun, hava parasını ödeyemeyeceğim düzeyde bulmuştum. Oda çatı arasındaydı. Birazcık eğilerek girilebiliyordu. Büyüklüğü iki kişilik bir yatağı alacak kadardı. Tek sorun tuvaletti. Aile olursa alt kattakiler kendi tuvaletlerinin kulanılmasına izin verirlerdi. Tabii bir ücret karşılığı. Ama yalnız olduğuma göre başımın çaresine bakacaktım. Ama nasıl? Bunun cevabı yoktu.

Sedef'in telefon etmekten, özellikle aldığı ters cevaplardan sinirleri iyice gerilmiş, patlayacak hale gelmişti. Artık, "Yabancılara ev vermiyoruz," diyenlerle uzun uzun tartışıyordu. Sonunda bir telefon görüşmesinde "Pis faşistler!" diye bağırıp hayatında ilk kez küfür edince, bu işe biraz ara vermeye karar verdik.

Fuat, ilanları izlemektense kendimizin ilan vermemizi önerdi. Bu gazetelere ilan vermek bedavaydı. İki gazete vardı ve haftada iki kez yayımlanıyordu. İki hafta için her ikisine de ilan verdik. Ama hiç arayan olmadı.

21

Günlük güneşlik hava bıçak gibi kesilmiş, yağıp yağmadığı belli olmayan bir yağmur puslu havayla birlikte kentin üstünde hâkimiyetini kurmuştu yine. Bu pus hiç dağılmayacak, insanın ruhunda ölüm duygusunu büyütmek için elinden geleni ardına koymayacaktı. Tutkular, yaşama isteği ve umudum yağmurla birlikte sona ermişti.

Günlerdir büyük bir iç sıkıntısıyla beklediğim telefon gelmiş, tahmin ettiğim cevabı almıştım; Rüya'ya vize vermemişlerdi. Bir gerekçe de gösterilmiyordu. "Vize isteğiniz kabul edilmemiştir, bu konuda hiçbir soru soramazsınız," yazıyordu verdikleri kâğıtta. Rüya'nın sesinde yenilgi ve kabullenmişlik vardı.

"Vize vermeyeceklerini tahmin ediyordum. Bizim kavuşmamıza engel olacaklarını..." demiş, susmuştu. Karşılıklı susmuştuk.

"Belki de böylesi daha iyi," diye sürdürmüştü sözünü Rüya. "Hayat bizi ayırıyor. Bu gerçeğe daha ne kadar direnebiliriz? Ben yoruldum. Senin de benden daha çabuk yorulduğunu biliyorum."

Sesimin titreyeceğini hissettiğimden konuşmaya korkuyordum. Oysa teskin edici sözler bulmalı, onu rahatlatmalıydım. Yağmur dinse, pus dağılsa diye geçirdim içimden.

"Belki de gelişmeler bize gerçeği göstermeye çalışıyor. Birlikte olmamız bir yanlışlıktı. Direnmemiz ise daha büyük bir yanlış. Seni mutlu edemedim. Senin istediğin gibi bir kadın olamadım."

"Lütfen böyle konuşma! Seni seviyorum, bunu bil. Seni çok özledim. Kafandan at bu saçma düşünceleri. Bir an önce kavuşmamız için bir şeyler yapalım."

Rüya'nın telefon konuşmalarında hep bir şeyleri ima ettiğini, hatırlatmaya çalıştığını hissediyor, anlamamış gibi davranarak cevaplar veriyordum. Böylece unutturabileceğimi, konuyu kapatabileceğimi sanıyordum. Başarılı olamadığım ortadaydı. Rüya'nın söyledikleri bunun kanıtıydı. Gelmek konusunda isteksizliği, vize başvurusunun reddedilmesini böylesine kolayca kabullenmesi ve bu telefon konuşmasında söyledikleri.

Rüya hiçbir zaman bir şeyi açıkça söylemezdi. Hissettirmeye çalışır, karşısındakinin kendiliğinden anlamasını isterdi. Israrla anlamazlıktan gelmiş ve sonunda ona her şeyi açık açık söyletmiştim.

Rüya'nın doğası da konuşmaya, yüzleşmeye uygun değildi. Zaten aramızdaki en büyük çelişki de buydu. Ben bağırır, anlatır, haykırırdım. Rüya, sessizliklere gömülerek, günlerce süren kırgınlıklarla bir sorun olduğunu hissettirmeye çalışırdı. Ne olduğunu, neye kırıldığını sorar, ısrar eder, cevap alamaz, çileden çıkardım.

"Karakterlerimiz farklı," diye açıklıyordu durumu. "Anlaşamamızın, sorunları kolayca çözümleyememizin nedeni bu."

Rüya'nın kendine ait bir evi, bir hayatı olmasına itiraz etmemiştim. "Bu yaştan sonra yaşam biçimimizi de, alışkanlıklarımızı da değiştiremeyiz," demesini de anlayışla karşılamıştım. Yine de birlikte olmaya başladıktan sonra birbirimizi değişmeye zorladığımızın farkındaydım. Evlenmek bazı alışkanlıklardan vazgeçmek, ortak alışkanlıklar edinmek demekti. Ayrı evlerde yaşamak belki bir süre bunu önlemişti, ama gitgide daha çok birlikte olmaya başlayınca çatışmalar da su yüzüne çıkmaya başlamıştı.

Hafta sonlarını Rüya'nın evinde, hafta içinde iki günü de benim evimde geçiriyorduk. Kalan üç günü de tek başına yapmak istediklerimiz için kullanacaktık. Rüya'nın kızı Elif'le birlikte olduğu günler hafta sonuna rastladığı için, evi de işyerlerimize benimkinden daha uzak olduğu için bu düzen uygundu. Ama böylesi planlı programlı bir yaşama alışmam çok zordu. Tıpkı, Elif için zararlı olacağı için o varken sigara içmemek, kötü örnek olmamak için o uyumadan asla içkiye el sürmemek gibi kurallara uymakta zorluk çektiğim, bunları bir türlü kabullenemediğim gibi...

Üç gün ayrı kalmak da çekilmez bir şey gibi geliyordu bana. Sürekli birlikte olabilmek için yaşama biçimimden taviz vermeye hazırdım. Belki de en doğrusu evlendikten sonra yeni bir ev kiralamamız ve onu birlikte döşememiz, düzenlememizdi.

Ev, birlikte yaşamak, kurallar gibi konuları dönüp dönüp hatırlamamın sebebi küçük huzursuzlukların, anlaşmazlıkların uç vermesinin buna bağlı olduğunu düşünmemdi. Bu tip konularda ilkeli davranmayı, kurallar koymayı aklımdan bile geçirmemiştim. Rüya böyle önemseyip büyütmese üstünde de durmazdım. Birlikte olmaktı önemli olan. Nerede, nasıl yaşandığı değil.

Ne yapılsa, nasıl ilkeler, kurallar konulsa da sonuçta hayat bizi belirli bir yaşama, zorunluluklara yöneltmiyor muydu? Toplum, her çifti eninde sonunda evlenmeye zorluyordu. Rüya, arkadaşlarının, komşularının imalarına kulak asmayacağını söylemişti. Hatta annesinin birlikte olduğumuzu öğrenip tavır alma-

sını bile önemsemiyordu. "Zamanla aşılır bunlar, bizim yaşama biçimimize alışırlar," diyordu. Aşılamayacak olan toplumun genel tavrıydı. Polisten, bekçiden korkmak, bir otelde beraberce bir gece geçirememek, bakkalın, kapıcının bakışları. Bunlara dayanmak, tahammül etmek zordu.

Bir hafta sonu, içkinin verdiği cesaretle çocuklaşıp geceyarısı kendimizi sokaklara vurduğumuzda yolda çevirip kimlik soran bekçinin küçümseyen tavırları, sırf el ele olduğumuz için söylediği acayip sözler ve karakola düşmemek için alttan almamız... Bu yetmişti bana, "Evlenelim ve bitsin bu çile!" diye haykırmıştım.

Bir başka hafta sonu, bir gecelik kaçamak yapacaktık. Yakınlarda bir sahil köyüne gitmiş, denize girmiş, güneşlenmiş, yazın keyfini çıkartmıştık. Son otobüsü de nasılsa kalacak bir yer buluruz diyerek kaçırmıştık. Uğradığımız tüm otellerden reddedilmiş, salaş bir pansiyonda Rüya'nın bir fahişe muamelesi görmesine göz yumarak, resepsiyon görevlisi pozundaki adama rüşvet vererek kalabilmiştik.

"Sabah altıda kapınızı çalarım," demişti adam. "Patron anlarsa canıma okur."

Rüya bu tavrı bile anlayışla karşılamış, "Kurallar var ve o kurallar uyulması için konulmuş," diyerek beni sakinleştirmeye çalışmıştı. Bu terbiyesiz adamı bir güzel pataklamayı istiyordum. İğrenç bir oda, kirli çarşaflar ve hepsinden kötüsü yapılan muamele... Rüya bu pansiyonda kalmamızın sorumlusu gibi alttan almıştı.

"Bir macera, bir fantezi yaşadığımızı düşün," demişti. "Birlikte hayal kuralım. Bir Fransız filmini yaşıyoruz. Sunta duvarlar, örümcek ağları, yan odadan gelen horultular, odadaki musluğun şıp şıp damlaması, pencereden görünen sokağın iğrençliği bir filmin dekoru gibi değil mi?

Plajda gördük birbirimizi. Gün boyu kaçamak bakışlarla süzdük. Gece durakta karşılaştığımızda ikimiz de son otobüsü kaçırmıştık. Sen beni bir bara davet ettin. İkimiz de garip, gizem-

li kişilerdik. Sen bir katil ya da soyguncu olabilirdin. Ama mutlaka bir kaçaktın. Ben bir işkadınını oynuyordum, ama hareketlerimden hafif biri olduğum anlaşılıyordu. Hissedildiyordu demek en iyisi. Bir sokak arasında öpüştük. Sonra sen elimden tuttun ve beni buraya getirdin."

O fanteziyi yeniden yaşamayı ne çok isterdim. Gerçek dekorlarında, Fransa'da. O yaz gününü, Rüya'nın tenindeki tuzun tadını, kokusunu, esmerliğini, her şeyiyle onu arzuladığımı, istediğimi hissettim.

Sinirden, çaresizlikten duvara bir yumruk attım. Yapabileceğim başka bir şey yoktu. Yumruk atmak bile rahatlatmamıştı.

22

Sabah uyandığımda kendimi boşalmış, kirlenmiş bulmak hiç şaşırtmadı. Boşalmamın nedeni akşam Rüya'yı hayal ederken uyuyup kalmam değildi. Peşimi bırakmayan düşlerden biriydi. Rüya'yla oğlumu sevişirken görüyordum. Oğlum aynı zamanda bendim. Rüya'nın yüzü de Şükran'a, eski karıma aitti. Bir türlü Rüya'yla cinsel ilişki kuramıyor, buna çok sinirleniyordum. Eksiksiz bir organ vardı karşımda ama birleşmek için hamle yaptığımda tamamen kapalıydı, girmek olanaksızdı.

Soğuktu. Dinmek bilmeyen yağmur, puslu hava, insana bir kış gününü yaşadığını düşündürüyordu. Kursa gitmem gerektiğini hatırlayınca yıkanmaktan vazgeçip lavaboda üstünkörü temizlenmeye karar vermiştim. Suyu ılıklaştırmış, kıllarıma yapış-

mış damlaları temizliyordum. Kapının açıldığını hissedip irkildim. Manuela her zamanki gibi, içeride kimse var mı, diye düşünmeden banyoya dalmıştı. Beni görünce kapıyı kapatıp gitmesi gerekirdi. Gitmedi. Kapının pervazına omzunu dayayıp izlemeye başladı. Ayaklarıma toplanmış pijamamla komik bir görüntüm olmalıydı. Pijamamı çekip şovu bitirebilirdim. Aksine temizlenmeye devam ettim.

Manuela'nın izlediğini bilmek organımın canlanmasına neden olmuş, temizlenme çabam sabunlanmayla mastürbasyon arasında bir hal almıştı. Bu gösteriyi daha fazla sürdüremeyeceğimi düşünüp bir bakış atmıştım. Bir yere gidiyor olmalıydı. Üzerinde deri ceket, turuncu ipekli gömlek, şık bir mini etek ve son zamanlarda moda olan rengârenk, kocaman desenleri olan bir çorap vardı.

Bir kez daha baktım. Bakışlarım "Gel!.." diyordu. Dudaklarım onları tamamladı; "Gel!..." dedim. Tekrar lavaboya döndüğümde sırtımda, karnımda ve sonunda organımda dolaşan elleri hissettim. Başımı geriye doğru çevirdiğimde dudaklarımız birleşmiş, bir anda vücudum Manuela'nın kolları ve bacaklarıyla sarılıvermişti.

İkimiz de heyecandan tir tir titriyor, beceriksiz, sarsak hareketler yapıyorduk. Bu yüzden hareket etmemi engelleyen pijamamı ayağımdan savurmam, Manuela'nın kalçasını lavabonun kenarına yerleştirip benim yükümü azaltması kolay olmadı. Tahrik olmuş, erken boşalmaktan endişelenmeye başlamıştım. Heyecandan Manuela'nın külotlu çorabını sıyırıp çıkartmayı beceremedim. Aynanın önünde bulduğum tırnak makasıyla çorabın ağını kestim. Açılan yırtıktan fışkıran kıllara dokunduğum anda da boşalıverdim. Bendeki duraksamayı fark edince Almanca söylenmeye başlamış, pozisyonun tersliğinden organımın yerini bulamadığını düşünüp eliyle yerleştirmek için avuçlayınca da benimkini tekrar canlandırmıştı.

Yere uzanırken "Kondom! Kondom!" demişti yüksek sesle. Bu sözlerin ne anlama geldiğini düşünecek halim yoktu. Arzuy-

la sarıldım. O da avını kaçırmak istemeyen bir ahtapot gibi sımsıkı sarılmıştı. Manuela'nın tüm organlarıyla kavraması, yaptığı vantuz hareketi bir anda beni gerçeklikten kopartmış, her şeyimle hazza kapılmıştım.

Yağmur hâlâ durmamıştı. Manuela, ev kıyafeti uzun tişörtleydi şimdi. "Üşümüyor mu acaba?" diye düşündüm. Ben kazak giymiştim. İçimdeki burulmayı, tedirginliği bir kenara itmem, onu can kulağıyla dinlemem gerektiğini biliyordum.

"Canın sıkılacak biliyorum. Ama artık anlatmam gerekiyor," diye girmişti söze. "Çok kötü bir çocukluk geçirdim. Annem ve babam otorite tutkunuydu. Ben de ailenin tek çocuğu olarak şiddetin yöneldiği ilk nesneydim. Her hareketim kabahatti. Sesimi çıkartmadan put gibi bile oturamazdım. O zaman da cezalandırılırdım. Suçum hiçbir şey yapmadan oturmak olurdu. Bu durum üniversiteye kadar sürdü.

Üniversiteye başladığımda bir tane bile arkadaşım yoktu. Doğup büyüdüğüm kentte yabancı gibiydim. Her şeyi yeni keşfediyordum. Birçok şeye geç kalmıştım. Gidebildiğim kadar çok yere gitmeye, olabildiğince çok arkadaş edinmeye çalışıyordum. İlk zamanlar kime rastlasam arkadaş oldum. Herkesi arkadaşım sandım. İnsanlarca sevilmek, onları sevdiğim kadar çok sevilmek istiyordum. Küçük hesapları, çıkarcılıkları fark etmem oldukça zaman aldı. Yabancılar daha içtendi sanki. Yardım derneklerine girdim. Türkçe öğrendim. Toplantıdan toplantıya koştum. Arif'le birlikte olana dek soluk soluğa yaşadım. Sonra her şey değişti."

Yavaş yavaş, sözcükleri bulup seçerek konuşuyordu. Bu istemeden de olsa anlattıklarını daha etkili hale getiriyordu. Kırık dökük Türkçesiyle ifade verir gibiydi. Araya bir de üst üste yakılan sigaralar girince teatral bir hava oluşmuştu. Bir psikiyatriste anlatır gibiydi. Bir dostuna anlatsaydı sorularla karşılaşacaktı. Bir psikiyatristin ilk seansında bir yabancıyla konuştuğunun bilincindedir insan.

"Birer sevgiliyken çok güzel günler yaşamıştık. Birlikte yaşamaya başladıktan sonra despot, kıskanç bir adam oluverdi. İki sevgili olarak yaşadıklarımızı bile benim günahım, hafifliklerim olarak görüyordu. Onunla seviştiğim için hafif bir kadındım. Her an onu aldatabilirdim. Bakire olmamam ise onu çıldırtıyordu. Sürekli bakireliğimi kime verdiğimi öğrenmek istiyordu. Bunun ne önemi olduğunu sorduğumda sinirleniyor, saldırıyordu. Her dakikamı kontrol ediyor, işteyken en az on kez telefon ediyor, eve bir dakika geç gelsem bağırıp çağırıyordu. Durumunu biraz düzeltip para kazanınca bana evden çıkmayı yasakladı. Saat başı telefon ediyor, olmadık zamanlarda gelip kontrol ediyordu. Tüm bunların sebebi olarak bana olan aşkını, beni kaybetmek istememesini gösteriyordu. Ben de inanıyordum. İnanmaktan başka çarem yoktu.

Eninde sonunda birisiyle birlikte yaşayacaktım. Baba evinden, baskıdan kurtulmanın başka yolu olmadığını biliyordum. Bir ev, çocuklar ve huzurlu bir yaşam istiyordum. Mutlu olmak için bunlar yeter sanıyordum.

Onu bırakıp gitmeyeceğime ikna olunca aşk masallarına son verip yeni bir hikâye buldu; Çocuk sahibi olmak istiyordu. Bir an önce yapmalıydık. Ama olmadı. Olsa belki başka türlü gelişirdi ilişkimiz. Sanki bilerek çocuk yapmıyormuşum gibi beni suçlamaya başladı. Hakaretler ediyordu. Sonra hasta olduğum anlaşıldı. Çocuk yapamazdım. Artık bana dokunmuyordu. İki yabancı, hatta iki düşman olmuştuk. Kendi yarattığım bir çıkmazdaydım."

Yağmur durmuş, aniden güneş çıkmıştı. Sanki bu bir işaretmiş gibi Manuela konuşmasını kesti. Bakışlarında çaresizlik ve umutsuzluk vardı. Ona sarılmak, onu okşamak isteğiyle doldum. Küçük bir kız çocuğu gibi kucaklamak, öylece oturmak.

"Sonra?..." diye sordum.

"Sonra seni getirdi. Kıskançlık rollerinden caydığı, beni rahat bıraktığı günlere rastladı senin gelmen. Telefonlardaki erkek

seslerini, postacıyı, çöpçüyü, hatta kendi kardeşini kıskanan adam, eve bir konuk getiriyordu. Niyetini anlamaya çalıştım. Bir şeyi mi kanıtlayacaktı? Düşündüğü gibi hafif bir kadın olduğumu mu, fahişeliğimi mi? Bundan ne kazancı olacaktı? Kendini haklı çıkmış görüp gururlanacak mıydı? Yoksa ayrılmak için bir gerekçe olarak mı kullanacaktı? Oyununa gelmeyecektim. Üstelik sen de onun düşündüğü gibi biri değildin. İnsandın. Bunu hissediyordum. Bu seni çekicileştiriyordu. Becerebilsem Arif'in istediği gibi seni ayartırdım. Yapamadım. İsteksizdim. Üstelik sen de o kadar ilgisizdin ki!..

"Geçen akşam Arif'in yanında yatmak istedim. Beni yataktan attı. Direndim. Bana vurdu. 'Seni istemiyorum...' dedi. 'Düş yakamdan. Hasta bir kadınla işim olmaz.' Ne kalın kafalıydım. Davranışlarından anlayamamıştım bir türlü. Açıkça söylemesi gerekmişti. Beni istemiyordu, ben de onu istemiyordum. Öyleyse, niçin böyle direniyordum onunla yatmak için? Aklımda sen varken, kendime dokunduğumda seni düşlememe rağmen niye onunla yatmaya uğraşıyordum? Bunu kendime söyleyebilmem büyük başarıydı. Sana anlatmak ise bambaşka bir şey. Sabahki raslantı olmasaydı..."

"Raslantı mı?" diye sordum kendi kendime. Hava tekrar kararmıştı. Yağmur yağmaya hazırlanıyordu. Karşımdaki ağlamış suratlı kadının gözlerinde bir soru vardı. Lacivert gözler ısrarla büyümüştü.

"Yanlış zamanda, yanlış yerdeyiz Manuela. Başka koşullarda karşılaşsaydık belki beraber olabilirdik. Benim sevdiğim biri var ve onu kaybetmek istemiyorum. Sen nasıl yorumlarsan yorumla, arkadaşımın karısısın. Üstelik ben burada konuğum. Emanete ihanet etmemek gibi şeylere inanırım. Seninle birlikte olmamam gerekirdi. Bir anlık boşluk, patlama noktasına gelen istekler bizi bir araya getirdi. Tek bir ortak noktamız bile olmadığını düşünüyorum. Beni sevmeyeceğini... En iyisi daha fazla yanlış yapmadan her şeyi burada noktalamak. Unutmak. Sen iyi

bir insansın. Arkadaşım olmanı isterdim. Belki bir gün bunu başarırız."

Tüm bunları ezberden söyler gibi söylemiştim. Belki bir filmden, belki bir romandan aklımda kalmıştı bu cümleler, ama tam anlamıyla klişeydiler. Son sözü söylemiş olmak, haklı çıkmak için söylenmiş olduklarını biraz düşünen anlardı. Ama bu gibi durumlarda işe yarayacağı da kesindi.

Cümlelerime noktayı koyar koymaz kendimi dışarı atmıştım. Aklımda bir an önce bu evden ayrılmaktan başka bir şey yoktu. Kalırsam Manuela'dan uzak duramayacağımı biliyordum. Bir eşik aşılmış, sıkılganlıklar, utangaçlıklar geride kalmıştı. Biraz önce söylediklerimin hayatın sıcaklığı karşısında buharlaşacağını biliyordum. Bunu önlemek istiyordum. Söylediklerime inanmalı, hayata geçirmeliydim. Hemen kalacak yeni bir yer bulmaktan başka çarem yoktu.

23

Derneğe gitmiş, Cevdet'e acilen ev bulmam gerektiğini söylemiştim. Cevdet, önce Arif'le bir sorunumuz olduğunu sanıp beni sakinleştirmeye çalışmıştı. Evet, bir sorun vardı ama anlatamazdım.

"Aylardır insanların sırtında yaşıyorum. Artık bıktım anlıyor musun? Yük olmak, bunu her an hissetmektense sokakta yatmaya razıyım. Mülteciler için yurtlar var. Yardımcı ol. Hemen başvuralım."

Cevdet, durumun ciddiyetini kavramış, her zaman gülen yüzü asılmıştı. Çok zor, can sıkıcı bir şeyi söyler gibi ağzından cümleler parça parça çıkmıştı. "Aslında bir yer var... Tabii geçici... Nasıl desem... Hani sen Arif'te kaldığın için... Uygun olmaz diye düşünmüştüm..."

Bu karın ağrısı veren konuşmaya daha fazla dayanamayacağını hissedip Cevdet'in sözünü kestim. "Lütfen dilinin altındaki baklayı çıkart!.."

"Bir oda var. Bizim Mehmet'in. İşi nedeniyle sürekli dolaştığı için odada hemen hiç kalmıyor. Belki sadece Almanya'da kaydı bulunsun, sosyal yardım alabilsin diye bir adres olarak tutuyordur. Geçen gün gördüğümde ihtiyacı olan bir arkadaşa iki üç aylığına verebileceğini söylemişti."

Niye bana söylemedin diye sormamı duymazdan geldi. "Ne sakıncası vardı? Niye kem küm ediyordun?" diye üsteleyince anlatmaya başladı.

"Senin ev aradığını bilmem mi?... Ama bu oda pek uygun değil. Sen Arif'in arkadaşısın, onun evinde kalıyorsun, istemezsin diye düşündüm."

Bu dolambaçlı anlatımın nereye varacağını tahmin etmeye çalıştım. Meraklanmıştım. Soran gözlerle baktım.

"Mehmet, Arif'in kardeşidir. Arif'in onu evden kovduğunu, tüm ilişkisini kestiğini biliyorsun. Bir yerde karşılaşsalar birbirilerini öldürürler. Bu durumda, senin onun evinde kalmak istemeyeceğini düşünmüştüm."

Bina, Türk dükkânlarının bulunduğu caddenin yakınlarındaydı. Oldukça eski ve yıkık görünümlüydü. Beyoğlu'nun arka sokaklarındaki apartmanları hatırlatıyordu. Çocuklar sokakta bağırarak koşuşturuyor, kadınlar bellerine kadar pencerelerden sarkmış karşılıklı laflıyordu. Almanya'da olabileceği akla gelmeyecek farklı bir dünyaydı bu sokak. Cevdet, beni binanın kapısının önünde oturan adamla tanıştırdı. Adı Ramazan'dı. Bina onundu. Aynı zamanda yöneticilik yapıyordu. Cevdet ona durumu açıkladı. Ramazan'ın onayını aldıktan sonra merdivenleri tırmanmaya başladık. Yukarı çıkarken kapı arkalarından izlendiğimizi hissediyordum.

Odayı gördüğümde "Fakir Şair" tablosunu hatırladım. Çatının eğimi, yatağın konulduğu yer, o meşhur tablodaki gibiydi. Rüya'nın en sevdiği resimlerden biriydi Karl Spitzweg'in bu tablosu. Evinin baş köşesinde bir röprodüksiyonu asılıydı. Tablodaki odayı, şairin yatakta kendini kaptırmış şiir yazan halini canlandırmaya çalıştım gözümde. "O oda modernize edilirse buna benzer," diye geçirdim içimden. Eni boyu beş adımdı. Tavanın eğimi kenarlara doğru iyice artıyor, eğilmek gerekiyordu. Tek bir penceresi vardı. Gökyüzüne bakıyordu. Bir yatak ve onun tam karşısında dev ekranlı bir televizyon. Tüm mobilya bu kadardı.

Banyo komşularla ortak kullanılıyordu. Cevdet, banyo yapmak için yüzme havuzuna gitmemin daha uygun olacağını söyledi. Aynı koridorda yaşayan komşuların beş altı çocuğu vardı, kolay kolay bana sıra gelmezdi.

Neyse ki tuvalet ve mutfak odanın içindeydi. Minik bir dolabın kapakları açıldığında lavabo, mutfak tezgâhı ve hemen altına gömülmüş buzdolabı ortaya çıkıyordu. Lavabonun yanında da tek gözlü bir ocak vardı. Tuvalet, çatı eğiminin iyice arttığı bir yere yapılmıştı. İçeride ayakta durmak olanaksızdı. Eğilerek girip çıkmak gerekiyordu. Mutfak da, tuvalet de odaya sonradan eklenmiş olmalıydı. Çok yeni ve modern görünüyorlardı.

Sonunda bir evim olmuştu. Yalnız yaşayabileceğim bir yer. Cevdet anahtarı bırakıp gidince yatağa uzandım, İstanbul'u, Rüya'yı düşündüm. O anda evdeyse ne yaptığını tahmin etmeye çalıştım.

Bir telefon konuşmamızda, "Senin eşyalarını atmaya da, bir depoya koymaya da kıyamadım. Olabildiğince benim eve sığdırdım. Belki de bunun nedeni anıları yitirmek istememem. Hatırlamak üzülmeme neden olsa da senin eşyalarının çevremde olması hoşuma gidiyor," demişti. Evinin yeni halinin fotoğraflarını yollayacağını da söylemişti. Eşyalarımla Rüya'nınkilerin uyuşmayacağını düşünüyordum. Kırık dökük şeylerdi benimkiler.

Saklamaya gerek yoktu. Rüya evini ince bir zevkle döşemişti. Bir bölümü babadan kalma antikalardı. Diğerlerini de, onlara uysun diye uzun araştırmalar sonucu eskicilerden ucuz fiyatlarla toplamıştı. Az ama öz eşya vardı.

O bu saatlerde kitap okurdu. Gece lambasının ışığında kahvesi ve günün tek sigarasıyla. Ben gazetelerle yetinir ya da onu rahatsız etmemek amacıyla sesini olabildiğince kıstığım televizyonda futbol maçları ya da saçma sapan filmler izlerdim. Artık yerinde yeller esen evimi belleğimde canlandırmaya çalıştım. Koltukların, dolapların yerini, duvarda hangi resimlerin asılı olduğunu... Olabildiğince ayrıntıya girmek istiyordum. Ama kitaplıktaki kitapların sırasını bulmaya çalışmak anlamsızdı.

Bavullarımı almaya Cevdet'le birlikte gitmiştik. Arif de evdeydi. "Akşam gelmeyince endişelendik," dedi. Manuela da onaylayıcı bir baş hareketi yaptı. Kızardığımı hissettim. Bir an Arif'in tüm olanlardan haberdar olduğunu düşündüm.

Arif iyi bir günündeydi. Mehmet'in odasına yerleşmemi gönülden onayladı. Cevdet, doğru dürüst bir eşya olmadığını söyleyince çalışma masası olarak kullandığım minik masayı ve sandalyeyi aşırı ısrarla verdi. Manuela da bir çarşafla nevresim getirmişti. Havada hem sıcaklık hem de buruklık vardı. "Her şey bir yana, arkadaşız Arif'le," diye düşündüm. Ayrılırken kucaklaştık. Manuela da gözlerimin içine bakarak elimi sıktı. "Tekrar görüşmek üzere," diye fısıldadı.

O akşam odada küçük bir kutlama yaptık. Rakı, domates, peynir, zeytin, sucuk, Cevdet'in nereden bulduğunu ısrarla söylemediği roka, tere gibi yeşillikler, bir kutu baklava...

Cevdet, Ali ile Fırat'ı da getirmişti. İltica başvurularıyla ilgili gelişmeler konuşuldu. Benim durumumda değişen bir şey yoktu. Herhangi bir cevap gelmemişti. Cevdet, bir süre daha beklemem gerektiğini düşünüyordu. İltica başvurum yüzde doksan kabul edilirdi. Ali'nin durumu tehlikedeydi. Büyük bir

olasılıkla başvurusu reddedilecekti. Cevdet, Almanya'da kalabilmesi için Ali'nin evlenmekten başka çıkar yolu olmadığını söylüyordu.

Söz evliliğe gelince, Cevdet'e karısını sordum. Aslında, iltica başvurum kabul olduktan sonra Rüya'yı nasıl getirebilirdim, onu merak ediyordum. Cevdet, uzun yıllardır buradaydı. Karısını yanına alması için bir engel olmaması gerektiğini düşünüyordum. Cevdet işi şakaya vuruyor, geçiştirmeye çalışıyordu. Üsteleyince, "Bizimki yanlış bir evlilikti," diye anlatmaya başladı. "Kadına dert ve çile çektirmekten başka bir yararım olmadı. Tam rahat nefes alacaktı, kaçtım buraya geldim. O da benim hapishane anılarımla baş başa kaldı. Belki on beş yıllık evliyiz. Beraber olduğumuz süre bir yıl tutmaz. Sekiz yıl oluyor ben buraya geleli. Ondan önce içeride geçen günler, kaçaklık... Neredeyse hiç görüşmemişiz. İlk zamanlar telefon ediyordum. O da arada sırada mektup yazıyordu. Yıllar var bayramlarda tebrik kartı bile atmıyorum, içimden gelmiyor. Orada kendine göre bir hayat kurmuş, burada da benim kendi hayatım... Bir zamanlar bir kâğıt parçasını imzaladık diye bir araya gelmenin ne anlamı var!.. Yine de onun umutla beklediğini biliyorum. Arada sırada telefon açıyor. Hep bahaneler buluyor, gelmesini erteliyorum."

Cevdet kendini savunmaya, içi boş gerekçelere sığınmaya çalışmadan her şeyi açık açık anlatmıştı. Üstelik çevrenin, arkadaşların bu durumu çok garipsediklerini, kınadıklarını da sözlerine eklemişti. Onun açık sözlülüğünden etkilenmiştim. Tek hatası karısına durumu bu açıklıkta anlatmamasıydı.

"Söylemem gerek. Ama yapamıyorum. Anlar artık diyorum. Birbirimizi kırmadan bitiririz bu işi. Anlamak istemiyor."

"Anlar artık diyorum." Bu cümleye takılmıştım. Rüya'nın telefon konuşmalarındaki isteksizliğini, Almanya'ya gelmek için neredeyse hiç çaba göstermemesini, vize alamayışını doğal karşılamasını kuşkuyla karşılıyordum. Daha önce iş gereği sık sık yurtdışına çıktığı için hep kolayca aldığı vizenin verilmedi-

ğini söylemesi de acaba bir mesaj mıydı? "Bırak beni!.." mi demek istiyordu. Belki de vize almak için hiç başvurmamıştı bile... "Cevdet'in karısına yaptığını bana mı yapmak istiyor? Bir şeyler ima etmek mi istiyor? Zaten hep ima ederek anlatmadı mı her şeyi?"

Cevdet, dalıp gittiğimi fark etmiş, ne olduğunu sormuştu. Rüya'yı, bir türlü vize alamadığını anlatmıştım. Almanya'daki bir şirket davet ederse kolayca vize alınabileceğini söyleyerek bana umut vermeye çalıştı. Üstelik tanıdığı bir şirket vardı. Onlardan bir davetiye alabilirdik.

24

Akşam çok içmemiştim. Yine de içim yanıyordu. Sabaha kadar iki cümle kafamın içinde dönüp durmuş, uykuyla uyanıklık arasında gidip gelmiştim. Manuela'nın, "Tekrar görüşmek üzere"si ve Cevdet'in, "Anlar artık diyorum"uydu bu cümleler.

Sokaktan gelen madeni bir saz sesi ve Kürtçe olduğunu tahmin ettiğim bir türkünün kulakları sağır eden gürültüsüyle uyanmıştım. Öğleye geliyor olmalıydı. Perdesiz camdan giren güneş doğruca yatağa vuruyordu. Ter içinde kalmıştım. "Banyo yapmak ne güzel olurdu," diye geçirdim içimden. Ama ne yüzme havuzunun yerini ne de oraya nasıl gidilebileceğini biliyordum. Zaten mayom da yoktu. Kendimi küçük bir çocuk gibi hissediyordum. Hep birilerinin yardım etmesi, yol göstermesi gerekiyordu.

Sokak trafiğe kapatılmış, ortaya bir sahne kurulmuştu. Sahnede daha çok gitara benzeyen bir sazla türkü söyleyen bir sanatçı ile garip sesler çıkartan elektronik bir bateriyi türkünün ritmine uydurmaya çalışan, bunda da başarılı olmayan biri daha vardı. Sahnenin önüne çocuklar toplanmış, avazları çıktığı kadar bağırarak türkücüye eşlik ediyorlardı. Sahnenin karşısına dizilmiş portatif sandalyelerin çoğu boştu. Son sırada aynalı güneş gözlüğüyle çevreyi süzen bina sahibi Ramazan ve üç erkek daha vardı. Kadınların siluetleri ancak çok dikkatli bakılırsa perdelerin ardından seçilebiliyordu.

Ramazan beni görünce yanlarına buyur etmiş, herkes tek tek elimi sıkıp, "Hoş geldiniz," demişti. Nereden geldiğimi sorup, "İstanbul," cevabını alınca tahmin etmiştik der gibi anlamlı bir biçimde başlarını sallamışlardı. Susmamın garipseneceğini düşünüp ben de tek tek memleketlerini sormuştum. Ramazan hariç hepsi aynı köydendi ve aynı fabrikada çalışıyorlardı.

Köy kahvesinde gibiydiler. Biraz ileride sahnede yaşananlar sanki hiç ilgilerini çekmiyordu. Bir arazi sorunu hakkında konuşuyorlardı. Biri kelepir bir yer bulmuştu. Ama araziye iskân verilmiyordu. Bunun nasıl çözümleyip, üzerine ev yapacaklarını tartışıyorlardı.

"İşte devrimi yapacak işçi sınıfı," diye düşündüm. Sonra kendi düşünceme gülmeden edemedim. Cevdet'in, Fuat'ın söylediklerini hatırladım. İşçilerin sorunlara nasıl ilgisiz kaldıklarını, burada kendilerini geçici gördüklerini, bir şeye bulaşmadan ülkelerine dönmeyi düşündüklerini anlatmışlardı. Tabii derneklere de, sendikalara da aynı biçimde hiç ilgi göstermiyorlardı.

Birçok siyasi örgüt Almanya'daki Türk işçilerini bilinçlendireceklerini umarak büyük umutlarla dernekler açmış, hatta federasyonlar kurmuşlardı. Sanayinin en gelişkin olduğu bu ülkede işçi patron çelişkisinin de en üst düzeyde olduğunu, bu çelişkiden de en büyük yarayı yabancıların, Türk işçilerin aldığını düşünüyorlardı. Ama kısa zamanda acı gerçek ortaya çıkmıştı.

Türk işçilerin Almanya'daki iş koşullarına ilişkin hiçbir derdi yoktu. Dert varsa da "Nasılsa döneceğiz," denerek erteleniyor, görmezden geliniyordu.

Yanlış yöntemler kullanılmış olabileceğini düşünmüştüm. Belki burada dernekler, dergiler yerine başka bir yol denemek gerekliydi. Ne de olsa büyük çoğunluğu köy kökenliydi ve işçilikle ilk kez burada karşılaşmıştı. En önemlisi büyük bir yalnızlık, yalıtılmışlık içindeydiler. Onları kaynaştıracak, bir araya getirecek etkinlikler yapılmalıydı. Kahve açmak, şenlikler düzenlemek gibi... Bu etkinliklerde çelişkiler ortaya serilir, yavaş yavaş bilinç aşılanırdı.

Ama onların yaşantılarını gördükçe yeni bir yol bulma düşüncesinden tamamen caymıştım. Alamancı denilen Türk işçilerinin zincirlerinden başka kaybedecek çok şeyleri vardı. Evleri, arabaları, arazileri ve en önemlisi yarına yönelik umutları... Bu düzenin onlara daha çok şey vereceğini umuyor, alabildikleri kadarını almak istiyorlardı. Bu amaca ulaşmak için çekilecek çileler, yaşanacak baskılar, haksızlıklar önemli değildi. Kimse çalışma şartlarına, adaletsizliklere fazla ses çıkarmıyordu.

Sedef, bir konuşmamızda, "Biz mülteciler hiçbir zaman Alman toplumunun da, Türk toplumunun da bir parçası olamayacağız. Ne Almanlar ne de buradaki Türkler bizi aralarında görmek istemiyor. Bizimle ilişki kurmak hoşlarına gitmiyor. En fazla kendimize bir toplum oluştururuz o kadar," demişti.

Ramazan, bu eğlenceyi mahalledeki bir derneğin düzenlediğini söylemiş, bir sır verircesine, "Derneğin arkasında kilise var," demişti. Söyleyişinde, "Her şeyin farkındayız, bizi oyuna getiremezler," vurgusu vardı. Dernekte çalışanların çoğunun Türk olması, kilisenin bu etkinliğe propaganda karıştırmaması bir şeyi değiştirmiyordu.

Sahnedeki türkücünün yerini bir gitarist almıştı. Ramazan ve arkadaşları kolalarını bitirip görevlerini yapmış olmanın huzuruyla ortadan kaybolunca geriye ben, çocuklar, bir serseri ve bir-

kaç Alman kalmıştık. Serseri, biranın verdiği coşkuyla sahnedeki İspanyol gitariste eşlik ediyor, Almanlar da sakin sakin müziği dinliyor, biralarını içip sosislerini yiyorlardı.

Yerimden kıpırdamamamın nedeni ne yapacağımı bilmememdi. İkram edilen lahmacunu reddetmedim. Sokakta görsem serseri diye düşünüp yanına yaklaşmayacağım saçı sakalı birbirine karışmış bir gençti ikramı yapan. Ortak bir dilimizin olmadığını anlayınca bir Türk görevliyi çağırdı.

"Eski fotoğraflardan fırlamış gibi," diye düşündüm bizim vatandaşı görünce. O da birçokları gibi 70'li yıllardan kalmaydı. Ceket, gömlek, blucin, çamurlu ayakkabılar, üç günlük sakal, kalın pos bıyıklar ve onları tamamlayan sert bakışlarla, sürekli tedirgin olduğunu dışa vuran bıyıklarını çekiştirme tiki.

Elinde boşaldığı anda yenilenen bir bira bardağı vardı. Önce temkinli konuşmuş, sonra Cevdet'in arkadaşı olduğumu anlayınca rahatlamış, Türkiye'deki siyasi durum hakkında sorular sormaya başlamıştı. Bu tip sorular sık sık sorulduğu için, konuyu çabucak kapatmak amacıyla otomatik cevaplar vermiştim. Adının Oğuz olduğunu öğrendiğim gençten ayrılınca böyle davrandığım için kendime kızdım.

Oğuz birkaç sokak ileride olduğunu söylediği derneğe davet etmişti. Mahalle gençlerinin toplandığı, bilardo, masa tenisi oynayıp eğlendikleri bir gençlik lokaliydi burası. "Her akşam oradayım. Birer kahve içeriz," demişti. İlk fırsatta uğrayıp yarattığım soğuk havayı ısıtmam gerektiğine karar verdim. Kim bilir kaç yıldır vatanından uzaktaydı. O özlemle sorular sorması normaldi. "Seni de görürüz!..' diye söylendim kendi kendime. Özlemekten delicesine korkuyordum.

İki gün sonra Rüya'nın vizesi için işe yarayacağını umduğumuz davetiyeyi almak için Cevdet'le buluştuk. Kâğıdı alacağımız şirket kentin en merkezi ve lüks sayılabilecek semtlerinden birindeydi. İyi döşenmiş, yoğun çalışma temposu olduğu belli

olan bir büroydu. İnsanlar sessiz, sakin ama başlarını bile kaldırmadan çalışıyordu. Büroya göktaşı gibi düşmüştük. Yapılması gereken tek iş bizimkiydi sanki. Cevdet'in alacaklı gibi davranması beni hem şaşırtmış, hem sıkmıştı. Kendine biçtiği üstünlük payesiyle bürodakileri borçlu konuma sokmuş, büroyu yağmalanması gereken bir yer gibi kullanmıştı.

Yazıyı tüm işleri durdurup yazdırmakla kalmadı, faksla Rüya'nın işyerine hemen yollattı. Türkiye'ye telefonlar ediyor, dolapları karıştırıyor, bulduğu içki cinsinden şeylerin tadına bakıyordu. Beni suçluluk duygusu sarmıştı. Cevdet'ten böyle bir istekte bulunup onun buraya gelmesini sağladığım için bürodakilere karşı kendimi suçlu hissediyordum.

Cevdet yeterince sıkıntı yaratıp, doyuma ulaşınca bürodan ayrılmıştık. Dışarı çıktığımızda daha fazla sabredememiş patlamıştım; "Niye böyle davrandın?"

"Yaptıklarım az bile," diye beni cevapladı Cevdet. Büronun sahipleri eski arkadaşlarıydı, yani bizim eski yoldaşlar. Onların siyasi mücadeleyi terk edip iş kurmaları Cevdet'i çıldırtıyordu. Yakın çevrede siyasi mücadeleyi bırakıp ticari hayata atılanlar ayıplanıyor, küçümseniyor, bir yandan da onlardan bağış ya da aidat adı altında paralar alınarak maddi olarak yararlanılıyordu. Böyle davranmak yerine onlarla ilişkiyi kesmeyi daha uygun buluyordum. Hele şartların insanları bu tür işlere yönelttiğini düşününce düşmanca davranmak pek de anlamlı gelmiyordu.

12 Eylül sonrasını hatırlamıştım. Her şeyin, tüm değerlerin uçup gittiğini, umutsuz ve çaresiz kalıp ölmekten başka çıkar yol olmadığını düşündüğüm zamanları... Yalnızdım. Üstelik yalnız kalmaya, tek başına hareket etmeye hiç alışkın değildim. Hayatımda hep örgüt olmuştu. Sıkışınca örgüte başvurmuş, yardım almıştım. Oysa artık örgüte ulaşmak mümkün değildi. Hemen herkes hapisteydi, yakalanmayan birkaç kişi de bir yerlere kaçmış, gizlenmişti. O umarsız halimde öğrendim arkadaşlık, dostluk, yoldaşlık denilen kavramların ne denli içi boş şeyler olduğunu.

Çocukluk günlerimden beri görmediğim uzak bir akrabama rastlamasam başıma neler gelebileceğini düşünmek bile istemiyorum. Uzak akraba, büyük bir holdingde yüksek düzeyde bir yöneticiydi. Üstelik insanların siyasi görüşleriyle ilgilenmeyecek kadar iyi bir burjuva olmuştu. Önemli olan diplomaydı, deneyimdi.

Üniversiteyi bitirmiştim, çat pat İngilizce konuşabiliyordum. Akrabamın tek şartı vardı; işçi haklarının peşine düşmemek. "Sendika kurmaya çalıştığını duyarsam bizzat ben çıkışını verdiririm. Bu konuda darılmak, gücenmek yok. Ona göre!" demişti.

İtirazım yoktu. Ne kendimde sendika işleriyle uğraşacak gücü görüyordum ne de ortam. İşçilerin hiçbir direniş gücü kalmamıştı. Örgütlenmeye giriştiğim anda polislerin tepeme bineceklerini, patronlara kalmadan işçilerin şikâyetiyle tutuklanıp hemen o akşam gizli örgüt kuruyor diye televizyonda teşhir edileceğimi biliyordum.

Holding, işçilerin kalifiye olanlarını ve tüm büro çalışanlarını "memur" diye adlandırılan farklı bir statüye sokmuştu. Bunlarla özel anlaşmalar yapılıyor ve işçi konumunda olanlardan daha çok maaş almaları sağlanıyordu. Böylece çalışanlar arasında ikilik yaratıyor, onları bölüp birbirlerine düşman hale getiriyorlardı. Sorun çıkartacak gibi olanları memur yaparak hem ödüllendiriyor, hem de susturuyorlardı. Yine uslanmazsa ya da memurluğu kabul etmezse işten atıveriyorlardı.

Darbe öncesi holding, çok uzun süreli grevler yaşamıştı. Bu yüzden de darbenin gelişini birçok işveren gibi alkışlarla karşılamış, fırsattan istifade ederek sendikalı hiçbir işçi bırakmamışlardı. Bundan sonra da en küçük bir kıpırtıya bile izin vermemekte kararlıydılar.

İşe girdikten sonra sürekli kendimle hesaplaşmaktan bir türlü kurtulamamıştım. Sendika kurmayacağım diye söz vererek ahlaksızlık ettiğimi, bu durumun devrime ihanetten başka bir şeyle açıklanamayacağını düşünüyordum. Bir yandan da, "Aç

kaldım, susuz kaldım, örgüt neredeydi? Bana bir yardım eli mi uzattı!" diye söylenerek kendimi temize çıkartmaya çalışıyor, karşılık olarak da, "Adamlar hapisten ya da yurtdışından senin yardımına nasıl koşacak?" diye kendime cevap veriyordum. Vicdanımın biraz rahatlaması için birçok arkadaşımın bu tür işlere girdiklerini, ticarete atıldıklarını, zamanında kanlı bıçaklı oldukları, faşist diye saldırdıkları kişilerin yanında çalıştıklarını öğrenmem gerekmişti.

25

Fuat, İstanbul'a gidecek bir arkadaşı olduğunu, istersem küçük bir paket yollayabileceğimi söylemişti. Çok param yoktu. Yanımda getirdiğim toplu para çoktan suyunu çekmiş, sosyal yardım olarak aldığım aylığa kalmıştım. Üstelik şimdi bir de ev kirası ödemem gerekiyordu. Para yetmeyecekti. Bir an önce iş bulup üç beş kuruş kazanmalıydım.

Cevdet'e, Fuat'a çalışmak istediğimi söylemiştim. Cevdet biraz sabredersem bana bir dernekte iş bulabileceği cevabını vermişti. Söylediğine bakılırsa bu tür işlerde hemen hiç çalışmak gerekmiyordu. Girmek yeterliydi.

İltica başvurum sonuçlanmış olsaydı her şey daha kolaydı. Çalışma iznim olmadığı için doğru dürüst iş bulmam olanaksız-

dı. Fuat, temizlik, bulaşık gibi işlere razı olmam gerektiğini söylemişti. Bu tür işler onur kırıcıydı ama dil bilmeyen birinin başka türlü para kazanma olanağı yoktu.

Rüya, her ay bir paket yolluyordu. Kitaplar, kazak, gömlek, iç çamaşırı gibi şeyler çıkıyordu paketlerden. Bazen para da yolluyordu. "Param var, sen merak etme!" dediysem de caydıramayacağımı, aklına koyduğunu yapacağını biliyordum. İyi de ediyordu. O paralar sürpriz oluyor, mutlaka bir açığımı kapamama, birikmiş borçların birazını ödememe yarıyordu.

Rüya'nın doğum günlerini, yılbaşlarını önemsediğini, hiçbir yakınının doğum gününü unutmadığını ve kendisi için önemli günlerin atlanmamasını beklediğini biliyordum. Elif'in doğum günü bir iki gün önce geçmişti. Her zamanki gibi unutmuştum. Elif'e birleştirince kentin panaroması ortaya çıkan bir puzzle aldım. Rüya'nın ona bir gün burada yaşayacaklarını anlatmasını söylemiştim. Elif, buraya gelmek için can atıyordu.

Rüya'ya bir giysi, cesur davranabilirsem iç çamaşırı almak istiyordum. Modayı izlemez ama kendine yakışanı giyerdi. Pahalı ama yıllarca giyilebilecek, kolay eskimeyecek giysiler satın alırdı. Bordoyu ve siyahı sevdiğini biliyordum.

Neredeyse belli başlı tüm büyük mağazaları dolaşmış, ama bir türlü hem keseme uyan, hem de Rüya'nın beğenebileceği bir giysi bulamamıştım. Son çare olarak iç çamaşırı reyonlarını dolaşmaya karar verdim. Ama ölçü sorunu vardı. Birlikteyken Rüya'ya hangi beden giyindiğini sormak gelmemişti aklıma. İç çamaşırında onun nasıl bir tercihi olduğunu bile hatırlamıyordum. Oysa cins cins kumaşlar, modeller vardı.

Rüya'yı soyduğumu hayal ettim. Giysilerini tek tek çıkarttım. Bordo ceketini, beyaz ipek gömleğini, siyah eteğini... İç çamaşırında işler karışıyordu. Rüya pantolondan ve külotlu çoraptan nefret ediyordu. Siyah çorapları da sevmiyordu. Kombinezon ve bazen jartiyer kullanıyordu. Ama renkleri aklıma gelmiyordu. Sadece Rüya'nın esmerliğiyle karışıp yeni bir kimlik ka-

zanan lavanta kokusunu hatırlıyordum. O koku hâlâ burnumdaydı.

Bir günümü iç çamaşırı satan mağazaların vitrinlerine bakarak geçirmiştim. Bu sayede iç çamaşırlarının çok pahalı, vitrinlerdeki reklam fotoğraflarının ise müthiş erotik olduğunu öğrenmiştim. Son çare olarak bordo bir hırka almaya karar verdim. Bol gelmesi sorun değildi. Özellikle böyle seçildiği söylenebilirdi.

Yollayacağım paketi hazırlarken görüntü net olarak belleğimde belirmişti; beyaz saten çamaşırlar, kenarları dantel işlenmiş ve mutlaka lavanta kokan... Ama Rüya'nın üzerinde değil de dolapta. Rüya'yı o çamaşırlarla, jartiyeri, ipek çorapları ve üstünde bordo hırkayla hayal ettim. Koyu esmer teniyle kurulan zıtlığın göz okşayan çekiciliğini... Hayali bile tahrik olmak için yeterliydi.

Yatağa uzanıp gözlerimi kapadım. Kendi kendime tatmine ilk başladığım zamanlarda da böyle düşler kurardım. Dokunduğum anda boşalacağımı bildiğimden kendimi olabildiğince tutarak düşümü geliştirmeye, uzatmaya çalışır, sadece düşünerek hiç dokunmadan boşalmayı planlar, sabredemezdim.

Sadece yüzü vardı belleğimde. Ne tamamen çıplak ne de iç çamaşırlarıyla görmemiştim sanki onu. Rüya böyle görünmemek için özel bir özen gösterirdi. Yanımda soyunmaz ya da ışıkları söndürürdü.

Bu muydu neden? Yoksa ona da mı dikkat etmemiştim? Parçalar vardı belleğimde, ama bütünleştiremiyordum. Manuela'nın çillerle kaplı vücudu araya giriyordu hep. Rüya'yı çırılçıplak hayal etmek istemiyordum. Belki de kendimi koşullandırmıştım.

Gençken de sevdiğim kızları hayal edip kendi kendimi tatmin etmek istemezdim. Sanki bir namus meselesiydi bu. Ancak gerdek gecesi dokunulacak kutsal bakireye beynimle tecavüz etmek istemiyordum.

Manuela'yı düşündükçe suçluluk duygusuyla doluyordum. Daha önce de sevişmemiz aklıma gelmiş, bu görüntüyü beynimden kovmaya, hiç sevişmediğimize kendimi inandırmaya çalışmıştım. Onu düşlersem tekrar sevişmek için yollar arayacağımdan korkuyordum. Yine de pantolonumun fermuvarını indirip elimi külotumdan içeri soktuğumda o günü, sevişmemizi, ayrıntılı bir biçimde düşlemekten kendimi alamadım. Sadece düşümdeki vücut farklıydı. Nasıl kendimi görünmez kıldıysam Manuela'yı da güzelleştirmiş, hantallıklarından arındırmıştım.

26

Ramazan, "Bizim kızın düğünü var. Seni de bekleriz," diyerek Türkiye'dekilerin tıpkısı, güllü dallı bir davetiye verdiğinde böyle bir manzarayla karşılaşacağımı hayal bile etmemiştim. Sadece Türklerin düğün, toplantı düzenledikleri bir salondu burası. Elektrosazların sesi davulunkiyle yarışıyor, çocuklar geniş bir alan bulmanın keyfiyle pistte koşuştururken, büyükler de diğer masaları ve çevreyi dikkatle süzüyorlardı.

Kapıdan girdiğim anda Almanya'dan Türkiye'ye, bir düğün salonuna ışınlandığımı düşünmüştüm. Davetliler havanın sıcaklığına, düğünün öğleden sonra yapılmasına aldırmadan gece kıyafetleri, lacivert takım elbiseler giyip gelmişlerdi.

Gelin ve damat önce masa masa dolaşmış, tek tek el öpmüş, sonra da başköşeye oturtulmuştu. Takı takma töreni başlayıp,

sazcılardan biri takılan her takıyı, damadın yakasına iğnelenen paraları tek tek anons etmeye başlayınca, "Burası Almanya olamaz," düşüncem iyice pekişmişti. Her şey Türkiye'dekine uygun olarak eksiksiz, belki de fazlasıyla yapılıyordu.

Ali'nin ısrarı olmasa bu düğüne gelmez, gelsem de hemen kaçmanın yollarını arardım. Bana geldiği günlerde Ramazan'ın kızlarından birine merdivende rastlamıştı. Kız bir an durup bakmış, gülümsemişti. Bunun çok önemli bir işaret olduğuna inanıyordu. "Bu kızla evleneceğim," diye kafasına koymuştu. Zaten tek çaresi evlenmekti. İltica başvurusu reddedilmişti. Yakında sınırdışı kararı çıkacaktı. Cevdet, bir Alman bulup sahte evlilik yapabileceğini söylemişti. Ama bunun için en az on bin mark para gerekiyordu.

Salondaki sıcaklık bir saunanınkine yakın olmasına rağmen durmaksızın göbek atılıyor, halaylar çekiliyordu. Erkek tarafı Ramazan'ın sofuluğuna aldırmamış, masaları bira ve viski şişeleriyle donatmıştı. Salonun bir kenarında döner çevriliyor, büyük tepsilerle lahmacun dağıtılıyordu.

Daha çok kadınlar, genç kızlar göbek atıyordu. Birbirinden şıkırtılı, ciyak ciyak renklerini bağıran gece kıyafetleri giymişlerdi. Ali gözünü pistten ayırmıyor, zaman zaman yerinden fırlayıp tuvaletlerin olduğu tarafa ya da bahçeye gidiyordu. Birkaç kez sıkıldığımı, artık gitmek istediğimi söylemiştim. Ali, "Aman Engin Abi, gözünü seveyim, biraz sabret, her şey yoluna girmek üzere, kızı tava getiriyorum," diye beni oturtmuştu.

Kızı merak etmiş, ama Ali'nin tarifine, hatta uzaktan göstermesine rağmen bir türlü görememiştim. Ali, kızı bir daha hiçbir yerde bu kadar uzun süre göremeyeceğini iddia ettiği için düğünün sonuna kadar beklemek zorundaydım.

Düğünü izleyen günlerde Ali'nin eve kamp kurmasına da göz yummuştum. Ali, bakkala gideyim, çöp dökeyim, merdi-

venleri temizleyeyim gibi bahanelerle sürekli binanın içinde dolaşıyor ve her defasında da yeni yeni haberlerle geliyordu. Kız pencereden bakmış, onu izlemiş, gülümsemiş ya da merdivenleri çıkarken kapıyı açıp bakmış oluyordu.

27

Kenti çepeçevre saran parklardan biriydi. Daha çok alternatif tiplerin, öğrencilerin, gençlerin tercih ettiği, belki de bu yüzden tipik Alman ailelerinin ve ihtiyarların gelmediği bir park. Ağaçlıklı bölgenin ortasında yapay bir göl, onun ardında da oldukça geniş bir çim alan vardı. Güneşin yüzünü gösterdiği nadir günlerde havlularını, örtülerini serip, üstlerindekini fora edenlerle dolu oluyordu bu alan.

Bana bu parkı kurstaki İranlı öğretmişti. Bir sürü üstsüz genç kız vardı. Uzaktan dikizlenebilirlerdi. Bu dikizleme olayı olmasa bile oldukça eğlenceli bir yerdi burası. Çimenliğin bir kenarında Afrika tamtamları çalınıyor, onların biraz ilerisinde topları atıp tutarak akrobasi hareketleri yapanlar yer alıyordu. Çimen-

liğin hemen kenarındaki gölge ve serin yeri ise serseriler işgal etmiş, biralarını içip çene çalarak çevreyi izliyorlardı.

Çimenlik alanı büyük ağaçlar sarıyordu. Bunların altında, kuytu köşelerde ateş yakmak, piknik yapmak mümkündü. Kimse, "Burada ateş yakmak kesinlikle yasaktır!" diyen tabelaya aldırmıyordu. Almanca ve Türkçe yazılmış olsa da... Yazın en sıcak, en bunaltıcı günleri bunlar olmalıydı. İstanbul'daki kadar nemli ve yapış yapış olmasa da insanı terletiyordu. Böyle günlerde odadaysam bayılacağım duygusuyla doluyordum. Kalbimi güçlü bir el sıkıyordu sanki.

En iyisi açık havuza gitmekti. Hiçbir zaman tek başıma bir şey yapmaya cesaret edemediğim için Fuat'ın piknik yapma teklifini sevinçle karşılamıştım.

Kaçamak bakışlar atarak üstsüzlerin yoğun olduğu bölgeden geçerken yıllar öncesinden kopup gelen bir sesle irkildim. Tanıdık bir sesti. Sanki aradan hiç zaman geçmemiş gibi...

Devrimciliğe yeni merak sardığımız günlerdi. Üç dört arkadaş piknik yapmaya gitmiştik. Bir ağaç altı bulmuş, şarap şişelerinin plastik kapaklarını kesip içmeye başlamış, bir yandan da sıkı bir sohbete dalmıştık. Parkalarımız, asker postallarımız ve yaktığımız ateşte közlenen patateslerle gerçek birer gerilla gibiydik.

O anın şarkısını söylemişti Serhat. Bir devrimci marş. Sonra da Alevi türkülerine geçmişti. Bizim şaşkın bakışlarımızı hissedince, "Artık gitar çalmayacağım," demişti. "Küçük burjuva aleti o!.." Gitarı onun ayrılmaz bir parçası saydığımız için iyice şaşırmıştık. Yine de Serhat'ın gitarı bırakıp saza başlamasına itiraz etmemiştik. Küçük burjuva alışkanlıklardan her alanda kurtulmamız gerekiyordu. Saz çalmak bu açıdan olumlu bir adımdı.

Sonraki yıllarda Serhat'ın sazı ve sesi birçok olaya fon oluşturmuştu. İşgallerde, boykotlarda, hiç bitmeyecek kanısı uyandıran gecelerde onun sazı ve sesi duyulurdu. İşte o gür ses, yılları aşıp yine beni bulmuştu. Bir an bunun bir yanılsama olduğunu düşündüm. Herhangi bir Türk saz çalıp söylüyor olabilir-

di. Olabilirdi de, bu devrimci marşları onunla aynı ton ve vurguyla nasıl söylerdi!.. Evet, bu Serhat'tı.

Ben, İzmir'den ayrıldıktan sonra hiç görüşmemiştik. Aynı örgütte olmamıza rağmen yollarımız kesişmemişti. Sadece ara sıra onun hakkındaki haberleri duymuştum. Örgütün illegal kanadında yer aldığını, çok uzun süren kaçaklık dönemini, yakalanmasını, af sonrasında tekrar illegal çalışmaya başladığını...

Keyifle oyun oynayan çocukların çığlıklarının arasından süzülüp gelen o sese kapılıp yirmi yıl öncesine dönmek istedim. Dönemezdim. Her şey değişmişti. Artık çocuklar ve aileler vardı. Çocuklar ve aileler ne kadar değiştiğimizin canlı birer kanıtıydı. Cebimdeki mektubu yokladım. Şükran'dan gelmişti. İyi haberler getirmediği düşüncesiyle iki gündür açmamış, cebimde gezdiriyordum. Mahir'le, oğlumla ilgili kötü bir haber vardı mutlaka.

"Gülüver de görem mercan dişini, aah dişini... Yol ver bana Çubuk Beyi geçeyim, aah geçeyim..." Büyükçe bir ateşi çepeçevre sarmışlardı. Fuat, Cevdet, Berlin'den Cahit ve Tahsin, tanımadığım birkaç kişi daha... Kadınlar ayrı bir grup oluşturmuştu. Ateşten biraz uzakta, ağaç altında oturuyorlardı. Çocuklar daha çok onların çevresinde oynuyorlardı.

Benden biraz sonra bir kız arkadaşıyla birlikte Salim gelmişti. Kumral, beyaz tenli bir kadın... Onun bir kadınla birlikte gelmesi ortamı hareketlendirmişti. Espriler havada uçuşmaya başlamıştı. Salim kızarmış bozarmıştı. Bu da işin iyice çığrından çıkmasına neden olmuştu. Kadının Alman olduğunu düşündüğümüzden çok rahattık. Kimse bal rengi gözlerden fışkıran nefret ışığını fark etmemişti. Sedef yerinden kalkıp kadını Türkçe bir seslenişle yanlarına çağırınca utancın derin suskunluğuna kapılmıştık.

Salim o zaman açıklayabilmişti; "Nuran arkadaş altı ay önce Türkiye'den gelmiş. Ev bulamadığından bir süre benimle kalmak durumunda."

"Haydaman da haydaman Kerimoğlu'nun sandalı da sandalı... Vurulmuş da kanıyor Kerimoğlu'nun her yanı da her yanı." Serhat, yeni bir türküyle tatsız havayı gidermeye uğraşıyordu.

Sık sık "Paslandık burada," derdi Fuat. Toplanan insanları görünce Fuat'ın bir şeyler yapma isteğini hayata geçirmeye karar verdiğini anlamıştım. Yoksa kimse piknik için Berlin'den, Dortmunt'tan, İsviçre'den kalkıp gelmezdi.

Serhat, Belçika'dan gelmişti. Yurtdışına çıkalı neredeyse on yıl oluyordu. Evlenmiş, kök salmıştı. Karısı Belçikalıydı. Biri kız, diğeri erkek, iki çocuğu vardı. Yarım kalan yükseköğrenimini tamamlamış, öğretmenlik yapmaya başlamıştı.

Cahit'le Tahsin, Almanya'ya geldiğimi duyunca beni ilk arayanlardı. Hep birlikte dolaştıklarından onlara "ikiz kardeşler" denirdi. Yurtdışına da birlikte çıkmış, Alman kız kardeşler bulup evlenmişlerdi. İşlerinde de ortaktılar. Berlin'de üç tane dönerci dükkânları vardı. Cahit gülerek, "Doğu Almanya'da ilk dönercilerden birini biz açtık," diye anlatmıştı. Yine de akılları siyasetteydi. Bir ışık, bir işaret bekliyorlardı. Benim gelişimi duyunca böyle bir haber getirdiğimi ummuşlardı. Birkaç kez telefonla görüşmüştük. Türkiye'de siyasi ortamı, örgütümüzün neredeyse hiç eylemi olmadığını anlatınca kulaklarına inanamamışlardı. Herkes gibi onlar da Türkiye'de bir şeyler oluyor inancındaydı.

"Yaşlandık, yorulduk. Bayrağı devretmenin zamanı geldi de geçiyor. Belki de bayrağı elimizden kaptılar da biz farkında değiliz." Bu kez kulaklarına inanamayan ben olmuştum. Benimle görüştükten sonra Tahsin gizlice Türkiye'ye gidip gelmişti. İzlenimlerini anlatıyordu; üniversitelerde filiz veren gençlik hareketlerini, onların coşkulu ama sayıca çok az olduklarını, genelde insanların politik olaylara uzak ve ilgisiz kaldığını, kendi yaşıtlarımızın, eski militanların işe güce dalıp gözden kaybolduklarını...

Siyasi hareketlerin içindekiler bile 70'li yıllarda neler yaşandığını doğru dürüst bilmiyorlar. Anlatılanlar tatlı öyküler gibi

geliyor, bir kulaklarından girip diğerinden çıkıyor. Hayattan ders almıyorlar. Ders almadıklarının en önemli göstergesi de aynı yanlışları tekrar etmeleri..." Tahsin'in anlattıklarından Türkiye'ye tekrar siyasi çalışmaya başlamak amacıyla döndüğünü, ama orada gördüklerinden, yaşadıklarından sonra bu düşüncesinden cayıp geri geldiğini çıkarmıştım.

Fuat, Tahsin'in anlattıklarını umut kırıcı bulmuş olmalı ki, sinirlendiğinde hep yaptığı hareketle, durmasını beklemeden lafın arasına giriyor; "Devrimci gücün enerjisi mahpusanelerde ve sürgündedir. Senin Türkiye'de gördüklerin kendiliğinden hareketler. Belirli bir önderliğe dayanmıyor, bu yüzden silinip gitmeleri normal."

Fuat'ın, sözü dergi yayımlamaya getireceğini tahmin ediyordum. Tüm konuşmalarında mevcut derginin yetersizliğinden, Türkiye'ye yönelik ciddi bir yayın çıkartmak gerektiğinden söz ediyordu. Kimin ne yapacağını düşünmüş, ne kadar para gideceğini hesaplamıştı. Ben yazı işleri müdürlüğünü, teknik işleri yapacaktım, diğerleri de yazıları yazar, kendisi de dergiyi Türkiye'ye ulaştırır, orada dağıtılmasını sağlardı. Böylece dergi çevresinde yavaş yavaş örgütlenilir, yeni insanlar kazanılırdı. Fuat'ı iyi tanıdığım için itiraz etmeye gerek görmemiştim. Onun işlerin düşündüğü kadar kolay olmadığını anlaması için bu işe girişmesi, zorlukları yaşaması gerektiğini biliyordum.

Salim konuşulanları ses çıkartmadan izliyordu. Onun da bir dergi projesi olduğunu bildiğimden bir an bir şey diyecek mi, karşı çıkacak mı diye beklemiştim. Salim, sosyalizmin gelişmelerini tartışan, yenilikleri, gelişmeleri izleyen teorik bir dergi düşlüyordu. Yapılması gereken, tartışmasız kabul edilmiş tüm teorik görüşleri temelden sorgulamak, "Nerede yanlış yaptık?" sorusuna doğru bir cevap bulmaktı. Bu cevabı ararken eskimiş köhne görüşlerden kurtulunur, gelişmeler yakalanırdı. Onu ziyarete gittiğimde bu düşünce üzerinde konuşmuş, çevreden kimsenin bu görüşü desteklemeyeceği konusunda görüş birliği-

ne varmıştık. Belki de bu yüzden sesini çıkartmıyordu. Ateşin çevresindekilerin çoğunluğunun devrimci düşüncenin mutlak olduğunu, eskimediğini, onu tartışmaya açmanın gereksiz ve devrimci mücadeleye sekte vuracak bir girişim olacağı kanısında olduklarını biliyordu.

Fuat bu pikniği nabız yoklamak için düzenlemişti. Teorik sorunları tartışmaya hiç niyeti yoktu. Dergi projesinin mali olarak nasıl hayata geçirileceğini anlatıyordu şimdi. Katılacak herkesin fedakârlık etmesi, zaten az olan gelirlerinden bir kısmını bu proje için ayırması gerektiğini söylüyordu. Hedeflenen mali güce ulaştıktan sonra Türkiye'yle ilişkiye geçilecek, çoğu hapiste olan lider kadrodan hem onay alınacak, hem de yazı yollamaları istenecekti. Böyle bir çabanın örgütü yeniden canlandıracağını düşünüyordu. Yurtdışındaki militanlar olarak yapmamız gereken de buydu...

Kafam karışmıştı. Fuat'a göre lider kadromuz hapisteydi, ama Salim ve Cevdet'in daha önce anlattıklarından çıkarttığıma göre merkez komitesi üyeleri Avrupa'da çeşitli kentlerde her zamanki gizliliklerini koruyarak yaşıyor, eskisi gibi sadece kuryeler ve yazışmalarla ilişki kuruyorlardı. Fuat, belki de konuşulanlara kulak misafiri olan birileri olacağı endişesiyle böyle konuşmuş olmalıydı. Nedense bu tür şeylere çok kafamı takıyordum.

Üstelik böyle dergi aracılığıyla örgütlenme projesinin şeflerin onayı olmadan ortaya atılması pek mantıklı değildi. Fuat, mutlaka onay almış olmalıydı. Büyük bir olasılıkla bu proje Fuat'ın değil şeflerindi ve o her zamanki gibi aracılık ediyordu.

Çağrılıları düşününce ortaya daha garip bir görünüm çıkıyordu. Aktif militanlardan, gençlerden kimse yoktu, sadece biz eski tüfekler vardık. Belki de Fuat'ın niyeti ortaya böyle bir dergi projesi atarak benim gibi harekete uzak duran eski militanların kanını kaynatmaktı. Bizi yeniden kazanmak, eyleme geçirmek istiyordu.

"Eski moda bir plan değil mi bu?" Soru Nuran'dan gelmişti. "Bir dergi yayımlayıp, dergi aracılığıyla siyasete sempatizanlar toplamak yöntemi eskimedi mi? Artık insanlar televizyon seyrediyor. Kimsenin dergi okuduğu yok! Hem, okusalar ne olacak? Okuduklarına hemen hak verip mücadeleye mi başlayacak!.." Gözlerinde yine aynı kıvılcım vardı. Tartışmak istiyordu. Ama Fuat'ın muhalif düşünceleri tartışmak gibi bir alışkanlığı olmadığını bilmiyordu. O bir konuda karar verdi mi, hangi kanıtı gösterirseniz gösterin kararını değiştiremezdiniz.

Fuat'ın tüm girişimlerinin temelinde delikanlılık günlerini yeniden yaşama isteği yatıyordu. Örgütü canlandırmak, eylemlere girişmek... Oysa hepimiz o kadar yorgun ve isteksizdik ki...

İlkgençlik günlerimde yaptığım birçok şeyi artık aklımdan bile geçiremeyeceğimi biliyordum. Birçok eyleme cesaret edemeyeceğimi, düşünüp taşınmadan kendimi olayların ortasına atamayacağımı... Delikanlılık ateşini yitirmiştim. Olgunluk başka şeyler gerektiriyordu. "Yeniden yaşayabilir miyiz? O filmi tekrar çevirebilir miyiz?" Bunları kendi kendime ilk kez sormuyordum. Son kez içeri girdiğimde de bu sorulara saplanıp kalmıştım.

28

Kafamı dağıtmak, dergi konusundan kopmak için günlerdir cebimde taşıdığım mektubu açmaya karar vermiştim. Şükran mektubunda bir delikanlıyı anlatıyordu. Atak, gözüpek, cüretkâr ve asi. Oğlumuz Mahir önce futbolcu olmuş, sürekli maç yapmaya başlamıştı. Sonra bir anda futbolu bırakıp müziğe merak sarmış, bir heavy metal grubuna katılmıştı. Annesinin uyarılarına aldırmıyor, okula hemen hiç gitmiyordu. Devamsızlıktan sınıfta kalması ya da okuldan atılması söz konusuydu.

Şükran, oğlumla ilgilenmemi istiyordu. Ona bir mektup yazmalı, bu işlerden vazgeçmesini, okuluna devam etmesini, derslerine çalışmasını söylemeli, "Üniversiteyi bitir, bir iş sahibi ol, sonra ne yaparsan yap!" demeliydim.

Mektubu ilk okuyuşta Şükran'a hak vermiştim. Ama ikinci okuyuşta böyle bir şey yapmamın doğru olmayacağı düşüncesi ağır basmıştı. Şükran panik içinde benden böyle bir istekte bulunuyordu. Ama ben ne iyi bir koca olabilmiştim ne de bir baba. Mahir'le aramızda baba oğul ilişkisi yoktu. Büyük bir olasılıkla çocuk benden nefret ediyordu. Yıllardır görmediği babası birden ortaya çıkacak ve öğütler verecekti. Ben olsam bu öğütlere kulak asmaz, aksine ona daha da düşman olurdum.

Ne düşünürsem düşüneyim bu mektubu cevapsız bırakmamam gerekliydi. Şükran'ı üzmeyecek bir mektup yazmalıydım. Mahir'in hayatında bir yerim olmadığını, bu nedenle ona öğütler vermemin anlamsız olacağını anlatan bir mektup... Çocuğu büyüten, bu yaşa getiren oydu. Ne biliyorsa, ne istiyorsa onu yapmalı, ama işin içine beni katmamalıydı. Kendimde söz söyleme hakkı görmüyordum.

Böyle bir cevap kırıcı olmayacak mıydı? Şükran benden babalık görevimi yerine getirmemi istiyordu. Bir kerelik bile olsa baba olduğumu hatırlamalıydım. Bir kerede kalsa belki bu görevi yerine getirir, bir mektup yazardım. Ama babalık görevinin burada bitmeyeceğini, isteklerin devam edeceğini, yeni taleplerin geleceğini hissediyordum. Şükran, Mahir'i bahane ederek benimle tekrar ilişki kurmak istiyor gibiydi.

Bu sıcak yaz günlerinde oda cehennem gibi oluyordu. Günboyu güneşle ısınan dam odayı hamama çeviriyor, yaşanmaz kılıyordu. Hava kararmasına rağmen sıcaklıkta hiçbir değişiklik olmamıştı. Odanın tek camını açmış, yattığım yerde kızgın damın soğumasını bekliyordum.

Dışarı çıksam, yazlık bira bahçelerini, parkları dolaşsam biraz ferahlardım. Ama her şey o kadar boş ve gereksiz geliyordu ki yerimden bile kıpırdamak istemiyordum. Hele böyle sabahtan beri piknik yaptıktan sonra serinleten bir banyo yapmak, püfür püfür bir yerde uzanıp yatmak en iyisiydi.

Banyo yapma şansım yoktu. İki kez banyoya gitmiş, boş bulduğum bir kezinde yüzümü yıkayıp, saçlarımı ıslatmıştım. Ama odaya döner dönmez kısa sürede kurumuş ve yine terlemeye başlamıştım.

Odanın kapısını açmış, pencereden cereyan yapmasını, serinlik gelmesini bekliyordum. Normalde kısa sürede serinleyen odada şimdi en küçük bir esinti bile yoktu. Yattığım yerden uzaktan kumandayla kanalları karıştırıyor, boş gözlerle televizyona bakıyordum. Kapıda birinin olduğunu hissettim. Bir gölge vardı. Düş mü? Hayır. Karanlıkta hiç ses çıkarmadan duran birisi. İnce, narin bir siluet.

Don gömlek halimin garipliğinin farkına vardım önce. Sonra, kalkıp giyinene kadar kapıdaki kaçar diye düşünüp yerimden fırladım, ışığı açtım. Davetsiz misafir, ışığın yanmasıyla birlikte can verilmiş gibi hareketlendi, hızlı bir biçimde Almanca konuşmaya başladı. Heyecanlı ve sinirliydi.

Almanca bilsem bile kızın söylediklerini anlayamayacağımı düşündüm. On beş on altı yaşlarındaydı. Sokakta her gün gördüklerimden... Dalgalı siyah saçlarını beline kadar salmış, vatkalı siyah deri ceketi, bol paça blucini ve kovboy çizmeleriyle tipik bir Türk kızı. "Bu sıcakta nasıl böyle dolaşıyor?" diye aklımdan geçirdim.

Kızın konuşmasına ara vermeyeceği belliydi. Türkçe, "Seni anlamıyorum!.." dedim. Bu cümle kızın anında susmasına, kaskatı kesilmesine yetti. Oysa konuşurken eli kolu bir an durmuyor, vücudu elleriyle birlikte deviniyor, gözlerinden çıkan kıvılcımlar gitgide daha çok sinirlendiğini, topuğunu yere vuruşu ise benim başıma kötü bir şeyler geleceğini anlatıyordu. Atılıp bana saldıracak gibiydi.

Türkçe soru her şeyi yıkmış, direncini almış gibi yere çöktü. Ağzından, "Mehmet nerede?" sorusunun çıkması için iki üç dakika geçmesi gerekti. Dengenin kendi lehime bozulduğunu hissetmiş, o rahatlıkla "Bilmiyorum," demiştim.

Türkçe sözcükleri bulmakta neredeyse Manuela'dan bile yeteneksizdi. "Ama bilmelisin!.." diyebilmesi için bile cümleyi önce Almanca söylemesi gerekmişti.

"Mehmet'i tanımıyorum bile," dedim. "Ben burada sadece bir kiracıyım."

"Bilmen gerek!.."

Birkaç kez bu cümleyi tekrarladı. Kızın Türkçeyi iyi anlamadığı düşüncesiyle tane tane konuşmaya çalışarak bir kez daha Mehmet'i tanımadığımı, bu odayı Cevdet aracılığıyla tuttuğumu, onun da Mehmet'in nerede olduğunu bildiğini sanmadığımı, Fransa'ya gitmiş olabileceğini söylediğini anlattım. İsterse gidip Cevdet'e sorabilirdi.

"Mehmet gelirse ya da arar, sorarsa kim aradı diyeyim?"

"Kimse! Aradığımı bilmemeli. Duyarsa iyi olmaz. Ben yine uğrarım." Kız tekrar canlamış, eski sinirli haline dönmüştü. Koşar adım, arkasına bile bakmadan çıktı gitti.

29

"Dün gece telefonunu bekledim," derken Rüya'nın sesinde haklı bir kırıklık vardı. Aramamamın nedenini merak ediyordu.

O davet mektubu da işe yaramadı... Vizenin verilmeyeceği haberi geldi. Söylemeyecektim. Ama senin çok da merak etmediğini görüyorum. Merak etsen arardın.

Uzaktasın ve ben senin neler yaşadığını, düşündüğünü bilmiyorum. Sen de anlatmıyorsun. Aramızdaki bağ zayıflıyor.

Her şey zamanla silinip yitiyor. Bunu tahmin ediyordum. Yine de biz farklıyız diye bir umut vardı içimde."

Rüya'nın sesinin tel tel dağılıp yitmesini dinledim. Ben de bir şeylerin değiştiğini hissediyordum. Ama kendimin değil, Rüya'nın değiştiğini düşünüyordum. Bunu hissediyor ama konuş-

mak, tartışmak istemiyordum. İşte cümle olmuş karşıma çıkmıştı. Dilimin tutulması bu yüzden miydi? En azından, "Seni seviyorum," diyebilmeliydim. Bunu bile beceremiştim. Susmuş ve böylece onaylamıştım.

Her pazar akşamı arayacaktım. Söz vermiştim. Mehmet'in odasında telefon olmaması, telefon bağlatmanın da pahalıya mal olacağının anlaşılması üzerine bu karara varmıştık. Sokağın sonunda bir kartlı telefon kulübesi vardı. Kartla, durmadan para atma zahmetine katlanmadan rahat rahat konuşabilirdik. Piknik dönüşü telefon edecek gücü bulamamıştım. Telefona yürümeye üşenmiştim. Bunun nedeni belki de Şükran'ın mektubuydu. Köksüz ve bağsız olduğumu hatırlatan mektup. Oğlumla bile aramızda aşılmaz uzaklıklar vardı. O uzaklığı herkesle yaşadığım duygusuna kapılmıştım. Herkese uzak kaldığımı. Rüya'ya da... Onun beni unutacağını, terk edeceğini düşünmüştüm. Korkmuştum. Ama bu korkuyu yenmek için bir çaba sarf etmemiştim. Onu ne kadar sevdiğimi, özlediğimi ifade etmeyi bile beceremiştim. Korkularımı ve sevdamı ne anlatabilmiş ne de yazıya dökebilmiştim. Telefonda dilim tutuluyor, mektup yazarken doğru dürüst bir cümle kuramıyordum.

Bir keresinde, "Sözlerin hiçbir önemi yoktur. Önemli olan bir kadının sevildiği yerdir. Kalbini tamamen ona açıyorsan seviyorsun demektir. Senin kalben sevdiğini biliyorum," demişti. Yine de ona "Seni seviyorum," diyememek canımı sıkıyordu.

Cevdet'in yardımıyla aldığımız davet mektubunun işe yaramayacağını, Rüya'ya vize verilmeyeceğini hissediyordum. İçime doğmuştu. O uzun bekleyişte yine vize verilmezse ne yapabileceğini düşünmüştüm. Bir çıkar yol yoktu. İltica başvurumun kabul edilmesi gerekiyordu. O zaman vize sorunu kalmazdı. Eşim olarak buraya gelmeye hakkı vardı. Bu da çok uzun bir süreç demekti. Daha iltica başvurum sonuçlanmamıştı, sonra işlemler, sonra Rüya'nın gelmesi... Geçmezdi zaman, tükenirdi insan...

"Dönmek!.." İşte bunu yapabilirdim. Bir gece yarısı ıssız bir sahile inebilir ya da sahte belgeyle sınırı geçebilirdim. Pek ortalarda görünmemem, bir yerlerde gizlenmem gerekirdi. İstanbul'da tanınabileceğimi düşünüyordum. Bu belki de bir bahaneydi. Rüya sahte bir nüfus kâğıdıyla İstanbul'da kalabileceğimi söylediğinde de aynı bahaneyi ileri sürmüştüm. Yine de dönmek düşüncesi heyecanlandırıyordu. Vatanımı özlemiştim... Sevdiğim burnumda tütüyordu... Sıkılıyordum... Bu ülke dünyanın en berbat yeriydi... Türkiye cennetten farksızdı...

Bu düşüncelerle dolunca bir iki günlük kararsızlıktan sonra cesaretlenip Rüya'ya telefon etmem zor olmamıştı. Mektubum da ulaşmıştı.

"Vize alamamam öylesine hırçınlaşmama neden oldu. Ne olur affet!" diyerek özür diledi Rüya.

Bu sözleri duyduğumda sevinçten uçacak kadar hafiflediğimi hissetmiştim.

"Sabretmemiz gerekiyor," diye sözünü sürdürdü Rüya. "Senin durumunda iltica başvurusunun reddedilmesi düşünülemez. Yakında karar çıkar. Ondan sonra vize işlemlerine başlarız. Yüzdük yüzdük kuyruğuna geldik. Buraya kadar sabrettikten sonra yanlış bir hareketle her şeyi mahvetmeyelim."

"Aylar oldu," diye karşılık verdim. "Yüzlerce gün. Bu sayıyı çoğaltmak istemiyorum. Kokunla burnum sızlıyor. Sıcaklığına, sevgine, şefkatine, her şeyinle sana ihtiyacım var. Dayanamıyorum."

"Sen hep demez miydin, mantıklı ol diye. Şimdi sana söylenmeli bu söz. Ne zorlukları aştık, bunu da aşarız. Seni seviyorum. Sen de beni seviyorsan bu dönme düşüncesinden vazgeç. Burası yaşanmaz oldu. Eğer bana inanmıyorsan Türkçe bir gazete al, oku, her şeyi anlarsın."

Rüya'nın böyle konuşması beni sakinleştirmişti. Yine de dönmek düşüncesinden bu kadar kolay vazgeçemezdim. Konuşmamız Rüya'yla ilgili kuşkularımı gidermiş, aşkımızı tazelemiş, ye-

ni bir bağ oluşturmuştu. Ama sevdiğime bir an önce kavuşma isteğimde hiçbir azalma olmamıştı.

Bavulumun bir kenarında unutmaya kararlı olduğum fotoğrafları çıkarttım. Onlara baktıkça özlemimin artacağını, canımın acıyacağını bildiğimden bakmak istemiyor, yine de tekrar tekrar bakmadan edemiyordum. Zaten birlikte çok fazla fotoğrafimız yoktu. Bazıları da Rüya'da kalmıştı. Her telefon konuşmasından önce onun yeni fotoğraflarını istemeye karar veriyor, ama konuşurken unutuyordum.

Yere halının üzerine dizdim fotoğrafları. Beraber çıktığımız ilk tatil, birkaç eğlence gecesi, Almanya'ya gelmeden önce evde Elif'in ısrarıyla çektirdiğimiz birkaç kare. Hepsi o kadardı. Elime alıp bakmadan bile her fotoğrafi beleğimde en ince ayrıntısına kadar canlandırabilirdim. Yine de tek tek inceledim. Yeni ayrıntılar, görmediğim şeyler bulmaya çalıştım, anlamlar çıkarttım. Gözlerim yaşlarla dolup göremez oluncaya kadar baktım, baktım...

30

Derneğin müdavimleri sabah miskinliğiyle çaylarını içiyordu. Hiçbir şey yapmadan, birbirlerine söyleyecek sözlerinin de kalmadığının bilinciyle sessizdiler. Kurstan kaçtığım günlerde duyduğum mide ağrısıyla oturuyordum. Kurstan kaçtığım günler o kadar çoğalmıştı ki neredeyse bu ağrı kronikleşecekti. Almancayı öğrenemediğimi, öğrenemeyeceğimi hissettikçe her gün yeni bir bahane bulup kursa gitmiyordum. Bugünkü bahanem Cevdet'le konuşmaktı. "Bana bir iş bul," diyecektim. Oysa bu konuyu konuşmak için kurstan sonra da gelebilirdim. Ama o zaman kursa gitmemek için bahanem kalmazdı.

Cevdet, her zamanki gibi söylediği saatte derneğe gelmemiş, bir haber de bırakmamıştı. Sonunda geldiğinde ise hızla işlere

dalmış, bir yerlere telefon etmesi gerekmişti. İşlerini bitirip sohbet faslına geçildiğinde ise konu Fuat'ın yeni dergi tasarısıydı doğal olarak.

Cevdet, nerede susacağını, nerede konuşacağını iyi bilirdi. Piknikte hiç sesini çıkartmayıp dinlemeyi yeğlemişti. Şimdi konuyu kendi alanında tartışmaya açıyordu. Amacı kendi görüşlerini itirazsız empoze etmek, kendine taraftar toplamaktı.

Bu dergi girişimi Cevdet'in konumunu etkileyecekti. Dernekte de, var olan ismi büyük kendi küçük dergide de tek sorumlu oydu. Fuat'ın önerdiği yapıda bir dergi çıkartılırsa şartlar değişecekti. Fuat, bir yazı kurulu oluşturması gerektiğini düşünüyordu. Yazı işlerini bana uygun görmüştü. Bu görevi yerine getiremeyeceğimi söylesem de bu böyleydi. Örgütsel görevlerde bahanelere aldırmazdı. Böylelikle hemen herkes işe karışmış olacaktı. Bu durum Cevdet'in tek başına kararlar almasını, derneği istediği gibi yönetmesini engelleyecekti.

Cevdet'in dergi girişimini önlemek için elinden geleni yapacağını düşünüyordum. Uzun uzun Almanya'da bu tür işleri yürütmenin ne denli zor olduğunu anlatmasının nedeni bu olsa gerekti. Tabii haklı olduğu konular da vardı. Fuat'ın dergiyi çıkartması için görevlendirmeyi düşündüğü kişilerin çoğunun örgütle doğru dürüst bir ilgisi kalmamıştı. Cevdet zorlamasa her ay ödedikleri aidatları bile vermeyeceklerdi. Dernekte düzenli yapılan toplantılara da, yürüyüşlere de çoğunlukla katılmıyor, bahaneler ileri sürüyorlardı. "Devrim oluyor, işçiler ayaklandı, haydi arkadaşlar desem, şimdi olmaz, çocuğu Kindergarten'a bırakmam gerek, diyecekler," diyordu Cevdet.

Söze girmek için uygun zamanı kollamak, sıradan bir şey söylemeyeceğimin, bir derdimi anlatacağımın bilinciyle tetikte durmak mide ağrımı daha da artırmıştı. Dergi konusu Cevdet'in son söyledikleriyle noktalanınca, yeni bir çay demlemeye karar verilmiş, dinleyenler bunu toplantının bittiğine işaret olarak kabul etmiş, kendi dünyalarına çekilmişti.

Aldığım sosyal yardımın yetmediğinden söze girdim. Bana verilen bir kişilik yemek parasıydı. Kirayı ödeyince geriye pek bir şey kalmıyordu. Ben de arkadaşlardan sürekli borç almak zorunda kalıyordum. Bir çözüm bulmam gerekliydi. Anlattıklarım Cevdet'i pek etkilemişe benzemiyordu. Herhalde hemen her gün benzer şeyler dinliyordu. "Paraya ihtiyacın varsa bir miktar verebilirim," dedi. Çalışmak istediğimi söyleyince ise yüzüne alaycı bir gülümseme yerleşti. Ama Fuat'ın söylediği gibi, "Almancan yok, çalışma iznin yok, ne yapabilirsin ki?" demedi. Fuat'a göre bu şartlar sağlansa bile iş bulmak olanaksızdı. İş bulma kurumu benim vasıflarıma uygun iş gösteremezdi. Bu durumda diğerlerinin yaptığı gibi işsizlik parasıyla geçinmek, arada çeşitli derneklerin devlete kabul ettirdiği projelerde çalışmak en iyisiydi. Bir ilticacı için yapılabilecek başka bir şey yoktu.

Cevdet'in de bu konuda bir yardımı olamayacağını anlamıştım. Sözü değiştirmek en iyisiydi. "Mehmet nerede?" diye sordum.

"Fransa'da olmalı," diye cevapladı.

Mehmet'i arayan kızdan söz ettim. "Kız burada olduğunu söylüyor," diye sözümü tamamladım.

"Gelmiş olsa evine uğrar, en azından benden anahtarını isterdi. Hem bazı sorunları olduğunu biliyorum. Bir süre ortadan kaybolması gerekiyordu. Kolay kolay dönemez sanıyorum," diye cevap verdi. Evinin geçici olarak kiralanmasını istemesinin nedeni de buydu. Cevdet'in anlattıkları beni daha da meraklandırmıştı.

"Neden kaçıyor bu Mehmet? Siyasi bir sorun değil herhalde. Yoksa polisle mi başı dertte?"

Bir bilgisi yoktu. Mehmet'in birtakım karışık işlere girdiğini, başına bela açmış olabileceğini tahmin ediyordu. Arif'in yanından ayrılınca ortada kalmış, karnını doyurabilmek için ne iş olsa yapmaya karar vermişti. Tembel, rahatına düşkün biri olduğu için de doğal olarak kolay para kazanılabilecek işlere yönelmişti. Onun gibi deli dolu bir tipe de bu tür işler uygundu. Başını belaya sokmuş olması da, ortadan kaybolmak istemesi de Cevdet'i şaşırtmamıştı.

31

"Türkçe konuşan bir Alman," demişlerdi. Birkaç kez aramıştı. Dernekten beni Rüya'nın ve annemlerin dışında kimsenin arayacağını sanmıyordum. "Acil bir durum olursa not bırakırsınız," diye sadece onlara vermiştim telefon numarasını.

Meraklanmıştım. Ama arayan telefon numarasını bırakmadığı için kimliğini öğrenemedim. Sonunda dernekte olduğum bir gün konuştuk. Manuela'ydı. Buluşmak istiyor, öğle yemeğine bir lokantaya davet ediyordu.

Önce gitmek istememiştim. O günü, o olayı belleğimden kazımak istiyordum. Buluşmamız her şeyi tekrar canlandıracaktı. Gitmezsem de Manuela'nın beni niye aradığını, neler anlatacağını merak edecek, gereksiz kuruntulara kapılacaktım. Meraka yenilmiştim.

Bir vejetaryen lokantası. Sağlıklı beslenmek isteyenler için. Tüm yemekler pahalı ve lezzetsiz. Sağlıklı beslenme alternatif yaşamayı çağrıştırdığından olsa gerek servis de diğer lokantalara göre daha ilgisiz ve özensiz.

Banyoaşka bir kadınla karşılaşmıştım. Manuela turuncumsu saçlarını koyulaştırmış, uzatıp ense tıraşının çirkinliğini gidermişti. İpek olduğu hissi veren, çiçekli desenli rengârenk bir elbise giymişti. Elbise üzerinden uçacakmış gibiydi. Hâfif makyaj yapmış, biraz kilo almış, daha canlı ve diri bir görünüm kazanmıştı. İç ferahlatan parfümü ve makyajla büyüyüp öne çıkan gözlerindeki canlılık moralinin yerinde olduğunu anlatıyordu.

Yanında Vietnamlı bir kız çocuğu vardı. Üç yaşındaydı. En sevdiği romancı Marguerite Duras'yı anmak amacıyla adını Marguerite koymuştu. Kısaca Margo diye çağrılabilirdi. Margo, mama sandalyesinde yemeğini kendi kendine, döke saça yiyordu.

Manuela, lokantayı bahçeli olduğu için seçtiğini söylemişti. Bahçe, lokantanın arkasında, apartman aralığı denilebilecek bir yerdi. İki ağacın altında dört masa.

"Senin söylediğin gibi olmadı," diyerek girdi söze. Arif'le tamamen kopmuşlardı. Margo'yu evlat edinmeleri bile bir şeyi değiştirmemişti. Arif, Manuela'yı ayrılmaya zorlamış, o da ayrılmamak için direnmişti. Arif, dükkânda çalışan kızlardan biriyle ilişkisi olduğunu söylediğinde bile ayrılmayı kabul etmemişti. Bunun üzerine para teklif etmişti. Manuela olayları gülerek anlatıyordu. Onunla oynamıştı. Çünkü asıl ayrılmak, kurtulmak isteyen kendisiydi.

"O kadar çirkinleşmişti ki, benim çocuk doğuramayacağımı, hasta olduğumu yüzüme vurdu. Sevgilisinin hamile kaldığını söyledi. Tamam, dedim, ayrılırım. Ne kadar para vereceksin?"

Arif'ten ayrılınca annesinin yanına sığınmak zorunda kalmıştı. Dünyada en sevmediği insan olan annesini yıllar sonra yarı bunamış olarak bulmak onu keyiflendirmişti. "Şimdi iki çocu-

ğum var," diye anlatıyordu. Bu sonsuz nefreti hiçbir zaman anlayamayacağımı düşündüm. Ne yapmış olursa olsun sonuçta o annesiydi. Anneye karşı bu kadar sevgisiz kalmak, onun hastalığından, âcizliğinden keyif almak... Olacak şey değildi.

Manuela, annesinin velayetini üzerine almış, mali işlerini yüklenmiş, küçümsenmeyecek bir mal varlığı olduğunu anlamıştı. Bu mal varlığını istediği gibi kullanma hakkı vardı. Ayrıca annesine baktığı için her ay bir de maaş alacaktı. Yani kendi kendisine bu mal varlığından maaş bağlamıştı. Vietnamca kursuna gidiyor, Çin dansı öğreniyordu. Özgürdü artık.

Margo iyice sıkılıp huysuzlanmaya başlayınca kalkmaya karar verdik. Uyku saatini geçirmemeliydiler. Manuela onunla Almanca konuşuyor, küçük kız da ona yarım yarım sözcüklerle de olsa cevaplar veriyordu. Daha bu ülkeye geleli iki ay bile olmamasına rağmen dili anlamaya, konuşmaya başlamıştı. Kendimi Margo'dan bile âciz hissettim. Manuela'nın Almancasını anlamama imkân yoktu.

"Senin söylediğin gibi olmadı," cümlesinin anlamına çok sonra vardım. Manuela, Arif'ten ayrılmasını kastetmiyordu, "Seni unutmadım," diyordu.

Lokantadan çıktığımızda evine davet etti, işim olduğunu, gelemeyeceğimi söyleyince de arabayla bırakmak için ısrar etti. Böyle davranarak benden kolayca vazgeçmeyeceğini bildirmek istiyordu herhalde.

Cinsel açlığımı bastırdığımı sanıyordum. Bir süredir ne tahrik olmuş ne de cinsel bir düş görmüştüm. Ama Manuela'nın cümlesi, içimdeki volkanı canlandırmaya yetmişti. İlk tepkim kaçmak oldu. Manuela'nın ertesi gün çay içmeye davet etmesini belirsiz bir güne erteledim. Arayıp ısrar etmesin diye de bir süre kentte olmayacağımı söyledim. Yine de o görüntüyü belleğimden kovamadım. Manuela'yla sevişmemizi tüm ayrıntılarıyla hatırlıyordum. İstersem aynı şeyleri tekrar yaşayabileceğimi bilmek tahrik olmama yetmişti.

Rüya'ya bir kez daha ihanet etmemeye kararlıydım. Eve doğru yürürken Rüya'yla seviştiğimi hayal etmeye çalıştım. Beceremedim. En azından bu eylül günü ayaklarımın altında kuru yaprakların çıtırtısıyla yürüdüğümüzü... Görüntü oluşmuyordu. Rüya giyinik haliyle bile yanımda değildi.

Belleğimde canlanan Manuela'yla sevişmemizdi. Rolleri değiştirmeyi denedim. Artık cinsel bir fantezi halini alan o günü düşleyip Manuela'nın yerine Rüya'yı yerleştirmeye çalıştım. Rüya'nın çıplaklığını belleğimde tam olarak canlandıramadım. Hep karanlıkta kalan yanlar vardı. Onun esmerliği bir parfümdü sanki, bir koku. Burnumdaydı, gözümün önünde değil. Tenini sadece soğukta ürperişiyle hatırlıyordum. Kokusunu... Bedeninin imgesi oluşmuyordu.

32

Bunaltıcı sıcaklar bıçak gibi kesilmiş, yerini oldukça serin bir havaya bırakmıştı. Havanın griliğine, sinsi sinsi yağan yağmura aldırmadan kendimi sokağa atıyordum. Böyle havaları daha çok seviyor, amaçsız dolaşmaya daha uygun buluyordum.

Sinemaların olduğu geniş bulvarda yürürken dikkatimi çekmişti o dükkân. Bir sex shop. Bol ışığı, yanıp sönen neonlarıyla gösterişli ve şatafatlı. Vitrinlerdeki aşırı erotik iç çamaşırlı mankenler, iç gıcıklayıcı fotoğraflar insanı içeri çağırıyordu. Bir boşalma, rahatlama yeri olabilir miydi? Kendimi Manuela'dan uzak tutmama yardım edecek bir yer...

Otomatik olarak açılan kapıdan loş bir koridora giriliyordu. Işıklı vitrinlerde tek kişilik kabinlerde gösterilen video filmlerin

afişleri vardı. İlk bakışta belli olmayan gizli kapıların bu kabinlere açıldığı anlaşılıyordu. Kapısı açık olan bir tanesine girebilirdim. Diğerlerinden filmlerin sesleri geliyordu. Koridorun sonundaki daha iyi aydınlatılmış alan satış bölümüydü. Kasadaki kızın gülümsemesiyle karşılaşınca bir an ne yapacağımı şaşırmış, öylece kalmıştım. Burada dergiler, video kasetler, kadınların ya da erkeklerin kendi kendini tatmin etmelerini sağlayacak araçlar, her türlü cinsel sapma için gereçler, giysiler, çeşitli ilaçlar vardı.

Lisedeyken gördüğüm bir film gelmişti aklıma. O filmi izlerken de aynı tedirginlik ve merak duygusunu yaşamıştım. Ortaokul yıllarında çıplak kadın resimlerini elden ele dolaştırarak epeyce yol almıştık. Bu oldukça masum resimlerin yetmediğini anladığımızda lisenin ilk yılındaydık. Bu işlerin tek uzmanı sınıf arkadaşımız Cemil, biz müşterilerini memnun etmek amacıyla yenilikler bulmaya çalışıyordu. İlk bombası seks romanları olmuştu. Sonra film kareleri getirmeye başlamıştı. Bunları ışığa doğru tutarak bir şeyler görebiliyordunuz. Onlara da ilginin azaldığını anlayınca son ve en büyük bombasını patlatmıştı. Bir film gösterisi.

Okulun yakınında bir depoydu gösteri yeri. Müşterilerini seçerek çağırmıştı. Kimlerin geleceği merak ediliyor, her yeni gelen, coşkuyla, suçu paylaşmanın keyfiyle karşılanıyordu.

Film dört beş dakika sürüyordu. Kullanılmaktan o kadar yıpranmıştı ki iki saniyede bir kopuyor, yeniden onarılması gerekiyordu. Tüm kötü şartlara rağmen en az on kere seyretmiştik.

Filmin konusu bile hâlâ aklımda. Bir işadamına postayla insanları çıplak gösteren bir gözlük yollanıyordu. Bu gözlükle karşındakini iç çamaşırlarıyla görmek mümkündü. Eğer bu gözlüğü beğenirse tamamen çıplak gösteren bir gözlüğü satacaklardı. Gözlüğün işlevini yerine getirdiğini gören adam yeni gözlükten bir tane ısmarlıyor, başta genç ve güzel sekreteri olmak üzere her gördüğü kadına bu yeni gözlükle bakıyordu. Aslında sekreterine âşıktı ama ondan bir karşılık göremediği için böyle bir şey satın

almıştı. Adamın bu garip kara gözlüğü takıp takıp çıkartması dikkatini çeken sekreter, bir gün o yokken gözlüğü takıyor ve gerçeği öğreniyordu. Gözlükle bakarken gelen patronunun aslında ne kadar yakışıklı olduğunu görüyor, tahrik oluyor, sevişmeye başlamalarıyla film en ilginç yerinde bitiveriyordu.

Video gösterisi yapan kabinlerin birine girdim. Garip bir yapısı vardı kabinin. Televizyon ekranı oturulan yerin tam üzerindeydi. Karşıda, kapının arkasında ise bir ayna vardı. Filmin aynadan izlenmesi gerektiğini anlayana kadar bir bozukluk harcamam gerekti. Ellinin üzerindeki seçenekten bir tane seçmek için de bir bozukluk daha. Sonunda izleyebildiğim film beni tahrik etmediği gibi midemi bulandırmaktan başka vücutsal bir fonksiyona neden olmamıştı. Neyse ki çok kısa sürüyordu.

Kendimi sex shop'un dışına attığımda Ali'yle burun buruna gelmiştik. Yakalanma telaşıyla durumu nasıl açıklayacağımı düşünürken Ali'nin hiçbir şeyin farkında olmadığını anlayarak rahatlamıştım. Bu arada onun ilk cümlelerini kaçırmıştım. "Ben de seni arıyordum abi," gibi bir şeyler söylemiş olmalıydı. Başı dertteydi. Şerife diye birisinden söz ediyordu. Ramazan adı geçince, bu Şerife'nin Ramazan'ın kızı olduğunu anlamıştım.

Ali, Cevdet'e yalvarmış yakarmış ikna etmiş, kızı istemeye gitmişlerdi. Ama Ramazan kızını vermeye razı olmamıştı. Birçok gerekçesi vardı. Bir kere kız okuyordu, okulunu tamamlayınca meslek sahibi olacaktı. Üstelik daha yeni bir düğün yapmışlardı, ikincisini yapacak paraları yoktu. Ali'nin de parası olmadığına göre bu büyük sorundu. Her şeyden önemlisi Alevi'ye kız vermezlerdi. Törelerinde böyle bir şey yoktu.

Red cevabını alan Cevdet, Ali'yi bir birahaneye götürmüş, dört beş bira içirerek işin olmazlığını anlatmaya çalışmıştı. Ali'nin Almanya'da kalmasını sağlayacak yeni çözüm yolları bulmak üzere sözleşmişlerdi. Ali, bir süredir geceleri yattığı derneğe gittiğinde Şerife'yi kapıda kendisini bekler bulmuştu. "Senin

beni kaçırmaya niyetin yoktu. Ben de kendim kaçtım geldim," demişti Şerife. Kızın gözü mosmordu, dudağı patlamıştı. Tüm suçu kızında bulan babasından sıkı bir dayak yiyince bir yolunu bulup kaçmıştı anlaşılan.

Ali, Şerife'yi eve geri götürmek istiyordu, ama cesaret edemiyordu. Benden Ramazan'la konuşmamı istiyordu. Ben, onun kızı kaçırmadığını, kızın kendi gönlüyle Ali'ye kaçtığını Ramazan'a anlatabilirdim.

"Kızı niye hemen geri götürmedin? Madem Ramazan'ı görmekten korkuyordun bir telefon edip kızını almasını söyleyebilirdin..." sorusuna ise cevap veremiyordu. Kızla birlikte bir gece geçirmişlerdi. Bana göre artık bu işin dönüşü yoktu.

"Her şeyi açık açık anlatmazsan gidip Ramazan'la konuşmam," diyerek sıkıştırdım.

O, deminki soruda kalmıştı. "Bir cahillik ettik, götürmedik. Şimdi bir çözüm yolu yok mu abi?" diyordu durmadan. Cevdet'in taktiğini denemeye karar verdim. Ali'yi bir birahaneye soktum, üst üste üç tane bira içirdim. Dili çözülmüştü.

"Bakire değil." Bu cümleyi "İdama mahkûm oldum," der gibi bir ifadeyle söylemişti. Şerife hemen o akşam ona her şeyi açıkça anlatmış, "Beni istemiyorsan hemen eve dönerim," demişti. Ali, kızı evine yollamak yerine geceyi birlikte geçirmeyi yeğlemişti.

Bana bu öykü hiç mantıklı gelmemişti. Ali, evlenmek zorunda kalmamak için bir yalan uyduruyor gibiydi. Kızın gününün evle okul arasında geçtiğini biliyordum. Soluk aldırmıyorlardı. Babası ya da damatlardan biri Şerife'yi okula götürüyor, çıkışta da karşılıyordu. Ali'ye bile ancak uzaktan gülücükler atabilmiş, bir kere de iyi bir arkadaşıyla fotoğrafını yollamıştı. Bu masumiyet öykülerini Ali anlatmıştı. Kızın bakire olmadığı düşüncesini öylesine sahiplenmişti ki tüm anlattıklarını unutmuştu.

"Ne halin varsa gör!" deyip ayrılmak zorunda kaldım. Çünkü laf anlatmak mümkün değildi. Eve döndüğümde binanın ka-

pısında Ramazan'ın damatlarıyla karşılaşınca yine de Ali hakkında iyi şeyler söylemeden edemedim. Ali'yi arıyorlardı. Onları sakinleştirmeye çalıştıysam da başaramadım. Derneğin yerini öğrenmek istiyorlardı. Bilmiyorum diyemezdim. En uzun yoldan gitmelerini sağlayacak şekilde tarif ettim, onlardan ayrıldığımda da hemen telefonla derneği aradım.

33

Fuat, derneğe "Mektubu var, gelsin alsın," diye haber bırakmıştı. Uzun süren misafirliğimde insanların canını sıktığımı düşündüğümden pek gitmek istemiyordum Fuatlara. Kapıyı Sedef açtı. Emre büyük tezahüratlarla sarılıverdi boynuma. Yeni alınan elektronik robotunu göstermek istiyordu.

Salonda bir misafir; Nuran. Bu kez süt dökmüş kedi gibi, mahzun bir halde. Gözlerinde kıvılcımlar ve öfke yok. Yine de tedirgin olduğumu hissettim.

"Nuran bir süre bizde kalacak," diye açıkladı durumu Sedef. Bir şey sormadım. Mektubu merak ediyordum. Avukattan geliyordu. Sedef, Türkçeye çevirdi. İltica başvurum reddedilmişti. "Şimdi ne olacak?" diye geçirdim içimden.

Dönmeyi binlerce kez aklımdan geçirmeme rağmen, şimdi gerçekle yüz yüze gelince aslında geri gönderilmekten korktuğumu fark ediyordum. Geri gönderilsem başıma gelecekleri... Sorgu, işkence, hapis... Bunları göze alamazdım, geri gönderilmemeliydim.

Çözümü avukat mektupta yazmıştı. Karara itiraz edilecekti. Fuat'ın, "Örgüt üyesi olduğunu söylememekle iyi etmemişsin," demesi geldi aklıma. Neden bu muydu? Sedef, "Bir gerekçe gösterilir, yeni kanıtlar bulunur ve başvuru yenilenir. Şu sıralar çok red cevabı çıkıyor, herkes itiraz ediyor," dedi. Nuran da onu destekledi. "Bana da geçen ay red cevabı geldi, itiraz ettik."

Nuran bir ara tuvalete gidince Sedef durumu açıkladı. "Salim'le tartışmışlar. Şu Doğu Almanya'daki gösteriler hakkında..."

"Hangi gösteriler?" dememek için kendimi zor tuttum. Radyodaki Türkçe haberleri dinliyordum, düzen değişeli beri protesto eden, gösteri yapan kalmamıştı.

"Yeni bir gösteri değil. Nuran, yönetime karşı gösterilerin halk harekâtı olduğunu, olumlu karşılanması gerektiğini söylemiş. Salim'in tavrı garip, Doğu Almanya yönetimini sosyalist olarak değerlendirmiş, gösterilerin de sosyalizmi yıkmak için Almanya ile Amerika'nın oyunu olduğunu savunmuş."

Nuran odaya dönmüş, sohbet kesilmişti. Gitmek için izin istedim. Sedef, ben çıkarken "Bugünlerde Fuat'ın işi çok. Avukata beraber gideriz. Randevu alır, sana haber veririm," demişti.

Kafam şu Doğu Almanya tartışmasına takılmıştı. Duvar yıkılıp düzen değişeli neredeyse iki yıl olmuştu. Hâlâ tartışmanın ne anlamı vardı. Salim'le de Sovyetler'de düzenin değişmesinin bu kadar kolay ve hızlı olmasının nedenlerini konuşmuştuk. "Sosyalizm yeni bir aşamaya geldi. Yanlış olan bir düzenin değişmesi, reel sosyalizmin yıkılması, gerçek sosyalizmin yolunu tamamen açtı. Artık pürüzler, tereddütler yok, hedefimiz net," de-

mişti. Öyleyse Nuran'la niye takışmıştı? Herhalde gerçek neden çok başkaydı.

Avukatın mektubuyla birlikte başka zarflar da vardı. Annemden bir mektup gelmişti. Her zamanki "Seni çok özledik, niye hiç aramıyorsun, sesini duymak istiyorum, iyi misin?" gibi satırların arasında, "Kuzenin kalp krizinden öldü. Cenazesine Ankara'ya gittik," cümlelerini okuyup donup kalmıştım.

İki mektup iki kötü haber getirmişti. Canımın yandığını hissettim. Neredeyse yirmi yıldır görmemiştim kuzenimi. Aynı yaştaydık. Sokağın ortasında kalakalmıştım. O an sorsalar, niye bu kadar üzüldüğümü açıklayamazdım. Kuzenimin ölümüne mi, aklıma ölümün gelmesine mi, memleketten uzak olmama mı, bir gün başka bir sevdiğimin, çok yakın saydığım birinin öleceğini ve cenazesine gidemeyeceğimi fark etmeme mi? Belki de hepsi birden üzülmemin nedeniydi.

Annem, her mektubunda, her telefon konuşmamızda bu tür haberler veriyordu; doğumlar, evlilikler, boşanmalar, hastalıklar, ölümler... Bazısı hemen hiç etkilemiyor, bazısı anlamlandıramadığım biçimde böyle üzüyordu.

Kuzenimle birlikte neler yaşadığımızı, ortak anılarımızı hatırlamaya çalıştım. Çok anı yoktu. İlkokul öncesi yazları bize misafirliğe geliyorlardı. Birlikte kasabanın yakınındaki bahçelerden meyve çalıyorduk. Bir gün de, "Birinin kafasına odun vurulduğunda gerçekten çok acıtır mı?" diye iddialaşmış, aynı anda birbirimizin kafasına odun vurarak denemiştik. Sonuçta ikimizin de kafası yaralanmış, şişmişti.

Sonraki yıllarda annemden kuzenim hakkında haberler almıştım. Üniversiteyi başarıyla bitirmiş, evlenmiş, devlet memuru olmuş, kısa sürede genel müdürlüğe kadar tırmanmıştı. Annem, bana bunları anlatarak mesajlar vermeye çalışıyordu; sen doğru dürüst okumadın, memur olmadın diye... Ama bu kadar başarılı bir bürokratı devlet sevmemişti. Bir iktidar değişikliğinde işten el çektirilip müşavir yapılınca istifa etmiş, özel sektöre girmişti.

Eve geldiğimde kapıda bir notla karşılaştım. Kötü haberler üst üste mi geliyordu? Önce okumak istemedim. Sonra aklıma Ali geldi. Acil bir durum olabilir düşüncesiyle notu okudum. Türkçe yazılmaya çalışılmış, becerilememişti. Notta ne yazdığını anlayamamıştım. Altında "Z" ile başlayan bir imza vardı. Manuela olabilir, diye düşündüm. Soyadını bilmiyordum. Belki de soyadı "Z" ile başlıyordu.

34

Havalar iyice serinlemiş, bir ısınma aracı olmadığı için ev oturulmaz bir hal almıştı. Zaten ruh halim de evde oturmaya uygun değildi. Sabah kalkar kalkmaz kendimi sokağa atıyordum. Kursu da iyice boşladığım için günümün büyük bir bölümü kütüphanede gazete okuyarak geçiyordu. Sonra üniversite yemekhanesine gidiyor, yemek yiyiyordum. Öğleden sonra ile akşam arasındaki sürede yapacak bir şey kalmıyordu. Derneğe gitmek istemiyordum. Evden sıkıldığım gibi oradan da sıkılmıştım. Ya sokaklarda başı boş dolaşıyor ya da kahveye gidip üniversiteden tanıdığım gençlerin kâğıt oynamasını seyrediyordum. Yine de zaman öldürmekte pek başarılı olduğum söylenemezdi.

Benim bıkkın, sıkıntılı halimi tek fark eden kütüphane arkadaşım Ahmet olmuştu. Bir akşam yemeğe davet etti. Kentin oldukça dışında bir öğrenci yurdunda kalıyordu. Türkiye'dekilere benzemeyen, girmesi çıkması kolay bir yerdi. Kente uzak olduğu için Almanlar tercih etmiyor, daha çok yabancı öğrenciler kalıyormuş. Ahmet'in küçük, ağzına kadar bir sürü gereksiz eşyayla dolu odasında şarap içmiştik.

Ev ve iş arama çabalarımı anlatmıştım. "İş de vermezler, ev de..." demişti. "Irkçılığın, yabancı düşmanlığının günlük hayata yansımaları bunlar. Otobüste, lokantada yanına oturmazlar. Konuşmanı, Almancanı anlamamazlıktan gelirler. Yavaş yavaş burada yabancı olduğunu, dışlandığını hissedersin. Açıkça saldırılardan, Nazilerin saldırmasından daha onur kırıcı, daha derinden yaralayıcıdır davranışları. Çünkü süreklidir. Gülümseyen gözlerinde hep küçümseme vardır. Bir dilenciye bakar gibi bakarlar."

Ahmet, ev bulma konusunda yardımcı olamazdı. Ama iş için iyi bir önerisi vardı. Bir inşaatta kaçak iş bulmuştu. İstersem yarın sabah beni de götürür, işe alınmamı sağlayabilirdi. Gece orada kalmama, sabah birlikte işe gitmeye karar verdik.

Almanya'da hiç bu kadar erken uyanmamıştım. Sokakların, metronun kalabalıklığı şaşırtıcıydı. Hem ekmek hem de kahve satan bir dükkânda kahvelerimizi içmiş, sonra da inşaata gitmiştik. Çok büyük ve yüksek bir işyeri inşaatıydı. Ahmet, beni işçibaşı olduğu anlaşılan kırmızı burunlu, tombul bir Alman'ın yanına götürdü. İşe kabul edilmiştim. Emanet bir tulum bulundu. Görevim el arabasıyla çimento taşımaktı. Ahmet uzman işçi konumundaydı. Ara duvarların örülmesine yardım ediyordu.

Daha ilk seferde zorlanmıştım, burnumdan terler akmaya başlamış, kollarıma ağrılar girmişti. Dördüncü ya da beşinci seferde ayaklarımın bağını çözüleceğini, yere çöküvereceğimi hissetmiştim. Oysa daha işe başlayalı bir saat bile olmamıştı. Bir an soluklanmak için durduğumda kırmızı burunlu işçibaşı yanımda belirivermiş, kızgın olduğunu belirten el hareketleriyle bir şey-

ler söylemeye başlamıştı. Ne dediğini anlamama olanak yoktu. Neyse ki o anda yakında olan bir Türk işçi imdadıma yetişmişti.

Sonradan adının Kitapkurdu Hikmet olduğunu öğrendiğim işçi bana çevirmenlik yapmıştı. İşçibaşı, "Bu kollarla çalışamaz," diyordu, işime son verilmişti. Hikmet bir süre işçibaşıyla tartışmış, ama onun da işten atılabileceği düşüncesiyle araya giren Ahmet'in müdahalesiyle sakinleşmişti. Bana da gitmek düşmüştü.

İşten atılmama çok kızmış, sinirlerim tepemde eve dönmüştüm. Kapıdan içeri girer girmez kendimi yatağa attım. Bir saatlik çalışma bile yetmişti yorgunluktan çöküvermeme. Vücudum sızlıyor, ne yanıma dönsem rahat edemiyordum. İşçibaşı haklıydı, üstesinden gelebileceğim bir şey değildi inşaat işçiliği.

Akşama kadar yatmıştım. Uykuyla uyanıklık arasında, düş mü hayal mi olduğunu ayırt edemediğim şeyler gördüm. Almanca konuşuyor, işçibaşının karşısına geçmiş yalnız kendi hakkımı korumakla kalmıyor, diğerlerinin de hakkını arıyordum. Bu hak arama olayı sırasında ziller çalıyor, işçi arkadaşlarım korkuyla kaçışıyor, beni de çekiştiriyorlardı kaçmam için. "Polis!" diyorlardı. "Polise yakalanırsak sınırdışı ederler."

Tam kaçmak için hamle yaptığımda işçibaşı koluma yapışmış, "Bu kollarla mı?" diye sormuştu. Kolumu kurtarmak için hamle yapınca kendimi yerde buldum. Gerçekten de zil çalıyordu. Zil sesinin uyarıcı etkisiyle kendimi savurmuş, yataktan döşemenin üzerine yuvarlanmıştım.

Geçen günkü kızdı gelen. Yüzünde sinirli bir ifade vardı. Bir hışımla, "Sen gelmeyince ben geldim," dedi. Aptal aptal baktığını görünce, "Not bırakmıştım, almadın mı?" diye sordu.

"Adını bile bilmiyorum," diye karşılık verdim. "Nereden bilebilirdim senin yazdığını. Üstelik yazını anlamam olanaksız."

"Adım Zühre," dedi. "Sana uğramıştım. Evde bulamayınca iki sokak ilerideki gençlik merkezindeyim, oraya gelir misin, diye not bırakmıştım."

Şimdi kızgınlığı geçmiş, mahcup, çekingen bir hal almıştı. Bu kıza acıdığımı, şefkat duyduğumu düşündüm. Üstünde yine deri ceketi, solukluğundan sürekli yıkanıp yıkanıp giyildiği anlaşılan siyah bir tişört, bol blucin ve kovboy çizmeleri vardı. Birçok Türk kızında gördüğüm buna benzer giysilerin, onların ürkek, ezik halini gizlemek için çıkartılmış bir moda olduğunu düşündüm. Bir başka giysiyle daha zavallı görünürdü herhalde. Gür siyah saçlarını salmıştı, onlarla uyum sağlayan çatık kaşlarının altından bakan iri birer zeytin tanesine benzeyen gözlerinin çevrelerinde yorgunluk izleri vardı. Fatih burnu diye tanımlanabilecek burnun altında ince çizgi halindeki dudakları belli etmeyen küçük ağzı ve üstünde hafif bir bıyık gölgesi... Bana çocukluğumu, kasabadaki bir kızı hatırlatmıştı. Kıza gizliden gizliye âşık olmama rağmen, bıyık gölgesini alay konusu etmeden duramamıştım, bu da ilişkimizin sonu olmuştu.

Zühre, yine bir şeyler öğrenmek istiyordu. Neyin peşinde olduğunu anlatmazsa benden bir cevap alamayacağını söyledim. Mehmet'le derdi neydi?

"Onu tanıdığımda küçük bir kız çocuğuydum. Almanya'ya yeni gelmişti. Bizim bakkaldan alışveriş ederdi. Çekingen biriydi. Diğer gençler gibi sulu değildi. Hemen sarkıntılık edip, acayip laflar söylemiyordu. Birkaç kez bildiriler, bir keresinde de bir gazete bırakmıştı dükkâna. Babamın bunları okumadan çöpe atması dikkatimi çekmişti.

"Aylar sonra onu çok farklı bir yerde, diskoda gördüm. Beni tanımıştı. Şaşırmıştım. Çok değiştiğimi düşünüyordum. O da değişmişti. Takım elbiseliydi, ezik halinden eser yoktu. Bıyıklarını kesmiş, saçlarını uzatmış, buralı Türk gençler gibi giyinmişti.

"Mehmet'e ilgi duymaya başlamıştım. İzledim. Ne yaptığını öğrenmeye çalıştım. Beni fark edince uzaklaştırmaya çalıştı. Küçük Türk kızlarıyla işim yok dedi. Yine de peşini bırakmadığımı fark edince kışkırtmaya başladı. 'Benimle gezmek için ailenden izin aldın mı?', 'Baban benim peşimde olduğunu öğrenirse seni

öldürmez mi?' gibi sorular sordu. Kimseden izin almama gerek yok, deyince, 'Cesaretin varsa evime gel,' dedi. Geceyi birlikte geçirdik. Sabah beni kovdu. Eve dönemezdim. Gece eve gitmeyince babam ve abim beni aramaya başlamıştı. Kaçtım. Günlerce kız arkadaşlarımın evlerinde kaldım. Tam her şeyin yoluna girdiğini düşünürken yakalandım. Babam boğazımı kesti."

Parmağıyla boğazına bir çizgi çekiyor. Elimi tutup dokunmamı sağlıyor. İnce uzun yara yerini parmaklarımın ucunda hissediyorum.

"Babamın yaptıklarını duyunca beni yanına aldı. Beraber yaşamaya başladık. O İhtiyar Cadı'ya rastlayıncaya kadar her şey yolunda gitti. Karı onun kafasını karıştırdı. Ayrıldık. Terk ettim onu."

"Peki, şimdi niçin arıyorsun?"

"Sadece bir sorunun cevabını almak için."

Sorunun ne olduğunu söylemedi. Cevdet'ten duyduklarımı anlattım. Bunları biliyordu.

"Benim yeni bilgilere ihtiyacım var. Mehmet'in burada, Köln'de olduğunu sanıyorum. Ama nerede?"

35

Bir türlü mektup yazamamıştım. Aklımdan neler yazacağımı defalarca geçirmeme, bir vicdan azabı gibi beynimde "Mektup yazmalıyım," düşüncesini dolaştırmama rağmen Şükran'ın Mahir'e yazmamı istediği mektup yazılmadan kalmıştı. O yüzden İzmir damgalı mektubu görünce içim cız etmişti. Şükran'ın sitemkâr sözlerini okumak istemiyordum. Yine de hemen açtım.

Bir gazete kupürü vardı içinde. Bir grup lise öğrencisi, okullarındaki diğer öğrencilere uyuşturucu hap satmak isterken yakalanmıştı. Haberde isim yoktu. Ama bu grubun içinde Mahir'in de olduğunu anlamıştım. Yoksa Şükran gazete kupürünü kesip yollamazdı. İstenen mektubu yazsam çocuğun başına bunların gelmeyeceğini anlatmak istiyordu. Belki de, "Bizi bı-

raktın gittin, babasız çocuk her şeyi yapar," diye bir mesaj veriyordu.

Bir telefon kulübesinden Rüya'yı aradım. Mahir'in başına gerçekten bir şey gelip gelmediğini öğrenmesini isteyecektim. Rüya beni sesini çıkartmadan dinlemişti. Uzun zamandır görüşmemiş iki arkadaş gibiydik. İşim düşmüş ve aramıştım. Bir hata yaptığımı ancak sözlerimi tamamladığımda karşılaştığım suskunlukla anladım.

"Neyin var?" diyebildim güçlükle.

"Beni daha sık ara. Çok yalnızım!.." diye cevap verdi.

İltica başvurumun reddedildiğini bildiren mektup geldikten sonra aramamıştım hiç onu. Kötü haberi ağzımdan kaçıracağımı düşünüyordum.

"Ben de yalnızım," diye karşılık verdim. "Ve aylardır bir satır bile yazmadın." Cümleyi bitirdiğim anda duyarsızlığımı hissettim. Hemen "ben de"li bir söyleve girişmiş, üste çıkmaya çalışmıştım. Rüya, ilk defa bu tür bir cümle kuruyordu. Kendini gerçekten yalnız hissetmese ya da can sıkıcı bir şeyler yaşamış olmasa böyle konuşmazdı.

"Mektup yazamıyorum biliyorsun. Bu durumu sürekli başıma kakmandan da hoşlanmıyorum. Merak etsen mektup beklemez, bir telefon açardın. Olanağım olsa sana telefon edeceğimi de biliyorsun. Sana telefonla ulaşabilirken her gün aramadım mı? Evinde telefon olsa aramaz mıyım? 17 gün oldu. 17 gündür aramanı bekledim. O kadar gün sonra aradın ve nasılsın bile demedin..."

Telefon kapanmıştı. Uzun süre uğraştıktan sonra telefonu tekrar düşürebildiğimde Rüya'nın çıktığını söylediler.

Haklıydı. Kendimi hayatın akışına bırakmıştım. Bir şey işime gelmiyorsa onu düşünmüyor, yok sayıyordum. Sanki böylelikle o sorun yok olacakmış gibi... Kendi yalnızlığıma batmış, Rüya'nın iyi ve mutlu olduğuna inanmıştım. Neler yaşadığını aklımdan bile geçirmemiştim. Bir tür günah çıkartma arzusuyla

mektup yazmaya giriştim. Af dilemek istiyordum. Beceremeyeceğimi anlayınca yırtıp attım. O sırada kapı çaldı.

Yüzünde yapıştırma bir gülücükle Ali gelmişti. Düğün davetiyelerini dağıtıyordu. Ramazan ve damatları, Ali'yi bulmakla kalmamış, evlenmeye ikna etmiş ve davetiye dağıttırarak, ele güne her şeyin yolunda olduğu mesajını vermesini de sağlamışlardı.

Yıldırım hızıyla bir ev bulunmuş, hepsi borçla ev eksiksiz döşenmişti. Düğün masraflarını da, evin döşenmesi için alınan borçları da Ali ile Şerife ödeyecekti. Çalışma izni alınana kadar Ali'ye bir tamircinin yanında iş bulunmuştu. Şerife de bir fabrikaya işçi olarak sokulacaktı.

Haberi duyan Cevdet sıkı bir kahkaha patlatmış, bir kehanette bulunur gibi, "Hemen çocuk gelecek," demişti. Devletin her ay verdiği çocuk parasının yüksekliğini öne sürerek çocuk yapmaları sağlanacaktı. Çocuk, borçlardan sonra Ali'nin kaçmasını önleyecek ikinci kelepçeydi. Bu arada kayınpeder, Ali'yi canevinden vurmak için parasını borçlar bitince ödemek üzere sıfır kilometre bir de araba çekti mi altına, bizimkinin kurtuluşu kalmayacaktı. Cevdet tam anlamıyla karamsar bir tablo çiziyordu. "Tüm borçları bitirmeyi başarırlarsa, Türkiye'de ev bulurlar, arsa bulurlar. Sürekli borçlu kalmayı sağlayacak bir şey her zaman vardır. Bir bakarsın yıllar geçmiş yirmi yıllık evli oluvermişsin. Toruna torbaya karışmışsın. Bizimkinin bir de askerliği var. On on beş bin mark da oradan borç."

Avukata Sedef'le birlikte gitmiştik. Yolda Nuran'dan dert yanmıştı. Sürekli uyuduğunu, uyumadığı zamanlarda ise bir köşede sigara içerek hiç konuşmadan oturduğunu anlatmıştı. Konuşmak bir yana, sorulan sorulara bile çok isteksiz cevap veriyordu.

Avukat bu kez neşeli ve iyimser bir günündeydi. Yine dava hakkında konuşmaktan çok Emre'yle aynı yaşlarda olan kızının okuldaki sorunlarını anlatmayı yeğlemiş, neler yapılabileceği hakkında Sedef'le görüş alışverişinde bulunmuştu.

İltica başvurumun reddedilmesinin sebebinin sahte pasaportla gelmem olduğunu söylüyordu. "Bugünlerde böyle kararlar çok çıkıyor. İtiraz edeceğiz. Belgeleriniz yeterli," diye yorumda bulunmuştu. Sedef de her zamankinin aksine iyimserdi. "Kabul ederler! Merak etme!" diye teskin etmişti beni. Sonra Almanya'ya geldiklerinde çektikleri sıkıntılardan söz etmişti. Sanki burada kalmaya çalışmanın bedelinin ne kadar büyük olduğunu anlatmak istiyordu.

Manevi yaraların maddi yaralardan daha çok acı verdiğini söylemek istedim. "Nuran niçin o kadar içine kapandı?" diye sormak istedim. Nuran'la kendimi kader birliği etmiş gibi hissediyordum. Sedef'le yakınlaşamamasını da anlıyordum. Sedef sevdiği insanla, kocasıyla birlikteydi. Bu yüzden ruhsal olarak daha az yara alarak geçirmişti mülteciliğinin ilk günlerini.

"Yalnız değildin," dedim. "Yanında Fuat vardı. Yalnızlık, sevdiğinden ayrı olmak çok koyuyor insana."

Sedef o kanıda değildi. Biriyle beraber olmanın yetmediğini düşünüyordu. İnsan paylaşmıyorsa beraber olmak pek anlamlı değildi. Hatta bazen acı verici bile oluyordu. "Ne buralara gelmek ne de bunların farkına varmak isterdim," diye noktaladı sözünü.

Bu tip konuşmaların sonrasında kalbimi demir bir pençenin sıktığını hissediyordum. Acı, yüreğimi buruyordu. On yıla yakın bir süredir burada olmalarına rağmen hâlâ alışmamış olmaları, bu denli mutsuz ve umutsuz olmaları beni boğuyordu. "Ben de mi böyle olacağım?" diye düşünmek yetiyordu. Öyle anlarda İstanbul'u ne kadar sevdiğimi, özlediğimi hissediyordum. "Bu böyle yıllarca sürmez," diyordum kendi kendime, "bir gün nasılsa dönerim."

Çevremdeki hemen herkesin aynı duygu içinde olduğunu, yıllardır beklemekten başka bir şey yapmadıklarını düşünüp bu kez daha da koyu bir karamsarlığa kapılıyor, "Bu sürgün bitmez!" diye haykırmak istiyordum.

Bu sürgün bitmezse, burada yaşamaya alışmak, buraya uymak gerekiyordu. Aylardır en küçük bir çaba bile göstermemiştim. İlk günler hevesle sarıldığım dil kursunu bile boşlamıştım. Hele red kararının sınırdışı edilmeyi de içerdiğini öğrendiğimde buradan iyice kopmuştum. "Acaba siyasilerin koğuşuna koyarlar mı beni?" gibisinden düşüncelere kapılıyordum. Sınırdan geçerken ya da havaalanında Rüya'yı bir an görsem tutuklanıp hapsedilmeye aldırmazdım. Nasılsa orada da, burada da beklemek gerekmiyor muydu? Hem, Türkiye'de olursam Rüya'yı daha çok görebilirdim. Bir vizeyi, bir hafta, on günlük bir beraberliği bile çok görmüşlerdi bize. Ne anlamı vardı burada kalmanın? "Açıkhava hapishanesinde müebbete mahkûm gibiyiz," demişti biri, şimdi ona hak veriyordum.

Avukata giderken tamamen umutsuzdum. Türkiye'ye gönderilmem için neler yapılması gerektiğini sormaya niyetliydim. Görüşmeden sonra ise umutlarım tekrar canlanmıştı. İtiraz işleminin ne kadar zaman alacağını sormadığıma pişman olmuştum. Olumlu cevap alınıp alınamayacağı, cevap olumsuz olursa ne yapılabileceği de merak ettiğim şeylerdi. Ama avukatın karşısında otururken dilim kitleniyor, bu tür soruları bir türlü soramıyordum.

Beklemekten başka yapabileceğim bir şey yoktu. Zamansız ve sınırsız beklemek.

36

Çatı katında, apartman sakinlerinin fazla eşyalarını koymaları için yapılmış odalardan biriydi. Tüm duvarları kaplayan rafların artık almaz olduğu için yere gelişigüzel yığılmış dergiler, broşürler, gazeteler... Küçük havalandırma penceresinin altında çalışma masası. Kalın okuma gözlüklerinin ardında parlayan gözleriyle Kitapkurdu Hikmet, el hareketleriyle sinirli bir halde konuşuyor, neredeyse bağıracak; "Ev bulmak olanaksız. Bu Almanların bizlere, yabancılara ev vereceğini mi sanıyorsun? Boklarını temizlemesek çoktan kovmuşlardı hepimizi! Yine de direneceğiz. Onlar ne kadar ev vermek istemese de herkesin başını sokabileceği bir yer bulunur. Unutma, iyiler, her zaman iyilik bulur. Allah bize yardım edecektir!"

Nehrin karşı yakasında, kentin merkezinde sayılabilecek bir yerde, bir fabrikanın yanında, birbirinden çirkin bloklar... Hikmet'in evi, içlerine ancak birer yatak sığabilecek iki oda ve onlardan biraz büyük bir mutfaktan ibaretti. Yandaki fabrikada çalışan karısı evdeki zamanını hep mutfakta geçirdiği için Hikmet bu çatı arasını kendine çalışma odası yapmıştı. Küçük kızlarını üniversiteye soktuktan sonra Türkiye'ye dönmeyi düşünüyorlardı. Büyük kız üniversiteye başlamakla kalmamış evden de ayrılmıştı. Küçük de liseyi bitirip üniversiteye girince bu evi ona bırakacaklardı.

Hikmet işinden ayrılmış, hem işsizlik parası alıyor hem de inşaatlarda kaçak olarak çalışıyordu. Böylece düzenli bir işte kazandığından daha çok para geçiyordu eline. Karısı da emeklilik için gün sayıyordu. Memleketlerinde bahçeli, kocaman bir ev yaptırmışlardı. Hikmet, aldığı araziye meyve ağaçları dikmeyi planlıyordu. Bu amaçla bir sürü ziraatçılık kitabı almıştı.

Ahmet'ten okumaya yazmaya meraklı olduğumu öğrenince benimle tanışmak istemişti. Benim gibi bir adamı inşaatta çalışmaya getirdi diye Ahmet'e kızmıştı. Beni evine davet etmesinin nedeni hem tanışıp sohbet etmek hem de bana nasıl yardımcı olacağını öğrenme arzusuydu. En önemli sorunumun ev olduğunu anlayınca bana ev bulma işini üzerine aldı.

Hikmet, çok genç yaşta Almanya'ya gelmiş, burada karısıyla tanışıp evlenmiş ve hayatını evle fabrika arasında geçirmişti. İlkokuldan sonra eğitim görmemesine rağmen büyük bir okuma arzusuyla doluydu. İlk zamanlar Almanya'da yayımlanan tüm Türkçe gazeteleri izlemiş, bunun yetmediğini fark edince bulabildiği tüm Türkçe yayınları toplamaya başlamıştı. Herhangi bir seçme yapmıyor, basılı tüm kâğıt parçalarını biriktiriyordu. Türkçe olmaları yeterliydi. Onda siyasi örgütlerin bildirileri de, bir Türk bakkalının el ilanı da bulunuyordu. "Bir tür hastalık," diye düşünmüştüm. Zamanla toplama arzusu okuma arzusunun önüne geçerdi.

Hikmet'in ikinci özelliği ise okuduğu her şeyi aklında tutabilmesi ve onları ballandıra ballandıra anlatabilmesiydi. Yıllardır ilk kez bu kadar keyifli bir sohbet etmiş, üstelik birçok şey öğrenmiştim. Hikmet, Almanya'daki Türklerin tarihi hakkında canlı bir ansiklopediydi sanki. Her soruya öykülerle dolu bir cevabı vardı.

Her zamanki gibi paldır küldür gelmişti kız. Nefes nefese ve heyecanlıydı. Yine Mehmet'i soruyordu. Bu kez bana inanmadığını belli etmek istercesine küçük odayı en ince ayrıntısına kadar süzdü. Bir aralıktan sızmıştır düşüncesiyle olsa gerek gözlerini tavanı kaplayan tahtalardan ayırmadı bir süre.

"Gördüm onu. Sokakta yürüyordu. Yetişemedim."

"Buraya gelmedi."

Ona karşılık verirken bir yandan da bu kızı doğru söylediğime nasıl inandırırım diye düşünüyordum.

"Onu bulmam gerek!.."

Kapı çalınınca hemen yerinden fırladı. Yine heyecanlanmıştı. Sanki görülmekten korkuyordu. Belki de gelenin Mehmet olduğunu düşünmüş, saklanmak istemişti.

Kitapkurdu Hikmet'ti gelen. Bir ev bulmuştu. Kent merkezine tramvayla dört beş durak uzakta, oldukça eski binalardan oluşan bir mahalledeydi ev. "Daha çok yabancıların ve alternatif tiplerin oturduğu bir sokak," diye anlattı. Kapısında "Anıttır" diye tabela olan bir binaydı. Kiraya verilen yer, giriş katında, arka bahçeye bakan, karanlık bir daireydi. Hikmet'in tanıdığı esnaflardan biri satın almıştı. Adam boya badana gibi masraflara girmek istemiyor, kayıtsız şartsız tutacak birini arıyordu. Amacı gelecek kirayla dairenin kredi borcunu ödemekti.

Daire büyükçe bir oda, onun dörtte biri büyüklüğünde bir mutfak ve banyodan oluşuyordu. Banyo sonradan mutfak bölünerek yapılmıştı. Lavabo, duş ve tuvalet vardı. Duvarlardan dökülen sıvalar, hafif küf kokusu Hikmet'i sinirlendirmiş, bunların

tamir edilmesi gerektiğine dair bir tartışmaya girmişti ev sahibiyle. Adamın evi kiralamaktan vazgeçeceğinden korkmuş, onu güçlükle susturabilmiştim.

Evi bu durumuyla tutmaya razı olduğumu söyledim. Ev sahibine biraz kapora verip anahtarı aldık. Hayatım yeni bir evreye giriyordu. Artık kendime ait bir evim vardı.

37

Evle ilgili her şey umulmadık bir şekilde yolunda gitmişti. Ahmet, Hikmet ve bir arkadaşı, el birliğiyle rutubetli yerleri tamir etmiş, dökülen sıvaları yenilemişlerdi. Cevdet, dernekteki çocukları seferber etmiş, bir hamlede boya işini bitirmiştik. Fuat bir sürü ev eşyası ve sallanan bir koltuk, Hikmet bir yatak, Cevdet oldukça gürültülü bir buzdolabı ve bir ocak vermişti. Telefon bağlanması, elektrik kontratının yapılması gibi bürokratik işlerde Ahmet yardımcı olacaktı.

Beni en çok şaşırtanı Arif'in teklifiydi, benim kullandığım çalışma masası ve sandalyeyi hediye etmekle kalmamış, dükkânından uygun taksitle alışveriş edebileceğim haberini de yollamıştı. Bu bir anlamda "Aramızdaki buzları erit, görüşelim,"

mesajıydı. Evden ayrıldıktan sonra onu hemen hiç aramamıştım. Çıkarcı birisi gibi işim bitince selamı sabahı kestiğimi düşünse bile haklıydı. Oysa, Manuela'yla yaşadıklarımdan sonra yüzüne bakamayacağımı düşündüğüm için aramak, görüşmek istememiştim.

Eve taşındığım gece küçük bir kutlama yaptık.

Sedef bir fırsatını bulup Nuran'dan dert yanmıştı. Sonradan, "Ne demek istiyor acaba?" diye düşünmüştüm. Nuran'ın hareketsizliğinden, bir şey yapmamasından mı şikâyetçiydi, yoksa misafirliğinin uzamasından mı?

"Bak buraya da gelmedi!.." diye söze girmişti Sedef. Evdeki ilişkilerinin sıfır düzeyinde olduğundan, artık birbirlerine "günaydın" bile demediklerinden yakınmıştı. Nuran'la ipleri tamamen kopartmış olmalıydı. Bunları anlatmasının altında bir şey vardı. Sedef sorunlarını paylaşmayı sevmeyen biriydi. Ne dert anlatmayı ne de dinlemeyi sevmediğini defalarca söylemişti.

Tepkisini ölçmek için, "Yerim uygun olsaydı bir süre burada kalmasını teklif ederdim. Ama görüyorsun," dedim.

"Sorun o değil. Halinden endişeleniyorum. Bir konuşsan," diye karşılık verdi. "Çok fazla tanımadığı birine belki daha kolay içini açar. Hem onunla benzer şartlardasınız."

Fuat dergi projesinin iptal olduğunu anlattı. Toplu piknikten sonra Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde yaşayan ve o toplantıya gelemeyen arkadaşları ziyaret etmiş, onları maddi yardım yapma ve yazı yazma konusunda ikna etmeyi başarmış olduğunu biliyordum.

"Şefler, toplanan paranın onlara yollanmasını, varolan derginin dışında başka bir dergiye gerek olmadığını bildirdiler."

Fuat her sinirlenişinde olduğu gibi kıpkırmızıydı, elleri titriyordu. Bir an Cevdet'i süzdüm, bıyık altından gülüyormuş gibi geldi.

Bu can sıkıcı hava, dernek müdavimlerinden birinin getirdiği sazı çalmaya başlamasıyla biraz dağıldı. Uzun havalardan ne-

şelilere geçilince de oynamak için ortaya ilk atılanlardan biri Fuat oldu.

Dergi projesinde sadece Fuat için endişelenmiştim. Baştan beri şeflerin buna izin vermeyeceğini, bir noktada dur diyeceklerini düşünüyordum. Yirmi yıldır, kendilerinin kontrolünde olmayan hiçbir girişime olumlu yaklaşmamışlardı. Bu dergi girişimi onlara rağmen hayata geçirilse bunu bir hizipleşme olarak yorumlayacaklardı. Projenin bir biçimde engelleneceği kesindi. Garip olan Fuat'ın onlara rağmen böyle bir işe girişmiş olmasıydı. Şeflerin nasıl tepki göstereceğini bizden iyi biliyor olmalıydı.

Eğlenme arzusu herkesi sarmış, hep bir ağızdan söylenen türküler bir süre sonra devrimci marşlara dönüşmüştü. Tam Enternasyonal'e başlamıştık ki zil çaldı. Kapıda iki polis vardı. O an dizlerimin bağının çözüldüğünü hissettim. Sınırdışı kararı çıkmış, polisler de beni almaya gelmiş olmalıydılar. Belki de birileri söylediğimiz marşları duyup bizi gizli örgüt diye ihbar etmiş olmalıydı. Bu durumda da ya toptan hapsedilir ya da Türkiye'ye iade edilirdik.

Olaya Ahmet el koymuş, polislerin komşuların gürültüden şikâyeti üzerine geldiği anlaşılmıştı. Polisler oldukça anlayışlıydı. Açık bir pencereyi işaret etmiş, biraz daha az bağırırsak ve pencere kapanırsa gürültü gitmez, şikâyet de olmaz deyip gitmişlerdi.

Çevredeki tamirhanelerden gelen düzensiz sesler, hemen yakındaki demiryolundan geçen trenlerin sesleri, normalde uyanmam için yeterliydi. Yine de öğleye dek uyumayı becermiştim. Perdesiz pencereden gelen güneş ışınları alabildiğine rahatsız edene dek de yatakta yatmayı sürdürdüm. Nasılsa yapacağım bir şey yoktu.

Evi tuttuğumu, yerleştiğimi bildirmek, sevincimi Rüya'yla paylaşmak için telefon etmiş, bu mutlu haberin onu pek ilgilendirmediğini hissetmiştim. Yine Mahir'in durumunu sormak için aradığım düşüncesindeydi. Ondan söz etti. Şükran'ı aramıştı.

"Haklı olarak seni suçluyor. Oğlunla hiç ilgilenmedi, iki satır yazıp uyarmadı bile. Zamanında müdahale edilebilseydi her şey daha farklı olurdu diyor. Bu konuda ona katılıyorum."

Ses tonu, vurgulamaları, beni suçlayıp Şükran'ı haklı bulması... Daha telefon etmeden bunları bekliyordum sanki. Kimse burada neler yaşadığımı düşünmüyordu. Evet, bir iki satır yazmamakla tembellik etmiştim, ama kendimce gerekçelerim vardı. Çocuğun üzerinde hiçbir hakkım olmadığını düşünüyordum. Keşke bunu yazsaydım. Yine de biraz anlayış bekliyordum. En azından Rüya böyle davranmamalıydı.

Manuela'yı aramama bu yalnızlık duygusu neden olmuştu belki de. Bana ilgi duyan ve sırf bu yüzden bile anlayışlı davranacak, şefkat gösterecek biri...

Elinde iki saksı çiçekle gelmişti. Bahar umudu gibi sarı sarı çiçekler... Ciddi ciddi nasıl bakılacaklarını anlatmıştı. "İstersen kedi de alırız. Yalnız birine iyi dost olur," demişti ruh halimi hissetmişcesine.

Kızıl saçları daha da uzamış, renkleri de açılıp sarıya yaklaşmıştı. Kızıllığını öne sürmek istercesine turuncunun hâkim olduğu çiçekli bir elbise giymişti. Yakasız, göğüslerinin yarısını açıkta bırakan bir elbise... Göğüsleri sallanıyordu. "Sutyen takmamış herhalde," diye düşündüm.

Manuela evin temizliğine dokunmak istemiyormuşcasına kırmızı ayakkabılarını kapıda çıkartmıştı. "Ayaklarında bile çiller var."

Bir şişe şampanya ve iki bardak getirmişti kutlamak için. Bakışlarından keyif ve mutluluk okunuyordu. "Lacivert gözlerinde şimdiye dek görmediğim bir ışık..."

Duras'nın bir kitabından söz etti. La Melodie de la Mort'tu kitabın adı. Romandaki kadın kahramana benzetiyordu kendini. Duras'nın hiçbir kitabını okumamıştım. Sadece, Hiroşima Sevgilim filminin adını biliyordum. Bir de o filmden bir adamla kadını yatakta yatarken gösteren siyah beyaz bir fotoğrafı hatırlıyordum.

"Evet, o romandaki kadına benziyorum, ama onun gibi bir aşk yaşayamadım."

Bu cümlenin nasıl bir gönderme yaptığını, bana neler anlatmak istediğini düşündüm. Bir çağrı mıydı?

Onu hep bir vücut olarak istemiş, hayal etmiştim. Bir tatmin, bir boşalma aracı. İnsan olarak düşünmemiştim. İnceliklerini anlayamayacaktım. Ev hediyesi olarak getirilen çiçekleri, şampanya şişesine eşlik eden bardakları... Böylesine zevkli düşünemez, gizli göndermeler yapmak amacıyla bile olsa ona bir romandan söz etmeyi akıl edemezdim.

Rüya'yla telefon konuşmalarımda, karşılıksız kalan mektuplarımda da hep böyle davranmıştım. Bencildim. Duygusuzdum. Hem de herkese karşı. Ne Fuat'ın ne de Sedef'in sıkıntılarını hissetmiştim. Nuran'ın o evde niçin susup kaldığını bile sormamıştım kendime. Oysa aynı evde acı çektiğimi düşünüp herkese anlatmak isteyen bendim. Kıza, Zühre'ye karşı da aynı biçimde davranmıştım. Mehmet'i niçin aradığını, niçin o kadar korktuğunu merak etmemiş, o anlatırken sıkıntıyla puflamıştım.

Olayları görmezden gelmiş, bazı şeylerden kaçmış, bazı konulardan bilinçli olarak uzak durmuştum. Her şeyle yüzleşebilecek, ilişkilerimi, yaptığım hareketleri ve en önemlisi insanların davranışlarını sorgulayacak gücüm de yoktu, isteğimde.

Düşündükçe daha da çoğalan kaba, duyarsız hareketlerime rağmen utanmazca bir tavırla ilgi bekliyordum insanlardan. Halimi sormalarını, yaralarıma merhem olmalarını... Herkesten özür dilemek istiyordum. Özür dilemeye de Manuela'dan başlayacaktım. Uzandım, elini tuttum. Sarıldım.

38

Margo'nun yaş gününe giderken öğrenmiştim Mehmet'in öldürüldüğünü. Tramvay durağında kutudaki gazetede görmüştüm. İlk sayfadan vermişlerdi haberi. Almanca okuyamazdım. Yine de haberdeki kişinin Mehmet olduğunu anlamıştım. Gazetelere yazılacak kadar önemli ve trajik bir cinayet. Zühre geldi aklıma.

Evde yapılacaktı yaş günü partisi. Öğleden sonra. Manuela'nın eski arkadaşları, onların çocukları gelecekti. Çocuğa bir bebek, Manuela'ya çiçek almıştım.

Antika bir ev umuyordum. Sadece Manuela'nın annesiydi antika olan. Girişin hemen yanındaki geniş salonda oturuyordu. Mobilyalar 1940'lardan kalma olmalıydı. Ağır bir el değmemiş-

lik vardı her şeyde, sanki hiç kullanılmamış gibiydiler. Zevksiz koltukların üzerinde dantel işli örtüler, dev bir büfede sergilenen yemek takımları. Manuela, beni tanıtmıştı. Kadın soğuk ve ilgisizdi. Tanıştırılmayı önemsemi ordu anlaşılan.

Yaş günü partisi Margo'nun odasında yapılıyordu. Oldukça geniş olan evin arka kısmında iç içe geçmiş iki odayı Margo ve kendi için oturma odası yapmıştı Manuela. Bu odanın karşısında yatak odaları vardı. Uzun, loş koridorda yürürken "Moderato Cantabile" diye fısıldamıştı. "Seni insanın içini sıkan bu eve davet ettiğim için üzgünüm. Ama nasıl bir yerde yaşadığımı görmeni istedim."

Davetlilerin sayısı iki elin parmakları kadardı. Manuela, beni hepsiyle tek tek tanıştırmıştı. Söylenecek bir şeyim olmadığından bir kenarda sessizce şarabımı içmiş, bana bakan biri oldu mu gülümseyerek durumu kurtarmaya çalışmıştım. Bir süre sonra da buraya gelmekle hata ettiğimi düşünmeye başlamıştım. Yabancıydım. Yabancılık buz gibi asılı duruyordu aramızda. Şakır şakır Almanca konuşsam bile burada çok rahatsız olurdum. O zaman konuşmak, anlatılanları dinlemek zorunda kalacaktım ve büyük bir olasılıkla daha çok canım sıkılacaktı.

Margo'nun odası rengârenk, zevkli, son moda mobilyayla döşenmişti. Manuela'nın odasında ise siyah hâkimdi. Hüzün vardı havada. Hüzne karışan boya kokusu eşyanın bir iki gün önce alındığını anlatıyordu sanki. Her şey düzenli, derli topluydu. Misafirler gelecek diye de toplanmış olabilirdi. Ama Manuela'nın eski derbederliğinden hiçbir iz yoktu.

Daha çok Rüya'nın evine benziyordu. Sabah kahvelerinin içildiği küçük odaya. O odadan dışarı bakıldığında hem birkaç çam ağacı hem de kenardan da olsa deniz görülürdü. Rüya pencereyi açar, günün ilk kahvesini orada içerdi. İyot kokusu ile temiz havayı içine çekmek günün karmaşasına hazırlanmanın en iyi yoluydu ona göre. Burayı Rüya'nın evine benzetmemin nedeni sadelik ve derli topluluktu. Düzenlilik Rüya'nın ayrılmaz

bir parçası, karakteriydi. Sabah mahmurluğunda, üzerinde sabahlığı, gazeteye göz atıp kahvesini içerken bile düzen içinde olurdu. Bir kahve olsa, diye geçirdim içimden. Rüya'nın elinden bir kahve...

Hüzün havası veren belki de çalan müzikti. Moderato Cantabile mıydı acaba? Klasik müzikten hiç anlamazdım. İlk bakışta oldukça rahatsızmış hissi veren, oturunca insanın içine gömülüp kaybolduğu kanepede yan yanaydık. Manuela parmaklarını elimin üzerinde gezdiriyordu. Parti için giydiği elbisesini çıkartmış, makyajını silmiş, odanın rengine uygun bir kimono giymişti. İpeğin siyahlığı teninin rengiyle zıtlık oluşturuyordu.

Tedirgin olmuştum. Gözümün önünde Manuela'nın annesinin itici görüntüsü vardı. Korku filmlerinden bir yüz. Sıkı topuzu, minik yuvarlak gözlüğü, tayyörü, dik yakalı gömleğine iliştirdiği, tam boğazına rastlayan pırlanta iğnesiyle buzdan bir duvar.

Manuela, kanapeye uzanmış, başını göğsüme yaslamıştı. İpeğin tene değişindeki tahrik edici kayganlığı ve onun altındaki çıplak vücudun ısısını, dokunuşlarla canlanıp hareketlenmesini avucumda duyuyordum. Hayır, tedirginliği üstümden atamayacaktım. Yan odadan küçük kızın, Margo'nun sesi geliyordu. Kendi kendine oynuyor olmalıydı. Belki de rahatsızlığımın nedeni buydu. Belki de sadece bu oda. Rüya'yı, tarihöncesinde bir yerde kaldığını düşündüğüm evini hatırlatan bu oda. Bu düzenlilik... Rüya, hiçbir zaman böyle bir şey yapmazdı. Yan odada çocuk varken sevişmek!.. Hayır.

Kimononun kuşağı çözülmüş, önü açılmıştı. Çillerle kaplı vücudun orasındaki kahverengi tüy öbeğiyle kurduğu müthiş uyumun göğüslerle nasıl bozulduğuna baktım. Boynundan öptüm. Isırmak arzusuyla dolmuştu içim. Isırmak, Manuela'nın vücudunda iz bırakmak... Tahrik olmaya başlamıştım. Bunu önleyebilmek için bakışlarımı dokunuşlarla iyice canlanıp hareketlenmiş vücuttan koparıp gözlerimi odanın loşluğunda gezdir-

dim. Manuela, bu baş hareketini fark etmişti. Belki de tedirginlik duygusunu yakalamıştı.

"Her an Margo giriverecekmiş gibi. Sonra annenin bakışları..."

Kanepeden kalktı, kimonoyu çıkardı, kucağıma oturdu. Öpüşmeye başladığımızda her şey aklımdan silinmiş, okşamalarına bırakmıştım kendimi. Bir yandan her yerimi öpüyor, bir yandan da üzerimdekileri çıkartıyordu. Çırılçıplak kaldığımda beni yatağa çekti. Sırtüstü uzanmış, birleşmek için bekliyordu. Üzerine bıraktım kendimi. Bir anda sarmaş dolaş olmuş, vücutlarımız kitlenmişti. Manuela'nın "Kondom!.. Kondom takmalısın!.." diye fısıldadığını duydum. O günkü gibi "Kondom" demişti.

Durdum, çekildim. "Kondom nedir?"

"Korunmak için..."

Ne demek istediğini anlamıyordum.

"Kondom, siz prezervatif diyorsunuz, işte ondan," diye açıkladı. "Korunmak için..."

"Boş ver, sevmiyorum o şeyleri."

Tekrar sıkıca sarıldım, ateşli bir şekilde öptüm. Manuela da ısrar etmedi. Kendini sevişmenin hızına kaptırmıştı.

39

Mehmet'in ölümüne üzülmüştüm. Tanımadığım bu insanın ölümü bir yakınım ölmüşcesine canımı acıtıyordu. Oysa, Zühre aradığı zamanlar onun kötü biri olduğunu düşünüyordum. Zühre'nin tavrından, anlattıklarından Mehmet'in ona bir kötülük yaptığını çıkartmıştım.

Birini öldürmek için birçok neden bulunabilirdi. Ve bir hayata son vermek çok kolaydı. Bir kurşun. O kadar. Ölümün karşıtı hayat. Bir insana can vermek, onun hayatta kalmasını sağlamak ne kadar zordu!..

Bu ölümün kimleri üzebileceğini düşündüm. Eğer haber almışlarsa Türkiye'deki annesi ve babası, akrabalar ve Arif. Arif'e başsağlığına gitmek gerekirdi. Belki de cenaze işinde de yardım-

cı olmalıydım. Manuela geldi aklıma. Evet, onunla Mehmet hakkında konuşabilirdim.

Bu düşünceden hemen caydım. Yine aynı şeyler tekrar yaşanırdı. O evden içeri girer girmez her şeyi unutmuştum. Üstelik Rüya'ya rağmen, o düzenli ortamın hep onu hatırlatmasına rağmen kendimi tutamamış, nefsime hâkim olamamıştım. Baştan tavır almalıydım. Diğer misafirlerle birlikte ben de gitmeliydim. Böyle davranarak nereye varacaktım? İhanetlerin sonu gelmeyecekti.

Sokağın başında bir grup Türk genci görünce gençlik merkezi geldi aklıma. Zühre, kendisini ararsam orada bulabileceğimi söylemişti. O sokak eğlencesinde tanıştığım gence, gençlik merkezinde çalışan Oğuz'a sorabilirdim Zühre'yi.

Oğuz, beni tanımakla kalmamış, Mehmet'in evinde kaldığımı da hatırlamıştı. Başsağlığı sözlerinin sonuna, "Olacağı buydu!.." cümlesini eklemesi dikkatimi çekti. Ama pek fazla bir şey anlatmaya niyeti yoktu. Mehmet'i doğru dürüst tanımadığımı söylemezsem ağzından laf alamayacağımı anlamıştım.

"Mehmet'le hiç karşılaşmadık. Ben sadece kiracıydım. O yüzden neler olup bittiğini merak ediyorum."

"Sanıyorum mafya içi bir hesaplaşma."

Salondakilerin çoğunluğu on beş ile on sekiz yaş arasındaki Türk gençlerdi. Ama aralarında Zühre yoktu. Çok az genç kız vardı. Onların da çoğu Alman'dı. Büyük gürültüyle, bağırış çağırış langırt ve bilardo oynuyorlardı. Zaman zaman Oğuz müdahale ediyordu. Biz konuşurken küçük bir kavga çıktı. Oğuz ayırmaya gitti.

Salonun bir köşesinden bodruma iniliyordu. Gözüm bodrumun girişindeki hareketliliğe takılmıştı. Oğuz'un kısa sürede dönemeyeceğini anlayınca oraya yöneldim. Zühre aşağıda olabilirdi.

Bodrum, bir diskotek olarak düzenlenmişti. Kapıda giriş ücreti ödeyip, bilet yerine elinin üzerine damga vurdurmak gerekiyordu. Benim yaşıma bakıp ya görevli ya da çocuklardan

birinin babası olduğumu düşünmüş olmalılar ki bilet parası almadılar.

Gençler duvar kenarlarına sıralanmıştı. Pistteki üç dört kız sanki kendilerinden başka kimse yokmuş gibi, tek başlarına, daha çok sallanmak diye açıklanabilecek bir biçimde dans ediyorlardı. İçeri girdikten birkaç dakika sonra gözlerimin yaşardığını, yandığını hissedip tekrar dışarı çıktım. O dumanda daha fazla durmak olanaksızdı.

Oğuz kavgayı ayırmıştı. "Kızı soracaktım," diye söze girdim. "Mehmet'in kız arkadaşını."

"Sevim'i mi?" diye sordu ve kendi kendini cevapladı, "O buraya gelmez."

"Zühre'den söz ediyordum. Kendisini burada bulabileceğimi söylemişti."

Oğuz, Zühre'nin yakınlarda bir birahanede çalıştığını sanıyordu. Uğrarsa aradığımı söyleyecekti. Zühre, çalışmadığı zamanlar ya burada ya da garda oluyordu. Adresimi bıraktım. Dönüşte gara bakabilirdim.

Gar, çarşının bitiminde, Dom'un hemen yanındaydı. Geceleyin oraları ıssızdı. Garda son trenlerin geç kalmış yolcularından başka kimsecikler olmazdı herhalde. Yine de uğramadan edemedim. Oğuz, "Çalışmadığı zamanlar," demişti. Birahanede çalışan da herhalde bu saatlerde işten çıkardı.

Garın önünde taksiler dizilmişti. Müşteri bekleyen şoförler soğuğa aldırmadan toplanmış sohbet ediyorlardı. Garın ana giriş kapılarını kapatmış, sadece bir yan kapıyı açık bırakmışlardı. Oğuz'a onu garın neresinde bulabileceğimi sormadığıma hayıflandım. Peronlara çıkan koridoru boydan boya yürüdüm. Kimse yoktu. Tüm dükkânlar kapalıydı.

Onu bulamayacağımı anlayınca aşağıya, tramvay durağına indim. Eve dönmekten başka yapılabilecek bir şey yoktu. Tramvayı beklerken, karşı taraftaki bir gruba takıldı gözüm. Belki de bunların arasındaydı Zühre. Punk kıyafetleriyle geçmişte kalmış

bir modanın izindeydi bu gençler. Onlardan biraz uzakta birkaç serseri içki içip gelen geçenden sigara ve para dileniyordu.

Yaklaşınca gençlerin de aynı işi yaptıklarını anladım. Yorgunluktan yere yıkılacakmış gibi duran kıza parayı uzatırken "Zühre?" diye sordum. Kız bir şey anlamadığını belirten bir ifadeyle baktı. Sonra bir genci çağırdı. Çocuk İspanyolcaya benzer bir dil konuşuyordu. Beni Güney Amerikalı sanmışlardı herhalde.

Sosyal Yardım Dairesi'nde, giysi yardımı almak için bekliyorduk. "Seni de ifade vermeye çağırabilirler," demişti Cevdet. Buna hazırlıklı olmalı, Mehmet'in evinde kalışım için geçerli bir gerekçe bulmalıydık. Cevdet, muhtarlığa kaydolmadığım için sorun çıkabileceğini düşünüyordu. Polis ifademi almak isterse ne söyleyeceğimi kararlaştırdık; ilticacı yurdunda rahat edememiş Mehmet'in evinde kalmıştım. Bu kısmen doğru bir bilgiydi. Mehmet'i Türkiye'den tanıdığımı, burada ne yaptığından habersiz olduğumu söyleyecektim.

"Mehmet'in nelere bulaştığını biliyor musun?" diye sordum. Cevdet çok şey bilmediğini belirten bir el hareketi yaptı. "Sanıyorum bir tür kuryelik... İspanya'ya gidip geliyordu. Gazetelerden anlaşıldığına göre uyuşturucuyla ilgili olmalı. Bir yere teslim etmesi gereken parayı teslim etmediği için öldürüldüğü iddia ediliyor."

Ben de okumuştum Hürriyet'teki bu haberi, ama yeterli gelmemişti. Belki de daha fazlası yoktu. Bu olayda Zühre'nin ne rolü olduğunu merak ediyordum.

Her gidişimizde daha da sinirli bulduğumuz kadın memur yine verdiği saate uymamış, fazladan bir yarım saat daha bekletmişti. Ben bekletilmeyi umursamıyordum, ama Cevdet çok bozulmuştu. Almanya gibi her şeyin dakikasında yapıldığı bir ülkede böyle bir gecikmeyi hakaret olarak algılıyordu. İçeri, memurun yanına çağrılana kadar "Kendi vatandaşlarına yapamazlar ama..." diye söylenip durmuştu.

Yılda iki kez giysi yardımı yapılıyordu. Bu parayla ufak tefek borçlarımı kapatmayı planlamıştım. Cevdet'in kadın memura bizi beklettiği için yüksek tonda bir sesle çıkışması etkileyici olmuş olmalı ki, umduğumuzdan daha fazla bir para ödenmesine karar verdi. Kadın, Cevdet'in her söylediğini onaylamakla kalmamış, istekler listesine başka giysiler de eklemişti.

Ödenen para umduğumdan fazla olunca bir de radyolu teyp almaya karar vermiştim. Her akşam yapılan Türkçe yayını dinlemek buradaki en önemsediğim işlerden biriydi. Yayın başladığında sofrada olacak biçimde hazırlanıyordum. Yayının bitmesine on on beş dakika kala da yemeğimi bitirmiş, bulaşık yıkamaya başlamış oluyordum. Yemekten sonrada birkaç şişe bira eşliğinde sızana kadar televizyon izliyordum.

Sabahları yataktan kalkma saatimi postacıya göre ayarlamıştım. Postacı her gün aynı saatte, dakika sektirmeden geliyordu. Posta kutusuna koşuyor, genellikle boş olan kutuya bakıp sıkı bir küfür sallayarak güne başlıyordum.

Günün kalan bölümünü üniversitenin yemekhanesinde öğle yemeği yiyerek, kütüphanede gazete okuyarak, öğleden sonra hava güzelse parka giderek, kötüyse dernekte pinekleyerek geçiriyordum. En önemli işim akşamüstleri yaptığım alışverişti. Genellikle yakındaki Türk marketinden alıyordum sebze meyve gibi şeyleri. Her ay ödenen para ince bir hesapla bir kişinin karnını doyurabileceği bir biçimde ayarlanmıştı. Hesabı yaparken işin içine sigara ve içkiyi katmamışlardı doğal olarak.

Her zamankinin aksine Türk bakkallarının olduğu sokağa gitmemin nedeni, ince açılmış yufka satan bir yer olduğunu duymamdı. Bizim mahalledeki markette satılan yufkalar kalın açılmış ve bayat oluyordu. Canım sigaraböreği çekmişti. Hem böylece garın oradan da geçecektim. Zühre'yi görebileceğimi düşünüyordum. Ama ortalarda yoktu.

40

Oğuz'a bıraktığım not Zühre'ye ulaşmıştı. Gece geç saatte gelmiş, uyumak istediğini söylemiş, sonra da hemen yatağa uzanmış ve uyumuştu. Ne yapacağımı bilememiş, çıkar yolu halının üstüne yatmakta bulmuştum. Sabah uyandığımda tüm kemiklerim kırılacakmış gibi ağrıyordu.

"Köyde ninemle kalıyorduk. Keçi güdüyordum. Sonra buraya getirdiler. Kuran kursuna başladım. Hiç bitmeyecek gibiydi. Bir gün iki arkadaşımla kaçıp yüzme havuzuna gittim. Evdekiler olayı öğrendiler ve bir daha kursa yollamadılar. Babam tüm çocukların okula gitmesinin zorunlu olduğunu öğrenene kadar evde hapistim. Okula başladıktan sonra ise sadece okul saatlerinde dışarıda olabiliyordum. Okuldan çıkar çıkmaz evde olma-

dım mı sopayı basıyorlardı. Tek akıl edemedikleri okula diye başka yere gidebileceğimdi. Gittim. Okuldan kaçtığım duyulunca yine sıkı bir dayak yedim. Beni dövmelerinin suç olduğunu, polise şikâyet edebileceğimi öğrenince rahatlamıştım. Sonunda evden kaçtım." Zühre, daha önce anlattığından farklı bir öykü anlatıyordu.

"Bir grup kurmuştuk, her şeyi birlikte yapıyorduk. Bir sevgilim vardı. Mutluydum. Bol bol eğleniyorduk. Geceleri küçük işler çevirip iyi para kazanıyorduk. Bir gün işler tersine gitmeye başladı. Bizimkilerin çoğu enselendi. Ben zor yırttım. Olayı duyan babam peşime düşmüş, beni arıyordu. Niyeti beni tekrar köye yollamaktı. Hoşuna gitmeyen bir şey yaptık mı böyle söylerdi. Ne yatacak yerim ne de param vardı. Tek başıma arabalardan teyp çalacak cesaretim de yoktu."

Tütün paketini açmış, titreyen ellerle sigara sarmaya çalışıyordu. Kalınca bir şey. İki kâğıdı birbirine eklemek istiyordu, beceremiyordu. Yardım ettim.

"Mehmet'e o günlerde rastladım. Çok anlayışlıydı. Bana bir birahanede iş buldu. Evim olmadığını anlayınca yanında kalabileceğimi söyledi. Farklı biriydi. Bizim çocuklar gibi değil... Bana bir abi gibi davranıyordu. Oysa ben ona âşık olmuştum. Kışkırtmaya, tahrik etmeye çalıştım. Aldırmadı. Bir sevgilisi vardı. O ihtiyar cadı. Ondan başkasını gözü görmüyordu."

Kızın sigarasından çıkan koku ağır, boğucuydu. İçine bir şey katmış olmalıydı. Kalktım, mutfağın penceresini açtım. Serin, ferahlatan bir esinti mutfağın içinde dolandı. Sonbaharın kışa döndüğü günlerden biri olmasına rağmen hava güneşliydi.

"O sıralar sevgilim içeriden çıkmış. Benim haberim yoktu. Zaten onunla görüşmek de istemiyordum. Mehmet'te kaldığımı duyunca ona ihanet ettiğimi sanıp peşime düşmüş. Bir gün karşılaştık. Saldırdı bana, bıçak çekti. Sustalı şahdamarıma deyseydi şimdi toprağın altında derin uykuda olacaktım. Eski sevgilim, beni öldürdüğünü sandığı için ortadan toz olmuştu. Has-

tanede babamın yaptığını söyledim. Böylelikle ondan kurtulmuş olacaktım. Öyle de oldu. Türkiye'ye kaçmak zorunda kaldı. Artık özgürdüm." Öyküyü burada noktalamıştı. Banyoya gitti. Yüzünü yıkamıştı. "Kendimi iyi hissetmiyorum. Devamını başka zaman anlatırım."

Bir başka zaman anlattığında yine öyküsü değişecekti. Bu öykünün sonunu merak ediyordum. "Otur!.. Anlat!.." dedim emredici bir sesle.

"Mehmet olayları öğrenip, babamı suçladığımı duyunca bana çok kızmıştı. Polise gidip gerçeği anlatmamı istedi. Reddettim. Beni evden kovdu. Gitmedim. İyi bir adam olduğunu biliyordum. Baktı gitmiyorum, kendisi evi terk etti, ihtiyar cadının yanında kalmaya başladı."

"Sevim'in yanında yani!.."

"Adını nereden biliyorsun?" Umduğundan fazla şey bildiğimi fark edip irkilmişti. "Sevim çok kötü bir kadındır. O yüzden cadı diyorum. Mehmet'in bu hale düşmesine o neden oldu. Ben tanıdığımda Mehmet sadece satıcılık yapıyordu. Sanıyorum o işi de bu karı ayarlamıştı. Onunla sürekli birlikte olmaya başladıktan sonra kullanmaya da başlamış. Tabii para yetmez olmuş. İşi büyütmüşler. Başının belaya gireceğini hissetmiş peşini bırakmamıştım. Ben kovaladıkça o kaçtı.

Bir gün tavır değiştirdi. Belki de ihtiyar cadı ona akıl vermişti. Oturalım, konuşalım, dedi, derdin neyse anlat. O sıralar hâlâ onun evinde kalıyordum. İçki içmiştim. Bir de sigara sarınca iyice cesaretlendim. Onu tahrik etmek için elimden geleni yaptım. Başardım da. Yattık. Çok kızmıştı. Ayrılırken 'Benimle yatmak ölümdür, sen de öleceksin,' dedi. Türk artistleri gibi konuşmayı severdi. Filmlerdeki gibi bir laftı, ciddiye almadım. O geceden sonra peşini bıraktım, evden ayrıldım. Bunlar bir yıl önce oldu. Daha sonra onu garda gördüm. Müthiş zayıflamıştı. Tanıyanlar hasta olduğunu söyledi. Bu söylentinin doğru olup olmadığını öğrenmek için uğramıştım. Her yerde aradım. Bir türlü onu bu-

lamadım. Eve onu bulurum diye gelmiştim. Seninle karşılaştık. Şimdiki sevgilim tam bir Alman olduğundan rasyonel biridir, o kadar merak ediyorsan test yaptır, dedi. Test pozitif çıktı."

"Yani olumlu. Temizsin."

"Hayır. Hastayım."

Sigara etkisini göstermiş olmalıydı. Yatıp uyumak istiyordu. Duman beni de etkilemişti. Ferahlamak için sokağa çıktım. İlk günlerdeki gibi amaçsız bir yürüyüş yapmak istiyordum. Beceremeyecektim. Kent artık tanıdık, bildik bir yer gibiydi. Dom'u hedef alıp boş boş yürüyemezdim. Arka sokaklara saptım. Hep sesini duyduğum trenleri görmek istiyordum. İstasyonu buldum. Yukarı, peronların olduğu yere çıktım. Terk edilmiş gibiydi. Kimsecikler yoktu. Bir banka oturdum.

Zühre'nin anlattıkları kafamı karıştırmıştı. Gerçekdışı gibi gelen bu öyküyü birisine anlatmak, paylaşmak istiyordum. Rüya yanımda olsa iyi olurdu. Mantıklı yorumlar yapardı. Konuşabileceğim başka kimse yoktu. Arkadaş çevremden birine anlatamazdım. Arif'in kulağına giderdi. "Kardeşin AİDS'ten ölmüş,' demek iftira atmak gibi bir şeydi.

AİDS, eşcinsel hastalığı olarak biliniyordu. Zühre'nin söylediği gibi normal bir kadın erkek ilişkisiyle de hastalık kapılabiliyordu. Bunu ben de duymuştum. İnsanlar yine de bir eşcinsel ilişki sonucu kaptığını düşünürlerdi. Hiçbir itiraz bu kanıyı çürütemezdi. Nedense buna çok takılıyordum. Oysa öleceğini bilmek milletin ne düşündüğünden daha önemliydi. Günleri saymak... Televizyonda sık sık gösterilen AİDS'li hastalarla ilgili filmleri hatırladım. Eriyip giden insanların hayatta kalma çabaları... Bu kez, Zühre iyi bir öykü uydurmuştu.

Posta kutusundan Rüya'nın mektubu çıkmıştı. Kızıyla birlikte çektirdikleri bir fotoğrafı yollamıştı. Bir balkonda oturuyorlardı. Güneşli bir hava. Arkalarında net bir Boğaz manzarası var-

dı. Elif, Rüya'nın kucağındaydı. İkisi de keyifliydi, gülüyordu. Doğal bir gülüştü, fotoğraf çekimlerinde takınılan yapmacık gülüşlerden değil. İçim ferahlamıştı. Hayat her şeye rağmen güzel, diye düşündüm.

Saçları, giyimi, görünümü değişmişti. Artık bana yabancı biri gibiydi. Biraz kilo almıştı sanki. Yüzü gerilmiş, daha sağlıklı bir görüntü kazanmıştı. Yanakları al aldı. Bu güneşin bir oyunu olabilirdi. "Bu fotoğrafı Sedat çekti," diye yazmıştı Rüya. Elif'in doğum gününü onun evinde kutlamışlardı.

Kıskandığımı hissettim. Buna hakkım var, dedim kendi kendime. Rüya, eski kocasıyla tekrar birlikte olmaya başlamıştı belki de. Bu düşünceyi kafamdan kovmaya çalıştım. "Böyle olsa söylerdi," diye düşündüm. "Belki de bu söylemenin bir biçimidir," diye karşı çıktım kendi kendime. Bu fotoğraf, yazdığı bu cümle, bir anıştırma olamaz mıydı?

Tekrar mektubu okudum. Rüya'nın anlatımı da fotoğraftaki hali gibi neşeli ve keyifliydi. Mektubun, telefondaki konuşma biçimiyle çeliştiğini düşündüm. Acaba bir şey mi hissettirmek istiyordu? Telefon edip sormayı geçirdim aklımdan. Soramazdım. Sorsam cevap alamazdım. Bu fotoğraf ne demek isterse istesin, bensiz bir hayatı vardı artık.

"Ben onsuz bir hayat kuramadım."

Yalandı bu. Ne kadar yadsırsam yadsıyayım içinde Rüya'nın olmadığı bir hayattı yaşadığım. Gitgide onu daha az düşünüyordum. Sadece özlem vardı. Onu, sıcaklığını, tenini özlüyordum. İlişkimizi, iltica başvurumun kabulüne, her şeyin yoluna girmesine kadar dondurmuştum sanki. Geçirilmesi gereken bir zaman vardı. O zaman geçtikten sonra her şey güzel olacaktı.

41

Havalar her gün daha çok soğuyordu. Güneşin yüzünü gösterdiği günlerin sayısı iyice azalmıştı. Sürekli yağan yağmur, puslu bir hava vardı yine. Havayla ilişkili bir işim olmamasına rağmen sürekli hava durumunu takip ediyor, güneşliyse keyifleniyor, pusluysa sıkılıyordum.

Hayatı geciktirmek istercesine tramvaya binmiyor, yürüyordum. Bilmediğim sokaklara girerek, hep burnumun doğrultusuna... Böyle amaçsız gezdiğim zaman aklıma İstanbul'daki hayatım geliyordu. Evden çıkıp yürüdüğümü hayal etmeye çalışıyordum. Hiç başıboş yürümemiştim. Bu nedenle çevreye de dikkatli bakmamıştım. Kendi sokağımı bile tam olarak hatırlamıyordum. Sadece belli başlı yerler, okul, cami, sinema, hasta-

ne... Oysa bu kentte gözü kapalı gezebilirdim. Birkaç kez yattığım yerden Dom'a doğru yürüdüğümü hayal etmiş, hayalimde geçtiğim sokakları, o sokaklardaki binaları tek tek canlandırmıştım.

Ne kadar amaçsız olursa olsun sonuçta yönüm Dom'a doğru olacaktı. Kilisenin kuleleri bir çekim merkezi gibiydi. Telefonum bağlanmıştı. Yarın bir işim olacaktı. Telefon bağlandığını haber vermek için aradığımda Sedef, Nuran'ın Türkiye'ye döneceğini, onun yaptığı temizlik işini üstlenebileceğimi söylemişti. Bu gelişmeleri kök salmanın, bu kente bağlanmanın göstergeleri olarak görüyordum. İltica başvurum da kabul edilirse tamamen buralı olacak, İstanbul'u bir daha görmeyecektim.

İçimdeki dönme arzusunu öldürmüştüm sonunda. İstanbul'a da, Rüya'ya da dönmek istemiyordum. Boş düşüncelere kapılmıştım; İstanbul'dan kopamam, Rüya'dan ayrı yaşayamam diye. Yaşanıyordu. Yaşanacaktı.

Belki de yapacak başka bir işim olmadığından Mehmet'in ölümü, hastalığı kafama takılmıştı. Daha çok şey öğrenmek istiyordum. Manuela'yı aramaya karar verdim. Onun, Arif'le ve arkadaşlarıyla bağı kalmamıştı. Zaten ketum bir kadındı, bir bağ olsa da büyük bir olasılıkla ağzından laf çıkmazdı. Yine de en iyisi ona da fazla bir şey anlatmadan bilgi almaktı.

Yazdığım roman için bazı bilgilere gereksinimim olduğunu söyledim. Manuela arandığı için sevinmiş, romandan söz edilmesi onu heyecanlandırmıştı. Konunun AİDS olduğunu duyunca bir an durakladı. "Gerçekten roman için mi, yoksa başka bir şey mi var?" diye sordu. AİDS'le ilgili broşürleri bir iki gün içinde temin edecekti. Broşürleri alınca arardı. "Sinemaya da gideriz," dedi. "Çocukluğumun, genç kızlığımın sinemasına... Hoş bir öyküm var. Belki romanında kullanırsın."

Amaçsız yürüyüşün sonu dernekti. Dernekte saatlerce oturmuş, akşamı etmiş, sıkıntıdan boğulacağımı hissedince kendimi tekrar sokaklara vurmuştum. Bir yerde yemek yedim. Başkasında

bir bira içtim. Can sıkıntım geçmemişti. Dom'a doğru gittim. Ortalık oldukça sakindi. Kimsecikler yoktu. Garın her zaman hareketli olan iç girişi de boştu. Tramvay durağına yürüdüm.

Serseriler yine derin bir sohbetteydi. Onların birkaç adım ilerisinde üç genç yüksek sesle konuşuyor, kahkahalar atıyor, enerjilerini boşaltmak istercesine duvarları tekmeliyorlardı. Beni görünce bir an susup bakmışlardı. İçlerinden biri bir şey sormak ister gibi yanıma geldi. Almanların genellikle yol sormak ya da ateş istemek için yabancılara başvurduğunu biliyordum. Yol sorarsa tarif edemezdim. Ateş ya da bozuk para isterse verebilirdim. Yanıma gelen genç "Yabancı mısın?" diye sordu. Daha ağzımı açıp cevap veremeden güçlü bir yumrukla kendimi yerde buldum. Dört bir yanından gelen tekmelerden kurtulamayacağımı anlayınca dertop olup kollarımla kafamı, gözümü postal darbelerinden korumaya çalıştım. Üçü birden vuruyor olmalıydı.

"Polis!.." diye bağırılmıştı. "Polis" lafını duyar duymaz vurmayı bırakmışlardı. Yattığım yerden postal seslerini dinledim. Kaçıyor olmalıydılar. Polislerin gelmesini bekledim. Gelen giden yoktu. Kimse yardım etmeyecekti. Kalkmayı denedim. Kalkamadım. Serserilerden biri yanıma geldi, destek oldu. O sırada durağa gelen tramvaya binmeme yardım etti. Bir an önce gitmemi istiyor gibi bir hali vardı.

Başımdaki zonklama, kemiklerimin sızlaması dışında pek acım, ağrım yoktu. Yediğim yumruk dudağımın şişmesine neden olmuştu o kadar. Dayak olayının en üzücü sonucu, tek paltomun onarılamayacak biçimde yırtılmasıydı. Sabaha kadar sinirden uyuyamamış, o herifleri nasıl yakalayıp kıstıracağımı, nasıl döveceğimi hayal etmiştim. Böyle bir şeyi hayata geçiremeyeceğimi bilsem de dayak attığımı düşünmek içimi rahatlatıyordu.

Sabah erkenden Nuran'la buluşup temizlik işinin yapılacağı dükkâna gitmemiz gerekiyordu. Nuran işin nasıl yapıldığını

gösterecek, sonra da beni dükkân sahibiyle tanıştıracaktı. Uyanık olmama rağmen kalkamamıştım. Kendimi yatağa bağlanmış gibi hissediyordum. Nuran bekletildiği için sinirlenmiş, o hiddetle telefon etmişti. Başıma gelenleri duyduğu anda ise sesi yumuşadı, doktor getirmeyi ya da birlikte hastaneye gitmeyi önerdi. Onu durumumun o kadar da kötü olmadığına ikna edememiştim.

Sargı bezi, oksijenli su gibi ilkyardım gereçleriyle gelmişti Nuran. Pek de kötü durumda olmadığımı görmesine rağmen sakinleşmesi zaman aldı. Beraber kahvaltı ettik. Niçin bu kadar gergin, diye düşündüm. Elleri sürekli titriyor, sigara içmediği zamanlarda onları nereye koyacağını bilemiyordu. Çökmüş, yorulmuş bir hali vardı.

Beni hastaneye götürmek için ısrar etmiş, gitmem gerekmediğine ikna olması kolay olmamıştı. Ardından polise gidip şikâyetçi olmak üzerine tartışmıştık. Ben bunu da gereksiz görüyordum. Ama o kadar ısrar etti ki kabul etmek durumunda kaldım. Nuran'ın tartışma rahatlığı şaşırtıcıydı. O rahatlık olmasa hayatımda iki kez gördüğüm biriyle kolay kolay tartışmaya girmezdim. Kırk yıllık arkadaş, hatta karıkoca gibiydik.

Karakola giderken, niye Türkiye'ye döndüğünü sordum. Nuran, niçin Almanya'ya geldiğini anlattı. Yalnız bir kadın olarak İstanbul'da yaşanamayacağını fark edince boğulduğunu düşünmüştü. Bir genç kadın, gece bir yana, gündüz bile sokakta rahat rahat yürüyemiyordu. Her zaman bir laf atan, sözle taciz eden çıkıyordu. Elle sarkıntılık etmek isteyenler de cabası.

Hapisten çıktıktan sonra yeni bir hayat kurmak, tüm bağlarından arınmış, kendi kendine yeten bir insan olmak istemişti. Bunun boş bir hayal olduğunu anlaması çok sürmemişti. İş bulmakta da, ev bulmakta da çok zorlanmıştı. Bir mesleği yoktu. Darbe gelip içeri alındığında üniversite birdeydi. Tek avantajı lisede öğrendiği Almancaydı. Ona en uygun mesleğin sekreterlik olduğunu söylemişlerdi. Giyimini biraz düzeltir, biraz daha az

sinirlenmeyi becerirse iş bulması zor değildi. Ama bu öneriler bile cinlerin tepesine toplanmasına yetiyordu.

Belki bir bankada ya da devlet dairesinde küçük bir memur olarak hayatını sürdürebilirdi. Buna da sabıkası engeldi. Anababasına da muhtaç olmak istemiyordu. Ama muhtaçtı. Zorlukla bulabildiği evi tutabilmesi için bile onlardan para alması gerekmişti.

Bir pazarlama şirketinde satış elemanı olarak işe girmişti. Bu işe güzelliği sayesinde girdiğini biliyordu. Evi, erkek arkadaşlarını getirmemesi şartıyla kiralamışlardı. Eve her giriş çıkışında ev sahibinin karısının kendisini izlediğinin farkındaydı. Kazandığı para ev kirasına bile yetmiyordu. Babası daha fazla yardım edemeyeceğini, en iyisinin yalnız yaşamak isteğinden vazgeçip yanlarına taşınması olduğunu söylemeye başlamıştı. Kararlarından ne kadar taviz verirse versin amacına ulaşamayacağını, huzur bulamayacağını anlamıştı.

"Kaçtım buraya geldim," diye noktaladı sözünü. "Oysa yabancı olmanın, kendini yabancı hissetmenin tüm bu yaşananlardan daha ağır bir duygu olduğunu tahmin etmem gerekirdi."

Ben kendimi yabancı hissetmiyordum. Hapsedilmişlik duygusu vardı sadece. Daha doğrusu yalıtılmışlık. Kenti gereksinimlerim kadar kullanıyordum. Çok az kişiyle görüşüyordum. Almanlar bir yana, "Alamancılar" denilen Türk işçileriyle bile hiç ilişkim yoktu. Zaten kimseyle tanışmak, ilişki kurmak da istemiyordum. Burada belirsiz bir zaman için kaldığıma, o zaman dolunca ülkeme tekrar döneceğime inanıyordum. Akşamki dayak olayı olmasa, o olayı Nuran'ın anlattıklarına eklemesem bu yabancılık konusu aklıma hiç gelmezdi.

Karakolda, dayak olayını normal karşılamışlardı. Kayıtlara geçeceklerdi. Yapabilecekleri fazla bir şey yoktu. Saldırganların kimliği belli değildi. Adamlar başka bir olaydan herhangi bir şekilde yakalanırsa beni çağırıp yüzleştireceklerdi. Ondan sonra dava açılabilirdi. Nuran onların bu tavrına sinirlenmiş, tartışmaya başla-

mıştı. Ben, polislerin kızacağını, durduk yerde başımıza iş açacağımızı düşünüp telaşlanmıştım. Neyse ki sorun çıkartmamışlardı.

"Hep ikinci sınıf, hatta üçüncü sınıf olduğunu hissederek yaşayamaz insan!.." demişti Nuran dışarı çıktığımızda. Bir Alman, "Bana bir yabancı saldırdı," diye başvursa polislerin tavırlarının çok daha farklı olacağına inanıyordu. Almanya'ya geldiğinden beri kendini yabancı, aşağılanan bir insan olarak hissetmiş, Almanların her hareketini, her sözünü bu bakışla değerlendirmişti. Buna bir de kişisel olarak yaşadıkları eklenince dönmek tek çıkar yol olarak görünmüştü. Kendine ait bir evi, doğru dürüst bir işi olsa daha farklı olabilirdi belki. Ama şansı benim gibi yaver gitmemişti. Ev bulmak olanaksızdı. İltica başvurusu ise kabul edileceğe benzemiyordu. İltica başvurusunun reddedileceği, geri yollanacağı korkusuyla artık yaşayamayacağına karar vermişti. En iyisi dönmekti.

Nuran'la Salim arasında politik tartışmaların dışında bir şeyler yaşanmış olabileceğini düşündüğümü hatırladım. Belki de bir aşk hikâyesi... Nuran, güzel sayılabilecek bir kadındı. Kumral, renkli gözlü, yapılı ve dolgun vücutlu. Alman gibiydi. Almancasının da iyi olduğu belliydi. Dış görünüşü nedeniyle saldırıya uğramazdı. O bile buraya uyum sağlayamadıktan sonra bize hayat hakkı yoktu herhalde. Belki de Almanca bilmemek avantajdı. Anlamadığın için daha rahattın, senin için neler söylendiğini, düşünüldüğünü bilmiyordun.

Rüya da, Nuran'ın anlattıklarına benzer şeyler anlatmıştı zamanında. Üniversite hayatı yurtdışında geçmişti. O yıllarda hep yabancı olduğunu, küçümsendiğini, aşağılandığını hissetmişti. O, "Farklı olmak," diyordu. "Biz Doğulular, Akdenizliler farklı insanlarız. Avrupalılarla aynı düşüncede, aynı yaşam biçiminde buluşmamız olanaksız. İnsanın doğasına aykırı."

Hafta sonu buluşmalarımızdan birinde İstanbul'un giderek köyleştiğini, insanların tutucu ve bağnaz olmaya başladıklarını düşündüğümü anlatmıştım. Sırf bu yüzden bile bu kenti

terk etmek, başka bir ülkede yaşamak istediğimi söylemiştim. Rüya da İstanbul'un yaşanmaz hale geldiğini düşünüyordu ama Avrupa'nın herhangi bir kentinde de yaşayamayacağına inanıyordu. Denemiş, beceememişti. Türkiye'yi, İstanbul'u özlemişti. Sürekli yurt özlemiyle yaşayamayacağını anlayınca da dönmüştü.

Yine de benimle burada birlikte yaşayabileceğini söylemişti. Söylemişti!.. Geçmiş zamanda kalmış bir söz. Acaba hâlâ aynı düşüncede miydi? Hep aynı şeye geliyordum. Giderek birbirimize yabancılaştığımız düşüncesine...

Dönmek!.. Burada karşılaştığım güçlükleri aşamayacağımı düşündüğümde ya da Rüya'yı çok özlediğimde bu duyguya kapılıyordum. Ama sürekli bir duygu değildi. Her yere, her şeye alışacağıma dair bir inancım vardı nedense. İstanbul'u, Türkiye'yi özleyip özlemediğimi bile düşünmemiştim. Böyle özlemler uç verdiğinde onları bastırmaya çalışmış, bastıramayınca telaşlanmıştım.

Fuat'ın, Arif'in, Salim'in özlemlerini ise garipsemiştim. Yıllardır burada yaşayan insanların bu denli özlemle dolu olmaması gerektiğine inanıyordum. "Sürgün hatırlamaktır," demişti bir keresinde Salim. Her sohbet bir yerinden memlekete bağlanıyor, geçmişle, anılarla yükleniyor, o yönde gelişiyordu. Bu tür konuşmaların özlemi daha da artırıp insanı hasta edeceğini düşünüyordum.

Sürekli aynı öyküler, anılar anlatılıyordu. Ama zamanla bu öyküler değişiyor, yavaş yavaş bazı ayrıntılar unutuluyordu. Sürekli anlatılmalarının nedeni de belki buydu. Anlatılmazlarsa bir gün unutulacakları kesindi. Aslında kimse diğerinin öyküsünü merak etmiyordu, sadece kendininkini anlatmak için diğerinin bitirmesini bekliyordu. Önemli olan kendi öykünü tekrar tekrar anlatmaktı. Elimden geldiğince bu tür sohbetlere katılmıyor, bu konular açılırsa sözü değiştirmeye çalışıyor, başaramazsam bir bahane bulup hemen kaçıyordum.

Burada kalacaksam, geçmişi, anıları, memleketimi, her an daha çok sevdiğimi hissettiğim İstanbul'u belleğimden silmem gerekiyordu. Bunu nasıl başaracağımı ise bilmiyordum. Sevdiğim, kadınım oradaydı. Ve o oradayken belleğimi silmem, boş bir sayfa haline getirmem olanaksızdı.

42

Nuran'ın işi tarif etmesine rağmen ilk gün elim ayağıma karışmış, ne yapacağımı bilememiştim. İnsanın evini temizlemesine benzemiyordu bir dükkânı temizlemek. Hele üzerinde bir çift göz varsa ve denetlemek için bakıyorsa... Neyse ilk sınavı başarıyla verdim ve ilk mesainin sonunda anahtarı teslim aldım.

Çocukluğumu, kasabayı hatırlatan bir dükkândı. Meyve sebze ve peynir satılıyordu. Sabahları erkenden ya da akşamları dükkân kapanırken gelip temizlemek gerekiyordu. Zaten her gün temizlendiği için çok kirlenmiyordu.

Dükkânın sahibi kırmızı suratlı, altmışlarında bir adamdı. Tüm aile, dükkânın üstündeki dairelerinde yaşıyorlardı. İlk günlerde birbirlerinden ayırmakta zorluk çektiğim iki kız üniversi-

teye gidiyor, okuldan dönüşlerinde babalarına yardım ediyorlardı. Bir tek anneleri katılmıyordu dükkân işlerine. Arada gelip uzaktan bakmakla yetiniyordu.

Ellerimdeki çamaşır suyu kokusunu genzime çekip, bir iş sahibi olmanın insanı rahatlattığını düşündüm. Kendime güvenim gelmişti. Boş bir sal gibi dolaşmaktan kurtulmuştum. Manuela'yla buluşmam bile bu öykünün bir parçasıydı sanki. İş çıkışı kız arkadaşımla sinemaya gidecektim.

Üzerine biraz dar gelse de eski moda giysiler içinde güzel görünüyordu Manuela. Annesinin yakası kürklü mantosunu ve yakasıyla etekleri dantellerle süslü basma bir elbise giymişti. "Böyle eski şeyler giymek bu yıl moda," diye açıklamıştı giyimini. Margo için çok iyi bir bakıcı bulduğunu, artık istediği zaman rahatlıkla çıkabileceğini anlatmıştı.

Önce sinemaya gidecektik, sonra uygun bir yerde yemek yiyip ardından içkilerimizi içerken broşürleri okuyacaktık. Kendimi, kurt bir çapkının etkilemeye çalıştığı bir genç kız gibi hissediyordum. "Gel sana pul koleksiyonumu göstereyim," diye eve götürülen kızlar gibi... Broşürler pul koleksiyonu görevi görecekti.

Sinemaya girerken Manuela, "Gerçek anlamda ilk defa bu sinemada sevişmiştim," demişti. On on beş salondan oluşan bir sinema kompleksiydi burası. Labirentimsi koridorlardan geçip küçücük bir salona girmiştik. Perde, dev bir televizyon ekranı boyutlarındaydı. Ancak yirmi otuz kişi alabilecek bir salondu. Bizden başka bir çift daha vardı izleyici olarak.

"Yağmurlu bir gündü. Okuldan kaçıp sinemaya gidilebilecek bir gün." O anıyı tekrar yaşamak istiyordu sanki. Elimi iki elinin arasına almış, kucağına bastırmıştı. "Pek fazla tanımıyorduk birbirimizi. Böylesi daha iyiydi." Hatırlamak heyecanlandırmış olmalıydı. Avucumda Manuela'nın karnının sık soluk alıp vermelerle inip kalkışını hissediyordum. Elimi bacaklara kaydırıp eteğin üzerinde usulca hareket ettirdim.

Benim de böyle bir anım vardı. Şükran'la yalnız başımıza ilk sinemaya gidişimiz. Elini tutmaya cesaret edebilmem için ne kadar çok zaman geçmesi gerekmişti.

Manuela'nın bacağını hafif hafif okşayarak elimi eteğin üzerinde usulca aşağı doğru kaydırdım. Eteğin bittiği yerde çorap başlıyordu. Kalın, yün bir çorap. Külotlu çorap olmamasını dileyip elimi eteğin altına soktum.

Bir yaz günü olmalıydı. Kısa kollu bir şeyler vardı üzerimizde. Kolumu sanki bilmeden yapmış gibi kol dayama yerine koymuş Şükran'ın koluna rastlamıştım. Şükran'ın kolunun çıplaklığını hissedebiliyordum.

"El ele tutuşmamız için heyecanlı bir sahne gerekiyordu herhalde." Evet, çorap külotlu değildi. Çıplak tene ulaşınca avuçlamadan edemedim. "Oldukça heyecanlı bir korku filmiydi. O elimi tutmaya cesaret edince ben de sarılıvermiştim."

El ele tutuşmak için kolunu kaydıran Şükran'dı. Uzun süre elele tutuşmuş, birbirimizin parmaklarını, avuçlarını okşamıştık. Bir süre sonra birbirini kavramış durumdaki ellerimizi kucağıma kaydırmıştım. Uyanmış organımı elinin üstünde hisseden Şükran rahatsız olmuş, elleri kendi kucağına almıştı. Şimdi ben onun bacaklarını, karnını elimin üzerinde hissediyordum. Kumaşların üstünden bile olsa bir kızın tenini hissetmek müthiş bir duyguydu. Hazzın doruğuna tırmandığımı düşünmüştüm.

"Öpüşmeye başlamak için herhangi bir sevişme sahnesini beklememiz gerekmiyordu. Zaten o kadar bekleyecek sabrımız yoktu." Külottan taşan kıllara dokununca bacaklar aralanıp elime daha uygun bir yer hazırladılar. Tam anlamıyla avuçlayabiliyordum artık. "Öpüşmede dillerin çok önemli bir görevi olduğunu o gün öğrendim."

Boşta kalan kolumla Şükran'a sarılmış, çıplak kolunu okşarken elimi göğsüne doğru kaydırmanın yolunu aramıştım. Bunu öyle bir incelikle yapmalıydım ki Şükran hissetmemeliydi. Yanağından bile öptürmediğini bildiğim için herhangi bir öpme gi-

rişiminde bulunmamıştım. Şükran'ın karnının üzerindeki ellerde yoğunlaşmıştık. Elimi kaydırmak, bacaklarını okşamak istiyordum. Şükran nazik okşamalarla bunu engelliyordu.

"Öpüşmenin, dokunmanın ötesine geçmek istiyordum. Ama sinema salonu buna uygun değildi." Elimi külotun altına sokmuştum. Bacaklarını hafifçe aralayıp tekrar sıkıyor, kalça ve beliyle parmaklarıma uygun hareketler yapıyordu. "Onun kucağına oturabilirdim, ama bu sinemadaki diğer izleyicilerin dikkatini çekerdi."

Şükran iki ayrı yönden gelen saldırılarla baş edememişti. Karnındaki elimi tutacağım derken diğer elimin göğsüne kaymasını engelleyememişti. Sutyeni kalın, göğüse tam oturan cinstendi. Umutsuzca tene ulaşacak bir boşluk aramış, bulamamıştım. Elimi aşağı kaydırınca Şükran'ın ellerine yakalandım. Artık iki elim de tutsaktı.

"Dışarı çıktık ve küçük salonların yanındaki tuvaletin ortak kullanıldığını keşfettik. O anda film gösterilmeyen bir salon bulmamız, o salonun yanındaki tuvalete girmemiz yeterliydi." Boşta kalan elimle göğüslere yöneldim. Kumaşın üstünden çıplaklığı hissedebiliyordum. Sutyen takmamıştı.

Şükran'la böyle oturabilmem bile büyük bir olaydı. Başını göğsüme yaslamış, kendini filme kaptırmış gibiydi. Yanağına konan küçük bir buseye itiraz etmedi. Ama bundan cesaret alıp dudaklara yönelen ikincisine yüzünü çevirerek izin vermeyeceğini belli etti. Sınırları daha fazla zorlamanın gelecek için zararlı olacağını düşünüp ileri gitmemeye karar verdim. Bir dahaki sefer sinemaya gittiğimizde daha rahat olacaktık nasılsa.

"En üst katlardan birinde film gösterilmeyen bir salonun yanındaki tuvalete girmiştik. Prezervatif alınabilecek bir otomat bile vardı." Manuela'nın eli benim elimin izlediğine benzer bir yol izlemiş, fermuvarıma yönelmişti. Böyle anlarda inatçılığıyla tanınmış fermuvarımın açılmasına yardım etmek zorunda kaldım. Manuela'nın deneyimli parmakları hızla çalışıyordu. Her

şeyi olabildiğince yavaşlatıp bu zevki uzatmak gerektiğini düşündüm. Yoksa daha fazla dayanamayacaktım.

Sinema çıkışında sıkı bir yağmurla karşılaşmıştık. Hava iyice soğumuştu. Yağmurun kara döneceğini düşündüm. Deri ceketim ince geliyordu. Manuela, soğuktan titrediğimi hissetmiş olmalıydı. Dışarıda yemek yemekten vazgeçip benim eve gitmeye karar verdik. Manuela, evlere servis yapan bir pizzacıdan yemek ısmarlayabileceğimizi söyledi.

Kapıdan girer girmez sarmaş dolaş olmuş, sinemada kaldığımız yerden devam etmiştik. Öpüşmelerinin şiddeti arttıkça üzerlerimizdeki giysilerin sayısı da azalmıştı. Sevişmenin tüm hareketliliğine rağmen soğuktan tüylerimin diken diken olduğunu hissettim. Yatakta devam etmeliydik.

"AİDS'e kafanı taktığına göre önlemini de almalısın!.." diyerek çantasından küçük bir paket çıkarttı. Prezervatifi hayatımda ilk kez deneyecektim.

Battaniyenin altında vücutlarımız kenetlenmiş, kendimizi sevişmenin akışına bırakmıştık. Ama bir türlü yoğunlaşamıyordum. Aklımda hep taktığım prezervatif vardı. Rahat edemiyordum. Sanki oram plastik bir torbaya sokulmuş gibiydi. Bu zevk anını sağlığımı koruyacağım diye berbat etmek istemiyordum. Çekip çıkarttım. Bir anda keyfim yerine gelmiş, canlanmıştım. Manuela da bendeki değişimi hissetmişti. "Daha fazla zevk için sağlığını riske atmamalısın!.." diye fısıldadı. Yeni bir prezervatif almak için uzandı.

"İlk defa yapmıyoruz ki," diye karşı çıktım.

"İlk defa yapmasak da önlem almamız gerek. Hatanın neresinden dönsek kârdır. Yarın broşürleri okurken niçin tak diye inat ettiğimi de anlatırım. Artık zamanı geldi."

Canlılığımı kaybettiğimi fark etmişti. Okşamalarla, öpüşlerle beni tekrar heyecanlandırdı. Zevkten gevşediğim bir anda da prezervatifi hızlı bir hareketle taktı ve üzerime yerleşiverdi.

Zevkin doruğuna doğru tırmanırken bile Manuela'nın ne demek istediğini çözmeye çalışıyordum. Tüm sevişmelerimizde "Prezervatif tak," diye tutturmuştu. Bir de, "Hastayım," dediğini hatırlıyordum. Bir anda, "Acaba?" diye kocaman bir soru kafama takıldı. "Acaba hastalığı ne?" Bu sorular iyice dikkatimi dağıtmıştı. Neyse ki Manuela farkına varmamıştı ya da zevkin doruğuna varmak üzere olduğu için benim ne durumda olduğuma aldırmıyordu. Gerçekten de bir süre sonra kasılmalar ve titremelerle tam anlamıyla rahatladı. Bana sımsıkı sarılıp gözlerini kapadı.

Sabah uyandığımda yanımda yoktu. Gitmiş olmalı diye düşünürken içeriden mırıltı halinde söylenen bir şarkı duydum. Kahvaltı hazırlıyordu. Onu daha önce hiç bu kadar keyifli görmemiştim.

Manuela marketten çeşit çeşit peynir ve salamla birlikte bir de elektrik sobası satın almıştı. Evi ısıtma işini sürekli ertelemiştim. Zaten nasıl ısıtacağımı da bilmiyordum. Aklıma elektrik sobası gelmemişti.

Tezgâhın başında çayları dolduran Manuela'ya sarıldım, yanağına bir öpücük kondurdum. Bu öpücüğe dudaklarımdan öperek karşılık verdi. İlk defa bu kadar içten gelen bir sevgiyle öptüğümü fark ettim. Onun gözlerinde de her zamankinden daha kuvvetli bir ışıltı vardı.

Bu öpüşmeye bir nokta koymak gerektiğini belirtmek ister gibi yanağıma dokundu. "Çaylarımız soğumasın. Kahvaltıdan sonra devam ederiz," diyerek beni masaya çekti.

Çayları tazelerken çantasından bir yığın broşür çıkartmış, "Yaşlanıyorum," diyerek okuma gözlüğünü takmıştı. Gözlüğün üstünden mutluluktan parlayan lacivert gözlerle bakarak, "Ne öğrenmek istiyorsun?" diye sordu.

Bir an bu bilgilerin peşine düşmemin ne kadar saçma olduğunu düşündüm. Güzel bir aşk gecesinin sabahını böylesine can sıkıcı şeylerle harcamanın ne anlamı vardı!.. Ölen ölmüştü. Züh-

re ise kendi başının çaresine bakardı herhalde. Onun için neden endişeleniyordum ki!.. En iyisi günü değerlendirmek için yatağa dönmekti. O an aklıma Manuela'nın, "Yarın anlatırım," dediği geldi. Prezervatif takmam için niye bu kadar ısrar ediyordu? "Hastayım!.." dediğinde neyi kastetmişti. Regl olduğunu mu yoksa daha ciddi, bulaşıcı bir hastalığı mı? Belsoğukluğu, frengi ya da?... "Ya da"yı düşünmek istemiyordum.

Uyuşturucu kullanımı, kan nakli, AİDS taşıyan biriyle normal ya da eşcinsel ilişki... Önce Almanca bir cümle okuyor, sonra onu Türkçeye çeviriyordu. HİV adı verilen bir virüs vardı. Bu virüs vücudun bağışıklık sistemini etkisiz hale getiriyordu. Böylece en önemsiz bir hastalık bile ölümcül bir hal alabiliyor, virüslü hasta soğukalgınlığından, gripten ölebiliyordu. 225 bin kişi AİDS'ten ölmüştü. Bu sayı yaklaşık her yıl ikiye katlanıyordu.

Okudukça Manuela'nın içi kararmış olmalıydı. Elindeki broşürü masanın üzerine fırlatmış, "Bunları niye öğrenmek istiyorsun? Niyetin ne?" diye sormuştu. Yüzünde endişe vardı. Gözlerindeki mutluluk parıltısı kaybolmuştu.

Zühre'yle tanışmamızı, Mehmet'in öldürülmesini anlattım. Sarsılmıştı. Ne de olsa eski kayınbiraderi öldürüldü diye düşündüm. Olaydan haberi yoktu. Bulvar gazetelerini okumuyordu.

"Bunun AİDS'le ilgisi ne?" diye sordu. Zühre'nin AİDS öyküsünü anlattım.

"Acaba Mehmet eşcinsel miydi?" diye sordum. İyice çökmüştü.

"Sanmıyorum," diye cevapladı. "Okuduğum gibi sadece eşcinsel ilişkiyle bulaşmıyormuş."

Sigara paketine uzanırken ellerinin titrediğini fark ettim. Sigarayı yakmasına yardım ettim.

"Mehmet'le yattın mı?" diye sormayı geçirdim aklımdan. Ne düşündüğümü anlamış gibi, "Hayır!.. Hayır!.." diye cevapladı. Cevabın "evet" olduğunu anlamıştım.

Manuela gözlerini kaçırdı. Sandalyenin üstünde tortop olmuştu. Bacaklarını karnına çekmiş, onlara sarılmıştı. Sigarasından sıkı nefesler çekerken ayak parmaklarıyla oynuyordu. Onu daha önce de böyle görmüştüm.

"Aramıza bir ölünün girmesini istemiyorum," dedi ayak parmaklarıyla oynamaya devam ederken. "Her şeyi açık açık anlatmak en iyisi herhalde. Yoksa büyüyecek, aşamayacağız."

Mehmet'le bir kere yatmışlardı. O birleşmede de prezervatif kullandığını sanıyordu. Prezervatifsiz ilişkiye girmezdi. Ama emin değildi. Aralarında bir şeyler olduğunu hisseden Arif olayın ertesi günü Mehmet'i evden kovmuştu. Arif'le birbirlerine soğumalarının, uzaklaşmalarının nedeni de bu olaydı. O günün, o olayın üzerinden beş yıl geçmişti. AİDS hastalığının dört-beş yılda ortaya çıktığını biliyordu. Hem, her AİDS'li hastalığı bulaştıracak diye bir şey yoktu. Hastalığı kapmak da, bulaştırmak da kolay değildi.

Manuela'nın dağılıp parçalanacak hale geldiğini hissettim. Teskin edici sözler aradım. "Senden sonra olmuştur. O yıllarda Türkiye'de AİDS'ten söz edilmiyordu. Sanıyorum sonra patladı. Evden, sizden ayrıldıktan sonra kapmıştır. Zühre'nin anlattığına bakılırsa uyuşturucu kullanıyordu. O yolla hastalanmıştır."

43

Yağmurun kara dönmeye niyeti yoktu. Bunaldığımı, içimdeki sıkıntının ağzımdan, burnumdan fışkıracağını hissediyor, bu sıkıntıyı giderecek bir yol bulamıyordum. Neyse ki Manuela gitmişti. Onu gördükçe daha çok geriliyor, olayların tek sorumlusu olarak için için suçluyordum. Rüya'ya telefon etmem gerekiyordu. Manuela'nın yanında telefon edemezdim. Ama bu ruh haliyle de beceremeyecektim. Kuşkularımı, kuruntularımı aktaramazdım. "Bir kadınla yattım, seni aldattım. Kadın bana AİDS bulaştırmış olabilir. Ne yapacağımı bilemiyorum" mu diyecektim? Sevdiğim kadını aldatmış ve cezamı bulmuştum. "O da bana hastalığını, ameliyat olma nedenini anlatmadı," diye bahane buldum. Bu bahaneye sarılıp telefon etmeyi erteledim. "Daha sonra..." dedim kendi kendime, "gerçeğin ne olduğunu öğrendikten sonra."

Gerçeği öğrenmenin tek yolu vardı; hastaneye gidip test yaptırmak. Buna cesaret edemiyordum. Sonucu göğüsleyemezdim. Zühre'nin yalan söylediğini kanıtlamak daha çok işime geliyordu. Küçük bir kız çocuğunun uydurduklarıyla birçok insanın hayatının kararmasına neden olamazdım. Hastalığın bulaşma sürecini, ne kadar çok insana bulaşmış olabileceğini düşünmek bile insanı delirtmeye yeterliydi.

Zühre'nin "ihtiyar cadı" dediği kadını, Sevim'i bulmalı, konuşmalıydım. Zühre, bu kadının nerede olduğunu bilirdi herhalde. Kızı bulmak içinse ya dayak yemeyi göze alıp yine gara gidecektim ya da gençlik merkezinden Oğuz'a nerede olduğunu soracaktım.

Gençlik merkezi kapalıydı. Tatil günü olmadığına göre erken gelmiş olmalıydım. Bu soğukta, yağmur altında bekleyemezdim, en iyisi sığınacak bir Türk kahvehanesi bulmaktı. Bu mahallede de kahvehaneden bol bir şey yoktu.

Kahvehanede oturamadım. Bir şey rahatsız ediyordu. Ama ne olduğunu anlayamadım. Oysa hoş bir yerdi. İnsan dışarıyı görmemeyi becerirse ya da sırtını cama dönerse kendini bir Anadolu kasabasında hissedebilirdi. Teypte iç yakıcı bir arabesk şarkı, ince belli bardaklarda tavşan kanı çay, duvarlarda çerçevelenmiş pehlivan resimleri, Boğaz Köprüsü posteri, pala bıyıklı bir ocakçı... Okey masasındaki şakalaşmaları, yan masadaki pişticilerin sohbetini dinleyerek, Türkçe gazeteleri okuyarak hoşça vakit geçirebilir, hatta istersem kahvehanenin arkasındaki bölüme geçerek saçımı kestirebilirdim.

Kahvehanede oturamamamın nedeni belki de kendimi oraya yakıştıramamamdı. Almanya'ya geldiğimden beri bir kez saçımı kestirebilmiştim. Alman berbere gidersem derdimi anlatamayacağımı düşünüyordum. Üstelik onların fiyatları çok pahalıydı. Bu tür kahvehanelerde bulunan berberlere ise güvenemiyordum. Şimdiki halimle kimse beni bir Türk'e benzetemiyordu. Kahvehanenin sakinleri, yan masada oyun oynayanlar be-

nim orada olmamdan rahatsız olmuş gibiydi. Ters bakışlar atmışlar, hatta bana, hakkımda konuşup homurdanmışlar gibi gelmişti. Yaşını başını almış bir Türk'ün benimki gibi saçlarla dolaşmasını zibidilik olarak niteliyorlardı herhalde. Dernektekiler de farklı düşünmediklerine göre kahvehanedekilere niye kızacaktım ki...

Gençlik merkezine tekrar gittim. Yine kapalıydı. Bekleyemeyeceğimi düşündüm. Eve gitmek istemiyordum. İçimi afakanlar basıyordu. Derneğe gitmek de içimden gelmiyordu. Hep aynı insanlar, hep aynı muhabbeti yapıyordu. Üniversiteye gidip yemek yemek için geç kalmıştım. Sinemaya ya da bir biraheneye gitmek de çekici gelmiyordu. Almanca konuşanlar arasında kendimi tamamen yabancı hissediyordum. Sokaklar da başıboş yürünemeyecek kadar soğuk ve ıslaktı.

Nereye gidebileceğimi düşünüp, sıkıntıyla puflarken bir görevli gelmiş, gençlik merkezini açmıştı. "Oğuz?" diye sordum. Cevap olumsuzdu. Umutsuzca "Zühre?" diye sorunca adam karşıdaki birahaneyi işaret etti. Çoğunlukla olduğu gibi bu Alman'a da derdimi anlatamadığımı, yanlış anlaşıldığımı düşündüm. Yine de gidip bir baksam bir şey kaybetmezdim.

Oyun otomatlarından başını kaldırmayan iki gençten başka müşteri yoktu birahanede. Zaten küçük bir yerdi. İki masa, bir bar... Zühre orada, barın arkasındaydı. Beni gördüğüne sevinmişe benzemiyordu. İki masadan boş olanına oturmam için işaret etti. Diğeri oyun otomatına dalmış gençlerin eşyalarıyla doluydu. Bana bir kahve getirmişti, servis yaparken fısıldadı; "Burada Türkçe konuşmam yasak. İki saat sonra işim bitiyor. İstersen buluşabiliriz."

Nehrin öte yanında, Türklerin yoğun olarak yaşadığı bir mahalle. Verilen adresteki sokağa girdiğimde, "Bizim kasabanın çarşısına benziyor," diye düşünmüştüm. Hemen hemen tüm işyerleri Türklere aitti. Bakkallar, çeviri büroları, aşevi havasında

lokantalar, gereksiz her şeyin satıldığı eksport mağazalarıyla doluydu sokak. Sokağın bitimindeki köşeden dönsem babamın küf kokan eczanesini görecektim sanki.

Yüzyıl geride kalmış gibiydi o kasaba, o dükkân. Babam, çözemediğim bir nedenle eczaneye girmemi yasaklamıştı. Bunu büyük ağabeyimin intihar etmek amacıyla dükkândaki zirai ilaçlardan içmesine bağlamıştım çok sonra. Yasak olduğu için de hep merak ettiğim, girmek istediğim bir yer olarak kalmıştı orası. Babam iş için şehire gittiğinde kalfayı ikna edip tüm zamanımı eczanede geçirirdim.

Babam kendini emekliye ayırıp dükkânı satalı on yılı geçmişti. "Çoktan yerine kahvehane açmışlardır," diye geçirdim içimden. Kasaba, işsizleri ve kahvehaneleriyle ünlüydü.

Zühre'den Sevim'in soyadını öğrenmem, rehberde telefon numarasını bulmam, Sevim'in telefona çıkması... Her şey yolunda gitmişti. Gazeteci olduğumu, Mehmet'in ölümünü araştırdığımı söylemiştim telefonda. Sevim, beni hemen evine davet etmişti.

Evi bulup kapıyı çaldığımda kafamın içinin bomboş olduğunu hissettim. Ne soracak, ne konuşacak, söze nasıl girecektim?

Sevim, etli butlu, güzel sayılabilecek, tipik bir Türk kadınıydı. Zühre'nin söylediğinin aksine ne ihtiyardı ne de cadı gibi bir hali vardı. Evin döşeme anlayışındaki özenti, kadının altınlarla donanmış, şıkırtılı görünüşüne uyuyordu.

Bir yas havası bekliyordum. Sevim'in üzüntülü bir hali yoktu. Mehmet'le ilgili konuşmak istediğimi söyleyince de tepki göstermemiş, "Çoktandır görüşmüyorduk," demekle yetinmişti.

Almanya'daki Türklerin çoğunda gördüğüm alışkanlıkla hayat öyküsünü en başından anlatarak girmişti söze. "25 yıl oldu buraya geleli," demişti altın bilezikleriyle oynarken. "Atlatmadığım badire kalmadı. Çok insan tanıdım. İnsanların birçok benzer yanı olduğunu öğrendim. Çok azının değişmeden kalabildiğini gördüm. Mehmet de onlardan biriydi. Etki altında kalan, gördüğü her şeye özenen biri."

Almanya'da baba baskısından kurtulmanın tek yolunun evlenmek olduğunu anlayınca ilk rastladığı erkekle evlenmişti. "Hayırsız bir adamdı," diye tanımlıyordu ilk kocasını. Ondan geriye bir çocuk kalmıştı. Çocuk şimdi delikanlı olmuş, binanın girişindeki kiosku işletiyordu. Oturma izninin sakat olduğunu, sınırdışı edilebileceğini anlayınca bir Alman'la evlenmişti. Bunu duyan babası onunla tüm ilişkisini kesmiş, bu da onu çok rahatlatmıştı. Alman, içkici, her an sorun çıkartan biriydi. Ondan da bir kız çocuğu ve aşağıdaki kiosk kalmıştı. "Almanlara yakışmayan aceleciliğiyle hızlı yaşadı, genç öldü," diye açıklamıştı ikinci kocasının sonunu. Sevim'in bazı Alman kızlarının giydiği türden bir eşofman giydiğini o an fark etmiştim. Yapılmış saçlarına, makyajlı yüzüne, ojeli tırnaklarına hiç uymayan en ucuzundan plastik görünümlü, parlak bir eşofman ve spor ayakkabıları.

Mehmet'le tanıştıklarında mali durumu kötüydü. Bu yüzden gündüzleri kioskta durması gerekiyordu. Mehmet de o kadar kötü durumdaydı ki, aslında gereksiz olmasına rağmen onu yardımcı olarak işe almıştı. "İçim acıdı. Çok saftı!.. Köyden yeni gelmiş gibi..."

Mehmet işi çabuk kavramış, dürüstlüğüyle Sevim'in gözüne girmişti. Sevim, Mehmet gibi birinin yanında olmasından cesaretlenmiş bir kiosk daha açmıştı. Artık Mehmet yeni büfede duruyordu. "Çaktırmadan para yürüttüğünü anladığımda artık aileden biri gibiydi. Kovamazdım. Oturduk, konuştuk. Yeni arkadaşlar edindiğini, akşamları diskoya gittiğini anlattı. Kazandığı para masraflara yetmediği için kasadan çalmaya başlamış. Diskoda iyi ilişkiler kurmuştu. Büyük bir iş çevirecek, çaldığı parayı fazlasıyla iade edecekti. Etti de."

Mehmet borcunu ödemekle kalmamış, kötü alışkanlıklardan kurtulmak amacıyla kioskta geceleri çalışmaya talip olmuştu. Sevim bunu gönül borcunu ödemek olarak yorumlamış, kendini affettirmek istiyor diye düşünmüştü. Böylece Sevim, kiosku geceleri de açık tutarak daha çok para kazanacaktı.

Mehmet bıyıklarını kesmiş, saçlarını uzatmış, buradaki Türk gençleri gibi giyinmeye başlamıştı. Üstünde kiosktan bir ayda kazandığı tüm parayı yatırsa satın alamayacağı kadar pahalı giysiler vardı. Kasadan çalmaya devam etse de Mehmet, bu masrafı karşılayamazdı.

Artık bilezikleriyle oynamıyordu. Elektrikli semaverde çay demlenmişti. Kızının getirdiği bardaklara kendi eliyle doldurdu çayı. Sanki bana önem verdiğini göstermek istiyor gibiydi. Belki de düşünmek için zaman kazanıyordu. Kızı, televizyon seyretmek istediğini söyleyince nazik ev hanımı halini bir yana bıraktı, sunturlu bir küfür savurdu. Kız salondan kaçtı.

Salonun fazla özentili döşendiğini düşündüm. Sonradan görme taşra zenginlerinin evleri gibiydi. Ama kesinlikle Almanya'da değil, belki de bizim kasabada bulunabilecek türden.

Sık sık kasabayı düşündüğümü fark edip canım sıkıldı. Özlemek denen şey bu olsa gerekti. Bir iki günlük kısa ziyaretler dışında en az yirmi yıldır kasabaya gitmemiştim. Şimdi ise bir günde üç kez kasabayı anmıştım.

Mehmet, uyuşturucu işine bulaştığını itiraf etmişti. Büfede gececi olmasının nedeni de burayı satış merkezi olarak kullanmasıydı. Çok para kazanıyordu. Paylaşabilirdi. Sevim bu itirafı duyunca sinirlenmiş, onu kovmuş, ama sonra pişman olmuştu. Mehmet aileden biriydi. Onun bu âlemde kaybolmasına göz yummak yerine kazanılması gerekiyordu.

Sevim kentin altını üstüne getirmiş, Mehmet'i bulmuştu. Mehmet'in o sırada küçük bir kızla başı derde girmişti. Kız oğlana kene gibi yapışmış, bırakmıyordu. Zühre olmalıydı bu küçük kız. Düşüncemi yüksek sesle söylemedim. Konuyu saptırmak istemiyordum. Bu tür iç dökmelerde konuyu bilmiyormuş gibi görünmenin daha avantajlı olduğunu öğrenmiştim. Anlatan karşısındakinin bir şeyler bildiğini hissederse tedirgin oluyor, hatta anlatmaktan vazgeçip başka konulara geçiyordu.

Mehmet yufka yürekli olduğu için kızı evden atamıyordu. Kız da bu durumdan sonuna kadar yararlanıyordu. Sevim, Mehmet'e kızı evden nasıl uzaklaştıracağını anlatmış, beceremeyeceğini anlayınca geçici bir süre bu evde kalmasını teklif etmişti. Böylece Mehmet'i tekrar kazandığını düşünmüştü. Önce Mehmet'in Almanya'da kalma durumunu sağlamlaştıracak, ardından işleri genişleteceklerdi. Kiosklar iyi işliyordu. Sevim bir de bakkal açmayı planlıyordu. Bakkallığın kiosktan daha kârlı bir iş olduğunu düşünüyordu. Türk bakkalı olmayan bir mahalle bulup bir dükkân tutacaklardı.

Mehmet'i evlendirmek için uygun bir gelin adayı bulamayınca onunla kendisi evlenmeye karar vermişti. Hem böylesi daha garantiliydi. Polis, Türklerin, özellikle ilticacıların yaptıkları evliliklere sahte evlilik gözüyle bakıyor, sık sık kontrole geliyordu. Yeni evlilerin ayrı evde oturdukları, birbirleriyle ilgileri olmadığı tespit edilirse evlilik işlemi iptal edilebiliyordu. Mehmet, Sevim'le evlenirse bu sorunla karşılaşmayacaktı. Aynı evde kaldıkları için kimse bir şeyden kuşkulanamazdı.

Bunun iyi uydurulmuş bir yalan olduğunu düşündüm. Sevim'in bu denli affedici, yardımsever olması için iyi bir nedeni olmalıydı. Zühre'nin teorisinden ilerlersem bunu uyuşturucu ticaretini geliştirmek için yapıyordu. Kendi hislerim ise kadının Mehmet'e âşık olduğunu söylüyordu. Evlilik, hem dedikoduları önleyecek hem de Mehmet'i elinde tutmasını sağlayacaktı. Mehmet, Sevim'e göre çok genç ve yakışıklıydı. Sevim, otuz iki yaşında olduğunu söylese de en az kırkında gösteriyordu.

İşler Sevim'in düşündüğü gibi gelişmemişti. Polis bir operasyonla kentteki tüm uyuşturucu satıcılarını toplamıştı. Mehmet'in şansı, bu işten elini çekmiş olmasıydı. Ama olayı duyunca kaçması gerekti. Sorgulamalarda adı geçerse peşine düşebilirlerdi. Önce Fransa'ya, sonra İspanya'ya gitmişti. Orada yine uyuşturucu işlerine bulaşmış, edindiği yeni kimlikle İspanya ile Almanya arasında gidip gelmeye başlamıştı.

O sıralar sadece bir kez ziyaret etmişti Sevim'i. Saklaması için bir miktar para bırakmak istiyordu. Sevim kullanılmak istendiğini fark edip bu teklifi kabul etmemiş, Mehmet'e de bir daha uğramamasını söylemişti. Sonra da ölüm haberini almışlardı.

Sevim'in gözleri nemlenmişti. Her şeye rağmen üzülmüştü demek ki. Bu da benim düşüncemi doğruluyordu; Mehmet'e âşıktı.

"Son gördüğünüzde nasıldı?" diye sordum. "Hasta olduğunu duydum da..."

Sevim soruyu anlamak istercesine gözlerini bana dikti. Gözyaşlarından boyaları akacak gibiydi.

"Hasta mı? Sanmıyorum," diye cevap verdi. "Sadece biraz zayıflamış, biraz süzülmüştü, o kadar." Yine bilezikleriyle oynamaya başlamıştı. "O da doğru dürüst beslenememektendir herhalde. Yollarda gide gele yorulmuştur."

Benim bir şeyler bildiğimi düşünüp kara gözlerini üzerime dikti. Bu bakışların ağırlığına dayanamayıp gözlerimi masanın üzerindeki plastik çiçeklere kaydırdım.

"Ne hastasıymış?" diye sordu.

"Bilmiyorum," dedim. Kadını telaşlandırmaya gerek yoktu. "Bir dedikodu. Küçük kız, Zühre söyledi."

Sevim'in gözlerinde bir nefret kıvılcımı gördüm, ardından dudağının kenarına yerleşen bir gülücük. Küçümseme gülüşü. "Yeni bir yalan daha. Sürekli yalan söylüyor. Sonra söylediklerine kendi de inanıyor. Birçok küçük kızda olan bir ruh hali. Mehmet gibi saflar bu yalanlara hemen inanıyor. Umarım sizi de inandırmamıştır. Mehmet'in hasta olduğunu söylemekten ne çıkarı var acaba?"

Bilmiyorum, der gibi dudak büktüm.

"Mehmet'i böyle yalanlar söyleyerek kendine bağlamak istemişti," dedi Sevim. "Babası öldürecekmiş de, bıçaklanmış da, o yüzden kaçıyormuş... Bizim saf Mehmet de inanmıştı hemen. Gerçekler ortaya çıkınca ne hale girdiğini görmeliydiniz."

44

Kolay ve acısız bir ölüm. Böyle bir ölüm yolu bulmalı, canıma kıymalıydım. Kendi kendimi öldüremeyeceğimi bile bile bunu düşünüyordum. Olasılıkları tek tek gözden geçiriyor, hepsi için bir bahane buluyordum. Tabanca, bıçak gibi kesici aletleri, kendini asmak gibi yöntemleri düşünmek bile istemiyordum. Korktuğum bir şeyi yapamazdım. Tek bir darbede ölmeliydim. Öldüğümün farkına varmadan...

Son zamanlarda kentte insanlar kendilerini yüksek binalardan atmaya başlamıştı. Hemen her gün böyle bir olay oluyordu. Bunların intihar mı, cinayet mi olduğu tartışılıyordu. Yüksek bir yerden atlanırsa daha yere düşmeden, havadayken kalp krizi geçirildiğini, hiç acı çekmeden ölündüğünü okumuştum. Ama son

olaylardan sonra yüksek binaların giriş çıkışının kontrol altına alındığı söyleniyordu. Yüksek bir binanın çatısına çıkıp atlamak kolay olmayacaktı. Nehrin üzerindeki sayısız köprüden birinden de atlamak mümkündü. Ama köprüler yeterince yüksek değildi, atlarsam ölüp ölmeyeceğimden emin değildim. İşin içinde suya düşmek, kurtarılmak vardı.

En iyisi aşırı dozda ilaç ya da uyuşturucu alarak intihar etmekti. Uyuşturucu bulamayacağımı, bulsam da paramın almaya yetmeyeceğini düşünüyordum. Öldürücü dozun ne kadar olduğunu da bilmiyordum. Herhangi bir ilaç alabilmek için de insanın elinde reçete olması gerekiyordu.

Kolay ve acısız bir ölüm yolu olmalı, diye aklımdan bininci kez geçirirken telefon çalmış, hayallerimi bozmuştu. Arayan Rüya'ydı. Yine sitem sözleri duyacaktım. Aramam gerekiyordu, aramamıştım. Rüya'yla telefonda konuşmak düşüncesi bir kâbus halini almıştı. Kendimle, hatalarımla yüzleştiriyordu beni ve hep sitem edecek, alınacak, kırgınlığını söyletecek bir şeyler yapmış oluyordum. Ölürsem o da rahatlar, diye bir düşünce oluşmuştu kafamda.

Rüya sitem sözleri değil, sevgi sözleri söylemişti. "Özledim seni," demişti. "Şimdi yanımda olmanı o kadar çok isterdim ki!.."

İçimde bir sevinç ışığı parlamıştı. Rüya, bu ayrılığın daha fazla uzamasına dayanamayacağını söylüyordu. Elinden geleni yapacak, kavuşmamızı sağlayacaktı. Ankara'daki yüksek bürokrat bir tanıdığı 141-142. maddelerin yakında iptal edileceğini, bu maddelerden ceza yiyenlerin affedileceğini söylemişti. Meclisteki tüm partiler bu maddelerin kalkmasından yanaydı. "Kaldıramazlar. Güçleri yetmez. Boşuna kendimizi kandırmayalım!.." demek istedim, ama dilimi tuttum. Rüya'yı umutsuzluğa düşürüp keyfini kaçırmak istemiyordum.

"Seni seviyorum," dedim.

"Ben de!.." diye karşılık verdi. "Çoktandır ilk kez telefonda beni sevdiğini söylüyorsun. Bu iyi bir işaret."

Telefonu kapadığımda hastalık kuşkularımı Rüya'yla hiçbir zaman paylaşamayacağıma karar verdim. Hastalığı nasıl yaşayacağımdan çok, çevremdekilere nasıl söyleyeceğimi düşünüyordum hep. Hasta olduğumu böylesine kabullenmek sinirlendiriyordu ama aksi kanıtlanmadıkça kabul etmek zorundaydım. Test yaptırmam gerekiyordu. Hastaneye tek başına gidemeyeceğime göre benimle birlikte gelip çevirmenlik yapacak kişi merak etmeyecek miydi bu teste ne gerek olduğunu. Ne diyecektim? Geçerli bir cevabım yoktu.

Dokuzuncu şişede bin şişe bira içsem sızamayacağıma karar vermiş, yatağa uzanır uzanmaz derin bir uykuya dalmıştım. Sabah, Manuela'nın telefonuyla uyandığımda kendimi hiç uyumamış gibi hissediyordum. Midem yanıyor, başımın arka tarafında ince bir sızı dolaşıyordu. Manuela, beni Noel yemeğine çağırıyordu. "Geleneklere uymak için."

O da benim gibi hasta, ama yaşamayı, gülmeyi becerebiliyor, diye düşündüm.

"Noel yemeklerine yakın bir arkadaşı davet etmek âdettir. Hem annemle baş başa yemek yemek çok can sıkıcı olacak. Ne olur gel, beni bu dertten kurtar."

Bir an önce telefonu kapatıp tekrar yatmak isteğiyle dolu olduğum için itiraz etmedim. İtiraz etsem konuşma uzayacaktı. Ama tekrar yatağa yattığımda bu yemeğe gitmek istemediğime karar verdim. Manuela'nın bir daha beni aramayacağına inanmıştım. Aramızda bir hastalık vardı ve bu tüm bağları kopartmaya yeterliydi. Onun artık aramayacağını ummamın başka bir nedeni de "İhanet ettim, Rüya'yı aldattım," duygusundan kurtulacağımı düşünmemdi. Bir hata etmiş ve bedelini hastalık kaparak ağır bir biçimde ödemiştim. O hatayı tekrar etmenin, bu ilişkiyi sürdürmenin bir anlamı yoktu.

Öğleden sonra kalkıp duş almış, suyun verdiği ferahlıkla olaylara daha iyimser bir gözle bakmaya başlamıştım. Sevim'in,

Zühre hakkında anlattıkları doğru olabilirdi. Belki de kız her şeyi uydurmuştu. Bunu kanıtlamak için Zühre'yi tekrar görmem yeterliydi. Test sonuçlarını göstermesini isteyecektim. O kocaman yalan balonu sönüp gidecekti.

İçimi böylece rahatlattıktan sonra, akşam bir spor salonunda düzenlenen anma gecesine katılmamam için bir neden olmadığına karar verdim. Biraz daha keyiflenirsem Cevdet'in kitap standında durma teklifini kabul edebilir, birkaç kuruş para bile kazanabilirdim.

Geceye giderken Mehmet'in hastalığı Türkiye'de kapması için bir neden olmadığını düşündüm. Çok sonra, uyuşturucuya alışınca şırıngadan geçmiş olmalıydı AİDS. Manuela da böyle düşündüğü için olsa gerek, hastalık haberini duyunca telaşlanmamıştı. Ölümcül bir hastalıkla kimse Noel yemeğine oturamazdı.

Anma gecesi yıllar öncesinden solmuş bir fotoğraf gibiydi. Tek fark artık siyasi örgütlerin yan yana duracak kadar birbirlerine tahammül etmeyi başarmış olmalarıydı. Spor salonunun dışında bildiriler dağıtılıyor, girişteki salonda yan yana kurulmuş stantlarda dergiler, kitaplar satılıyordu. Stantta Ali'ye rastlayınca keyfim daha da arttı. Ali yuvadan uçmayı becermekle kalmamış, karısı Şerife'yi de birlikte getirmişti. Üstelik başörtüsünü çıkartmaya ikna ederek.

Cevdet'in öngörülerini doğrular biçimde Şerife hamileydi. Ali karısının omuzlarını şefkatle okşarken, "Kız olacakmış," demişti. Doktorlar isteyene doğacak bebeğin cinsiyetini söylüyorlardı. Cevdet, "Erkek adamın erkek damadı olur," diye o bildik espriyi yapmış, onu başka espriler izlemişti.

Hiçbir şey bugün keyfimi bozamaz diye düşünüyordum ki, Fuat'tan aldığım haberle içim bir anda karardı. Nuran'ı havaalanında tutuklamışlardı. "Sahte pasaport mu?" Hayır, kendi pasaportuyla gitmişti. Hukuki bir sorunu olmadığı için Almanya'ya vize alarak gelmiş, aynı pasaportla dönmüştü. Fuat, avukat arka-

daşları aracılığıyla Nuran'ın nerede olduğunu bulmaya uğraşıyordu. Ama tutuklandığını ya da gözaltına alındığını kabul etmiyorlardı. Sanki havaalanında, pasaport kontrolü sırasında yer yarılmış içine girmişti.

Bu kötü habere yeni bir tane daha eklenmesin düşüncesiyle uzaktan gördüğüm Oğuz'un yanına gitmedim. Oğuz, Zühre'nin son derece doğru sözlü biri olduğunu, asla yalan söylemediğini söyleyerek dünyamı karartabilirdi.

Salona girdim. Pankartlar, bayraklar açılmış, tüm güçleriyle bağıranlar sloganları yarıştırmaya başlamıştı. En gizli olduğu söylenen örgütlerin bile isimleri pankartlarda yer alıyor, simgelerini taşıyan bayraklar sallanıyordu. Sahnede saz çalan bir sanatçı vardı. Ama bu gürültüde sesini duyurması olanaksızdı. Ben de slogan atanlara katıldım. Bağırmak içimdeki sıkıntıyı dağıtacak, rahatlatacaktı.

45

Evin ön tarafındaki büyük salonda oturmuştuk. Kocaman bir çam ağacı üzerinde süsler ve yanıp sönen lambalarla parıldıyordu. Manuela'nın annesi, Margo'yu kucağına almış ona Noel şarkıları söylüyordu. Noel'de büyükannelerin torunlara masallar anlatması, birlikte şarkılar söylenmesi âdettendi Manuela'nın söylediğine göre. Büyükanne canlanmış, hayat bulmuştu.

Bugün için her şey özel hazırlanmıştı. Bu duruma tek ters düşen bendim herhalde. Giyimim de, hüzünlü halim de masaya yakışmıyordu. Kendimi çok uzakta hissediyordum. Belki de bunun nedeni Noel yemeğinin nasıl bir önemi olduğunu bilmememdi.

Manuela çok şık bir elbise giymişti. Gözlerinin rengine uyan koyu mavi bir elbise. Margo'nun üzerinde de aynı renkte bir elbise vardı. Belki de elbiseleri kendi dikmiştir, diye düşündüm.

Büyükanne soylu ve ağır bir havadaydı. Önceki karşılaşmamızdan tek farkı konuşması, keyifli şeyler anlatmasıydı. Benimle de konuşmayı denemiş, sorular sormuştu. Almanca bilmemem, kem küm etmem onu çok şaşırtmış, içtiği şarabın etkisiyle olsa gerek bol bol güldürmüştü. Margo bile çat pat konuştuğuna göre benim halime gülmemek elde değildi herhalde.

Büyükannenin birlikte kiliseye gitme teklifine evet demem de Almanca bilmememden kaynaklanıyordu. Neye evet dediğimi, yemekten sonra kahve ve konyak içerken, Manuela'nın, "Kiliseye gelmeyi kabul etmene çok sevindim," demesi üzerine anlamıştım.

Neyse ki umduğum kadar kasvetli bir tören değildi. Kilisenin görkemli yapısı, duvarlardaki, tavandaki resimler, o resimlerdekine benzer biçimde giyinmiş rahipler, koro, orgdan gelen müzik... Tümü bana oldukça ilginç gelmişti. Bir süre sonra toplu halde söylenen ilahilere bile katılacaktım neredeyse. Birkaç kez daha gelsem kiliseleri seveceğimi, dine yakınlaşacağımı düşündüm. Ölümü hissetmek insanı böyle ruhani şeylere bağlardı. Yalnızlığın bittiği, tüm duyguların toplumsallaştığı bir yer... Umutların, ütopyaların bittiği yerde, ölüme bir adım kala insanın Tanrı'dan başka sarılacak bir şeyi kalmıyordu. Babam da ömrünü rakı masalarında tüketirken şiddetli bir kalp krizi geçirince namaza başlamamış mıydı?

Ertesi gün, üç ayrı hediye paketiyle eve dönerken, bu Noel gecesinden kendim için güzel bir öykü çıkarabileceğime karar verdim. Gizlice Manuela'nın tasarladığını sandığım, ona iyi bir koca olacağım, onu mutlu edeceğim düşüncesi üzerine kurulmuş bir öykü. Alman aileleri gibi Noel yemekleri yiyecek, kiliseye gidecek ve ayrı odalarda yatacaktık. Manuela benim için ayrı bir oda hazırladıklarını, sabah Margo'nun benimle birlikte kahvaltı etmekten mutluluk duyacağını söylemişti. Vahşi bir hayvanı evcilleştirir gibi yavaş yavaş eve alıştırmaya çalışıyordu. Noel yemeği daveti de, ayrı oda da, bu planın aşamalarıydı kuşkusuz.

Bu davete gelirken kafamda neler kurmuştum oysa. Manuela'ya, Rüya'yı sevdiğimi, ondan ayrılmak istemediğimi, ilişkimizi bu açıdan değerlendirmesini, artık bir nokta koymak gerektiğini anlatacaktım. "Sana âşık olmaktan korkuyorum," demeyecektim tabii. "İkinizi de aynı anda sevebileceğimi hissediyorum," da demeyecektim. Kalbimde tek kişiye yer olduğunu söyleyecektim. Başka bir aşka yer olmadığını... "Görüşmeye, birlikte kalmaya devam edersek sende bulduğum güzellikler, olumlu yanlar artacak, bu sevgi büyüyecek, aşka dönecek," de demeyecektim, dememeliydim. Kararlı olmalı, tek cümle etmeliydim; "Bu ilişkiyi bitirmeliyiz." O cümleyi söyleyememiştim.

Israr ederse, "Senin beni sevdiğini düşünmen sadece bir yanılsama," diyecektim. "Sen, benimle bir boşluğu dolduruyor, kaba bir deyişle açlığını gideriyorsun. Bir başkasına rastlasan, birlikte olmayı denesen bana hak vereceksin. Tek bir ortak noktamız bile yok. Birbirimizi tanımıyoruz." Bu sözlere karşılık olarak, "Birbirimizi tanımaya çalışır, ortak noktalarımızı buluruz," derdi. En iyisi tartışmaya açık bir yer bırakmamak, ilişkiyi tamamen kesmekti. Konuşmamakla iyi etmiştim. Konuşmak, işi uzatmak, istemiyorum ama yan cebime koy demekti. En iyisi bir daha onu aramamaktı. Ama böyle bir tavıra girersem hastalıkla baş başa kalacaktım. Manuela kiliseye giderken beni çok endişeli gördüğünü, eğer bu kadar kafama takılmışsa gönlümü ferahlatmak için hastaneye gidip test yaptırabileceğimizi söylemişti.

Manuela'ya cevap vermemiştim. Bu konuda ısrarlı davranıp yarayı kaşımanın, onu da kendim gibi kuşkuya düşürmenin yanlış olacağına karar vermiştim. Yine de test yaptırmak en garantili yoldu. Tabii, Manuela'nın hastalığı kapıp kapmadığını öğrenmem için de ilişkiyi kesmemem gerekiyordu.

Hediyeleri açma zamanı gelip, ağacın altında benim için tam üç paket olduğunu görünce düşüncelerim tekrar değişti. Üç ayrı hediye olması Manuela'nın avına doğru güçlü bir hamle yaptığını anlamak için yeterliydi. Hediyelerden biri çok şık bir go-

cuktu. Bu, Manuela'nın beni ne kadar dikkatli izlediğinin kanıtıydı. Oysa paltomun yırtıldığını anlatmamıştım. Margo'dan ve büyükanneden denilerek verilen hediyeler de aynı biçimde ince düşüncenin örnekleriydi.

Margo'nun hediyesi kısadalgadan tüm yayınları rahatça dinlemeyi sağlayan yeni radyolardandı. Böyle bir şey almak istediğimi söylemiş miydim acaba? Söylememiştim. Belki evdeki radyolu teypte Türkçe yayını bile dinlemenin olanaksız olduğunu söylemiştim. Belki de, BBC'nin Türkçe yayınlarının çok güvenilir ve ayrıntılı olduğunu... Kuşkusuz onca soğuğa rağmen palto giymememe dikkat eden birinin benim Türkçe radyo yayınını kaçırmamaya önem verdiğimi, radyolu teybin cızırtılarına sinirlendiğimi fark etmesi zor değildi.

Büyükanneden diye verilen hediye ise bir tıraş takımıydı. Hem saç hem de sakal tıraşı olmak mümkündü bu takımla. Bu hediyeyle Manuela, "Saç sakal karışık halin pek de güzel değil," demek istiyordu herhalde.

Benim hediyem bunların yanında çok hafifti. Bir Marguerite Duras biyografisi ve bir demet çiçek.

Sonuçta tüm kararlarımı bir anda unutmuş, o evde kalmış ve gece yatağıma gelmesine hayır diyememiş, yine onunla yatmıştım.

Sedef, "Dostlar arasında kutlayacağız," diye davet etmişti. Bu yılbaşı gecesi, hazin bir kutlama gibi geliyordu bana. Salim, Cevdet, Fuat... Bu, kentte geçen bir yılımın da kutlaması olacaktı. Manuela'nın birlikte yeni yıla girme teklifini reddetmiş, Fuatlara gelmiştim.

Zamanlar ve insanlar değişmiş, dostluklar kalmıştı geriye. Kimsenin geçmişi ellemeye, deşmeye cesaret edemediği, bugünü yaşayarak, bugünde kalarak sürdürmeye çalıştığı dostluklar... Bir araya gelmemize, dostluklarımıza neden olan şeyin ortadan kalkmasının burukluğunu yaşıyor gibiydik.

"Sosyalizmin ölümüne içelim!" diye kaldırmıştı kadehini Salim. Her zamanki soğuk şakalarından biri sayamazdık. Belki tartışmaya çağrıydı. Neyse ki masadakilerin hiçbiri tartışmaya niyetli görünmüyordu. Kendi içlerindeki hesaplaşmayı tamamlamış olmaları bunun nedeni olabilirdi.

Merkez Komitesi yurtdışı örgütünü dağıtmıştı. Örgüt adına hiçbir eyleme girilmemesi, derneklerin hemen kapatılması emri gelmişti. Hepimiz kendimizi terk edilmiş çocuklar gibi hissediyorduk. Sanki yirmi yıllık babamız ölmüş gibi bir duygu içindeydik. Bu gelişmeden en çok etkilenen kuşkusuz Cevdet olacaktı. Tek işi örgüt ve dernekti. Hayatını orada sürdürüyor, geçimini dernekten sağlıyordu. Erken emekli edilenlerin içinde bulunduğu ruh halinde olmalıydı.

Fuat belki de bu gelişmeyi önceden hissettiği için dergi atağını yapmıştı. Şeflerin bu projeyi kabul etmeyeceğini de tahmin ediyordu. Üst düzeyde bir kapışma olmuş, mücadeleyi iki ayrı yanda olmalarına rağmen Fuat ve Cevdet kaybetmişti. Yenilgiyi kabul etmeleri beklenemezdi. Fuat'ın, Cevdet'i ve Selim'i davet etmesi yeni bir girişimin işareti sayılabilirdi. Ama o akşam bundan söz edilmedi.

Fuat, her zamanki gibi olaya teorik bir noktadan yaklaşıyordu. Ona göre, Sovyetler'in ardından sosyalist ülkelerde de yönetimin değişmesi garip değildi. Kafası çalışan hemen herkes bu ülkelerde sosyalizmin yaşanmadığını, proleterya diktatörlüğü kuracağız derken sadece diktatörlük kurduklarını görebilirdi. Sorun, Türk devrimcilerinin kendilerine güvenmemeleriydi. Ülkemiz hakkında, dünya hakkında hiçbir özgün görüşümüz yoktu. Hep dışarıya bakarak, kendimizi ona göre ayarlayarak yaşamıştık. İthal teorilerle de ancak buraya kadar gidebilirdik. Çağın değişimine ayak uydurmamız olanaksızdı. Eski moda görüşleri savunan bir örgütün de iflasını ilan etmesi kaçınılmazdı.

Sedef de ona yakın şeyler düşünüyordu. Şimdiye kadar öne sürülmüş teorilerin yetmediği yerler vardı. Sosyalist düşünce

dünyanın değişimine ayak uyduramamıştı. Programında ekoloji, feminizm gibi yeni akımlarla ilgili çözümlemeler olmayan bir dünya görüşünün ayakta kalması olanaksızdı.

Cevdet, tüm şakacılığıyla gelişmeleri emperyalist bir komplo olarak açıklıyordu. Örgüt, emperyalizmin oyununa gelmiş, kendi kendini bitirmişti. Hüzünlü sesle, "Ama biz bir şeyler yapıyorduk. En azından yapmak istiyorduk," diye sözünü noktaladı.

Salim, daha önce bana anlattığı karamsar tezlerini daha da geliştirmiş, sosyalizmin çağının kapandığını, emperyalistlerin yeni dünya düzeni ve kuzey-güney çatışması ile yepyeni bir evreye girildiğini iddia ediyordu. Artık savaş güçlülerle güçsüzler arasında olacaktı. Bu çok farklı bir mücadeleydi. Nasıl zengin ülkelerin patronları ile fakir ülkelerin yöneticileri karşı karşıya geliyorsa, zengin ülkelerle fakirlerin işçi sınıfları da birbirleriyle savaşacak, bu savaştan yepyeni bir sosyalizm doğacaktı.

Konuşulanları izlerken bu konuda net bir düşüncemin olmadığını fark etmiştim. Evet, Sovyetler'in ya da diğerlerinin gerçek anlamda sosyalist olmadıklarını düşünüyordum. Bir gün çökmeleri kaçınılmazdı ama gönlümün diğer yarısı bu öngörünün gerçekleşmemesini diliyordu. Dayanacak dalımız kalmaz, emperyalistler bir fiskede bizi yok eder diye geçiriyordum aklımdan. En azından Sovyetler Birliği yaşamalı, bir simge olmalıydı. Çavuşesku'ya bu kadar takmamın, uyduruk bir mahkeme kararıyla ölüm cezasına çarptırıldığını öğrenince üzülmemin nedeni de buydu. Bilyelerini kaptırmak istemeyen bir çocuk gibi hissediyordum kendimi. Aralarında eskimiş, yıpranmış, kirlenmiş olanlar olabilirdi. Yine de o bilyeler birer birer elimden alındıkça huysuzlaşıyordum. Kala kala Küba, Kuzey Kore ve Vietnam kalmıştı. "Çıkmadık candan umut kesilmez!.." diye bitirdim sözümü.

Benim bu sözüm tüm masadakilerce kahkahalarla karşılandı. Şerefe kadeh kaldırdılar. "Sosyalizme!" diye haykırdım. Hayır sosyalizm ölmemeliydi.

Teypte Münir Nurettin, masada rakı kadehleri, özenli yapılmış mezeler, duvarlarda İstanbul resimleri ağır basmış, bu hüzünlü söyleşi "Sana dün bir tepeden baktım aziz İstanbul" şarkısı ile noktalanmıştı.

Çoktandır pencere önünden dışarıyı gözleyen Emre, saat on ikiye doğru havaifişek gösterisinin başlamak üzere olduğunu haber vermişti. Diğer evlerde yapıldığı gibi tam on ikide ışıkları söndürecek, şampanya patlatacak, yeni bir yıla girdiğimiz için birbirimizi kutlayacaktık.

Fuat, yılbaşı gecesi için özel olarak hazırlanmış bir video kaset bulmuştu. Yurtdışındaki vatandaşların Türkçe televizyon açlığını gidermek için, günün moda şarkıcıları, türkücüleri bir araya toplanarak yapılmıştı bu video kaset. Onu seyretmiş, söylenen şarkılara katılmış, hatta dansözlü bölümlerde kalkıp göbek atmıştık.

Rüya, şirkette düzenlenen bir partiye katılacak, sonra iş arkadaşlarıyla yemeğe gidecekti. Benim geçen yılki gibi yeni yıla yalnız girmememe sevinmiş, keyifli sözler etmişti. Saat on ikide, yılbaşına girerken mutlaka telefonlaşalım dememesi dikkatimi çekmişti.

Cevdet'in, Salim'in başına gelenler neden benim başıma da gelmesindi ki!.. İlk söylenti, Cevdet'in karısının boşanma davası açtığıydı. Cevdet bu akşam bu söylentiyi doğrulamakla kalmamış, karısına hak da vermişti. Buluşamayacaklarsa ayrılmaları en iyisiydi.

İkinci söylenti, Salim'le Nuran'ın kavga etmelerinin gerçek nedeni hakkındaydı. Nuran, Türkiye'ye dönme planları yapan Salim'e gerçekleri anlatmıştı. Salim'in karısı başka birini sevmişti ve onunla birlikte yaşıyordu. Sürekli onu atlatmasının, çeşitli bahaneler ileri sürüp, vize alamadım deyip Almanya'ya gelmemesinin gerçek nedeni buydu. Türkiye'deki herkes bu durumu biliyordu. Salim üzülmesin diye ona bir şey söylememişlerdi. Salim, önce Nuran'ın söylediklerine inanmamış, sonra karısına te-

lefon edip gerçekleri öğrenince de hıncını Nuran'dan almak için bir başka konuda kavga çıkartarak onu evden kovmuştu.

En iyi çözüm de bu olsa gerek, sessiz sedasız terk edilmek, diye düşündüm anlatılanları dinlerken. Rüya böyle bir şey yapsa müthiş rahatlardım. Sorumluluk duygusundan kurtulur, belki de hastalığımla baş başa yaşamayı öğrenir, ölümü beklerdim. Ama Rüya'dan gelmeliydi bu hareket. "Ayrılalım!.." diyemeyeceğimi, böyle bir şeyi başaramayacağımı çok iyi biliyordum.

46

Çok içmiş olmanın ertesi gün de süren sıkıntısıyla uyanmıştım. Böyle içerek ve kötü haberi bekleyerek nereye varabilirdim ki!.. Unutmak için içiyor, içtikçe unutmak istediklerimle daha çok yüz yüze kalıyordum.

Sabah, "Çivi çiviyi söker," diyerek kahvaltı yapmak yerine bir şişe birayla başladım güne. İçimdeki yangın sönmeyince çorba, kahve, madensuyu ve nihayet tekrar bira içtim. Şükran'dan yine bir mektup gelmişti. Onu okuyup sindirebilmem için bir şişe daha içmem gerektiğini düşündüm. Artık kasayla satın alıyordum birayı. Buzdolabına dizmeye gerek görmeden de tüketiyordum. Hava öyle soğuktu ki buzdolabında da dursa, dışarıda da dursa bir şey fark etmiyordu.

Manuela'nın hediye ettiği elektrikli ısıtıcı yetmez olmuştu. Kitapkurdu Hikmet, ziyaretime gelmiş, evin ısınmadığını görünce tüpgazla çalışan bir soba hediye etmişti. Bütün sorun tüp alıp takmak ve sobayı çalıştırmaktı. Tüpü satın almak için yardım edecek, çevirmenlik yapacak birine gerek vardı.

Herkesi tek tek kafamdan geçirdim. Hepsine yeterince borçluydum. Yaptıkları iyiliklerin altından kalkamayacak kadar borçlu. En doğrusunun bu işi benim yapmam olduğuna karar verdiğimde kendimi dışarı çıkamayacak kadar yorgun hissetmiştim. Bu yorgunlukla bir yere gidemezdim, dükkânların kapanma saatine de az kaldığına göre yine elektrik sobasıyla idare eder, sabaha çaresine bakardım. Yine de kendi kendime kızmadan edemedim. Böyle hayatı sürekli erteleyerek nereye varacaktım!..

"Kaç gündür sokağa çıkmadın?"

"Nereden çıkartıyorsun bunu?"

"Sesinden."

Bedenimdeki güçsüzlük sesime yansımıştı demek. Ama bu halimden hoşnuttum. Olayın tek rahatsız edici yanı Manuela'nın böylesine anlayışlı olmasıydı.

"Yılbaşından beri pek çıkmıyorum. Neden sordun?"

Manuela bir an sustu, ardından, "Dışarıda yağmur var, görüyor musun?" diye sordu.

"Benim evden hiçbir şey göremezsin."

"Hiç çıkmıyor musun?" sorusunun ardında "Beni niçin aramadın?" vardı. Birlikte gidip test yaptıracaktık. Binlerce bahane bulmuş, Manuela'yı aramayı sürekli ertelemiştim. Gerçeği yazıya döküp rapor olarak okumanın bir anlamı yoktu.

Yine de yağmura bakmadan edemedim. Değişik, hoş bir yağış olmalıydı. Burada o kadar çok yağmur yağıyordu ki, sözünü edebilmek için bir farkı olması gerekliydi. "Hızlı bir yağmur!"

Test yaptırmaktan vazgeçmiştim. Telefonu kapatıp kurtulmak istiyordum ondan.

"Bir kitap okudum. Testin HİV pozitif çıkması hastalanmak için yeterli değilmiş. Uygun şartlar da gerekiyormuş. Vücudun yorgun düşmesi gibi... Üç yüz bin HİV pozitif'liden sadece kırk bini hasta olmuş."

Alıştıra alıştıra söylüyordu herhalde. Birisine kanser olduğunu ya da bir yakının öldüğünü bildirirken böyle yaparlardı. "Test yaptırmaya gerek yok, sana AİDS bulaştırdım," demek istiyordu.

"Yarın için hastaneden randevu aldım. Gelir seni alırım."

Şükran'ın mektubunu hızla açtım. Mahir'in beraat ettiğini, tekrar okula kabul edilmesi için uğraştığını, umutlu olduğunu yazıyordu. "Bir iki satır yazsan oğluna!.." diyordu. "Senin yazacakların büyük moral kaynağı olur."

Şükran bir şeylerin peşindeydi. Yine babayla oğulun arasını bulmak istiyordu herhalde. Belki de Mahir'in babasız büyümesine bağlamıştı tüm olanları. Böyle şeyler düşünmeye bayılırdı. Zamanında kendi için de böyle bir psikolojik çözümleme yapmıştı.

"Şükran bu!.." Hayır, tek bir satır bile yazmayacaktım. Çocuğu on beş yaşından sonra baba sahibi etmek hiçbir psikoloji kitabında önerilemezdi. Şükran'ın Freud'larından da böyle yorumlar çıkmazdı. Çıksa da beni ilgilendirmiyordu.

Yakındaki Türk bakkalına gidip nereden tüp bulabileceğimi soracaktım.

Türk bakkal hemen buluvermişti gaz tüpünü. Bulmakla da kalmamış kendi arabasıyla getirmiş ve sobaya bağlamıştı. Birisini yardımına gerek duymadan bir işimi halletmiş olmak keyiflendirmişti. Yine de aklımdan hasta olduğum düşüncesini çıkartamıyordum.

"Rüya'ya bir şeyler yazmalıyım," diye düşündüm, düşündüğüm anda da bu düşüncemden caydım. Ne yazacaktım, neyi anlatacaktım? Kimseye anlatamaz, izah edemezdim.

"Noktayı koyarsın, biter!.."

"Gerçeği bilmezse çok üzülür."

"Gerçeği bilirse üzülmeyecek mi? Bilirse, üstelik ben de üzüleceğim. Ruhum rahatsız olacak."

Kafamın içinde süren bu saçma monoloğa son vermek gerekiyordu. O sırada telefon çaldı. Belki Rüya'dır diye düşünerek açmadım. Onlarca defa çalmasını duymamak için banyoya kaçtım. Banyoda telefonun susmasını beklerken, "Burası en uygun yer," diye içimden geçirdim. "En az hava alan yer."

Acaba bir not bırakmam gerekiyor muydu? "Ölümümden kimse sorumlu değil!.." diye bir not. Hayır. O notun varlığını bilerek ölüme yatamazdım. Bu kadar çok kafaya takarsam da beceremezdim bu işi. Herhangi bir günmüş gibi hareket etmeliydim. Böylece kaza izlenimi de vermiş olacaktım. Sobanın bir arızası nedeniyle ateş sönmüş, gaz çıkmaya devam etmiş, ben de fark etmemiş olacaktım.

Bir ev kazası!.. Paşa paşa oturup yemeğimi yiyecek, radyodan haberleri dinledikten sonra sobayı açıp televizyonun karşısına geçecektim. "Haberlerde af ilan edildiği bildirilirse?" diye bir soru oluştu kafamda. "Ne anlamı var ki! Çok geç." Yine de bu olasılığa karşı haberleri dinlememeye karar verdim. Kafam karışabilirdi. Af haberi etkilerdi. Umuda kapılabilirdim.

Radyoyu açmayacaktım. Telefon tekrar çalınca onun da kablosunu çekip koparttım. Tek sorun kapıydı. Kapı çalarsa ne yapacağımı bilmiyordum. Belki de en iyisi uyku saatini beklemekti. Saat ondan sonra Almanya'da kimse kimsenin kapısını çalmaz, telefon etmezdi.

47

Her şey planladığım gibi olmuş ve gözümü açtığımda kendimi hastanede bulmuştum. Başucumda Manuela oturuyordu. Ben intihar planımı uygularken o, ertesi gün kaçta buluşup hastaneye test yaptırmaya gideceğimizi bildirmek için sürekli aramasına rağmen telefonlarına cevap alamayınca telaşlanmış, eve gelmişti. Kapıda da yoğun gaz kokusunu duyunca hemen polise ve hastaneye haber vermişti. Kapıyı kırıp beni çıkartmışlardı. Ölmeyi beceremediğimi.

Gizli bir zehirlenme, vücutta tahribat olup olmadığını anlamak için bazı testler yapılmıştı. Şimdi testlerin sonucu bekleniyordu. Hastanede daha fazla yatmama gerek yoktu. Evde de dinlenebilirdim. Doktor böyle söylüyordu.

Manuela koruyucu rolünü benimsemiş, beni kanatları altına almıştı. Hastaneden çıkış işlemlerimi yaptırmış, beni evine götürmüştü. Nekahet döneminde bana bakacaktı. İtiraz etmedim. Şefkate gereksinim duyuyordum. Bir kadının ilgisini, yakınlığını özlemiştim.

Bu gelişmelerin Rüya'yı nasıl etkileyeceğini düşünmek bile istemiyordum. Kendimi hayatın akışına bırakmıştım. Ne olacaksa hayat karar verecekti. Benim için hazırlanmış odada yalnız kalınca karar verenin hayat değil Manuela olduğunu düşündüm. O ne istiyorsa öyle olmuştu.

İlk günün sonunda kendimi iyi hissetmeye başlamıştım. Yatakta yatmak anlamsızlaşmıştı. Niçin bu evde olduğumu kendi kendime soruyordum. Aynı soruyu Manuela'ya sormak, iyileştiğimi söyleyip kendi evime dönmek en iyisiydi.

Manuela, Margo'yla bir yere gitmiş olmalıydı. Annesi de ortada yoktu. Evde yoğun bir sessizlik hâkimdi. Küçük bir araştırma yapmak, merak ettiğim bazı şeyleri öğrenmek için uygun bir ortam vardı. Başlangıç noktası da Manuela'nın yatak odasıydı. Bir kadının özel hayatına giriyordum böylece. Onun gizlerini keşfedecek, bir daha geri dönülmemek üzere hayatına müdahale edecektim.

Başucundaki komodinin gözünde ilaçları buldum; Retrovir, Hivid, Cricsivan, Zolax, Bactrim... Küçük bir karta hangisinin hangi saatte alınacağı yazılmıştı. Prospektüsler Almanca olduğu için bu ilaçların ne amaçla kullanıldığını anlamam olanaksızdı. Sadece Bactrim'i tanıyordum. Bir tür vitamin olduğunu, antibiyotikle birlikte kullanıldığını biliyordum. Belki de Manuela da böyle bir amaçla kullanıyordu bu ilaçları. Ama bu kadar çok ilaca ne gerek vardı o zaman? Bir antibiyotik, bir vitamin yeter de artardı bile. Bu sorunun cevabını bir bilene sormam gerekiyordu. Bu ilaçlar ne içindi? Kâğıt kalem bulup hepsinin isimlerini not ettim. Yine de bir kanıt bulmuş sayılmazdım.

Neyse ki Manuela tüm düzensizliğine, dağınıklığına rağmen, elektrik, su, telefon faturalarıyla birlikte tüm belgelerini ayrı ayrı dosyalamıştı. Bir dosyada da sağlık raporları vardı. Hiç olmayan Almancamla bile bunlardan birinin o meşhur eliza testinin raporu olduğunu anlamam güç olmadı. Test bir buçuk yıl önce yapılmıştı. Biz tanışmadan önce. Anti hbs, Hbe Ag, Anti Hbc... birçok anlaşılmaz kısaltma vardı. Karşılarında da net olarak okunan "pozitif" ya da "negatif" ibareleri. Bunlardan bir şey çıkartmak olanaksızdı. Ama son satır her şeyi açıkça anlatmaya yeterliydi; "HİV: Pozitif". Yani AİDS'liydi. Ve bu test raporunun hemen ardında bir başka rapor daha vardı. Altı ay önce yaptırılmış bir testti bu. En başa görünür harflerle "HİV (+)" yazılmıştı.

Manuela'nın AİDS'li olduğu kanıtlarıyla ortadaydı. İlaçları da tedavi için alıyor olmalıydı. Elimde raporlar, olduğum yere çökmüştüm. Manuela benimle yatarken AİDS'li olduğunu biliyordu. Bile bile bana AİDS bulaştırmıştı.

Böyle durumlarda hep olduğu gibi saç diplerimden soğuk terler döküyordum. Bir sigaraya, bir yudum, hayır bir şişe içkiye ihtiyacım vardı. Bu acı gerçeği bir şekilde hazmetmeli ve sonra ne yapacağıma, nasıl davranacağıma karar vermeliydim. Bu kadın yüzüme gülerek hayatımı mahvetmişti, cezasız kalamazdı. Peki ceza ne olacaktı? Ölüm mü? Ölmek onun için belki de kurtuluştu. AİDS'liydi ve kaçınılmaz olarak ölümü bekliyordu. Ben onun işini kolaylaştırmış olacaktım.

Ölümden daha fazla acı verecek, öcümü alacak yollar bulmam gerekiyordu. İşkence etmek, sakat bırakmak, gözlerini oymak, dilini kopartmak... Salondaki dolapta bulduğum likörü başıma diktiğimde aklımda başka bir şey yoktu; bir şekilde öcümü almalı, rahatlamalıydım.

İçki ve üst üste içtiğim sigaralar iyi gelmiş, ilk şoku atlatmış, hatırlamaya başlamıştım. Manuela birçok kez bana, "Hastayım," demişti. Ve ben hastalığının ne olduğunu sormamıştım. İlk ilişkimizde ve daha sonrakilerde, "Kondom," diyerek pre-

zervatif kullanmam için de uyarmıştı. Buna da aldırmamıştım. Suçluydum. Ama o da suçluydu. Hastalığının ne olduğunu açıklamamıştı. Bile bile bana hastalığı bulaştırmıştı.

AİDS'li olduğunu söylese ne yapardım? Tabii ki cüzamlı görmüş gibi kaçardım. Ona dokunmayı bile aklımdan geçirmezdim. Oysa o birisiyle birlikte olmak, sevmek, sevilmek, en azından cinsel ihtiyaçlarını karşılamak istiyordu. Kurban olarak da beni bulmuştu. Bunun başka açıklaması yoktu. Ben de tüm erkekler gibi hemen atlayıvermiştim üstüne.

Kuşkusuz her şeyi bilerek yapmıştı. Belki de onun hoşuna giden, "Hastayım," demesine aldırmamam olmuştu. İnatla prezervatif kullanmamış, onunla defalarca ilişkiye girmiştim. O da rahat rahat bulaştırmıştı hastalığını. Artık kader arkadaşı olmuştuk. Ölüme doğru ilerlerken ona yoldaşlık edecektim. Böyle düşünüyor olmalıydı. Öcümü aldıktan sonra onu bırakıp gideceğimi hiç düşünmemişti herhalde.

Gidecektim de, nereye gideceğimi bilmiyordum. Kim beni hastalığımla birlikte kabul ederdi? Rüya mı? Rüya'ya hiçbir zaman söyleyemezdim. Ne diyecektim? "Seni bir kadınla aldattım canım, meğerse o AİDS'liymiş. Tabii bana da AİDS bulaştırdı. Beni affet ve bağrına bas!.." Yapacağı tek hareket bir daha beni aramamak olurdu.

Gidecek tek kişi vardı, annem. Ondan başka hiç kimse beni kabul etmezdi. Aksine hastalığımı öğrenen herkes benden bucak bucak kaçardı. Kimseye hastayım diyemezdim. Böyle düşününce Manuela'nın hastalığını açıkça söylememesini normal karşılamaya başlamıştım. AİDS'li olduğu öğrenilse dünyası kararırdı. Bana da, başka hiç kimseye de söyleyemezdi.

Aksine, "Hastayım," demişti. Ben salaklığımdan, "Hastalığın ne diye?" sormamıştım. Sonra, bir gün Arif, "Manuela hasta, o yüzden çocuk yapmıyoruz," demişti. Yine sormamıştım. Suçlu o değil, bendim. Kendimi geri zekâlıların şahı ilan edebilirdim.

"Bende ne buluyor?" sorusunun cevabı da böylelikle aydınlanmış oluyordu. Onu hastalığıyla kabul etmiş, "Hastayım," demesine rağmen onunla yatmış, üstelik hiçbir tedbir alma gereği duymamıştım. Benden daha aptal bir kahraman bulamazdı. Nefret ettiği Türklerden olmam, aramızda kolay aşılamayan bir dil engeli olması, içki tutkum, tembelliğim göz ardı edilebilirdi.

Arif'in, meşhur kıskançlığına rağmen beni evine davet etmesinin, kalmam için ısrar etmesinin nedeni de ortaya çıkmıştı. Kıskanacak bir şey yoktu. Aksine kıskandığı karısı doğal olarak korunmaya alınmıştı. Emanete ihanet eden cezasını bulacak, AİDS'i kapacaktı. Sonuç da onun düşündüğü gibi olmuştu. Emanete el uzatmış ve cezamı bulmuştum.

Manuela da, Arif de hastalıktan söz etmişti ve ben onların söylediklerine aldırmamıştım. Sormam gerekiyordu, "Hastalığın ne?" demeliydim. Sormamıştım.

Acaba sorsam ne cevap verecekti? Büyük bir yudum likör daha içtim ve planımı yaptım. Raporları yerine koyacak, hiçbir şey bilmiyormuş gibi davranacak ve bir punduna getirip, "Hastalığın ne?" diye soracaktım. Bakalım ne cevap verecekti?

48

Çoktandır söylenti olarak dolaşan haber gerçek olmuş ve herkes sevinç çığlıkları atarken benim dünyam bir kez daha kararmıştı. Af çıkmış, ünlü 141-142. maddeler iptal edilmişti. Birçoğumuz gibi ben de bu maddelerden ceza yemiştim. Afla birlikte, Türkiye'ye dönmek, sevdiklerimize kavuşmak için hemen hiç engel kalmıyordu. Alman radyosunun da, BBC'nin de Türkçe yayınlarında af enine boyuna anlatılıyordu. Sürgün hayatı bitiyordu.

Rüya telefon etmiş, acele etmememi, durum netleştikten sonra gelmemi söylemişti. "Nasıl geleceğim?" dememiştim. Onun için dünyanın en güzel haberi buydu. Sonunda kavuşacaktık.

Telefonu kapattıktan sonra acı gerçekle yüz yüze kalmıştım. Piyangoda büyük ikramiyenin çıkması gibi bir şey olmuştu ve ben sevinemiyordum.

Fuat, Cevdet, Salim... Hemen herkes telefon açıyor bu haber hakkında yorumlar yapıyordu. Salim bavulunu toplamıştı bile. "Benimle gelir misin, birlikte dönelim mi Türkiye'ye?" diye soruyordu. Fuat kararsızdı. Hem bir an önce vatanını görmek için sabırsızlanıyor hem de buradaki düzenini bozup nasıl döneceğini düşünüyordu. En azından bir gidip Türkiye'de durum nasıl, yaşanabilir mi, diye kolaçan etmek istiyordu. Cevdet, hem sevinçli hem de üzgündü. Çünkü 141-142'den affedilmişti ama, başka yasa maddelerinden de aldığı cezalar vardı. Dönmesi olanaksız gibi görünüyordu. Yine de Türkiye'de bir avukat bulup durumunu netleştirmek istiyordu. Bazı davalar zamanaşımına uğramış, düşmüş olabilirdi.

Ya ben ne olacaktım? Tüm arayanlara dönmek istediğimi söylemiştim. Ama nasıl dönecektim? Bu hasta halimle... Ölüm meleği olarak, sevgilime hastalık bulaştırmak üzere... Neyse ki Rüya, "Acele etme, durum netleşsin!.." demişti. Bu bahaneye sığınıp biraz zaman kazanabilirdim. Bu arada da gerçekler ortaya çıkardı. İlk iş, bir hastaneye gidip eliza testi yaptırmaktı.

Derneğe, üniversiteye ya da kütüphaneye gitmek, hiçbir Türk'le karşılaşmak istemiyordum. Herkes affi konuşuyor, birbirlerine Türkiye'ye ne zaman döneceğini soruyordu. Bu sohbetler, özellikle "Ne zaman döneceksin?" sorusu yüreğime sokulmuş bir bıçak gibi rahatsız ediyordu. Boğulacağımı hissediyor, bir an önce bulunduğum yerden kaçmak istiyordum.

Soğuğa, yağmura aldırmadan sürekli yürüyordum. Çünkü evde kalmak da aynı sorularla karşılaşmak demekti. Mutlaka birileri telefon ediyor, konu "Türkiye'ye dönüş" oluyordu.

Bu yürüyüşlerimden birinde yolum gençlik merkezinin bulunduğu sokağa düşmüştü. Daha doğrusu ayaklarım beni oraya yöneltmişti. Zühre'yi bir kez daha görmek, hastalık kapıp kapmadığını öğrenmek istiyordum.

Önce çalıştığı kafeye baktım. Yoktu. Sonra gençlik merkezine uğradım. Alt kattaki diskoda buldum onu. Dans ediyordu. Kendini müziğin ritmine kaptırmıştı. Bir süre izledim. Gençliğinin ilk yıllarında, güzel denebilecek bir kızdı. Biçimli bir vücudu vardı. İnce bir dal gibi narin olması, kısa boyluluğunu gizliyordu. İlk bakışta uzun boylu gibi geliyordu göze. Özellikle çevresinde ondan daha uzun birisi yoksa...

Sonunda yorulup kenara çekilince beni gördü. Uzaktan başıyla selam verdi. Kararsız kalmıştım. Gelip "Merhaba," der diye bekliyordum. Yanında bir erkek arkadaşı vardı. Belki de yeni bir sevgili. Ömür boyu Mehmet için ağlayacak değildi ya....

Çocuğun kulağına bir şeyler söyledi. Kapıya doğru yürüdü. Yanımdan geçerken bana bir bakış attı. Arkamdan gel diyordu sanki. Erkek arkadaşı kıskanç biri olabilirdi, belki de yanıma gelip selam verseydi sorun çıkartacaktı.

Kapının önüne çıkmış, bir sigara yakmıştı. Anlaşılan sevgilisine "Sigara içmeye çıkıyorum," demişti. Hiç hasta gibi bir hali yoktu. Belki son görüşmemizde de o meşhur yalanlarından birini söylemişti.

"Eliza testi yaptırmak istiyorum. Benimle hastaneye gelip çevirmenlik yapar mısın?"

Şaşırmıştı. Yumruk yemiş gibi sarsıldığını hissettim.

"Nereden çıkardın bunu?"

"AİDS'li biriyle yattım."

"Korkacak bir şey yok. Bir kereyle bir şey olmuyor."

"Nereden biliyorsun?"

"Olsaydı, bana olurdu."

Bu kız yine yalan söylüyordu. Belki de bana son gelişinde yalan söylemişti de, şimdi onu unutmuş doğruyu söylüyordu. Artık onun sürekli değişen öykülerini merak etmiyordum.

"Ben bir kereden fazla yattım."

"Test yaptırmayı çok istiyorsun demek!.." Bir an durdu, başını eğdi, düşündü. "Yarın sabah sekiz gibi buluşalım. Karşıda-

ki kafeye gelirim, birlikte hastaneye gideriz. Şimdi içeri girmem gerek, daha fazla kalırsam erkek arkadaşım meraklanır."

Beni atlattığını düşünmüştüm. Sabah temizlik işini bitirdikten sonra buluşma yerine gidip gitmemek konusunda kararsız kaldım. Sonuçta kaybedecek bir şeyim yoktu. Gelmezse gelmezdi.

Zühre söz verdiği gibi kafeye gelmişti. Birlikte hastaneye gittik. Çok beklememiz gerekmemişti. Kanımı almışlar, sonucu öğrenmek için yarın gelmemi söylemişlerdi. Zühre, "Benden bu kadar babalık, yarın gelir test sonucunu alırsın!.." deyip gidivermişti.

O gün geçmek bilmedi. Sokakta dolaşmak da, evde oturmak da bir çözüm değildi. Şişelerce bira içmiş yine de sarhoş olup sızmayı başaramamıştım. Kafamda binlerce soru vardı. Hasta olduğumu öğrendikten sonra ne yapacağımı düşünüyordum. Aslında doğru dürüst bilgim de yoktu bu hastalık hakkında. Tedavisi yok diyorlardı. Tedavisi yoksa niye ilaç alınıyordu? Herhalde Manuela gibi birçok hap yutacaktım her gün. Bunların ne faydası oluyordu? Ölümü mü geciktiriyorlardı, yoksa hastalığa karşı vücuda direnç mi sağlıyorlardı? İnsanın virüs kapabileceğini, ama hastalığın hemen patlamadığını, vücudun güçsüz kaldığı bir anda ortaya çıktığını öğrenmiştim. Kendine iyi bakarak, ilaçları içerek hastalığın ortaya çıkmasını önlemek mümkün müydü acaba?

Sabah hastaneye gittiğimde Zühre beni kapıda bekliyordu. Artık bu kızın birbirini tutmayan hareketlerine alışmam gerekiyordu anlaşılan. "Sen başının çaresine bak," demiş, yine de dayanamamış gelmişti.

Anti hbs, Hbe Ag, Anti Hbc... "HİV: Pozitif". Manuela'nınkiyle hemen hemen aynıydı raporum. Belki bazı pozitifler fazlaydı, bazı negatifler az, ama sonuç aynıydı "HİV: Pozitif".

Zühre, raporu görür görmez acı gerçeği anlamıştı. "Takma kafanı babalık. Bu rapor pek garantili bir şey değil. Birkaç ay

sonra tekrar yaptırırsın. Sonuç farklı çıkabilir," diyerek beni teselli etmeye çalıştı. Ama, babalık kafayı takmıştı bir kere. Ne yapacağımı bilmiyordum.

Görevli raporu teslim ederken Zühre'ye, doktorun beni görmek istediğini söylemişti. Biraz beklersek görüşebilirdik.

"Her AİDS kapan hasta olacak diye bir kural yokmuş babalık. Belki sadece taşıyıcısındır. Virüsü taşırsın, ona buna bulaştırırsın, ama hasta olmazsın, bu mümkünmüş."

Müş, miş... Hastaları teskin etmek amacıyla kullanılan sözlerdi bunlar. Hangisine inanacaktım ki... "Bana babalık deme yeter Zühre. Babalık lafı ihtiyarladığımı hissettiriyor."

"Peki. Babalık yerine ne dememi istersin?"

"Adım Engin. Engin, diyebilirsin."

"Engin Abi diyeyim bari. Öbür türlü bir tuhaf oluyorum. Ne de olsa babam yaşında adamsın."

Evet, babası yaşında adamdım ve bu hallere düşmüştüm. Demek ki yaşım büyümüştü ama zekâmda bir ilerleme yoktu.

Doktor, genç, oldukça güzel bir kadındı. Önce muayene etti. Dinleme aletiyle göğsümü dinledi, parmaklarıyla boğazımı kontrol etti. Sonra raporumu inceledi ve Zühre'nin söylediğine benzer şeyler söyledi. AİDS virüsü taşımam hasta olup öleceğim anlamına gelmiyordu. Kendime iyi bakarsam hastalığın ortaya çıkmasını önleyebilirdim. İçkiyi, sigarayı bırakmam, yediklerime dikkat etmem gerekiyordu. Tabii, hastalığı bulaştırmamak için de bazı önlemler almalıydım. Aslında kolay bulaşmıyordu AİDS. Dokunma, öpüşme ya da aynı ortamda bulunma AİDS'in bulaşmasına neden olmuyordu. Cinsel birleşme, her türlü enjektör ve kan nakli hastalığın bulaşmasının ana sebepleriydi. Daha fazla bilgi almak istiyorsam vereceği broşürleri okumalıydım. Üstelik broşürlerin Türkçesi de vardı. Sonra da bir reçete yazdı. Bu ilacı düzenli olarak alırsam virüs gelişmeyecek, hastalık kolayca ortaya çıkmayacaktı. "Zidovudine" yazıyordu reçetede.

"Bildiğim kadarıyla daha çok ilaç kullanılması gerekiyor. Zühre, sorsana, tek ilaç yeterli mi?"

Doktor, hastalık ilerlerse daha çok ilaç kullanmak gerekebileceğini, şimdilik bu ilacın yeterli olduğu cevabını verdi. Altı ay sonra tekrar tahlil yaptırmam ve muayene olmam gerekiyordu. Bu cevaptan şu sonuç çıkıyordu; ben yeni kapmıştım virüsü, ama Manuela'nın hastalığı ilerlemişti.

Birdenbire tuhaf bir ruh haline girmiştim. Hiçbir belirti ya da rahatsızlık olmamasına rağmen kendimi hasta hissediyordum. İlk tedbir olarak hemen sigarayı ve içkiyi bıraktım. Yediklerimi seçmeye başladım. Daha çok sebze, meyve yiyecektim. En önemlisi hiçbir hastalığa yakalanmamam gerekiyordu. Özellikle grip olmamalıydım. Bir anda AİDS ortaya çıkabilirdi. İçimde her an patlamaya hazır bir bomba varmış gibi hissediyordum kendimi.

Manuela'nın gelişmelerden haberi yoktu. Aramam onu keyiflendirmiş, neşeli bir ses tonuyla konuşmuştu. AİDS'i de, bana yaptıracağına söz verdiği eliza testini de unutmuş gibi görünüyordu. Ben de konuyu hiç açmadım. İki sevgili gibi konuştuk, o güzel şeyler söyledi, ben dinledim. Onu eve davet ettim. Davetimi hemen kabul etti. Beni özlemişti, görmek istiyordu.

Sevgilisiyle buluşmak için gelen her kadın gibi giyinip, süslenmişti. Gözlerinden sevgi ve şefkat okunuyordu. Ama benim hiçbir şeyi görecek halim yoktu. Hırsımı almak istiyordum. Daha kapıyı açtığım anda, "Merhaba" bile demeden sarılıverdim boğazına. Yumruk, tokat, tekme... Sonrasını hiç hatırlamıyorum. Kendime geldiğimde Manuela yerde baygın yatıyordu. Sıkı bir dayak atmış ama ferahlamamıştım. Belki de bunun nedeni Manuela'nın hiç karşı koymaması, sesini çıkartmamasıydı.

Onu döverek ferahlayamayınca evde elime geçen her şeyi kırmış, parçalamıştım. Kendime geldiğimde bir yıkıntının ortasında oturuyordum. Gözyaşlarım önlenemez bir biçimde akı-

yordu. Bir kadının önünde ağlamaktan utanıyor, ama kendimi de tutamıyordum. Sanki ben dayak yemiş gibiydim.

Manuela, yattığı yerde bir sigara yakmış beni izliyordu. Sigarayı uzatmasını işaret ettim. Çektiğim bir iki nefes ferahlatmıştı. O da sinirimin geçtiğini hissetmiş olmalı ki, gelip yanıma oturdu.

"Anlat!.." dedim. Sesim titriyordu. Bir iki kelime daha konuşursam tekrar sinirleneceğimi hissettim. Manuela da sesimdeki elektriği fark etmiş olmalıydı. "Daha sonra..." diye fısıldadı. "Söz, daha sonra her şeyi anlatacağım."

Gecenin bir vakti uyandığımda kendimi yatakta bulmuştum. Sızmış olmalıydım. Başımda bir sızı vardı, dilim damağım kurumuştu. Yerimden doğrulmaya çalışınca yatakta birinin daha olduğunu fark ettim. Manuela yanımda yatıyordu. Öylece elbiselerimizle yatmıştık.

Telefon çalıyordu. Onun sesine uyanmış olmalıydım. Saat daha on birdi. Rüya'ydı arayan. "Nihayet vize verdiler," diyordu. "İşyerimden izin alır almaz geliyorum."

Ne diyeceğimi bilememiştim. Neyse ki Rüya, sesimin çıkmamasını, sevinç çığlıkları atmamamı uykulu olmama bağlamıştı.

Rüya'ya, "Gelme," demem gerekirdi. "Gelme!.." demeli ve her şeyi anlatmalıydım. Ama bunu beceremeyeceğimi de çok iyi biliyordum. Bir yıldan fazla uğraşmıştı vize alabilmek için. Bir an önce bana kavuşmak istiyordu ve ben ona "Gelme!.." diyecektim. Bu mümkün değildi. En iyisi bir mektup yazmak, her şeyi açıklamaktı. Buna cesaret edebilecek miydim? Hayır. Ama gelmemesi gerektiğine emindim. Gelmemeli, beni bu halde görmemeliydi. Aklıma, "Nasılsa af çıktı, birkaç güne kadar ben geri döneceğim. Senin boşuna izin almana, paralar harcayıp gelmene gerek yok!.." demek geldi. Evet, en iyisi buydu.

Arif, Mehmet, Mehmet'le birlikte aynı şırıngayla uyuşturucu kullananlar, Zühre, Sevim, Arif'in yeni karısı, doğacak çocuk,

Zühre'nin sevgilileri... Liste uzadıkça uzuyordu. Manuela sabah kahvesini içerken her şeyi anlatmıştı. Üstelik benim "Anlat!.." demem bile gerekmeden. AİDS'i kapan da, herkese bulaştıran da oydu. Arif'le evlenmeden önce yaşadığı bir geçelik ilişkilerden birinde hastalığı kaptığını düşünüyordu. AİDS olduğunu, evliliklerinin ilk yılında, hamilelik testi yaptırmaya gittiğinde öğrenmişti. Hasta olduğunu öğrenene dek defalarca Arif'le birlikte olduklarına göre ona bulaştırdığı kesindi. Mehmet'e ise hastalığı bilerek bulaştırdığını söylüyordu. Mehmet, ağabeyi evde yokken Manuela'ya tecavüz etmişti. Kendisini ölümle tehdit ettiği için Manuela Arif'e bir şey söyleyememişti. Bu tecavüz olayları devam etmiş, sonunda Arif kardeşiyle karısı arasında bir şeyler olduğunu hissedip Mehmet'i kapı dışarı etmişti.

Arif'in Manuela'nın AİDS'li olduğunu öğrenmesi ise çok sonraydı. Önce Mehmet'in uyuşturucu ticaretine bulaşmakla kalmayıp, eroin de kullanmaya başladığını duymuşlardı. Sonra da Mehmet'in AİDS'li olduğu haberi gelmişti. Arif, bu haberi duyduktan sonra Manuela'nın da hastalığı kapmış olabileceğini düşünmüş ve onu zorla hastaneye götürüp test yaptırmıştı. Arif, hâlâ Manuela'nın hastalığı Mehmet'ten kaptığına inanıyordu. Manuela da ona gerçekleri söylememişti.

Bense kendi ihmalciliğimden hastalığı kapmıştım. Manuela beni sevdiğini, bu nedenle de uyardığını söylüyordu. Serinkanlı düşününce haklıydı da...

Tüm bu bilgiler gerçekleri değiştirmiyor, benim sorunlarımı çözmüyordu. Karımın, Rüya'nın vize aldığını, Almanya'ya geleceğini söyledim. Rüya'nın benim hasta olduğumu öğrenmemesini ve en önemlisi buraya gelmemesini istiyordum. Bu konuda bana akıl vermeliydi. Manuela, her şeyi açık açık anlatmam gerektiğini söyledi. Bunu düşünmüş, yapamayacağıma karar vermiştim. Başka bir çözüm yolu olmalıydı. "Benimle birlikte olduğunu söylersin," dedi. Böylece yalan söylememiş olacaktım. Ama bu cümleyi kuramaz, Rüya'ya söyleyemezdim.

Aslında tam olarak ne istediğimi de bilmiyordum. Arada kalmıştım. Bu halimle Rüya'yla birlikte yaşamak istediğimden emin değildim. Ama onu özlüyordum da... Bir yanda da Manuela vardı. Beni sevdiğini, benimle birlikte olmak istediğini söylüyordu. Her zamanki kolaycılığımla bakarsam, en iyisi bu ilişkiyi sürdürmek, geçmişi unutmaktı.

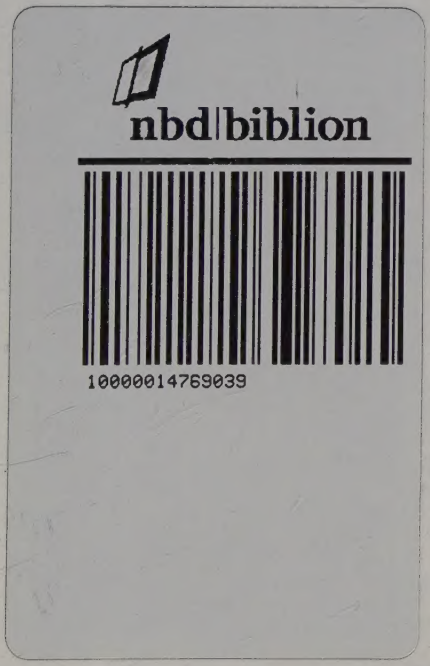
Uzun uzun konuşmuş, kahveden biraya geçmiş, ama bir çözüm yolu bulamamıştık. Çıkıp biraz hava almaya, kafamı dağıtmaya karar vermiştim. Tam ben kapıdan çıkarken çalmıştı telefon. Kimseyle konuşmak istemiyordum. Yine bir arkadaş arıyor olmalıydı. Af konusundaki gelişmeleri anlatacaktı herhalde. Manuela'ya açmasını işaret ettim. "Ben yokum!.." dedim.

Arayan Rüya'ydı. Manuela, benim evde olmadığımı söyleyince, "Gelince beni arasın!.." diyerek telefonu kapatmıştı.

"Senin bir şey yapmana gerek kalmadan her şey çözülüverdi," dedi Manuela. Ona göre seven kadın bu telefon konuşmasından, telefonu bir kadının açmasından neler olup bittiğini hissederdi. Yapmam gereken işi tamamlamaktı. Rüya'yı aramam yeterliydi.

"Bunu yapamam, ona söyleyecek söz bulamam," diye karşılık verdim.

"Aramazsan da sonuç değişmez," dedi Manuela. "Seni bir kadınla, suçüstü yakaladığını düşünür." Gözlerinde zafer parıltısı vardı sanki.

nbd|biblion
10000014769039

Gitmek Zamanı, kişinin yeni bir hayata doğru yolculuğunda kendisini ve belki de varlığını terk etme ve yeni bir ülkede, yepyeni bir kimlikle varolma arzusunu anlatan bir "kaçış" romanı.

Başını alıp gitmek, bu diyarı terk etmek, yeni bir coğrafyada tüm kavgadan gürültüden uzak, yepyeni bir hayata başlamak. Hemen hemen herkesin zihninin bir köşesinde ya da dilinde olan bir hayal.

Gitmek Zamanı'nda bu alıp başını gitme durumu, yepyeni bir hayat kurmak için yurtdışına gidenlerin yaşadıkları anlatılıyor.

"Filmlerdeki gibi, bir sabah erkenden Haydarpaşa'dan İstanbul'a bakmamın üzerinden neredeyse 15 yıl geçmiş. Kıyıda bir banka oturmuş denize, karşı kıyıya bakmıştım. Kendimi özgür ve mutlu hissetmiştim. Ren'in gri suyuna bakarken de benzer bir durumda olduğumu düşündüm. Yine kaçmıştım. Aradaki ayrım mavi ile [illegible] farkı kadar belirgindi. O gün ne denli umutluysam bugün

Metin Celâl

Openbare Bibliotheek Amsterdam
3 2000 03943003 0

EVEREST

ISBN: 978-975-289-539-3

9 789752 895393

www.everestyayinlari.com